Prof. Dr. VAHİDÜDDİN HAN

İSLÂM MEYDAN OKUYOR

- İMANA AÇILAN İLMÎ KAPI -

Bu Bir
Sebil Yayınıdır

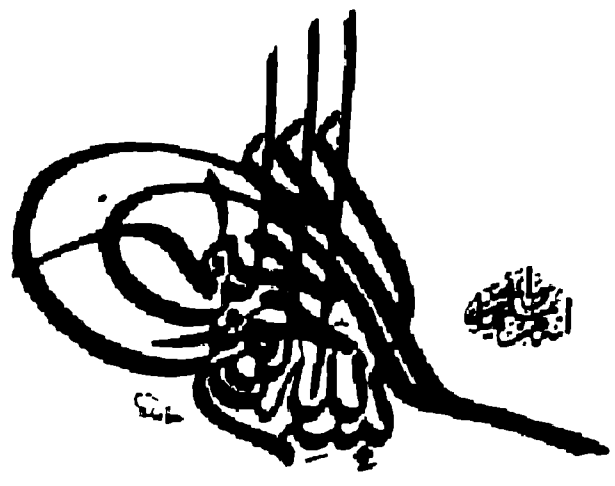

– İSLÂM MEYDAN OKUYOR –

PROF. DR. VAHİDÜDDİN HAN

İSLÂM MEYDAN OKUYOR

–İMANA AÇILAN İLMÎ KAPI-

Çeviren:
CİHAD H. REŞAD

İKİNCİ BASIM

Sebil Yayınevi

Bâb-ı Âli Cad. Vilâyet Han Kat: 1
Cağaloğlu – İSTANBUL
Tel: 526 38 96 - Fax: 527 20 99

İÇİNDEKİLER

Takdim 7
Mütercimin önsözü 21
Birinci Baskının Mukaddimesi 23
Giriş 45

BİRİNCİ BÖLÜM
DİN MUARRIZLARININ MÜDAFAA ETTİKLERİ KAZİYE (HÜKÜM) 55

İKİNCİ BÖLÜM
DİN MUARRIZLARININ KAZİYELERİNİN (HÜKÜM VE İDDİALARININ) TAHLİLİ 65
Birincisi: Fizikî Gerçekler 65
İkincisi: Şuuraltı ve Psikoloji İlminin Delili 69
Üçüncüsü: Tarih ve Sosyoloji Yoluyla Yapılan İstidlâller 74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İLMÎ İSTİDLÂLİN USÛLLERİ 87
Tecrübe ve Kıyasın Hakikatleri 88
Uzvî Gelişme ve Tekâmül Nazariyesi 93
İşlerin Hakikatlerini Tayin Etme Mes'elesi 95
İlmî Nazariyelerin Hakikatleri 97

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TABİAT ALLAH'IN VARLIĞINI İSBAT EDİYOR 99
I- VARLIKLARDAN ŞÜPHE EDEN NAZARİYE 100
Var Olmam ve Yaratılış 101
Ezelî Olan Hâlik midir, Yoksa Madde mi? 102
II- FELEKÎ BULUŞLAR 104
Düğümlenmiş Girift Sistemler 108
Tabiatın Taklid Edilmesi 111
III- KÂİNATIN HAYRET VERİCİ RUHU 113
Küremizdeki Müthiş Denge 113
Uyuşma, Düzen ve Denge Kanunu 119
Muhkem Matematik Kâideler 123
Unsurlar (Elementler) ve Devre Sistemi 124
Hakîmâne Hususiyetler 125
Tesadüf mü, Yoksa Hakîmâne Ameliyeler mi? 128

BEŞİNCİ BÖLÜM
ÂHİRETİN DELİLİ 139
Âhiretin İmkânı 139
1- Ölüm 140
2- Tabiat Hadiseleri ve Misalleri 143

3- Ölümden Sonraki Hayat 146
Âhiretin Zarurî Oluşu 150
1- Söz Meselesi 152
2- İş (Amel) Mes'elesi 155
Âhirete Olan İhtiyaç 157
1- Mes'elenin Psişik Yönü 158
2- Âhiretin Ahlâkî Gerekliliği 165
3- Yola Girme Mes'elesi 169
4- Âhirete Olan Kevnî İhtiyaç 171
Tecrübî Şehâdet 173
Psişik Araştırma 175
Rûhî Araştırmalar 177

ALTINCI BÖLÜM

PEYGAMBERİN İSBATI 183
A- Risâletin Zaruri Oluşu 187
B- Risâletin Mi'yarı 190

YEDİNCI BÖLÜM

KUR'AN... ALLAH'IN SESİ 207
Kur'an-ı Kerim'in Allah'tan Geldiğini İsbatlayan
Hususiyetler Nelerdir? 207
A- Kur'an'ın Mucize Oluşu 208
B- Kur'an-ı Kerim'in Önceden Açıkladığı Haberler 213
C- Kur'an-ı Kerim ve Yeni Buluşlar 230
Kur'an-ı Kerim Âyetlerinin Taksimi 236
Birinci Kısma Giren Âyetler 236
İkinci Kısma Giren Âyetler 240
1– Astronomi İlmi 241
2- Jeoloji İlmi 245
3- Gıdalar İlmi 249

SEKİZİNCİ BÖLÜM

DİN VE MEDENİYETİN MÜŞKÜLLERİ 255
Kanun Sistemi 255
1- Kanun Sisteminin Geldiği Yerler 261
2- İdare Sisteminin Temel Unsurları 264
3- Suç Mefhumunun Hududları 266
4- Kanun ve Ahlâk 268
5- Kanun ve Ferd 271
6- Kanun ve Adalet 273
Kadın ve Cemiyet 274
Medenileşme 279
Yaşama 281

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÖZLEDİĞİMİZ HAYAT 285

TAKDİM

«İSLÂM MEYDAN OKUYOR!» *nâm eseri derin bir zevkle mütalâa ettim. Pakistan ve Hindistan'ı ziyaretim sırasında muhterem müellif* ***Vahidüddin Han*** *ile şahsen tanışmak şerefine mazhar olamadığıma müteessirim. Bu değerli zâtın* «Hafta Toplantısı» *manâsına gelen* «Cem'iyyet-i Usbuiyye» *mecmuasını uzun yıllar neşretmesi, Urdu dilinde bir çok eserler vücûda getirmesi, nihayet Ebul'-Hasen En-Nedevî ve Ebu'l Alâ El-Mevdûdî hazerâtiyle aynı safta yer alması, geniş çapta bir cem'iyyet hâdimi ve bir İslâm mücâhidi olduğunu teyid ve tevsika kâfidir.*

Eserin tetkikinden anlaşılacağı veçhile, müellif yalnız dinî metinleri incelemekle kalmamış, batılı bir âlim kadar asrın müsbet nazariyelerini de takip etmek fırsatını bulmuştur. Maalesef, bana üstadın diğer eserlerini okumak nasip olmadı. Fakat öne sürdüğü bu tecrübe-i kalemiyyesiyle ***Vahidüddin Han****, dinî mev'izalar sistemine yeni bir hüviyet kazandırmağa muvaffak oldu. Üniversitelerin her tarafı kapladığı böyle bir çağda hayatın icâbatını karşılamak için, her biri ayrı bir branşta ihtisas yapan ve dolayısiyle kafalarını sırf maddî bir kültürle teçhiz etmiş bulunan bir neslin muvacehesinde, bin*

küsür yıl önce tanzim edilmiş bir metodla, muhakkak ki, din ve ahlâk telkin edilemez. Bu bakımdan muhterem müellifin bu meydan okuyuşunu geniş bir anlayışla karşılamak lâzımdır.

Takrîben oniki yıl evvel, Ürdün'*e yaptığım bir seyahatte misafir olduğum bir dostun hânesinde yeni tabedilmiş hacimli bir kitap görmüştüm. Şimdi hâfızamda ne eserin ünvânı, ne de müellifin ismi kalmamış. Fakat, tıpkı* ***Vahidüddin Han****'vâri o yazar da, Kur'an âyetlerini bir bir ele alıyor ve en modern ilmî nazariyelerin ışığı altında tefsirlerini yapıyordu. Benim için bu kıymetli telîfi baştan başa okumak imkânı olmadı. Fırsattan istifâde ancak bazı yerlerini gözden geçirebildim. Mütaleasını yaptığım kısımlarda, manzûme-i şemsiyelerin duhandan yâni dumandan nasıl teşekkül ettiklerini, göklerin durmadan nasıl genişlemekte olduğunu, yağmurların yağması için bulutların telkih ameliyesini âyetlerle fasıl fasıl tefsîr ediyordu. Bu arada,* «Sizleri çift yarattık» *âyetini ele alıyor ve vaktiyle canlıların yalnız dişi ve erkeğine has sayılan bu hitâbın zamanla nebâtatı, cemâdatı hatta bildiğimiz enerjiyi bile şümûlüne nasıl aldığını ilmî delillerle tevsik ettikten sonra; bu apaçık mûcizevî beyanlar muvâcehesinde ilâhî vayh nasıl inkâr edilebilir? diye muhataplarına sualler tevcîh ediyordu... Bilmem ki, sağda – solda buna benzer daha başka eserler neşredildi mi?*

Bu arada şunu da belirtmek isteriz ki, Kur'an-ı Azîm'üşşan'da hilkatten ve bu dünyaya gelmiş ve yaptıkları hataların neticesi olarak göçmüş kavimlerden ne bu kavimlere gönderilen peygamberlerden bahsedildiği gibi, enbiyâ-yı Benî İsrail'den ve bilhassa bu enbiyaya karşı Yahudiler'in tanzim ettikleri muamele ve irtikâp eyledikleri cerâim üzerinde sık sık durulmaktadır. Fakat bu âyât-ı beyyînat umumiyetle ibretâmiz kısa mev'izeler halinde tecellî eder.

Vaktâ ki müslümanlarda kasas-ı Kur'âniyenin tafsilâtına ıttılâ hevesi başladı. Bu fırsatı ganimet bilen ***Abdurrahman ibn-i Selâm, Kâab'ül-Ahbâr ve Vehb ibn-i Münebbih*** *gibi din-i Mu-*

hammedîyi kabullenmek suretiyle müslümanlar saffına iltihak eden alıbar-ı yehûdun, mukaddes kitaplardan biri olan Tevrat'ı kendilerine siper yaparak isrâiliyata ait hurafatla âyât-ı Kur'aniyeyi tefsîre bütün varlıklariyle koyuldukları görüldü. Aynı taktiği vaktiyle hıristiyanlığa karşı tatbike muvaffak olan bu unsur, bildiğimiz İncillerin tanzim ameliyesine Pavlos yoliyle hulûl ederek yuvarlaya yuvarlaya nasrâniyeti teslîs batağına kadar sürükledikleri tarihî bir vâk'adır.

***Hz. Ebû Bekir**'in Kur'an âyetlerini zaman kaybetmeden tertibe sokması yine bu ameliyeyi takiben **Hz. Osman**'ın telâffuz şekline kadar kelimeleri zapt-u rabta aldıktan sonra her tarafa yayması, musannmen bir çok desâise karşı şüphe yok ki, mukaddes nassı dokunulmaktan masun bir duruma soktu. Bu tedbirlerden bir müddet sonra İmam-ı Buhârî ile İmam-ı Müslim'in birbirini takiben harekete geçmeleri ve gayet orijinal ilmî bir metodla süzgeçten geçirerek, itikad ve ibadata ikinci mesnet olan ehadîs-i nebeviyeyi tesbit ve tevsike muvaffak olmaları, semâvî edyan arasında akîdevî mebâdi bakımından İslâmiyete ter-ü tâze bir sâfiyet kazandırdı.*

Bu iki büyük imamın sarfettikleri himmet hiç de kolay değildi. Mensûh, maktû ve mevzû altı yüz bin hadis arasından, üç bin sahihini seçip çıkarmak, yapılan ameliyenin inceliği kadar mes'uliyetini de gösterir. Hem öyle bir seçiş ki, yalnız o devrin değil, ondan sonra da gelip giden muhaddisînin hepsi tarafından tatbik edilen bu metodlarla tahakkuk ettirilen isabeti icmâ halinde teyit ettiler.

Buna rağmen Yahudilik yine boş durmadı. Yemen'*den gelen **Abdullah ibn-i Sebe'** nâm birisi, idarevî bir geçitten müstemean burun sokmaya muvaffak oldu.*

Ehl-i beytin ma'sum olduklarını ve vahye mazhar bulunduklarını, bundan dolayı imâmetin inhisarlarında kalması gerektiğini, safdillerin hissiyatı üzerinde sinsi sinsi işlemek sûretiyle islâmî vahdeti sarsacak azametle bir fitneye kapı açtı.

Müslümanlar arasındaki tanzimin şûrâ esası üzerinde olmasını Kur'an-ı Kerim tasrîh ettiği halde, islâmî bünyeye zerkedilen bu tadlîlin, geçen bunca zaman rağmen, halâ tahribat yaptığı görülür.

Kur'ân-ı Kerîm'in muhtelif sûrelerinde, yerden, gökten, ecrâm-i semâviyeden, bulutlardan, havadan ve yağmurdan bahseden âyet-i celîleler pek çoktur. Fakat Harbûtî merhumun dediği gibi: «Semâvat ve arzın kurulmasından, güneş, ay ve yıldızların hareket tarzlarından, kar ve yağmur misillu yağan maddelerin ahvalinden ve husûl keyfiyetinden kitâb-ı ilâhîde sarahat verilememiş, tahlil ve tavsiflerine girişilememiştir.»

Evet, tahlil ve tavsiflerine girişilmemiş ama, devam edegelen ilerleme hamlelerinin icabı beşerî tefekkürde ilerlemeler olmakta ve bu hâl tabiatiyle yeni bir çok hakikatlerin belirmesine vesile vermektedir. İlm-i ilâhîdeki bu hakikatlerin belirmesine Kur'an her bakımdan yardımcı olmaktadır. Kitab-ı mübîn'in îcâzındaki azamet buradadır. İsrâillîleri düşündüren ve telâşa veren husus da budur.

*Onlar, her fırsattan istifade ederek ahd-i kadîmi yanlışlarla doldurdular. Bu sûretle o kitab-ı mukaddesi maâlesef, muâmereler meşheri haline soktular. Şimdi kendilerinden olmayan ulü'l-azm bir peygamber delâletiyle akla ve kalbe tevcihatta bulunan ve en ulvî ahlâkî ihtisaslarla insanlığı hayra ve sa'ye sevkeden kutsî bir teşrîin teessüsüne tabiatiyle tahammül edemezlerdi. Bundan dolayı ilk hamlede **Hz. İsa**'ya yaptıklarını Peygamber-i Zîşân'a yapmağa kalkıştılar. Bu onlara çok pahalıya mal olunca taktiklerini değiştirdiler.*

Bu yeni taktikle ilk hedef Kur'andı. Hulefâ-y-i Râşidîn yüzlerine bu kapıyı kapatınca bütün varlıklarıyle tadlîle sarıldılar. Gayeleri tefekkür bakımından müslümanları gerçekten uzaklaştırıp hurâfâta sürüklemekti. Bu hususta sarih bir kanaat hasıl etmek için islâmî telâkkî ve muârızlarının iddiaları hakkında basit bir mukayese kâfidir sanırım:

Kur'an-ı Kerim gökten ve yerden bahsederken:

«Üzerlerindeki göklere bakmıyorlar mı ki biz onları nasıl kurduk ve süsledik. Altlarına bu veri nasıl serdik» *demektedir.*

Yine bir âyette:

«Güneşin aya ulaşması beklenemiyeceği gibi, gecenin de gündüzü aşmasına imkân yoktur. Onların her biri kendi medarında yüzer.» *Yağmura taallûk eden bir âyet de:*

«Ölü olan bu arzı yeniden hayata kavuşturmak için gökten su indirmedik mi» *meâlindedir.*

Bu Yahudi ahbarın telkinâtına göre: «Bir satıh halinde olan dünyamız, bu yerler ve bu göklerin kalındığında bir yakut taş üzerine serilidir. Bu taş kırk bin adet ayaklı ve kırk bin adet boynuzlu bir öküzün kafası üzerine yerleştirilmiştir. Bu öküzün boynuzları yerin etrafındaki arza kadar yükselmekte ve bu suretle yerlerle gökler birbirleriyle perçinlenmektedirler. Bu koca öküz yedi kat yer ve yedi kat gök büyüklüğünde kumdan bir tepe üzerinde durmaktadır. Ayrıca gövdece âzamî büyüklükte bir balığın bütün bu hamûleyi kanadına aldığı görülür. Bu balık büyük bir denizde yaşar. Bu denizi her taraftan hava cereyanları kaplamaktadır.»

Bu öküzlük faslı burada bitmiyor. Yahudilik bu hezeyâna bir sürü teferruat daha ilâve etmesini bilmiştir. «Arzın üstünde çadırvârî kurulmuş olan yedi kat göğün kuruluşunu temin ve tarsîn için her taraftan dünyayı sarmış bulunan Kafdağı'nın zirveleri dayanak olmaktadır.» Bu arada bu acaip manzûmede en hassas rolü bu öküz îfâ ettiğine göre, bir gün bîzâr kalıp yükünü atması ihtimâli nazar-ı itibara alınmış olacak ki, daima meşgul olması için bir sineği Cenab-ı Hak ona musallat etmiş. Buna rağmen öküzün ara sıra kımıldanması, hiç beklenmedik bir sırada başımıza zelzele felâketini getirirmiş.Yine bu öküzün, gece ve gündüz iki defa derin nefes almasından bildiğimiz med ve cezirler hasıl olurmuş...

Cenab-ı Hak'kın ***Hz. Musa****'ya indirdiği* «Evâmir-i Aşere»*de öküzlüğe ait hiç bir bahis yoktur. Yahudiler bunu her halde «Apis» adlı öküze tapan Mısırlılardan aldılar. Bu yüzden olacak, peygamberlerine karşı da bir buzağı meselesi ihdas ettiler. Bundan başka bir sürü cin ve peri hikâyeleriyle sihir mevzuunu ortaya koydular. Kur'an-ı Kerimin* «İnsan ancak çalışmasiyle kâimdir ve çalışmasının semerisini görecektir.» *meâlindeki sa'ye ve gayrete teşvik ve tergib eden hayetlere karşı sabotaj mâhiyetinde ruhlardan istigâse ve evliyadan istimdat gibi kestirme yollar göstermek suretiyle müslümanları tenbelliğe sürüklediler. İtiraf etmek lâzımdır ki, bu işde oldukça muvaffak oldular.*

Vaktâ ki, Cârullah Ez-Zemahşerî Kur'an-ı Kerim'i bir küll olarak ve bir belâgat âbidesi halinde tefsir etti. Onu takip eden ***Fahrüddin Râzî*** *de âyât-i Kur'aniyeyi ilmî bir zâviyeden tahlil ederek Tefsir-i Kebîr'ini ortaya koydu. Buna karşı mutaassıp grup derhal kazan kaldırdılar. Birini îtizâl ile, diğerini de Yunan felsefesini terviç töhmetiyle, bu iki allâme-i celili tekfîre kadar gittiler. Bu aynı ittihamı bilâhare* «Envâr'üt Tenzîl ve Esrar'üt Te'vîl» *sahibi Beyzâvî'ye de tevcih ettiler. Bu mutaassıbları bu sefâlete sürükleyen âmil bildiğiniz meşhur öküz hikâyesidir.*

Bir çok eski müellefât Arapça'ya tercüme edilirken Ptoleomeos'a ait arzın küreviyeti nazariyesi de ortaya konmuştu. O sıralarda, İslâm diyârının muhtelif merkezlerinde rasathâneler kurulmuş ve astronomide dünya çapında bilginler belirmişti. Bunlar Irak *çöllerinde arz ve tûl daireleri üzerinde tecrübeler yapıyor ve elde ettikleri kat'î kanaatlere dayanarak arzın küreviyeti tezini müdafaa ediyorlardı. O devrin mes'ûl fukahası astronomların bu görüşlerini Kur'an âyetleriyle tezat halinde olmadığı kanaatini ileri sürüyorlardı. Buna rağmen reddedenler direniyordu. Bu direnme asırlar boyu devam etti. Nihayet* Hüccet'ül–İslâm *İmam Gazâlî de işe karıştı.*

«Muhâlifler arzın küreviyetini inkâr eylemekle dinî bir vazife îfâ ettikleri zehâbında iseler hatadır. İlmî hakikatleri inkâr dine zarar vetirir.» meâlinde şümullü bir hüküm verdi.

***

Takrîben aynı asırlarda batıda da buna benzer bir kaynaşma oldu. Bu infiâl feodal tahakkümden fazla kiliselerdeki inhirafa dönüktü. İşin garip tarafı, batıda ve doğuda bu hoşnutsuzluklara akîdevî sebepler âmil oldukları halde, bu hoşnutsuzların telâkkîsinde karakteristik bir tezat vardı.

Doğuda fikrî inkişafa durmadan saha hazırlayan bir Hilâfet müessesesiyle içtihat seviyesine ulaşmış mümtaz bir ulemâ sınıfına karşı, kendilerini hurâfata vermiş yobaz bir gürûh kafa tutuyordu. Batıda ise, aksine hurâfata bürünmüş, bir kilise ile onun tesirinde iş gören mütehakkim idarelere karşı vicdan hürriyeti talebinde bulunan münevver bir zümre ile onu destekleyen varlıklı bir topluluk vardı. Vicdan hürriyeti talebinde bulunanların bir çoğu ruhban sınıfına mensup idiler. Bunların arasında İslâm felsefesi tesiriyle vahdâniyet-i ilâhiye tezini müdafaa edenler de bulunuyordu. Kilisevi en çok ürküten de buydu.

Tam bu sırada, Romalılardan bir âileye mensup Lossario adında bir din adamı Üçüncü İnnocent (1198 - 1216) lâkabiyle papalık makamına oturdu. O tarihlerde kilise kararsızlık, karışıklık içinde idi. Bilhassa manastırlar birer sefâhet merkezi haline gelmişti. Papa ilk iş olarak kiliseleri ele aldı. En hassas makamlara en çok itimat ettiği mutaassıp papasları yerleştirdi. Bunlar vasıtasiyle kiliselere bağlı râhip ve râhibeleri zapt-u rapta aldı. Ondan sonra Avrupa'nın krallarına ve feodallerine «mukaddes» tekliflerini bildirdi.

Bu tekliflere göre, hıristiyan inançlarına kafa tutan mürtedlere karşı müştereken takibâta girişilecekti. Bunların muhakemesi papaslar tarafından kiliselerde yapılacak, haklarında sâdır olacak hükümlerin tenfiz ameliyesi krallara ve feodallere

mensup teşekküller tarafından icrâ edilecekti.

Tasfiyeye tabi zevâtın ekserisi varlıklı olduklarından emlâklerinin müsâderesi mevzûu bahisti. Bu, kralların da feodallerin de işine geliyordu. Bundan dolayı Avrupa'*daki ümerânın büyük bir kısmı papanın teklifini sevinçle karşıladılar. Bu suretle meşhur Engizisyon mahkemeleri kurulmuş oldu. Bugün dünyanın her köşesinde sık sık rastladığımız* Fransiskan *ve* Dominikan *ruhban sınıfı, hep o devirden kalma ve engizisyon mahkemeleri hesabına vücûde getirilmiş müesseselerdi.*

Zamanla bu dinî tedhiş siyasî mevzûlara intikal etti. Bilhassa Papa Dokuzuncu Gregorius (1227-1241) devrinde bu fâcia en yüksek seviyeye erişti. Bu hal tabiatiyle kiliseye karşı müthiş bir infiâl yarattı. Bu nefret batıda bilginlerle münevverleri ilhada kadar sürükledi.

Vaktâ ki Fransız İnkılâbı *patlak verdi. Akabinde de papaslar kapı dışarı edildiler. İşte o zaman* Vatikan'*dakiler kendilerine geldiler. Kiliseleri mutlak bir tasfiyeden kurtarabilmek için çare düşünmeğe başladılar. Temelinden taassup ve hurafât harciyle yoğurulmuş olan bu müesseseye mensup olanlar, ancak o zaman sulh ve selâm peygamberi olan* **Hz. İsa**'*yı önlerinde canlandırarak şeklen de olsa, onun şefkat ve irşâd hil'atına büründüler. Tedbir olarak da çömezlerine teolojide verdikleri bilgi kadar maddî ilimlerle de techizlerini karara aldılar. Bu sâyede seviyeli bir dinî kadro belirmeğe başladı. Zamanla her tarafta bunlar maarif kadrolarına sokulma imkânını buldular. Bu suretle yavaş yavaş münevver tabakalarla tekrar alâka kurmağa muvaffak oldular.*

İtiraf etmek lâzım ki, hıristiyanların kilise mihverinde kurdukları dinî şebekeler, bugün bizdeki câmi harîmine kıyâsen daha şumüllüdür. Yine kabul etmek gerekir ki, kiliseye bağlı kadroları hazırlamakta gösterdikleri ihtimam bizim mevcut dinî tedrisata nazaran çok daha ilerideдir. Bilhassa Katoliklerde bu tedrîb ve tanzim parfet denecek seviyededir. İnsan bu

müesseselerin yetiştirmesi bir kardinal ile görüştüğü zaman bunun canlı misâlini görmektedir. O halde din ricâlini bu titizlikle hazırlarken hıristiyanlık bir hedef gütmekteydi. Milletlerde ulvî ahlâk ancak dinî salâbetle besleneceği hakikati ortada dururken bilmem ki, bunu tefsire lüzum var mı? Ancak batıda kiliseler nüfuzlarını yitirdi iddiasında bulunanlara, Asya ve Afrika kıtalarını dolaşmalarını tavsiye çok yerinde bir cevap olur.

Dünyanın bu en büyük iki kıtasında durmadan kurulan kiliseler, hastaneler ve mektepler bir tarafa, tebşîr bahânesiyle papasların burun sokmadıkları ve kiliselerin himmetiyle dünyadaki hıristiyanların sayısını yükseltmek için göze almadıkları fedâkârlık yok.. Kilise defterlerine bedbahtlar kaydetmek için durup dinlenmeden para sarfedilmektedir. Batılı hükümetlerin, batılı sermâyedarların ve batılı halkın müsâadesi olmadan milyarları aşan bu maddî imkânları bu papaslar acep başka nereden temin edebilirler. O halde papasların Batı'da tesirleri kalmadı sözleri boş bir iddiadır.

***

Her nedense münevver gençlerimizin bazıları İslâmiyete geri bir din nazariyle bakmak hevesindedirler. Her halde buna Batı kültürüne olan teslimiyet sebep olmaktadır. Bilmem ki, bunların, batılı denilen bu kültürün geçmişinden haberleri var mı? Batılılar kültürlerini Helen medeniyetine bağlarlar. Helenler bütün şöhretlerini filozoflarına medyundurlar. O filozofların pîri olan Sokrat'a Yunan mutaassıpları zehir vererek öldürdüler. Onun büyük tilmîzi Eflatun'u tahkir için köle diye pazarda sattılar. Bunların şerrinden canını kurtarabilmek için Aristo Makedonya'ya kaçtı. Onu takibeden Pitagoras da öldürüldü. Cesedi bir bakla tarlasında bulundu. Ondan sonra gelenlerin de âkıbetleri aynıydı. Hristiyan Batı'dan ve engizisyon mahkemelerinden biraz önce bahsettik. Güneşin etrafında arzın dönmekte olduğu hakikatini ortaya koyan Ko-

pernik'i ve emsâli nice bilginleri, bu mahkemelerin kararıyle Avrupalılar ateşlerde yaktılar. Batının bu vahşetleri irtikâbı hiç de eski bir şey değil.. Üzerinden ancak dört asır geçmiştir.

Bundan ondört asır evvel Muhammed'ül-Mustafa'ya nâzil olan vahiy şu cümleyle başlar:

«Oku. insanı sıvı ve yapışkan bir maddeden yaratan ulu Rabbinin adıyla oku. O, keremine nihayet olmayan Rab'bındır ki, insana bilmediği şeyleri göreten ve bilhassa kalem ile öğreten işte O'dur.» *Halbuki o sıralarda sinagoglar, kiliseler ve diğer edyâna bağlı kâhinler, okumayı kendi inhisarlarına almış, hurafâtla toplulığun beyinlerini doldurıyorlardı. Okumak şöyle dursun, halkın derin düşünmelerine bile müsaade etmiyorlardı. Akıl, karıştıra karıştıra mahlûku irtidâda sürüklediğinden, kendi çıkarlarına düzenledikleri mukaddes kitaplarda ondan -yâni akıldan- vücudun zemmûm şeytâni bir uzvu diye titeyerek bahsedilir. Kur'an-ı Kerim* «Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olabilir mi?» *âyetiyle bütün bunlara karşı çephe aldı. Kadın ve erkeğe ta'lîmî yani öğrenmeyi farz kıldı. Kendisine yerden ve gökten faydalanma hakkı verilmiş olan âdemoğlunun harekete geçme zamanı gelmiş olacak ki, Kur'an-ı azîm'üş-şan, muhtelif âyetlerinde ve tekerrür halinde, idrâk mes'uliyeti taşıyan akla, hem de aklın değişik safahâtına ayrı ayrı hitap etmekte ve bilhassa reşîd aklı mes'ul kılmak sûretiyle, insanlık tarihinde belki ilk defa, onu tek başına karar almağa davet etmektedir.*

En medenî toplulukların bugün tahakkukuna yeltendikleri en modern sosyal prensipleri, Kur'an-ı Kerim, bundan tam bin dörtyüz yıl önce ilân etti. İnsanları müsâvî tuttu. Ferde hukuk tanıdı. Fikir hürriyetini, vicdan hürriyetini, çalışma hürriyetini dinî bir icap olarak ortaya koyduğu gibi toplumun himâyeye muhtaç uzviyetleri olan ihtiyarlara, yetimlere ve alîl hale gelmiş efrada yardımda bulunmayı varlıklı tabakaların uhdelerine dinî ve vicdânî bir borç olarak yükledi. Bundan dolayı teessüsünü

müteakip İslâmiyet, kısa bir süre içinde genişleme fırsatını buldu. Doğuda İran, Hindistan, Çin *ve Türk illerinin derinliklerine daldı. Batıda bütün Kuzey Afrikayı aldıktan sonra, güneyden Zenciler diyârına, kuzeyden* İspanya'*ya ve* Akdeniz'*in* Sicilya, Sardunya *ve* Balear *gibi bir çok adalarına yayıldı.*

İslâmiyet bu hamleleri tahakkuk ettirirken, âlemin diğer etraf ve eknâfında despotların zulmü altında beşeriyet inliyordu. Bu kitleler zincirbend ya harbe sürükleniyor ve yahut üzerinde çalıştıkları topraklarla beraber alınıp satılıyorlardı. Buna karşılık İslâmiyet'in yayıldığı geniş ülkelerde durmadan câmiler ve medreseler kuruluyor, ne din ve mezhepte olursa olsun, değerli bilginlerin eserleri istinsah edilmek sûretiyle kütüphânelere dağıtılıyor ve halkın istifâdesine arz olunuyordu. Bu tedrîshânelerde ve kütüphânelerde dinî ilimler kadar dünyevî bilgilere de yer veriliyordu. Bundan dolayı dînî mevzularda içtihat derecesine ulaşmış âlimler yetişirken, maddî bilgilerde de cihanşümûl riyâziyatçılar, tabipler, fizikçiler, kimyâgerler, felekiyâtçılar belirmeğe başladı. Bu sâyede her tarafta rasathâneler, hastahâneler, dar'üşşifâlar demir, çelik, bakır ve gümüş dökümhâneleri; kâğıt, ipek, pamuk ve yün kumaş tezgârları kurulduğu gibi ticaret de bütün hızıyla alıp yürüdü. Ayrıca açılan su kanalları sâyesinde her tarafta zirâî geniş bir inkişaf tahakkuk etti.

İslâm dünyasının bu refâh ve saadeti ağyârı hayran bırakıyordu. Bundan dolayı, Ural - Bulgar *devleti ve* Sibirya'*daki bazı Türk varlıkları kendiliklerinden İslâmiyet'i kabul ettiler. Halîfeye elçiler göndermek sûretiyle müderris ve mîmar istediler.* Avrupa'*da akıl başında bir çok âileler de evlâtlarını, sessiz sedâsız* Sicilya *ve* Endülüs'*e göndermek sûretiyle İslâm medreselerinde okutuyorlardı. Bil'ahare papasları çileden çıkaran riyâziyatçı, fizikçi ve tabiplerin ilmî mâyesi buralarda yoğurulmuştu.*

Maalesef bu mesut hâl aynı minvâl üzere devam edemedi. Bir müddet sonra din bilginleriyle müsbet ilimciler arasında ihtilâflar baş gösterdi. Uzun süren bu karşılaşma en son aşırı dincilerin lehine netice verince tedrisat mekteblerinde müsbet ilimler faslı kaldırıldı. Bunu idârî âhengi ... zan valilerin baş kaldırması takip etti. Nihayet hükme tasallut musarraaları başladı. Neticede İslâm dünyası yok yere sünnî ve şiî diye iki sınıfa ayrıldı.

Müslümanlar kendi vâdilerinde mezhep mücadeleleri yapa dursun, bu kerre kendini müsbet ilimlere veren Batıda teknik kudret belirmeğe başladı. Bu teknik inkişaf seri hamlelerle dünya muvâzene kefesini batılıların lehine kaydırdı. Osmanlı İmparatorluğu, İslâmî azametin son müdafaa kalesiydi. Osmanlı devlet ricâlinden bazıları, Avrupa'da belirmeğe başlayan tehlikenin dehşetini gördüler ve buna karşı koyabilmek için aynı teknik kudretin benimsenmesi zaruretini ileri sürdüler. Dar kafalı bazı mutaassıplar, bunu batılılığı taklit vasfı vererek karşı durdular. Bu gülünç muhalefet kanlı feci sahnelere sebep oldu. Bu manâsız temerrüt iki buçuk asır bir zaman devam etti. Kaybedilen bu müddet elde kalan son fırsattı.

Anlaşılan şiir ve hayâl ülkesi olan doğu, durmadan kafaları büyülemektedir. Bu tesir ile aklı bırakıp hisse kendimizi kaptırmış isek bilmem ki, bu hâl İslâm Dini'ne bühtanda bulunmağa bize bir hak kazandırabilir mi?

Bu soruyu tarihimizin son devirlerine ait yapılan tatbikata aktüel denecek bir mâcera ile cevaplandırmayı faydalı bulurum. Batı, Osmanlı İmparatorluğu'na yüzde elli bir üstünlükle baskı yapmağa başlayınca, hükümette bir maarif vezâreti ihdas edildi. Bunu batıvârî mekteplerin kurulması takip etti. Kısa bir zaman sonra bu sistem, ibtidâîden dâr'ül-fünûna kadar bütün imparatorluğa şâmil olmak üzere müselsel bir tedris nizamına bağlandı. Bu nizama göre, yüzde yetmiş müsbet ilimler, yüzde otuz da din ve ahlâk okutuldu. Okuyan talebe sayısı mahdut ol-

makla beraber devlet idârelerine faydalı bir kadro sağlandı.

Vaktaki Batı bize yüzde yüz hâkim oldu. Maârif Nezâreti vekâlete çevrildiği gibi mekteplerdeki dinî tedris de kökünden kazınıp atıldı. Yeni kurulan bu modern tedris sistemi evvelâ kendine has mülhid bir tip verdi. Daha sonra koyu kırmızı renkten bir anarşistler şebekesi doğurmaya başladı.

Bunların ayyuka yükselen cinâyet ve hiyânetleri ülkenin selâmetini tehdid edince bunlara karşı bu millet ordularını harekete geçirmek zorunda kaldı.

Bu çirkin hadiseler vuku bulmadan tesâdüf eseri bir tecrübe daha yapılmıştı. Mescidlerimizde cemaata namaz kıldıracak imam kalmamıştı. Hükümet ister istemez Ankara'da Diyanet İşleri'nin işgal ettiği eski bir binanın altında bir İmam – Hatip Mektebi'nin açılmasına müsaade verdi. Ne olur ne olmaz. Bu mektepte okutulacak derslerin de yarı dinî yarı dünyevî olmasını şart koştu. Bu dinî mektebe Anadolu köylerinden Kur'an-ı Kerim'i ezberlemiş zekî yavruların katıldığı görüldü. Mekteblerin ağır proğramlarına rağmen derslerini takipte bu çalışkan çocuklar yüksek bir kabiliyet gösterdiler. Bu müsbet netice halkın alâkasını üzerine çekti. Ankara'da, İstanbul'da halkın yardımıyla İmam – Hatip mekteplerine has binalar kuruldu. Bu inisiyatifi Anadolu halkı da benimseyince takriben Anadolu'nun her vilayeti bir İmam - Hatip mektebine sahip oldu.

Zamanla sayıları çoklaşan bu talebelerin bir kısmı derslerini ikmalden sonra mescidlerde vazife aldılar. Diğer bir kısım ifta selâhiyetini kazanabilmek için ve halkın direnmesiyle kurulan Yüksek İslâm Enstitülerine giderek şer'î ahkâm hususunda bilgilerini derinleştirdiler. Üçüncü bir kısım da topluluğa yararlı diğer sahalarda çalışarak üniversitelerin muhtelif fakültelerine imtihan vermek sûreti ile iltihaka hak kazandılar.

Bu münasebetle şunu da belirtmek lâzım ki, devlete bağlı resmî mekteplerde okuyan talebe yüzde seksen fire verirken İmam - Hatiplerde okuyanlar yüzde doksan müsbet not

alıyorlardı. Ayrıca oldukça uzun süren bu tahsil devresinde bu ahlâklı gençlerin ahlâkî salabetlerini ve bu vatana olan bağlılıklarını şâibedar kılacak hiçbir hadise kaydedilmemiştir. Eğer bu tecrübe başka bir ülkede yapılsaydı o memleketin pedeğoğları muhakkak ki, toplanır ve bu müesseselerin muvaffakiyetleri üzerinde durur ve elde ettikleri esaslı noktalara dayanarak kendilerine terbiyevî yeni bir program çizerlerdi. Maâlesef bizde kıssadan hisse çıkarmak hassası çoktan dumura uğratılmıştı. Onun yerine kökü bizlere bağlı olduğu belli olmayan tasallup etmiş acı bir telâkki idârî cihazata tasallut etmiş ve memleket yararına herşeyi bozmayı şiar edinmiştir. Bilhassa Eğitim Bakanlığı'na tam manâsıyla hâkim olan bu cihaz ilk hamlede İmam - Hatip mekteblerinin tahdidini karara aldıktan sonra şimdi de tedris proğramcılarına el uzatmak sûretiyle onu da Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer müesseselerde görüldüğü gibi kuşa çevirmeğe sarf-u gayret etmektedir. Aziz okuyucu işte buna ideolojik taassub derler. Demek ki heterin beteri de varmış.

***

Yazıma burada son verirken sayın hemşehrim ***Cihad Hâfız Reşâd'a*** *samimi kanaatlerimi, dağınık bir şekilde de olsa serdevesiyle verdiklerinden dolayı teşekkürü vazife sayarım.*

Medine-i Münevvere İslâm Üniversitesi İlâhiyat *bölümü son senelerinde okumakta olan bu gayretli gençin en fazla alâka çeken tarafı, boş vakitlerini mutalâaya hasr etmesi ve burada hoşlandığı eserleri, dikkatle Türkçeye tercüme etmek sûretiyle vatandaşlarını faydalandırmasıdır. Peygamber-i zîşân efendimiz «*İnsanların iyisi insanlara faydalı olandır*» buyurdular. Kendilerine bundan daha büyük takdir yapılamıyacağına göre, aziz Cihad'a bu mücahedesinde muvaffakiyetler dilerim.*

Medine: 26 Temmuz 1972

Said ŞÂMİL

MÜTERCİMİN ÖNSÖZÜ

Ben şurada bu eser hakkında bir şeyler söyleyecek değilim. Sırasiyle kitabın yazarı bulunan değerli üstad **Vahidüddin Han** kendi mukaddimesinde; eseri Arapçaya aktaran oğlu **Zafer-ül-İslâm Han**'ın tercümesini tetkik ve tashihten geçiren Kahire Üniversitesi profesörlerinden ve şu anda Küveyt Üniversitesi öğretim üyelerinden **Abdussabur Şahin**'in uzun tahlillerini ihtiva eden mukaddimesinde; ve kitabın Türkçeye tercümesinde daha önayak olan büyük millî önderimiz değerli üstad **Said Şâmil Bey**'in uzun ve etraflı takdiminde, bu eserin bugünkü olağanüstü kıymet ve değeri ile dînî ve tarihî kültürden mahrum bulunan bugünün gençliği üzerinde yapacağı müspet tesiri hakkında çok kıymetli sözler söylendi. Bu arada bana söyleyecek bir söz kalmamıştır. Bütün bunlara rağmen ben, en son takdiri, sayın okurlara bırakıyorum. Yaptığım bu tercümede vâki olan hatalarımdan dolayı beni ikaz lütfunda bulunurlarsa, beni kendilerine minnettar bırakmış olacaklardır.

Bu eserin tercümesine başlarken, pek çok aziz kardeşlerim ve üstadlarım durmadan cesaret veriyorlar, beni teşvik ediyorlardı. Ben bu teşviklere uyarak, zaman zaman kıymetli üstadlarımdan da istifade ve istimdad ederek tercümeyi gerçekleştirebildim. Bu arada, kendi kendimi hep *«Çalışıp da hedefine isabet eden iki, gayret sarfederek isabet kaydedemeyen de bir ecir görür»* esasında teselli ediyor ve gayretlerimin elbette boşa çıkmayarak, hatalarımın çokluğu nisbetinde bir miktar da olsa faydalı olacağını tahmin ediyorum.

Okuyucularıma kendi çapımda küçük bir hizmet olsun diye, eserde adı geçen ilim, felsefe ve tarih adamları hakkında dipnotlar ekledim. Bunlar «M.N.» şeklinde rumuzlandırılmıştır. Rumuzsuz dipnotların da, ya eserin yazarı, veya Arapçaya aktarıcısı, yahud da tahlilciye ait olduğunu hatırlatmak isterim. Buna rağmen bazı şahsiyetler de malumatım haricinde olduğundan kişilikleri hakkında izahat verilememiştir. Özür dilerim.

Eserde geçen âyet-i kerîmelerin meallerini yazarken, büyük Türk müfessiri merhum **Elmalılı Hamdi Yazır**'ın «**Hak Dini - Kur'an Dili**» adlı tefsirinden faydalandığımı ayrıca belirtmek isterim.

28/7/1972

Cihad Hâfız Reşad
Medine-i Münevvere
Suûdî Arabistan

BİRİNCİ BASKININ MUKADDİMESİ

Asrımızda, İslâmiyet ve Müslümanlar hakkında Arapça ve liğer dillerde bir çok kitap yazılmış, fakat bunların büyük bir .ısmı münderecat zenginliği bakımından oldukça hafif ılmuşlardır.

İslâm dünyasının müşküllerini tedaviye doğru ışık tutan, slâm'ın eski şan ve izzetinin istirdadı hususunda büyük bir .iddiyet ve ihlâsla yol açan İslâmî kitaplar, bu kitap kümesinin çinde pek az bir yer işgal eder.

Halbuki, muhtelif kalemlerin yazdığı ve her gün görüp okuduğumuz, ağıtlarla dolu va'zlar veren kitaplar ise pek çoktur. Bu kitaplar, eğer din ticareti yapıyorsa, buna şaşmamak gerekir. Çünkü, bugün değerler üzerinde ticaret ve pazarlıkların yapıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Fakat bu kitaplar, ilim ve zekâlariyle tanınıyorsa, o zaman daha kötü... Çünkü, bu, uyanık âlimlerimiz için kendi kendimize şefkat ve acımak hissinden başka -maalesef- hiç bir şey uyandırmaz.

İslâm fikir dünyasını okuduktan sonra, takdir ve hayret ibareleriyle dolu olarak başlarımızı salladığımız mücerret kıssalar, hikâyeler; yahud yazarlarının, mukaddime ve münderecatını güzel dibacelerle süsledikleri makaleler olarak tasavvur etmemiz mümkün müdür?

Bugün öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, maddî felsefe kitapları, asrî buluş ve icatları tasvire ve bunları dünya çapında tatbik ve tenfiz etmeğe çalışıyorlar. Bu öyle bir şekil alıyor ki, bu bahislerden birini okuyan ve mütalâa eden bir kimsenin, bu modern harbten tamamiyle uzak bulunduğunu gördükçe, elinden kötümserlik ve yeis içinde karanlık bir zaviyede ruhunu inzivaya çekmek ihtiyacını duymaktan başka bir şey gelmiyor.

İşte bu, her Müslümanın akıl ve vicdan azabından başka bir şey değildir. O Müslüman ki, kendi yazarlarından ve düşünürlerinden, mücadele etmek, çarpışmak, ciddiyet ve ihlâs ruhu beklemekte; içinde yaşadığı, fikirlerini gördüğü ve buluşlarına vakıf olduğu asrının rengine uygun, dolaylı olmayan ve doğrudan doğruya bir yazma usulü istemektedir. Onlar ise, evliyâların hikâyelerini sakız gibi çiğnemekten ileri geçmeyen, Tîh sahrası gökleri altında asılmış kalmış ve bir kaç hayâli aşmayan; milletlerin düşüncelerine aktarılan tesirli ve parlak gerçeklerle yüzyüze gelmekten kaçan; sonra da mazinin rüyalarına, hayallerine ve düşüncelerine gizlenmekten ileri gitmeyen yazılar yazmaktadırlar.

Ardında bir kalkınma davası, bugünü meydana getirmek için geliştirme plânı ve önümüzdeki nesillere tesir edecek durumu olmayan eski hikâyeleri ve eskilerin haberlerini, kendisinden aklî bir rahatlık ve hoşnutluk kastedilen kültürel bir hedef olabileceğini zannetmek ahmaklıktan ileri geçmez. Onlar ancak, kendi asırlarının yapımında, muassırlarını yöneltmekte payları ve yardımları olmuş misallerdir. Sonra da dünyadan geçip gitmişlerdir. Allah onlardan kat kat razı olsun, bizlerden de selâm olsun.

Seleflerden sonra halefler gelmiş, bir zaman sonra onlar da selefler olup Rab'lerinin huzuruna göçmüşler. Arkalarında yine bir sürü meslek ve mücadele mirası bırakmışlardır. İşte bu miras İslâm ümmeti tarihinin bir parçasıdır.

Daha sonra da şu bizim neslimiz, geçmiş nesillerin sadece

bir tek mirasçısı olarak, kendi zevklerini meydana getirmek için bu mirası istismar edebileceğini zannederek ortaya çıkıp geliyor. Fakat bu nesil, asrının meydan okuyuşlariyle karşılaştığı zaman, atalariyle iftihar yoluna kaçıyor, sadece iftihar yoluna... Ecdad ile öğünmek, günümüzde yayınlanmakta olan kitapların ekserisinde görülmektedir. Bunları hikâye ede ede bitiremiyor, hikâyeler ardından hikâyeler yazıyorlar. Bazan da, bunların, minberler üzerinden, dinleyenlerin kulaklarına aktarıldığını görürsün... Fakat, bütün bu sözlerin, milletlerin düşüncelerine işleyerek vicdanlarını sarsamaz, saman çöpünü bile hareket ettirmez bir hale geldiğini görüyoruz.

Asrımızın hususiyetlerinden biri de, yeni eşyalar icad ettiği nisbette, bir çok yerli fikirler de imal etmesidir. Her gün bir yenisi meydana gelen bu fikirlerin, her zaman eşyalar gibi menfaatli olmasını beklemenemiz zarurî değildir. Bize medeniyyet eşyalarını ihrac eden toplumlar, eşyaların modellerinin değişmesi gibi, fikirlere de her gün değişmesi icabeden eşya gözü ile bakmaktadır. İşte bu yüzdendir ki, âlimlerimiz de, dışarıdan gelen bu fikir dalgaları karşısında afallayıp kalıyorlar. Din âlimlerimiz ne alıyorlar? Neler iddia ve tenkid ediyorlar? Şöyle de diyebiliriz: Din adamlarımız neler okuyorlar? Neler tercüme ediyorlar?. Başka bir şey değil, onların, münakaşa etmeden ve bir tenkitte bulunmadan, bu fikirlere ulaşmış olmaları yeter de artar bile. Çünkü onlar, yeni fikrî yönlerin birine karşı nisbî bir tenkitte bulunmayı düşündükleri anda, vakit çoktan geçmiş olacaktır. O tenkitleri de, zaman aşımı ile çarpışacak. Bir de göreceksin ki, daha parlak, daha cazip yeni yeni fikirler, onların tenkitlerini örtmüş bile...

Şüphesiz ki, İslâm âlemi, kendi coğrafi mevkii, çarpışan bloklar ve başka bir tabirle fikir üretim merkezleri arasındaki yerinin tehlikeli oluşuna nazaran, bu fikir ihracının hedeflerinden kıymetli bir hedefini teşkil etmektedir. Bütün bu üretim merkezlerince, bu ihracatın arkasındaki hedef birdir: o

da, dünya ihtilâflara düşerek parçalanacak, sadece onlara muhtaç durumda kalacak, milletlerle, hariçten mal ve fikir ithal etmeyerek kendi üretimi ile iktifa etmek gibi asîl fikirleri arasına girmekten başka bir şey değildir.

İktisat sahasında bilinen bir şeydir ki, muayyen bir piyasada her hangi bir üretim merkezi tarafından monopol tesis edilmişse, bu rakipsiz üreticinin, kendisi tarafından elde edilen monopol olan sonsuz itimat ve bol kazancın verdiği tamahkârlıkla, üstün vasıflarını azaltarak malının kalitesini düşüreceği muhakkaktır.

Halbuki, fikir piyasası, üretim piyasasından çok daha tehlikelidir. Çünkü, bu fikirlerin ekserisi taklid ve kalitesi bozuk fikirlerdir. Bu yüzdendir ki, pazarlarımız, zehirden daha öldürücü, havadan daha yaygın, vücudumuzdaki bütün hücrelere nüfuz eden ve her binanın içine işleyen fikirlerle dolup taşmıştır. Bunların kimisi, maske altında ve kılık değiştirerek, prensipler takınarak, meş'aleler kaldırarak içimize girmiştir. Halbuki, bu maskelerin altında ne sahte yüzler, sırıtan ne tehlikeli dişler var?

Topluluğumuzun üzerindeki ecnebî nüfuzu dalgalarını anlamak hemen hemen imkânsızdır. Bunu ancak, şark Arap ülkelerinin bir çoklarında, Müslüman genç kızlarının, Avrupa ve Amerika'da yeni çıkan her türlü elbise modalarına uyduklarını görmekle anlayabiliriz. Orada, eğer mankenlerden birinin giydiği elbise, bir evvelkinden bir santim kısa ise, bizim genç kızlarımız, onların elbiselerinden bir karış kısa giymeğe çalışmaktadırlar.

Genç kızlarımızın, elbiselerini o gün yaygın olan modaya uygun şekilde kısaltmaları veya uzatmaları mühim değildir. Çünkü, böyle yapmazlarsa gerici sayılacaklardır. Fakat mühim olanı, moda kralların ellerinde bulunan bu büyük nüfuzdur. Bunların da büyük ekseriyetini Yahudiler teşkil etmektedir. Onlar bilhassa, bizim kültürlü sayılan kızlarımız

üzerinde nüfuzlu olmaktadırlar. Sanki bütün kızlarımız, maestronun karşısında toplanmış büyük bir senfoni osrektrasının azaları gibi, (onun parmağı veya sopasının işaretiyle müzisyon kadın ve erkeklerin, kimi sağa, kimi sola koyun sürüsü gibi nasıl hareket eder dururlarsa bizim kızlarımız da onlar gibi) hareket ederler.

Bu modacılığın manevî zararları, dış görünüşünden daha da tehlikelidir. Çünkü bunun tesirleri, toplumun, kadının şahsında takdis ettiği bütün meziyetleri, hayâ meziyetini, vefakâr dişiliğini, göz sineklerine hedef olmayan vücudunu, eve bağlılık hislerini, görmüş olduğu terbiyeye sadâkatini, yeryüzünün yarını için hazırladığımız ve onun elinde yetişecek olan yeni neslin meziyetlerini, velhasıl, bu dinin istikbalini kaplamaktadır. Bunu hiç de mübalâğa etmeden ve tek bir kelime içinde toplarsak, diyebiliriz ki, işte böylece bizler, topluluğumuzun ta derinliklerinden, moda kralları ve mankenler devletinin mahkûmlarıyız.

Buna rağmen denilebilir ki, elbise mes'elesi diğerlerine nisbetle tehlikesi en az olanıdır. Her nasılsa bu mevzu kitabın içine nisbetle bir kapak mes'elesidir. Fakat diğerleri yok mu?. İnanç ve akîde mes'elesi ki, yetişmekte olan yeni neslin, dinini kökten yıkmak demek olan sapıklığıdır.

İslâm olmayan ülkelerdeki ilmî zaferler karşısında yenilmiş ruh ve mâneviyât mes'elesi de bu tehlikeli mes'elelerdendir. O mâneviyât ki, Avrupalı ve Amerikalı insanın korkunç başarıları karşısında şaşırıp afallamış kalmıştır.

Bir de, terbiye ve öğretim felsefesinde bulunmayan fikir hürriyeti hususu vardır ki, bugün bütün mekteplerin derdi, körü körüne bağlılık ve taklitçilik kalıbına dökülmüş örnekler yetiştirmektir. Bunlardan başka daha bir çok mevzular vardır ki, bunların tümü mini etek veya mikro etek mes'elesinden çok daha tehlikelidir.

Bütün bunlara rağmen, biz bu mevzuların arasına en küçük

bir aralık bile vermiyoruz. Çünkü, bunları çıkaran fabrika birdir. İhracat hedefi birdir. Üretici ve Müslüman olan tüketici de kezâ birdir.

Bunun müşkül olan tarafı, bir çok yazarlarımızın, ya dünyadan el etek çekerek zühd hayatına dalmış ve bir zâviyeye çekilmiş olmalarından, yahut, bunları islah etmekten kötümser olarak ye'se düşmüş olmalarından, yahut ta, alışmış olana afyonun te'sir etmeyişi gibi, günlük manzaralara alışmış olmalarından olacak ki, bu gibi durumları, üzerinde münâkaşa etmeğe değmez alışılmış bir durum olarak görmekte olmalarıdır. Şâirin şu sözünde onlar şöyle dile geliyor:

«Zillete alışmış olana, zillet basit gelir...

«Çünkü, ölüye vurulan bıçak darbesi onu incitmez.»

Yukarıda: «Bir çok yazarlarımız..» dedim, çünkü, bunların karşısında bir «azınlık» var ki, kalemlerini istikbâlin müdafaası için hareket ettirmişler, yıkıcı cereyanlara karşı mücadele etmişler, fesat ve onun kuvvetine boyun eğmiyerek ona karşı gelmişler, toplum içinde kötü fikirler üreten merkezlere ve «Boş ver – Adam sen de..»ciliğine meydan okumuşlar.. İşte bu azınlık, –Allah'a şükürler olsun– İslâm toprakları içinde halâ mevcuttur. Onlar, her dilden yazılar ve kitaplar yazıyor ve her harb meydanında savaşıyor, önümüzdeki harb tehlikesi karşısında savaşçıların birleşmesi gerektiğine iman ediyor.

İşte, okuyucunun elindeki bu kitabın yazarı, bu azınlığa mensup bir kimsedir. O, **«İSLÂM MEYDAN OKUYOR»** adlı şu kitabı neşretmekle ismini Arap lisanı alanında ilk defa olarak kendini göstermiş oluyor. Halbuki, yazarımız **Vahidüddin Han**, fikir harbi karşısında muasır İslâmî mes'eleleri savunan **Ebu'l-A'lâ El-Mevdudî** ve **Ebu'l-Hasan En-Nedevî** gibi iki büyük şahsın üçüncüsü olması itibariyle, ismi Hindistan yarımadasında kulaktan kulağa uzun yankılar yapmıştır.

Pakistan ve Hindistan Müslüman âlimlerinin, modern kültür merkezleriyle doğrudan doğruya münasebette bulunmak fırsatını bulduklarından, modern kültürün sembolize olmuş şahsiyetleri arasında sayılmakta olduğu bir hakikattır. Onlar, Batı kültürü ile münâsebette, Arap âlimlerinden çok daha ileride bulunmaktadırlar. Fakat, bizim görüşümüze göre, arada şu cevherî fark vardır ki, baştan işaret ettiğimiz birincileri, akademik bilgiler içinde boğulmamışlar, sonradan akıl, düşünce ve kalemlerini başkalarının ellerinde esir etmeden, ileride, Batı kültür ve fikirlerinden meydana gelecek cereyanların mücerret yayıcıları veya tefsirciler veyahut yorumcuları olmamak için uyanık bulunmuşlardır.

İşte bu büyük dava adamları kötü cereyanlar karşısında direnmişler, milletlerin müşküllerine dalıp çıkmışlar, bunlara, iştikbal hakkındaki düşüncelerini aktarmağa çalışmışlar ve Müslüman insan varlığı içinde fikir inkilâbını öğretmişlerdir. Böylece, onlar aslında; asâlet, akıl ve iman sahibi inkilâpçı yazarlar olmuşlardır.

Esas hedeflerinin bir olmasına rağmen, bu ağır vazifeyi ifada, bunların tek bir yolda olduklarını söylemek, bizim için pek kolay olmasa gerektir. Çünkü, onların her birinin hususî prensibi, müslüman milletlerin onları tanıdıkları ayrı ayrı sistemleri vardır.

Elinizdeki şu kitabı okuyarak, bunu yazan müellifin, tanıdığımız muasır bütün yazarların tümüne benzemeyen, başka bir akıl, başka bir kültür ve başka bir prensip taşımakta olduğunu anlamanıza kâfi geleceğini zannederim.

Yazara ait «El-Cem'iyyet'ül-Üsbu'iyye» gazetesinin 7 Şubat 1969 tarihli sayısında, onun, omuzlarına yüklenmiş olduğu rolü açıklayan bir yazısını buraya almak çok münasip olacaktır, diyor ki:

«Bu asırda İslâm'ın karşı karşıya bulunduğu müşküller pek çoktur. Bunların ilmî olanları vardır ki, ilim ve onun tabirleriyle

İslâm'a karşı yöneltilir. Bunun için, dinsizlerin kullanmış oldukları aklî ve ilmî tabirleri, bu kudurmuş saldırılarla karşılaştığımız zaman aynen bizim de kullanmamız lâzım gelecektir. İşte uzun zamandan beri benim hareket ve faaliyetlerimin merkezi bu sahada olmuştur ki, bu mevzuda son olarak: **«İSLAM MEYDAN OKUYOR»** kitabını yazmış bulunuyorum.

Faaliyetlerimin ikinci sahası da, İslâm ümmetini kurmak ve kalkındırmak ve O'nun uyanmasına çalışmak sahalarında olmuştur. Bizim bu hususdaki vazifemiz, Müslümanların durumlarının kötüleşmesine sebep olan dertleri teşhis etmek ve siyasî, içtimaî sebepleri araştırmaktır. Bunun ardından da, düştüğümüz felâket sebeplerini anladıktan sonra, istikbalin haritasını çizerek, Müslümanlar arasındaki (Hindistan yarımadası Müslümanlar) millî şuurları takviye etmek ve böylece, onların kendi aralarındaki muhtelif hareket ve faaliyetlerini birleştirerek, onları bölünmez bir manevî topluluk olarak meydana çıkarmak ve yeryüzünde onların toplu ve kuvvetli bir ümmet olmaları için mücadeleye devama teşvik etmek gelecektir.

Başka bir tabirle, biz, atalarımızın mücahedeleri esnasında görmüş oldukları rüyaları yeniden yaşatmak, şu veya bu sebepten ötürü tahakkuk edememiş olan bu rüyaları tahakkuk ettirmek ve İslâm ümmetinin eski şanını istirdat etmek yolunun yolcularıyız.

Gazetemiz «El'Cem'iyyet'ül-Üsbu'iyye»nin giriştiği fikrî vazife işte bundan ibarettir. Şunu hakkiyle söyleyebiliriz ki, İslâm gazeteciliğinin ağıtlara muhatap olduğu şu devirde, bu vazife, gazetecilik sahasında gazetemiz için en büyük bir hususiyet taşımaktadır. Çünkü, zamanımızın İslâm gazeteciliği, umumî hadiselere mücerret siyasî yorumlar yapmak ve okuyucuların ekseriyeti tarafından tutulan bazı hoş haber ve malumatlar vermekten ileri gidemeyecek bir hale gelmiştir. İşte

bu gazetecilık sanasında, gazetemiz. modern mücadele ve müdafaa sistemlerindeki hatalı tutumları araştırarak, Müslümanlar arasında millî şuuru yeşertmek ve kuvvetlendirmek için çalışan yegâne gazete olarak itibar edilebilir. İlâhî irâdesiyle, bu boşluğu doldurmak üzere bizi seçmiş olmasına karşılık, Allah'a şükür edecek münâsip bir kelime bulamıyoruz.»

Görüyoruz ki, yazarımız, İslâm ümmetini, hedeflerine doğru harekete geçirecek ve tehlikelere karşı birleştirecek bir şekilde vicdan ve şuurlarına işlemek isteyen bir dava adamıdır. Bu dava da iki taraflı bir davadır. Bunların sadece biri, bütün bir ömrün harcanmasını ister. Fakat o, elindeki vasıtalarla her iki ikisini de tahakkuk ettirmeğe çalışmaktadır: Kitaplar yazmak... Haftalık bir gazete idare etmek...

Hakikaten yazarın bu kitabı, akîde ve inanç yazarlarının ve iman davası müdâfilerinin öncülüğünü yapmakla bir rüyanın tahakkuk etmiş olması demektir. Çünkü, bundan evvel geçen dava adamlarının, Allah'ın varlığını, peygamberlerin mevcudiyetini ve bunlarla ilgili metafizik hakikatleri isbat etme gayretleri, kelâm ve mantık âlimlerinin, dillerinin uzunluğu nisbetinde artan mantıkî kıyasları karşısında red ve inkârlara uğramış ve gayretleri durdurulmağa çalışılmıştır. Hatta öyle bir zaman gelmiş ki, bugünkü İslâm gençleri arasında, eskilerin lisanları bile anlaşılmaz olmuştur. Buna bir de, yaşamakta olduğumuz asırda, durumların günden güne değişmesi, ustalıkla çarpışabilecek yeni yeni kültürlerin, akılları pek kolay bir şekilde ikna kabiliyetine sahip ilmî programların meydana gelmesi eklenecek olursa, durumun vehameti bütün çıplaklığı ile ortaya çıkacaktır.

Bugün her şey şüphe sandalyasına oturtulmuştur. Böylece mantıkî görüşlere dayanan kaziyeler sukut etmiştir. Çünkü, bugün akılda, mantıkî hiç bir nazariye yoktur ki, yine aklın ihtimal dahiline alabileceği aykırı bir mantıkî görüş ile karşı karşıya olmasın... Tecrübeye gelince, o da üzerinde münakaşa

kabul etmez bir delil olmuştur. Tecrübeden doğan netice de mantıkça müsellem sayılmaz. Fakat o, nisbî ve olumlu bir hakikattır. İşte ilmin durumu budur. Bunun içindir ki, bu şüphenin kaldırılmasında yeni arzuları doyurmak maksadiyle, kelâm usluplarının kökten değiştirilmesi kaçınılmaz bir hal almıştır. Aynı zamanda bunu, ufukları aşarak yıldızların uzaklıklarını ölçen ve maddenin sırlarına nüfuz ederek ondan sonsuz kuvvetler çıkaran yeni ilim esasları üzerine kurmak gerekir.

Eğer «Kelâm ilminin kazıyeleri, sırları gizli kalmış olan metafizik kaziyelerin ta kendisidir. Onun için, bunları halletmekte tecrübenin bir rolü olabileceği reyi makul değildir.» denildiği takdirde, biz bu görüşe cevap verirken, kendi iptidâî devrinde fıtratiyle yaşayan ve **Aristo** mantığından hiç bir nasibi olmadan kendi seciyesiyle konuşan bir ârabinin şu sözlerini hatırlıyoruz: «Deve kalıntısı, devenin varlığına, yoldaki izler de yürüyüşe delâlet ederse, burçlariyle şu gökler, vadileri ve dağlariyle şu yeryüzü, dalgalariyle şu denizler, işte bütün bunlar, o her şeyleri yaratan ve bilen Allah'ın varlığına delâlet etmez mi?»

Bu ârabînin şu sözleri, şüphesiz ki, her hangi bir kıyas sigasından tecrübe üslûbuna daha uygun, düşünce üzerine daha kaim, ruha te'sir etmeğe daha elverişli ve aklı iknaa daha yakın değil midir?

Her hangi bir din âliminin, insanlar veya talebeler karşısında, taklidî eski ilimlere yenilerini de karıştırmadan, eskilerin söylemiş olduğu zamanı geçmiş kaziyelerden bahsetmesi çok kötü bir netice verecektir. Taklidî eski ilimler en çok Akaid veya Kelâm ilminde, akide ve inanç bahislerinde, muhtelif tabirlerle, deyişlerle tecelli eder ki, bazı profesörler, Mu'tezile ile Ehl-i Sünnet arasındaki münakaşa ve münazaraları, **Eş'ari** ve **Mâtüridi** akide mezhepleri arasındaki farkları, hâricîler ve alevîlerin görüşlerini, cebriye ve diğerleri gibi bazı mezhepler arasındaki ayrılıkları, akıl ve nakil

arasındaki uygunluk veya ayrılıkları hikâye etmekte ısrar ederler. Bütün bu sözler, bugünkü sapık gençliğin düşünce ve fikir sahasından uzak, fâsid bir daire içinde döner durur. Çünkü, bütün bu hikâyeler, kendi asırlarının düşünce ve görüş yarışının bir parçası iken vazifelerini en hayırlı bir şekilde edâ etmişlerdi. Fakat o asrın geçmesiyle bugünkü asrî tecrübelerden doğan canlı münakaşa esaslarından bir kaide olmaktan çıkarak, fikir tarihinden bir yaprak olarak mâziye karışmıştır.

İşte bu yüzden, bu sözler, bu gün asrî bir mülhidi veya dinsizi iknâ etmekten âciz kalmaktadır. Çünkü onun ilhadının sebepleri, kelâm ve mantık ilimleri mevzularından çıkmamıştır. Bugünkü asrî diyalektik, kendi kendine var olup gerçekleşmesi için başka bir nesneye ihtiyacı olmayan cevher ile hadise demek olan âraz, kıdem (evvelden var olan) ile hâdis (sonradan meydana gelen) etrafından dönmez. Fakat o, maddenin kesin varlığını, fiilen var olan madde ile aklen var olan maddenin mevcudiyetini, her maddî mevcut, hakikatı içinde hareket sonucuna varırken madde ile hareket arasındaki alâkayı münakaşa edecektir. O, kâinatın meydana gelmesinde ve genişlemesinde bir tesadüf eserinin matematik ihtimallerinden, insan tekâmülünün kesinliğinden, yeni idrâkin ışığında, kevnî hadiselerin nisbîliğine göre bu varlığın hakikatinden bahsedecektir. O, aynı zamanda, bu kevnî hadiselerin en mühimmi olan ve **Einstein**'in[1] keşfettiği dördüncü uzayı teşkil eden zamanı; modern ilmin henüz ulaşamadığı, bizim gök kubbemiz veya başka gökler içinde bizim âlemimizden başka âlemlerin mevcudiyeti hakkındaki ilmî ihtimalleri münakaşa edecektir. O, bu ve buna benzer bir yeni

---

1- **Einstein**: 1879-1955 yılları arasında yaşamış, Alman (Yahudi) asıllı Amerika fizik âlimidir. «Hususî, sonra da –1916'da- umumî izâfiyet nazariyesi»ni ortaya koymuştur. 1921'de fizik dalında Nobel armağanı kazanmıştır. (M.N.)

istifhamlara cevaplar arayacaktır.

Gençlerin akıllarını geliştiren, üniversite konferans salonlarındaki münakaşaların mihverini bu yeni kaziyeler teşkil etmiyorsa, o zaman üniversitelerimiz bir ideoloji boşluğu içinde çalışıyorsa ve topluma bozuk, çürük veya müstakbel toplumun meydana getirilmesinde inanç ve akideden nasibi olmayan kötümser, ye'se düşmüş örnekler veriyor demektir. Öyle örnekler ki, fırtınanın her an değişen rüzgârları karşısında kalbini rahat ve sarsılmaz tutacak olan dinî fikirlerden hiç bir esası olmadığından, içinin ta derinliklerinden ruhî susuzluk hisseden örnekler... Çünkü bu kalıplar, ya bu renkte bir ders görmemiş olacaktır, yahutta, -daha tehlikelisi- din dersleri konularından kendilerine gösterilen şeylerle ikna olmamış olacaklardır. Böylece bu yeni örnekler, boşluklar içinde yuvarlanacak ve akide mes'eleleri karşısında vurdum duymazlıktan geleceklerdir. Çünkü onlar için hiç bir şeye karışmamak yolların en emniyetlisi olduğu gibi, kaçmak da mesleklerin en rahat olanıdır.

Çok garipdir ki, bu hal Mısır'da **Mehmed Ali Paşa** devrinde talebe heyetlerinin Avrupa'ya akınlariyle başlayan Doğu ve Batı kültürleri arasındaki karşılaşma ve çarpışmanın başlamasiyle, Ondokuzuncu asrın başlarındanberi toplumumuzun sathına çıkmıştır. O zamandan beri günümüze kadar, bu talebelerin Avrupa'da aşılanmış oldukları fikrî parçalanmayı canlandıran bir çok hikâye ve romanlar yazılmıştır. Bu romanların bir kaçını misâl olarak vermek pek yerinde olacaktır. **Rifaat'üt-Tahtavî**'ni «Altının Tasfiyesi», **Ali Mubârek**'in «Din İlmi», **Muhammed'ül-Müveylihî**'nin «İsâ ibn-i Hişam'ın Hadisi», **Yahya Hakkı**'nın «Ümmü Haşim'in Kandili», **Tevfik Hakim**'in «Şarktan Gelen Serçe Kuşu», **Adil Kâmil Fanus**'un «Büyük Millim» adlı eserleridir. Burada demek istediğim şey, bu müşküllerin eskiden beri yuvarlanıp gelmiş ve etrafında da bir sürü romanlar ge-

tirmiş olmasıdır. Bununla beraber, dinî yazar ve mütefekkirler, buna bir hal çaresi bulmağa çalışmamışlar, sebeplerini araştırmak üzere onu münakaşa masasına getirmemişler, ancak almış oldukları rivayet ve hikâyeleri aldıkları şekilde tasvir ederek olduğu gibi aktarmışlardır. Onların bu pasif vaziyetleriyle tehlike bir çığ haline gelmiş ve tahribat ise bir fecaat şeklinde büyümüştür. Bunların yegâne kurbanı da Müslüman insan olmuştur.

Toplulumuz içinde türemiş bazı azılı dinsizlerin, dinî ilimlerle münasebetleri bulunmuş âilelere mensup olmaları garip değil midir? Haftalık bir mecmuanın, bir mankenin, nesiller boyu İslâm âlemine büyük din âlimleri yetiştiren Ezher-i Şerif üniversitesini temsil ettiğini yazması ve altında da, Paris genç kızlarının giydiği elbiseleriyle onun resmini çıkarmasına ne denir?[2] Yine başka bir mecmuada, din âlimlerinden birinin kızının, kapak modeli olarak, yüzücü fettan kızlar şeklinde çıplak resmiyle teşhir edilmesi garip değil midir?[3] İşte bütün bunlar ve benzerleri, dinî fikir ile asrî mes'eleler arasının ayrılması neticeleridir. Şöyleki, onlar, dinî fikirleri alırken, bunu bilgi ve meslek arasını birleştiren canlı bir kültür olarak almamışlardır. Öyle ise, ruhların iknaında kullanılan yetiştirme ve tedris usulünde büyük bir zayıflık ve aciz var demektir.

Onun içindir ki, diğer yabancı kültürler, şahısların ciddiyet ve gevşekliklerinden sarf-ı nazar ederek zaman zaman istihkâmlarımızda boşluklar bulmuşlar ve surlarımızın içlerine sızmağa muvaffak olmuşlardır. Dinî fikirlerle asrî kaziyeler arasının ayrılması sebeplerinden birisi de, dinî fikirler savunucularının, belki, tarihî mazinin bugünle hiç bir ilgisi olamıyacağını zannederek sırtlarına yüklenmiş oldukları vazifeleri hakikî yüziyle anlayamamış olmalarından, belki de,

2- «Ahbar'ül-Yevm» gazetesinin 29 Kasım 1969 tarihli sayısı.
3- «Ahbar'ül-Yevm» gazetesinin 25 Ekim 1969 tarihli sayısı.

dinin esasında her hangi bir meydan okumanın mevcut olamayacağı vehmine kapılarak, bu cephede her şeyin süt liman olacağı, dünyada asayişinin berkemâl kalacağını zannetmiş olmalarından olacak ki, asrın meydan okuvusları karsısında kendilerine gelememişlerdir.

Büyük endişe uyandıran ve uyku kaçıran bu müşküller, olgun şuurlarda, büyük bir problem halini alırlar. Aksi takdirde, kafalarda eğer şuur olmazsa, o zaman din, bazı kimselerin ellerinde, şan, şeref, ikbal ve mâişet te'mini için cömert bir kapı olur. Bazılarının ellerinde de, öldürücü ve pasif bir inat vesilesi olur gider. Hasbü'n-Allah'u ve ni'mel vekîl.

Bununla beraber, insanın geleceği hakkında endişeye düşen bazı âlimlerin Şarkta ve Garpta, **Allah**'ın varlığını ilmî esaslara dayanarak ispat etmek üzere açmış oldukları ciddî mücadelelirini inkâr etmiyorum. Fakat, din kaziyesi, sadece Allah'ın varlığı mes'elesi demek değildir. Şüphesiz ki, Alluh'u Azîm'üş-Şan'ın varlığına iman temek, esasların başı ve menbaıdır. Fakat, bu iman mefhumunu, Peygamberlerin öne sürdüğü ve dinlerin gerektirdiği başka ideal ve prensiplerin takip etmesi icabeder ki, bunların başlarında, dinin işaret ettiği gibi, insanoğlundan başka hayrı temsil eden ve «Melâike» adı verilen yaratıkların varlığına, dinin kabul ettiği gibi, insan ve melâikeden başka, «Cin» adı verilen ve bunlardan ayrıca şerri sembolize eden ve «Şeytan» adını alan yaratıkların mevcudiyetine iman etmek zarureti de vardır.

Bundan başka, metafizik denen gaybe, âhiret gününe, bununla ilgili olarak Cennet ve Cehennem'e, hesap gününe, sevap ve cezaya, hatta kıyamet gününden evvel vâkî olacak hadiselere, -ki, bu aslında dünyanın parçalanıp yok olması, yıldızlar ve uyduların birbirleriyle çarpışıp mahvolması demektir- Allah'ın Peygamberleri ve bunların sonuncu bizim Peygamberimiz **Muhammed Mustafa (s.a.v.)** efendimiz vasıtasiyle açmış olduğu şeriatına iman etmek gerekir. İşte,

Allah'ın varlığına imandan sonra, O'nun bütün varlıkların yaratıcısı olduğuna ve helâliyle, haramiyle bu şeriatın sahibi bulunduğuna inanmak bu demektir. Bunu kısa bir cümle ile ifâde edersek diyebiliriz ki, din ilminin kabul ettiği bütün şeyleri kabul ve ikrar etmek biz insanlar için kaçınılmaz bir borçtur.

İşte böylece, biz insanlar karşısında bütün bunlar birbirleriyle bağlı bir bütündür. Onun bir parçasını başka bir parçasından ayırmak mümkün değildir. İsrail oğullarının, kendilerine inmiş olan kitap ve dinin bir kısmına iman ederek, diğer bir kısmına küfr etmeleri gibi değil...

İslâm toplumu içinde de -maâlesef- bu sınıftan insanların bulunduğu bir hakikattır. Onlar, sana, Allah'a iman etmiş olduklarını söylerler, sadece o kadar... Onlardan, bundan fazlasının beklenmesine de hacet yoktur. Bu gibileri, Allah'ın emirlerine ve yasaklarına riâyet etmelerini tavsiye edenlere: «Bundan kastedilen hedefin, nefsi arındırmak, paklamak ve kullarına eziyet etmemek olduğunu, bu hedefin kültür gibi başka bir vesile ile tahakkuk ettiği zaman, ibadetler gibi teklifler altına girmeğe hiç bir lüzumun kalmadığını, çünkü, din ruhunun bu demek olduğunu» iddia ederler. Halbuki onlar, ibadetin, aslında Allah'a imanın bir semeresi, insanın yaratanına karşı olan kulluğunun bir ispatı demek olduğunu, Cenab-ı Hakk'ın kulları için muayyen bir keyfiyetle kendisine kullukta bulunmalarını ve onu takdis etmelerini emrettiğini ve bunun tahakkuku halinde, bu ibadetten kendileri için muayyen bir menfaat olup olmayacağı bir yana, insanlar için bir tercihte bulunmağa hiç bir esas olmadığını bilmezler yahut bilmek istemezler. *«Ben, insanları ve cinleri, ancak bana ibadet etmeleri için yarattım.»*[4] İnsanların en büyük menfaati ise, emirlerini yerine getirerek ve taatinden dışarı çıkmayarak, yaratanını kendisinden razı etmesidir.

4- Zâriyat Sûresi, âyet: 56.

İnsanlardan bir sınıf daha var ki, kendisini başka kayd-ü şartlara bağlamaksızın, dinden kendi kanaati nisbetinde bir şeylerle iktifa ederek yalnızca Allah'a inandığını iddia eder. Bu gibileri, Allah'ın varlığını kabul etme mes'elesini, dinin diğer mevzuları üzerinde gevşeklikler ve fedakârlıklar yapılmasına elverişli bir vesile olarak kullanır. Bu da, asrımızda kültürlü sayılan kimselerin ruhlarındaki en mühim dinî müşküllerden biri olmakla, üzerinde ehemmiyetle durulacak bir mevzudur. Çünkü, ilhad kültürleri, kendilerine öyle korkunç bir plân hazırlamıştır ki, bu plân gereğince, müslüman'ın doğrudan doğruya küfre çağırılması, İslâm toplumu içinde büyük nefretler uyandıracağından ve çağrıya icabette her hangi bir başarı hemen hemen imkânsız olacağından, ilk önce, müslüman kimseyi, dinde kady-ü şartlar altına girmekten tecrit etmek ve onun ruhundaki dinî vecibelerine karşı olan bağlılıklarını kültür ve ilericilik iddialariyle yıkmağa çalışmaktır. Bu plâna göre, baştan geçici bir zaman için, hususî bir hassasiyet taşıması itibariyle onun ulûhiyete iman mevzuuna dokunulmayacaktır. Fakat, zamanın geçmesiyle müslümanın dinî vazifelerinden uzaklaşmağa alışmasiyle, sonunda onun akıl ve vicdanındaki ulûhiyete iman fikrini de yıkmak pek kolay olacaktır. Ancak, ulûhiyet inancının -faraza- yıkılmadan kalması halinde de, bunun hiç bir tehlikesi kalmayacak ve zararsız bir hale gelmiş olacaktır. Çünkü, günlerden bir gün onda var olan dinin, sadece kalıntılarından başka hiç bir şey bulunmayacaktır.

İslâm'ın düşmanları, plânlarını işte böyle muhkem bir şekilde hazırlıyor, dini ve onun esaslarını kökten yıkmak için, en basit olan sünnet ve farzlarından başlayarak, Allah'ın varlığını inkâr ile sona eren uzun tedbir ve tecrübelere girmekten yılmıyor, usanmıyor.

Bazı din âlimleri, Allah'ın varlığını isbat mes'elesini, ilmî ilâçlarla tedavî etmeğe kalktılarsa bile, -bildiğime göre- eli-

mizdeki şu kitap gbi bütün bu mevzuları toptan halletmeye muktedir olanları pek azdır. Bu kitabın, -toplumun derinliklerine ulaştığı gün- bu bakımdan dinî bir ikna anayasası olacağı, yahutta bu kitap için seçtiğimiz fer'î ismin tabir ettiği gibi «imana açılan ilmî kapı» olacağı kanaatindeyim.

Yazar **Vahidüddin Han**, bu kitabında, en uzak hududlarına kadar asrı ile hemmantık olmuştur. Modern felsefenin ilhad kutupları, kurbanları için küfre götüren ilmî bir kapı açmışlarsa, onun, kendi sâdık zanniyle ve uyanık görüşü ile Müslümanların muhtaç olduğu şekilde, imana giden bir kapı açmağa çalışması kaçınılmaz bir vazifedir. Öyle ki, bu kapı, yeni kelâm veya tevhid ilminin esası itibar edilebilir. İşte böylece, kitabı Arapça'ya çeviren kıymetli üstad **Zafer'ül-İslâm Han**'ın -yazarın oğlu- sarfettiği muhlisâne ve hararetli faaliyetin neticesi olmuş, beni de aylar boyunca kapanıp tetkikine ve dinî nasslarını tahkike mecbur etmiştir.

Böylece, «Dini inkâr edenlerin kaziyesi» ni takdim ederken, yazarın, daha ilk andan itibaren ilmî üsluba muhalefetle itham edilmemesi için titiz bir tarafsızlık ve emanetle hareket ettiğini görüyoruz. Sonra da, bu mevzuu, garbın fikir üretimi esaslarına dayanarak, *«Onun yakınlarından bir şahit de şehâdet etti»*[5] fehvasınca münakaşaya girişerek Kur'an-ı Kerim âyetlerinden ve hadis-i şeriflerden deliller getirmeyi, dostlardan evvel düşmanların görüşlerini zikrederek geriye bıraktığı gözden kaçmıyor.

Sayın okuyucu, yazarın, İslâm davasını yeni üslupla savunan hararetli bir din adamı olmakla beraber, onun «el-Cem'iyyet'ül-üsbu'iyye» mecmuasının baş yazarı olarak gazetecilikle uğraşan gerçekçi bir düşünür olduğu ve bu kitapta bize takdim etmiş olduğu mevzuların, Müslüman gençliğin karşı karşıya bulunduğu müşküllere verdiği ihtimam ve

---

5- Yûsuf Sûresi, âyet; 26.

öncülüğün bir neticesi olduğu zihinden çıkarılmamalıdır. O bu kitabını 1966 yılında çıkarmış ve bu davasına halâ vefalı kalmış olup yolunda mücahedesine devam etmektedir.

Biraz yukarıda, yazarın kitabındaki üslup ve programa göz atmıştık, evet, bu programın tanzimi onu, konularını mantıkî bir tertip içinde takdim etmeğe sevketmiştir.

Yazar **Vahidüddin Han**, kitabını, bugün insanlığın karşı karşıya bulunduğu akidevî müşküllerine bir panzehir olarak yazmıştır. Hadiseler alanında iki zıt ideolojinin çarpıştığını farzedin, bunlardan biri din ideolojisi, diğeri de ilhad ideolojisi.. Din blokuna mensup olduğuna göre, yazarın hedefine ulaşması ve cehaletle, maharetsizlikle itham edilmemesi için, düşmanın kullanmakta olduğu iddialar açısından hareket etmesi icabeder. Bu yüzden o, ilk önce, dini inkâr edenlerin fikirlerini açıklıyor ve bu fikrin biolojik, psişik ve historik (tarihî) esaslarını beyan ediyor. Bu da, **Darwin, Freud** ve **Marx** felsefelerinin cevherlerini ileri sürüyor, demektir. Bu üç ideoloji ki, pek çok insan sürülerini ilhad, Allah'ın varlığını inkâr ve maddenin ilâhlaştırılması gayyasına sürüklemiştir.

Yazar, bu ideolojilerle münakaşaya başlarken, onların tutmuş olduğu yoldan giderek, onlar gibi bioloji, psikoloji bahislerinden ve tarihten deliller getiriyor ve bunları ayrı silâhlarla çürütmeğe çalışıyor.

Allah'a imandan sonra, dinin en büyük mes'elelerinden olan Âhiret gününe inanma hususu şeksiz şüphesiz metafizikî bir hakikat olursa, tabiatiyle, ilhadın en büyük kozu, yaratanla olan bu karşılaşmayı inkâr etmek olacaktır. Bu suretle, Âhiret varlığının, bioloji, psikoloji ve tarih bahislerine dayanan delillerle ispat edilmesi, aynı zamanda, dinin gerçekliğini ve Allah'ın varlığını ispatlayan kesin delillerden biri olacaktır. İşte o zaman, yazarın, Âhiret'in, psişik, ahlâkî ve sülûkî açılardan olan şiddetli ihtiyaçlarını ispat ederken parçalayan delillerini görüyoruz. Okuyucunun zihninde ve düşüncesinde

Ahiret Günü'nün zarurî olduğu fikri yerleşince, bu öte yandan, Allah'a imanın da zarurî olduğunu itirafa yol açmış olacaktır. Öyle ise, Âhiret mes'elesi, aynı anda hem kaziye, hem de bürhan oluyor.

Yazar bu mevzuda, bir delil ile yetinmeyerek, Âhiret'in zarurî olduğunu ispat ederken, kevnî nahiyeden esaslı bahisler takdim etmekte, tecrübelere dayanan şehadetler ileri sürmekte, nefsî ve ruhî bahislerle bunun zarurî oluşunu tekit ve teyit etmektedir. Okuyucu da, aynı zamanda kültür seviyesini artırmakta ve önünde ikna ufukları genişlemektedir.

Yazarın, ruhî bahislerle Âhiret'i ispat etmeğe çalışması, ruhî neticeleriyle gayr-i müslim âlimlere yönelmiş bir ikna tarzı olsa gerek... Yoksa, Müslüman'ın Âhiret Günü'nün varlığına olan kanaati **Hz. Peygamber**'in (s.a.v.) haberlerine ve onun, imanın altı erkânından biri olduğuna dayanmasaydı, böyle zannî bir masdardan gelen delillerle onda kanaat meydana gelmesi imkânsız olurdu.

Bu bahisten sonra, sıra peygamberlik mevzuuna geliyor ki, o da, geçmişte iki hakikat üzerine dayanan tarihî delillerle ispat edilmektedir. Çünkü, peygamberler, insan oğlunun ilim ve tecrübe alanında bugünkü dev adımları atmadan asırlarca evvel bu iki hakikati işaret etmişlerdi.

Burada, sayın okuyucunun nazar-ı dikkatini şu noktaya çekmek istiyorum ki, yazar, «din» kelimesini kullanırken, bununla, Cenab-ı Hakk'ın: «*Allah'ın nazarında din, ancak İslâm Dinî'dir.*»[6] beyanındaki dinden başkasını kast etmemiş, risâlet (peygamberlik) konusunu da ele alırken, maksadı İslâmiyeti getiren risâletten başkası olmamıştır. Kitabı da, ancak Kur'an-ı Kerim olmuştur.

Bu bölümde, yazar. Kur'an-ı Kerim'in tarihî ve ilmî mucizelerinden bahseden bir çok fasıllar açarak, onun istikbâlde

---

6- Âl-i İmran Sûresi. âyet; 19.

zuhur edecek olaylar hakkındaki haberleri ve kehânetlerine ışık tutmuş ve ancak son asırda, astronomi, jeoloji ve diğer sahalarda keşfedilen hakikatleri ihtiva eden âyetleri istidlâl ederek sıralamıştır.

Yazar, Kur'an-ı Kerim'in bu ulvî sıfatını ispat ettikten sonra, bununla, ilk hakikat olan Allah'ın varlığını bir kere daha te'kit etmiş ve dinin, medeniyet müşkülleriyle olan ilgisinden bahseden hususî bir bahis açarak, bunun ilk bölümünde, yasama müşkülleri, onun esas unsurları, dinin suç mefhumu karşısındaki hududları, kanunun ahlâkla, fertle ve adaletle olan alâkasını izah etmektedir.

O, bu arada, asrî medeniyetin; kadın, medenîleşme, mülkiyet gibi bazı müşküllerinden söz açarak, bunların, muasır iki idare nizamı olan kapitalizm ve komünizmdeki manalarını, İslâm nizamiyle mukayese etmektedir.

Son olarak yazar, İslâm âleminin istikbalinden, müslümanların kasdettikleri ulvî hedeflerden, onların bu şaşkın âlem içinde azgın ilhad mezhepleri ile; Allah'ın, dinlerin sonuncusu olarak gönderdiği fıtrat dini olan İslâmiyet arasındaki vazife ve rollerinden bahsederek, ilhadın, Avrupa ve Amerika toplumlarını, ailevî gevşemelere ve parçalanmalara nasıl sürüklediğini, mücrim ve suçlulardan nasıl tabakalar kurduğunu, şifası mümkün olmayan hastalıkların yayılmasına nasıl sebep olduğunu saymakta ve en sonunda bütün bunların, sahibimiz ve yaratanımız olan Cenab-ı Allah'a iman yoksunluğundan ileri geldiğini mufassal bahislerle tahlil etmekte ve kitabının sonuna **E. Gressy Morrison**'dan[7] iktibas ettiği sözleri ilâve etmektedir:

«İhtişam, ihtiram, ömertlik, ahlak yüksekliği, ulvî meziyet, değer ve şuurlar, ve **«ilâhî vergiler»** olarak itibar edilen

---

7- **Gressy Morrison**: Sabık New York İlimler Akademisi reisi ve New York Amerikan Koleji reisi.. Man does not Stand Alone – (İnsan kendi kendine var olamaz) adlı kitabın yazarı. (M.N.)

her şey, ilhad yolu ile asla elde edilemezler.

Çünkü, ilhad, egoizmin bir nev'idir. Orada insan, Allah'ın yerine ikame edilmek istenir.

O zaman bu medeniyyet, akide ve din olmadan çökmeğe mahkûmdur.

O zaman, nizam, anarşiye dönecektir.

O zaman muvazene, nefse hakim olma ve tutunma yok olacaktır.

Öyle ise, Allah ile olan alâka ve münasebetlerimizi takviye etmeğe şiddetle ihtiyacımız var demektir.»[8]

İşte kitabın bir kaç sözle kısa bir özeti ve üslubu bundan ibarettir. Bu üslup ve program hakkında, şurada aziz okuyucuların dikkat nazarını çekmeden geçemiyeceğim bir nokta var ki, o da, bu programın atmış olduğu adımların tertibidir, bu tertip, daha önceden, Cezayirli düşünür **Malik ibn-i Nebî**'nin fransızca'dan tercüme edilmiş olan «**Ez'Zahirat'ül-Kur'aniyye**»[9] adlı kitabın, mevzuları sıralarken seçmiş olduğu tertibin tıpatıp benzeridir. Bu iki kitabın mevzuları arasındaki tertipde olan benzerliğe rağmen, maddeleri tahlil etme şekilleri değişmektedir. Çünkü yazarlar, akıl, kültür ve bu ince mevzuları tedavi etme usullerinde birbirlerinden ayrıdırlar. Hatta şunu da kat'î olarak söyleyebilirim ki, her iki teşebbüs de, merci, madde ve üslup bakımından, Cezayir ile Hindistan arasının uzaklığı nisbetinde birbirinden tamamiyle uzaktır. Bildiğime göre, bu iki adam, şimdiye kadar her hangi bir münasebetle bir araya gelip karşılaşmamışlardır. Fakat hedefte onlar arasındaki uygunluk, onların, aynı elemlerle elemlenerek, aynı müşkül üzerinde hal çareleri aramakta oldukları manâsına gelmez mi?

8- Man Does not Stand Alone. sayfa: 123 (M.N.)

9- Bu kitabın tercümesi kısa bir zamanda bitmek üzeredir. pek yakında, «Mucizeler Yaratan Kur'an» adiyle takdim edeceğimizi müjdeleriz. (M.N.)

Anı zamanda, şunu da itiraf edeyim ki, her iki kitap da, dinî ikna mevzuunda yeni üslupların konulmamasının zarurî olduğuna aynı hassasiyetle inanmış ve her ikisi de modern üslubu seçmiştir. Onlar mevzularında da müşterek oldukları gibi, içlerinde taşımış oldukları gizli ve sarsılmaz ruh da, inkilâpçı mü'min ruh olmuştur.

Müslüman gencin, bu mülâhazadan çıkaracağı delil ona yeter ki, muasır ilhad toplumlarının elde ettikleri maddî üstünlüğe rağmen, İslâm ruhu, sönmeyen bir enerji olarak kalacak ve harikalar meydana getirmeye devam edecektir.

Evet, mütefekkirlerimizin büyüklerinden olan bu iki zat arasındaki uygunluk, ebedî ruhun: İslâm ruhunun ihtişamı olacaktır. Ebedî diyorum, çünkü ruh, enerji demektir. Enerji de, asla yok olmaz ve zeval bulmaz. Bu da, Allah'ın ezelî ve ebedî vaadidir: *«Şüphe yok, o zikri (Kur'an-ı Kerim) biz indirdik biz, her halde biz onu koruyacağız da..»*[10]

Hidâyetiyle bizi bu dine sevkeden Allah'a hamd-ü şükürler olsun.. Cenab-ı Allah, bizi hidâyete eriştirmemiş olsaydı, bu doğru yolu bizler bulamazdık...

Peygamberlerin sonuncusu Efendimiz **Muhammed Mustafa**'ya (s.a.v.) Salât-ü Selâm olsun!..

Abdüssabur Şâhin

Küveyt - Aralık 1969

10- Hicr Sûresi. âyet; 9.

GİRİŞ

Önümüzdeki sayfalarda yer alan mevzu, Ordu Dili'ne nisbetle yeni sayılmaz. Fakat yazar, diğer bazı yazarların sarfetmiş oldukları iyi niyetli gayretlerine rağmen, bunun halâ noksan kalmış olduğu kanaatindedir.

Bu yeni asıra, dini inkâr etmesinden dolayı «İlhad Asrı» denilmektedir. Bu ilhad da kuru bir iddiadan ibaret kalmamıştır. Nazariyesinin savunucuları, onu, ilmin muhtelif alanlarındaki yeni gelişmelerden sonra, insanın bulmuş olduğu bir araştırma ve tahkik yolu olarak görürler. Bu «tekâmül araştırmaları» da, her hangi bir nazariyeyi isbat veya inkâr hedefini gütmez, ancak, o, savunucularına dinin bâtıl olduğunu iddia eden, programı başlı başına ayrı olan bir bahistir. Biz, bu yeni yolu, **T.R. Myles**'in sözlerinden şöyle anlıyoruz:

«Bu yeni tetkik ve araştırmalar, akla gelen soruları karşılamak için kullanılan muayyen bir teknik ve programdan ibarettir. Yoksa o, bu sorulara katî cevaplar vermek hedefini gütmez. Bu zaviyeden o, bu asrın son yarısında felsefede büyük değişiklikler meydana getirmiştir. Bu değişiklikler, uzun zaman duraklaması umulmaksızın böylece devam edecektir.»[1]

Bunun için, dini müdafaa etmek üzere bu yeni ilimleri tetkik etmek isteyen araştırıcılarımızın, bunu ister, yeni düşünürlerin

---

1- Religion and the Scientific Outlook. 1954. P. 13.

elde ettikleri kuru ilmî bir tefsir olarak, isterse, dini inkâr etmelerinden sonra kâinat'ın, maddî bakımdan tefsirini araştırmaktan korktukları zaman sığındıkları mücerret güzel bir sığınak olarak kabul edelim, bu tefsiri zihinlerden çıkarmaları icabeder.

Buna misâl olarak diyebiliriz ki, din âlimlerimiz, peygamberliğin isbatına kalkıştıkları zaman, modern asrın, Peygamberimiz **Muhammed Mustafa** (s.a.v.) Efendimiz'in -haşa- yalancı bir peygamber olduğunu iddia edeceğini önceden nazar-ı itibara alarak, Peygamberimizin «Hakikî bir Peygamber» olduğunu ispatlayacak maddelerden büyük miktarda deliller toplamağa çalışırlar. Aslında, Muhammed -haşa- (s.a.v.) yalancı bir peygamber idi, sözünün ardından anlaşılan ifade, orada hakikî başka peygamberlerin bulunduğudur. Halbuki, asrımızın insanı, bu ideolojiden de şüphe ederek peygamberliğin varlığına kökünden inanmıyor. Yalancı Peygamber (False Prophet) mevzuuna gelince, bu kendi peygamberlerine iman ederek, İslâm Peygamberini inkâr eden yahudi ve hristiyanların çok eski bir iddialarıdır. Fakat bugünkü yeni akıl, **Hz. Muhammed**'in (s.a.v.) yalancı veya hakikî bir peygamber olduğunu araştırmıyor bile... O, peygamberin, nebevî sözlerinin menbaını araştırıyor ve sonunda, mâruf programlarına dayanarak, bu garip sözlerin menbaının; «şuur altı» olduğu neticesine varıyor ve kesip atıyor. Aynı zamanda, şuur altı sözlerin, vahiy ve ilham olarak tâbir edilmesinin, muayyen bir maksad için konulmuş güzel bir isim olabileceğini, fakat, bir gerçek olarak itibar edilmesinin asla imkân dahilinde olmadığını görüyor.

Bu yüzden, İslâm Peygamberi'nin risâletinin doğruluğunu isbat etmekle işimiz bitmiş olmuyor. Fakat, vahiy ve ilham hakkında araştırmalara eğilerek, vahyin, içlerinde İslâm Peygamberi de dahil olmak üzere, muayyen insanlara inmiş olduğunu isbat etmek icabediyor.

Yukarıda bahsetmiş olduğumuz durum, mes'elenin neresinde bulunduğunu bilmeden, asrî fikri tenkide teşebbüs edenlerin halini canlandırıyor. Günümüzün bir çeşit âlimleri de, asrî fikrin, din mevzuu karşısındaki tutumunu anlıyor. Fakat, onlar bu yeni fikrin şiddetli te'siri altında bulunduklarından, garp mütefekkirlerinin ulaştıkları bütün buluşlara «ilmî gerçekler» olarak itibar ediyorlar. Bu yüzden de, onların kahramanlıkları, batı bilginlerinin kabul ettikleri bu nazariyelerin, Kur'an-ı Kerim'de ve diğer hadiş kitaplarında vârid olan aynı görüşler olduğunu isbatla yetinmekten ileri geçmiyor. Bu usul, İslâmiyet'le diğer dinler arasında uygunluk ve benzerlik bulunduğunu dile getiren bir usul olmakla, mağlup olmuş medeniyetlere mensup milletlerin, galip medeniyetler karşısında baş vurdukları bir kaçamak yoldur. Halbuki, bu şekilde gelmiş olan her nazariyye, bir öncekine tâbi mevkiinde olabilir, yoksa ona öncü olamaz. Bu yüzdendir ki, bizden her hangi biri, bu gibi benzerlik gayret ve teşebbüsleriyle, dünyadaki fikir akımını değiştirerek insanlığa hakkın nurunu doğduracağını zannediyorsa, şüphesiz o evhamdadır ve hakikatler ile hiç bir ilişiği olmayan hayal âleminde yüzüyor demektir. Çünkü, fikir ve inançlar, birbirleriyle te'lif ve uyuşturma yoluyla değiştirilemez, ancak fikir inkilâpçıları yolu ile değiştirilir.

Bu hal, mes'ele, dine müteallik mefhumların esaslı bir tarafı ve mühim bir noktası ile ilgili olunca, bizi daha büyük güçlüklere saplamış oluyor. O takdirde, modern astronomi ilminin her hangi yeni bir buluşu karşısında, her hangi birimizin kalkıp da, Kur'an-ı Kerim'de zikrolunan *«Gökten yere doğru delip geçen bir alev* (meteor)»[12] hâdisesini yeni bir tefsire tutmakta bir beis yoktur. Fakat bunu, din etrafında koparılan diğer müşküllerle ilgili, şümullü ve küllî bir nazariye olarak

---

12- Saffât Sûresi, âyet: 10. (M.N.)

kabul edersek, dinî felsefenin mahiyetinde bu nazariyyenin derin ve küllî bir te'siri olacaktır.

Buna bir misâl vermek lâzım gelirse, âlimlerimizden, «tekevvün ve tekâmül nazariyesi»ni kabul eden topluluğu zikredebiliriz. Çünkü, Batı âlimleri, araştırma ve tecrübeleri sonucunda, bu nazariyenin doğruluğuna kuvvetle kanaat getirdiklerini ilân ederek, İslâm Dini'ne, bu yeni nazariye ışığı altında, yeni tefsirler getirmek mecburiyetinde kalmışlardır. Onlar, İslâmiyet'e giydirecekleri yeni bir kalıba ihtiyaç duyunca da, onu bir defa daha haksız bir hükme bağlamaya çalışmışlar, fakat, bu yeni kalıp, biçki dikiş ameliyesinde kaybolan parçalariyle, İslâm ruhundan hiç bir iz taşımayan ve hiç bir şeye benzemeyen bir mâhiyet oluvermiştir.

Tekevvün ve tekâmül nazariyesi, sonlarına doğru, hayatın zirvesine ulaşması icabeden bir devamlılık içinde **Darwin**'in «Tekâmül Nazariyyesi»nin ikrarını hedef tutar. Buna göre: İstikbalde değil, geçmişde kötü hallerin meydana gelmiş olması icabeder. Yine bu nazariyyeye istinâden insanın devamlı olarak halden hale geçişi ve gelişmesini göz önünde tutarak, ebedî hayatı kabul etmediklerini iddia ederler. Bu yüzden, bu nazariyeyi kabul eden Müslüman âlimleri, Cehennem'i bir azap yeri değil, bir terbiye merkezi olarak kabul ederler. Onlarca Cehennem'deki hayat, zorluklar ve güçlükler karşısında yoluna devam eder. Dünyada günahları yüzünden yollarına devam edememiş olanlar, Cehennem'in zor ve kötü şartlarından geçerek, bundan sonra gelecek olan hayatta tekâmül yolculuğuna devam edeceklerdir. İşte bu zaviyeden, bu âlimlerin, meselâ: İslâmiyet'teki mülkiyet hakları, içtimaî tekâmül nazariyesiyle bağdaşmadığından, bu hakların, «geçici hükümler»den başka bir şey olmadığını iddia ettiklerini görüyoruz.

Bu iki misâlden, bazı âlimlerimizin girişmiş oldukları teşebbüsleri anlamak mümkün olacaktır. Onlar, her ne kadar iyi niyetle gayretler sarfetmişlerse bile, kusurlu ve noksan

teşebbüslerde bulunmuşlardır. Burada yazar, bu kendi teşebbüsünün kusurlardan uzak olduğunu asla iddia etmez. Fakat der ki, kendisini bu teşebbüsüne doğru iten hakikî müessir, buna benzer bir hareketin yapılması zamanının muhakkak gelmiş olduğu hakkındaki şuurudur.

Yazarların, dini müdafaada kullanmış oldukları iki yol vardır: Fikrî... Tecrübî... Tabir câizse veya başka bir deyimle: Felsefî... İlmî... Yazar, tecrübî veya ilmî olan yolu seçmiştir. Bunun başlıca sebeplerinden biri de, kitaplıklarımızın, birinci üslupta yazılmış cildler dolusu kitaplarla dolup taşarken, ikinci üsluptaki kitaplarda büyük bir noksanlığın bulunmasıdır.

Modern ilmî araştırmaların, dinî isbat hususunda hazırladığı geniş sahanın, Kur'an-ı Kerim'de Neml Sûresinde bulunan: *«Ve de ki: Hamdolsun Allah'a, o size, âyetlerini, Kur'an'da kudretinin delillerinden İslâm'a vaad buyurduğu olağan üstü nusret ve başarıları ilerde fiilen gösterecek, şimdi tanımak istemediğiniz o hakikatları o vakit tanıyacaksınız.»*[13] âyetini te'yid ettiğini hissediyorum. Bu kitap da, bu yeni imkânları, tanzim edilmiş bir şekilde dinin lehinde kullanmak teşebbüsünde bulunmaktan başka bir şey değildir.

Bu kitap, yeni taksime göre, muayyen bir mevzuu beamseyerek tahlil eden taraf tutucu bir kitap değil, ancak başlı başına zatî ve tarafsız bir kitaptır. Bu tabirimiz, modern aklın görüşüne göre, aynı zamanda, kitabın kendisine yönelmiş aykırı bir ses olabilir. Hatta diyenler olur ki, muayyen bir yöne doğru hedef tutmuş olan bir aklın getirdiği görüşe, tarafsız bir görüş olarak itimat edilmesi nasıl mümkün olabilir?.. Olabilecek böyle bir itiraza cevaben, Avusturyalı müslüman müsteşrik **Muhammed Esed**'in bir kitabının mukaddimesinden aldığım şu cümleyi, buraya naklediyorum.

«Bu kitap, mes'elelere tarafsız bir nazarla bakmak he-

13- Âyet: 93. (M.N.)

defînde değildir. Ancak, bir kaziyyenin ve gayenin açıklanması peşindedir. O da, Batı medeniyeti karşısındaki İslâm kaziyyesidir.»[14]

Psikoloji ilminin, bir insanın, araştırmalarında tarafsız olup olmaması imkânları hakkında vermiş olduğu hükümlere rağmen, ben, -nazarî olarak- her yazarın, muayyen bir neticeye ulaşabilmesi için tarafsız olmağa elinden gelen bütün gayretleri sarfetmesi lâzım geldiğini kabul ediyorum. İnsaf sahibi mûtedil her yazarın da kasdettiği budur. Fakat bu emin yazarın kendisi de, acaba, hakikatlardan, masası başına oturup kalemi eline aldığı ve yazısına başladığı zaman mı bahseder, yoksa, belirli hükümlerini daha önceden vermiş midir? Pek tabii ki, o hükümlerini çoktan vermiştir.

Başka bir yol daha var ki, yazar, araştırmalarının hikâyesini bütün yönleri ve merhaleleriyle anlatmağa çalışır. Fakat, böyle bir kitabı tarafsız saymak, aynı zamanda yazarın, altında gizli hedeflerin bulunduğu yaldızlı bir maske olmaktan hâli kalmaz. Aslında, yazısına başlarken tetkiklerine başlayan bir yazar tasavvur edilemez. Ancak o, tetkik ve araştırmalarını çoktan yapmıştır, şimdi de neticesini kitabına aktarmaktadır. Kitap, onun, mevzuları tertip usulüne göre ya taraf güder, ya da tarafsız olur. Fakat bu tertibin de, araştırma ve tahkikin tarafsız olup olmamasiyle hiç bir ilgisi yoktur.

Bu kitapta «**din**» kelimesini çok yerde geçmektedir. Bu hususda, her hangi bir kimsenin yanlış düşünmesini istemiyorum. Çünkü, bu kitabın, umumî bir mevzu etrafında hareket etmekte olması dolayısiyle, şümullü bir kelime kullanmak başlı başına bir ehemmiyet kazanmış olacaktır. Fakat, yazar, kendi zihnindeki «din» kelimesiyle, vehmî her

---

14- Islâm at the Crossroads, P.6.

hangi bir şeyi kast etmemiş, ancak, bugün Allah'ın indinde mutemed olan İslâm Dini'ni kasdetmiştir. Ben, her hangi bir Hindli vatandaştan kanuna riayet etmesini istersem, bu, rastgele bir kanun veya Hindistan anayasasının her hangi bir parçasıyla iktifa etmesi manasına gelmez. Ancak onun, vatanın resmî anayasasının getirmiş olduğu kanuna riayet etmesi lâzımdır. İşte böylece, bu kelimeden murad, bu gün amelî din olan İslâm Dini'dir. Bununla beraber, tarihte bu isimle bilinen her hangi bir şeye de atfolunabilir. Fakat, Allah-ü Teâlâ'nın rızasını celbeden ve mensupları için Âhiret kurtuluşunu tekeffül eden (garantileyen) din, İslâmiyet'ten başkası asla olamaz.

Bir zaman evvel, üniversitelerin birinde verdiğim konferansta, **Freud**'in bir sözüne işaret etmiştim. Konferansın sonunda bana tevcih edilen sorular esnasında bir psikoloji profesörü şu soruyu sormuştu. «Dinî bir nazariyyeyi müdafaa ederken, bunu te'yiden **Freud**'in bir sözüne işaret ettiniz. Halbuki **Freud**, sizin müdafaa ettiğiniz bu nazariyenin kökünden muârızı bulunmaktadır.»[15]

Bu kitap etrafında da, bu gibi soruların daha geniş bir çapta sorulacağı muhakkaktır. Çünkü, burada bir çok iktibaslar yer almış bulunuyor, ki bunların sahipleri varmış olduğum neticelerden memnun olmayabilirler. Buna bir misâl olarak, beşinci bölümün sonunda, Âhiret'in delili olarak verdiğim iktibası gösterebiliriz. Her ne olursa olsun, onların yapacakları itirazlar çok yersiz olacaktır. Çünkü, yazar, bu şahsiyetlerin,

---

15- **Freud**: 1856-1939 yılları arasında yaşamış aslen Yahudi Viyanalı bir filosof ve doktordu. Psişik analiz ilminin kurucusudur. «şuur altı» his ve aksülâmeller ile çocukların gelişmesinde cinsî âmillerin oynamış olduğu rollerin ehemmiyetini araştırmış ve bu istikamette ahlâk, âdâp ve mantığa aykırı görüşler ileri sürmüştür. (M.N.)

kendi kaziyelerini desteklediklerı iddiasında değildir. Başka bir tâbirle, yazar, şu veya bu nazariye, filân kimsenin tasdik ettiği ve desteklediği için doğrudur, demiyor. Bunun aksine, bu kitapta kullanılan bütün iktibaslar, bir delil veya kaziyyeyi izah etmek gayesiyle kullanılmıştır. Çünkü, yazar, bazan muayyen bir mevzuu kendi sözleriyle açıklamayı, bazan da. mes'elenin aydınlığa kavuşması için başkalarının sözlerini kullanmayı münasip görmüştür.

Bu iktibasların temsil ettiği yönler, sahiplerinin şahsî görüşleri olmayıp, ilhad (dinsizlik) müdâfilerinin muhtelif manâlar verdikleri ilmî keşiflerdir. Bize gelince, dinin menfaatine bir koku hissettiğimiz için onları toplamış bulunuyoruz. Fakat doğrudan doğruya dini destekleyen iktibaslar, Hıristiyan âlimlerinin sözleridir. Buna da hiç şaşırmamak icabeder ki, onlar, semâvî akidelerin ekserisinde bizimle beraberdirler.

Vermiş olduğumuz isimden de anlaşılacağı gibi, bu kitap, yeni madde ideolojisi karşısında. dinin hak oluşunu isbat hedefini gütmektedir. Bu isbat da, kendisine iki üslup seçmiştir, birincisi: dinin maddî olmayıp, madde üstü bir şey olduğunu meydana çıkarmaktır. Buna dayanarak, maddî ilimlerin, dinin yoluna engel olmaması gerekir. Bu istidlâlimiz, asrımızda âlimlerin: «Maddî ilimlerin, hakikatlere cüz'î bir ışıktan başka hiç bir şey vermediğini» itiraf etmeleriyle, büyük bir kuvvet kazanmış bulunmaktadır. Bu âlimlerin kendi itirafları gereğince, maddî ilimlerin henüz erişemediği bir çok hakikatler daha mevcuddur. Bunlardan biri de dinin hakikatleridir. **G.V.N. Sullivan**'ın kitabı bu mevzuda en hayırlı bir teşebbüstür. Kitabımızın yedinci bölümünde bunu açıklamağa çalışacağız.

Dinin hakikatlerini isbatta seçtiğimiz ikinci üslup ise. inançlarını isbat için ilhad yolundaki âlimlerin tutmuş oldukları ilmî yolun aynını tutmaktır. Yazar, bu yöne daha büyük bir ehemmiyet vermiştir. O. dinin bir hakikat oluşunu isbat ede-

bilmek için, ilhad müdafilerinin istismar ettikleri aynı istidlâl üsluplarının kullanılması lâzım geldiğini kabul etmektedir.

***

Burada izah edilmesi gereken bir nokta daha var ki, o da, kitabın tutmuş olduğu üslubun, din âlimlerimizden bazılarının zihinlerine garip geleceğidir. Bu halde, ben diyebilirim ki, bu kitabın, dini tefsir etmek hedefinde olmayıp, ancak, kelâmî zarûret ve ihtiyaçların doğurduğu bir netice olduğu gerçeğine riâyet etmek lâzımdır. Fıtratından beri dinini bilen mü'min kimseler karşısında, dini tefsire tutulan üslup, karşımızdakilerin, dinin, milletler için bir hiyle, bir komedi ve bir morfin olduğunu iddia eden mülhidler (dinsizler) olduğu zaman, pek tabiî ki, aynı üslup olmayacaktır. Dinin aleyhinde çıkarılan soru ve istifhamları karşılamak istediğimiz zaman, üslup ve dilimizi değiştirmek mecburiyetindeyiz. Hatta, fırtınalar karşısında durabilmemiz için, düşmanlarımızın istismar ettikleri aynı üslup ve lisanla konuşmak zorundayız. Şunu da unutmamamız lâzım gelir ki, kelâm tarz ve üslubu, zamanın değişmesiyle, çok değişmiş bulunuyor. Bunun için, biz, modern asrın meydan okuyuşlarını karşılayabilmemiz için, yeni bir kelâm ilmi getirmek mecburiyetindeyiz.

***

Bu bahsi kapatmadan önce, son çeyrek asırda, İslâm'a olan muazzam hizmetleriyle tanınmış parlak şahsiyet olan, iki arkadaşım; **Mevlânâ Ebul'â'lâ El-Mevdudî ve Mevlâ-nâ Ebul' Hasan Ali El-Hüsnî en-Nedevî**'nin –bu kitabımı onlara takdim ve ithaf ederken- bana olan iyilik ve yardımlarını itirafı

bir borç bilirim. Beni, –dolaylı olarak– hayatımın en kıymetli bir döneminde, onbeş yıldan beri, hayatımı İslâm'ın hizmetinde fedaya teşvik eden muharrik olmasiyle kıymetli üstad **Mevdûdî**'ye minnettarım. Sayın üstad **Nedevî** ise, bu teşebbüste bulunmamda bana ön ayak olmuştur. Yüce Allah, onlara fazlından en iyi akibetler ihsan buyursun!..

Vahidüddin

Lucknow
26 Ağustos 1964

BİRİNCİ BÖLÜM

DİN MUÂRIZLARININ MÜDAFAA ETTİKLERİ KAZİYE (HÜKÜM)

«Geçen asırda meydana gelen ilmî gelişmeler, insanlığın, ilâhlar ve din hakkındaki mitolojisi karşısında «kültür infilâkı» (Knowledge eplosion) olarak itibar edildiği gibi, madde hakkındaki eski fikirler de, atomun ilk inficariyle berhava olmuştur...» Prof. **Julian Huxley**'nin[16] yukarıdaki cümlesinde dediği gibi, modern ilmin, din karşısındaki kaziyyesi işte budur.[17] Önümüzdeki sayfalar, bu meydan okuyuşa cevap mahiyetinde olacaktır. Halbuki, modern ilim, dinin hakikatlerini keşfetmiş ve ona, her hangi bir yönden kötülük etmeğe muvaffak olamamıştır. Hatta, modern ilmin şimdiye kadar varmış olduğu veya bundan sonra varacağı hakikatler, İslâm'ın, on dört asır evvel adlandırdığı: «Son Hakikat»ı tasdik mesabesinde olacaktır:

16- **Julian Huxley:** «Man Stands Alone – İnsan Kendi Kendine Var Oluyor» adlı kitabın yazarı. Büyük babası **Thomas Huxley**'in (1825-1895) yolunda yürümüştür, **Thomas Huxley, Darwin**'in arkadaşı ve dava adamıdır. (M.N.)

17- Hindistan Times, Sunday Magazine, Sept. 24. 1961.

«İleride biz onlara –küfredenlere– *hem dışarıda, hem kendi içlerinde âyetlerimizi* –delillerimizi– *öyle göstereceğiz ki, nihayet onun hak olduğu kendilerine tebeyyün edecek..»*[18]

İlhad (dinsizlik) alimlerinin iddialarına göre, din, aslı ve hakikati olmayan bir şeydir. O, kâinatın hakikatlerini araştıran ve bunları tefsire kalkan insan garîzesinin (yaradılışının) bir belirtisinden başka bir şey değildir. İnsan garîzesi aslında güzel bir şeydir. Fakat, atalarımıza, mahdud malûmat ve vasıtaların getirmiş olduğu doğru olmayan cevaplar, onlarda ilâh ve din fikrini doğurmuştur. Ancak bugün, elimizde bulunan sonsuz ilmî vesilelerden sonra, asrî bilgiler, bizim sosyal ve kültürel inançlarımızdan bir çok noktaları aydınlığa kavuşturmuştur. Artık bu yüzden, atalarımızın elde etmiş oldukları bütün fikirleri veniden gözden geçirmek vakti gelmiştir.

On Dokuzuncu yüzyılın ilk yarısında, yaşamış bulunan Fransız filozofu **August Comte,**[19] insan fikrinin tekevvün tarihinin üç devreye bölündüğü görüşündedir:

Birinci devre: Bütün vak'aların, ilâh ismiyle tefsir edildiği teolojik (lâhûtî) devre (Theological Stage).

İkinci devre: İnsanın, olayları, ilâh ismini zikretmeden, henüz bilmediği «dış unsurlar»la tefsire kalktığı metafizik (gaybî) devre (Metaphysical Stage).

Üçüncü devre: İnsanın, olayları, ilmî müşahede ve tecrübeler sonucunda elde edebileceği umumî kanunlar altına giren unsurlar olarak tefsire başladığı müspet devre (Positiv Stage) dir. Bu son devrede, ruhlar, ilâhlar ve mutlak kuvvetten bahsedilmez. Buna göre biz, modern felsefede mantıkî müspet (Dogical Positivism) diye adlandırılan bu üçüncü dev-

---

18- Fussilet Sûresi. âyet; 53.

19- **August Comte:** 1798-1857 yılları arasında yaşamış bir Fransız filozofudur. «Müşahede ve tecrübeye dayanmayan hiç bir hakikat bilinemez» nazariyesinin kurucusudur. (M.N.)

rede yaşamaktayız. Mantıkî müspet (olumluluk) veya İlmî Tecrübe (Scientific Empiricism) nazariyesi, cihanşümul ilmî bir hareket olarak ancak asrımızın son çeyreği içinde bilinmiş, fakat bir fikir olarak, bundan pek çok seneler öncesinden tanınmıştır. Bu fikrin arkasında, **Dawid Hume**,[20] **Stuart Mill**,[21] **Bertrand Russel**[22] gibi büyük âlim ve filozofların isimlerini görüyoruz. Bugün bu nazariye, büyük sayıda ilmî müesseselerin propagandası sayesinde, modern ilmin en büyük hareketlerinden biri olmuştur. Bunun araştırıcılarından biri diyor ki;

«Her gerçek ilim, dolaylı ve dolaysız surette tetkiki veya isbatı mümkün olan tecrübelere bağlıdır.»[23]

Bu esasa dayanarak, dinin muârızları, insanoğlunun bugün ulaşmış olduğu tekâmülün, insanlığın en yüksek seviyesi olduğunu ve bunun da, dini kendi kendine inkâr ettiğini iddia etmektedirler. Bundaki sır da, gelişmiş modern fikirlerin, Hakikat'ın, ancak ilmî yönden tetkik ve tecrübesi mümkün olan şeyden ibaret olduğunu te'yid etmesidir. Din ise, ilmî yönden müşahedesi ve tecrübesi mümkün olmayan bir hakikat üzerine kurulmuştur. Başka bir deyişle, vak'aların ve hadiselerin teolojik manâ ile tefsirinin, ilmî vasıtalarla isbatı mümkün olmadığından, bâtıldır ve hakikatle hiç bir ilgisi yoktur. Bu sözün arkasındaki gizli manâ: «Dinin, hakiki vak'aların uydurulmuş taklid bir tefsiri» olduğudur. Çünkü, eski insanın elindeki mahdud ilim, hadiselere hakikî tefsirini verememiştir.

20- **David Hume**: 1711-1776 yılları arasında yaşamış İskoçyalı bir İngiliz filozofu ve tarihçisidir. **Locke** ve **Bearkley** felsefelerinde doğan «Dış görünüş ve tecrübe» feslefesinin kurucusudur. «İngiltere Tarihi» başlıca eserlerinden sayılır. (M.N.)

21- **Stuart Mill**: 1806-1873 yılları arasında yaşamış bir İngiliz filozofu ve iktisatçısıdır. Tecrübe ekolünün müdafilerindendir. (M.N.)

22- **Bertrand Russel**: Son asrın İngiliz riyaziyatçı ve filozoflarındandır. 1950 yılında edebiyat kolundan Nobel armağanı kazanmıştır. (M.N.)

23- Dictionary of Philosophy. N.Y., P. 285.

Halbuki, bugün tekâmülün umumî kanunları, hakikatleri araştırmak üzere bize, doğru tecrübe vasıtaları getirmiş bulunmaktadır.[24]

Daha başka bir üslûpla da diyebiliriz ki: «Eski dinleri savunan âlimlerin durumu, bankada parası olmadığı halde çek yazan kimseye benzer. Çünkü onlar, ardında ilmî hakikatleri olmayan ibareler uydurmuşlardır. «Değişmeyen ulvî hakikat» tabiri bir yandan doğrudur, fakat, hiç bir ilmî esasa dayanmayan bir sözdür.

«**Newton**[25], yıldızları idare eden her hangi bir ilâhın bulunmadığını ispat etmiştir. **Laplace**[26], meşhur nazariyesiyle, felek (yıldızlar) nizamının, her hangi bir teolojik mitolojiye (lâhûtî esâtire) muhtaç olmadığını te'kit etmiştir. İki büyük âlim olan **Darwin**[27] ve **Pasteur**[28] bioloji sahasında aynı rolü oynamışlardır. Bu asırda elde ettiğimiz ilerlemiş psikoloji ile kıymetli tarihî malûmatın her biri, eskiden insanın hayatî işlerini ve tarihini idare ettiği bilinen ilâhın yerine oturmuştur.»[29]

Din muârızlarının savundukları kaziyye (hüküm, iddia) şu üç esas üzerine dayanır:

24- Religion And The Scientific Outlook, P. 20.

25- **Sir Isaac Newton:** 1642-1727 yılları arasında yaşamış İngiliz filozofu ve riyaziyat, fizyoloji ve astronomi âlimdir. 1669 yılında Güneş ışınlarının meydana gelişini, 1687 yılında da «Yerçekimi Kanunu»nu bulmuştur (M.N.)

26- **Laplace:** 1749-1828 yılları arasında yaşayan en meşhur Fransız astronomi âlimlerinden biridir. Kâinatın, bir gaz küresi iken infilâk ederek semâvî cisimlerin ve dünyamızın meydana geldiği fikrinin sahibidir. (M.N.)

27- **Darwin:** 1809-1882 yılları arasında yaşamış İngiliz bioloji âlimidir. Canlı cisimlerdeki tekâmül nazariyesinin sahibidir, insanın mavmundan geldiğini iddia etmiştir. (M.N.)

28- **Pasteur:** 1822-1895 yılları arasında yaşamış Fransız bioloji âlimidir. Bulaşıcı hastalıklar araştırmalarında bulunmuş, kuduz aşısını bulmuştur. (M.N.)

29- Religion Without Revelation, N.Y. 1958, P. 58.

Birinci esas:

Fizik alanındaki bu ihtilâlin kahramanı **Newton** olmuştur. O, dünyaya, kâinatın değişmeyen sabit kanunlara bağlı bulunduğunu ve yıldızların, bu kanunlar çerçevesinde hareket ettiklerini ispat eden bir nazariye getirmiştir. Ondan sonra, daha başkaları gelerek, bu nazariyeye daha geniş ilmî sahalar açmışlar ve sonunda: «Kâinatta, yerden göğe kadar meydana gelen bütün hadiseler, bilinen kanunlara tabidir.» denilmiştir. Buna da «Tabiat Kanunu» adını vermişlerdir. Bu keşiften sonra, diğer âlimler için, ilâhın, bu kâinatı harekete geçiren ilk kuvvet olduğunu söyleyerek gerilemekten başka çare kalmamıştır. **Walter** bu hususda bir misal vererek, kâinatı, saatçının, ince âletlerini hususî bir şekilde tertip ederek çalıştırdığı, ondan sonra da, onunla olan ilgisinin kesildiği bir saate benzetiyor. Sonra, **Hume** geliyor ve bu ölü ilâh görüşünden de kurtularak: «Biz, saatlerin fabrikalarda yapıldığını görüyoruz. Fakat, kâinatın bir fabrikada yapıldığını görmedik. O halde, onun bir yapıcısı bulunduğunu nasıl kabul edebiliriz?» diyor.

İlmî gelişme, bugün insana, eskiden bilmediği bir çok vak'aları gün ışığına çıkararak tecellî etmiştir. Eskiler, güneşin doğuş ve batış sebeplerini bilmediğinden, tabiat üstü bir kuvvetin onu doğurup batırdığını zannetmişlerdir. İşte bugün bizler, güneşin doğuş ve batışının, yerin kendi etrafındaki dönmesinden ileri geldiğini öğrenmiş bulunuyoruz. Böylece, kâinat hareketlerinin sebeplerini bildikten sonra, eskilerin iddia ettikleri tabiat üstü kuvvet nazariyesi kendiliğinden ortadan kalkmış oluyor. «Gök kuşağı, güneşin ışınlarının yağmura çarparak kırılmasından meydana gelen bir hadise olursa, onun, Allah'ın gökte meydana getirdiği bir mucizesi olduğunu söylemeğe ne hacet var?»

Bu ve buna benzer olaylar hakkında, **Huxley** şöyle diyor:

«Eğer vak'alar, tabiat kanunlarından ileri geliyorsa, bizim

onları tabiat üstü sebeplere yormamız icabetmez.»[30]

İkinci esas:

Psikoloji sahasında yapılan ilmî araştırmalardan sonra, bu âlimler, dinin, dış gerçeklerin meydana getirdiği inkişaf olmayıp, insanın şuuraltı neticesi olduğunu isbat eden sonuçlara vardıkları zaman, birinci esasta bahsi geçen görüşleri te'yitte daha büyük bir kesinlik kazanmışlardır. Büyük psikoloji âlimlerinden biri diyor ki:

«God is nothing but a projection of man on a cosmic screen. Yani, ilâh mefhumu, insan şahsiyetinin kâinat perdesine aksetmesinden başka bir şey değildir.» Dünya ve Âhiret inancı da, insanlık umut ve emellerinin misalî suretinden başka bir şey olamaz. Vahiy ve ilham ise, (İsteklerinin baskısı altında kalan çocuklar (Childhood Repression) efsanelerinin anormal suretteki hallerinden başka bir şey sayılamaz.[31]

Modern psikoloji ilmi, insan aklının iki şeyden mürekkep olduğunu kabul eder. Bunlar, normal hallerde kalblerimize doğan fikirlerin merkezi olan şuur ile, zamanla başımızdan geçmiş olup unuttuğumuz ve ancak cünûn ve isteri gibi anormal hallerde ortaya çıkan fikirlerin toplandığı şuuraltıdır. Şu ikinci kısım ise, birincisinden çok daha büyüktür. Biz bu ikisini, dokuz parçaya taksim edersek, sekizinin su altında, birinin de su yüzünde bulunduğunu gördüğümüz bir buz dağına (aysberg) benzetebiliriz.

Freud, uzun çalışmalardan sonra, şuur altının, çocukluk çağındaki fikirleri benimseyerek, aklî olmayan hareketlere sevkeden bir şey olduğunu keşfetmiştir. Dinî inançlara nismetle de bu aynen böyledir: Cennet ve Cehennem fikri, in-

---

30- Religion Without Revelation. N.Y.. 1958. P. 58.
31- Iqbal Review, April 1962.

sanda çocukluğundan beri gelişen umutların bir yankısıdır. Fakat, bunların gerçekleşmesi için kendisine fırsat verilmediği için bu emeller şuur altında bir define olarak kalıyor. Sonra da, şuur altı mefhumu, hakikatte arzuladığı bir şeyde muvaffak olamayarak onu rüyasında elde eden bir kimse gibi, umut beslediği şeyleri elde etmek fırsatını bulabileceği başka bir hayatın sırası geleceğini tahayyül eder. İşte böylece, sosyal suçlarda küçükle büyük arasındaki farkları doğuran babalık kompleksi (father complex) meydana gelir. Bundan da, kâinat ve gökyüzü seviyesinde nazariye çıkarmışlardır.

Ralph Linton diyor ki:

«Kusursuz bir itaat ve vefakârlıktan başkasına razı olmayan ve aslında zâlim olan kadir- i mutlak akidesi, ilk önce Samî topluluk nizamının çıkardığı bir neticesidir. Bu nizam, normal olmayan bir aşırı ululuk ihdas etmiştir. Bunun sonucu olarak, **Musâ** şeriatının, insanlık hayatının bütün alanlarındaki yasaklıkları sıralayan geniş ve muazzam kaideler getirdiğini görüyoruz. Gözleri kör olan babalarının hükümlerini benimseyerek, bunlara itaat eden kimseler, bu yasak kaidelerine uzun yıllar boyunca iman etmişlerdir. İlâh fikri –yahudilerin– vasıf ve kuvvetlerinde biraz aşırılığa gittikleri, Samî ırkına mensup misâli bir babanın hayalinden başka bir şey değildir.»[32]

Üçüncü esas:

Din muârızlarının müdafaa ettikleri kaziyenin (hükmün, iddianın) dayandığı bir esas da Tarih'tir. Onlar diyorlar ki: Dinî fikirler, insanların içinde bulunduğu ve seller, fırtınalar, tufanlar, zelzeleler ve salgınların getirdikleri felâketlerden kurtulamadığı tarihî sebeplerden ileri gelmiştir. O zaman insanlar, bu âfet ve felâketlerden kendilerini kurtarması için

32- Tree of Culture, Ralph Linton.

sığınacakları hayâlî bir kuvvet bulmuşlardır. Böylece, insanların etrafında toplanarak dağılmayacakları bir şeye ihtiyaç bulunduğu neticesi çıkmış ve «Kuvveti, insan kuvvetinin fevkinde bulunan ve herkesin razı etmeğe çalıştığı» «ilâh» ismi istismar edilmiştir.

Sosyal ilimler kültür dairesinin bir yazarı, Din «Religin» adı altında yazdığı bir yazısında diyor ki:

«Dinin yaratılmasına sebep olan diğer âmillerin yanı başında, bu alandaki siyasî ve medenî durumların da gayet büyük payları olmuştur. Çünkü, Allah'ın isim ve sıfatları, yer yüzünde hüküm sürmekte olan durumlardan meydana gelmiştir. Bu yüzdendir ki, ilâhın «Büyük Pâdişah» olduğu inancı, insanlık padişahlığının başka bir kopyasıdır. Kezâ semâvî pâdişahlık da, yer yüzü pâdişanlığının tıpatıp aynıdır. Yeryüzü pâdişahı insanların en büyük hâkim ve kadısı olunca, ilâha da aynı sıfatlar verilecek, insanları, hayır ve şer, iyi ve kötü işlerine göre cezalandıran «en son büyük hâkim» adıyla tanınmıştır. İnsanları, hesaba çeken ve cezalandıran ilâhın varlığına iman eden kazaî bu akîdenin, sadece Yahudilik dininde değil, Hristiyanlık ve İslâm dinleri akidelerinde de esaslı yeri vardır.»[33]

«Dini, insanlığın, dış kuvvetleri anlamaktaki câhillik ve bunları karşılamaktaki âcizlik devrelerinde, insanın kendi aklî muhayyilesi yaratmıştır.» **Julian Huxley** bu görüşe kendi görüşünü de ilâve ederek diyor ki:

«Din, insanla kendi ortamı ve yaşayış devri arasındaki münasebetler neticesinde doğmuş bir fikirdir.»[34] Ve yine diyor ki: «Bu ortam ve yaşayış devrinin artık zamanı geçmiş veya geçmektedir. Bu münasebetleri meydana getiren tek mes'ul bu ortam ve devirlerdir. Fakat, o devirlerin ve ortamın

---

33- Encyclopaedia of Social Sciences, 1957, Vol. 13, P. 233.
34- Man in the Modern World, P. 130.

geçmesiyle ve onunla olan münasebetlerin sona ermesiyle, bugün dine hiç bir sebep ve ihtiyaç yoktur.» Ve yine ilâve ediyor: «İlâhî inanç, artık bize faydası olabilecek son kuvvet noktasını da kaybetmiştir. Çünkü o, artık her hangi bir gelişmeye giremeyecek bir durumdadır. İnsanoğlu, dinin yüklerini taşıyacak tabiat üstü bir kuvvet icat ederek, sihiri, sonra ruhî ameliyeleri, daha sonra da ilâhî akîdeyi getirmiş ve en sonunda «tek ilâh» fikrini bulmuştur. Böylece, din, bu gelişmeleriyle, hayatının son durağına ulaşmıştır. Şüphesiz ki, bu inançlar, bir zamanlar, medeniyetimizin faydalı bir parçasını teşkil etmiş, fakat bugün, bu parçalar, bugünkü gelişmiş ve ilerlemiş asrın topluluğu karşısında zaruret ve te'sirlerini kaybetmiş bulunmaktadır.»[35]

Komünizm felsefesi, dinin, «tarihî bir hile» olduğunu kabul eder. Bu felsefe, sebepleri, iktisadî âmiller etrafında toplarken, tarihe ekonomik açıdan bakar. Bu felsefeye göre, dini yaratan tarihî âmiller, eski sömürgeci kapitalizm nizamının ta kendisidir. Bu eski nizam, bugün son kuvvetini de tüketip yok olurken, din de onunla beraber gitmelidir.

Komünizm filozofu **Engels** diyor ki:

«Son tahlili esnasında, bütün ahlâk kaidelerinin, ekonomik durumların yarattığı şeyler olduğunu meydana çıkmıştır.»[36]

İnsanlık tarihi, muhtelif tabakaların harbler tarihidir, ki bunlar esnasında, kapitalistler fakirlerin kanlarını emmişlerdir. Bu yüzden, din ve ahlâkî esasların konulmasındaki gaye, kapitalistlerin haklarını korumaktan başka bir şey değildir.

Komünizm Beyannâmesi (Communist Menifesto) şöyle diyor:

«Anayasa, ahlâk ve din.. Bütün bunlar, kapitalist hileleridir ki, o kendi arzularını yerine getirmek için bunun ardında gizlenir.»

35- Ibid, P. 131.
36- Anti Duhring, Moscow, 1954, P. 131.

Lenin[37], 1920 senesinde Komünist Gençlik Teşkilâtı'nın üçüncü kongresinde yaptığı konuşmada şöyle diyordu:

«Biz Allah'a inanmıyoruz ve şunu çok iyi biliyoruz ki, kilise adamları, toprak ağaları ve kapitalistler bize Allah'ın adiyle hitap ederken, istismardan, maslahatlarını korumaktan başka hiç bir şey kasd etmezler. Biz, insandan başka tabiat üstü kuvvetlerden meydana gelen bütün bu ahlâkî esasları, bizim tabakalarımızın fikirlerine uymadığından, şiddetle red ve nikâr ederiz. Aynı zamanda, bütün bunların, sömürgeciler ve toprak ağalarının menfaatleri için, çiftçi ve işçilerin akıllarına konulan bir perdeden ibaret olan birer hile ve dolap olduğunu te'kid ederiz. Aynı zamanda, biz, nizamlarımızın, proleterya mücadelesinin semerelerinden başka hiç bir şeye uymayacağını ilân ediyoruz. Bizim, bütün ahlâkî nizamlarımızın prensibi ise, proletarist tabakanın gayretlerini korumak esasına dayanır.»[38]

İşte bunlar, din muârızlarının ve binaenaleyh, bazı yeni âlimlerin savundukları kaziyelerdir. Bunlara bir de, organlar tıbbı mütahassıslarından Amerikalı bir profesörün iddialarından özetlenmiş olan şu cümleyi de ekleyebiliriz:

«Science has shown religion to be history's crueliest and wickediest hoax. Yani, ilim, dinin, tarih boyunca kullanılan en kötü ve en şiddetli hilelerden biri olduğunu isbat etmiştir.»[39]

Bu nazariyelerin, ilmî esaslara göre, ne dereceye kadar doğru olduğunu, inşallah önümüzdeki bölümde göreceğiz.

37- **Vladimir Lenin:** 1870-1924 yılları arasında yaşamış olan Rus ayaklanması lideri. Sovyet Rusya'da Komünist partisinin kurucusu. 1917'de Stalin'in yardımıyla ayaklanmayı başlatınca bolşevik partisinin tanzimini idare etmiştir. (M.N.)

38- **Lenin, Selected Workss.** Moscow. 1947. Vol. II. P. 667.

39- Ouoted by CA Coulson. Science and Christian Belief. P. 4.

İKİNCİ BÖLÜM

DİN MUÂRUZLARININ KAZİYELERİNİN (HÜKÜM VE İDDİALARININ) TAHLİLİ

Birinci bölümde, şu Yirminci Asır'da dinin hâlâ var olmasına hiç bir sebep bulunmadığını iddia eden din muârızlarının savundukları kaziyeleri görmüş olduk. Onların iddiaları, aslında hiç bir esasa dayanmıyor. Önümüzdeki bölüm ve bahislerde, dinin esas fikirlerini ele alarak, bu son asırdan evvel olduğu gibi onun ne dereceye kadar gerçek olduğunu göreceğiz.

İlk önce, muârızların fikir ve nazariyelerini umûmî bir tenkid ile başlıyoruz:

Birincisi: Fizikî Gerçekler

Şurada, her şeyden önce, fizik alanında ileri sürülen delilden bahsedelim: Bu delile göre, olaylar, Tabiat kanunları içinde meydana geldiklerinden, bu olayları idare eden meçhul bir Allah'ın bulunduğunu kabule hiç de hacet yoktur. Bu mes'eleye verilen en güzel cevap, bir hristiyan âliminin söylediği:

«Nature, is A Fact, Not An Explantion. – Tabiat, kâinat hakikatlerinden bir hakikattir, fakat onun tefsiri değildir.»

cümlesidir. Evet, çünkü sizin keşfettiğiniz şeyler, dinin meydana geliş sebeplerini beyan edemez. Bil'akis din, «Kâinat perdesi arkasında» dönen hakiki sebep ve âmilleri bize bildirir. Sizin keşfettiğiniz şeylere gelince, bunlar, Kâinat'ın, dış görünüşünden ibarettir. Modern ilim, meydana gelen olayları beyan eder, açıklar, fakat onları tefsir edemez. Çünkü, ilmin dömüp dolaştığı yer, «Bu nedir?» sorusuna cevap verilmekten ibarettir. Fakat, «Ama ne için?» sorusuna onda cevap bulamazsınız. Şu bizim konumuzdaki tefsir mânası da bu ikinci soru ile ilgili bulunmaktadır.

Bunu, şu basit misâlle anlayabiliriz: Civciv, yumurtanın kuvvetli kabuğu içinde ilk günlerini yaşamaktadır ve bu kabuk kırıldıktan sonra, ondan bir et parçası çıkmaktadır. Eski insan, civcivi yumurtadan Allah'ın çıkardığına inanıyordu. Fakat bugün, mikroskopla görüyoruz ki, kabuğunun içindeki yirmi birinci gün, civciv gagasının üzerinde küçük bir boynuzcuk meydana geliyor, civciv, kabuğundan dışarı çıkmak üzere, bu küçük boynuzcuğu, yumurtayı kırmak için kullanıyor ve bu küçük boynuzcuk, civcivin yumurtadan çıkmasından bir kaç gün sonra kaybolup gidiyor.

Muârızların iddialarına göre, bu müşahede, civcivi yumurtadan Allah'ın çıkardığını iddia eden eski fikri iptal etmiştir. Çünkü, yakînen gördüğümüze göre, yirmi bir günlük bir gelişme kanunu bu ameliyeyi meydana getirmektedir. Aslında, bu yeni müşâhede, bizi olayın bir kaç yeni döneminden ileri götürmez, ve onun hakikî sebeplerini aydınlatamaz. Şimdi şurada vaziyet değişiyor ve istifham, yumurtanın nasıl kırıldığı mes'elesinden, boynuzcuğa dönüyor. Hakikî sebep de, bu boynuzcuğu meydana getiren sebebi araştırdığımız zaman tecellî edecektir. O sebep ki, civcivin, yumurtadan dışarı çıkması için, bu küçük boynuzcuğa ihtiyacı olacağını gayet iyi bilen sebeptir. Biz, (mikroskopla müşâhedemiz olan) bu son vaziyeti ancak «gerçeği daha

geniş çapta görmüş olmamız»dan başka bir şeyle tâbir edemeyiz. Kaldı ki, o olayın tefsiri nasıl olabilsin?

Amerikalı bioloji âlimi Prof. **Sisil Bays Haman** diyor ki:

«Gıdanın, bedenin bir parçası oluşundaki müthiş ameliyeyi, eskiden Allah'a yoruyorlardı. Bugün ise, yeni müşâhedelere göre, kimyevî ameliyelerin neticesi olduğu meydana çıkmıştır. Fakat bu, Allah'ın varlığını iptal etmiş midir? Faydalı bir ameliye olması için, kimyevî unsurları hükmü altında bulunduran kuvvet nedir? Gıda, insan cismine girdikten sonra, hususî bir sistem içinde bir çok merhalelerden geçer. İşte bu müthiş nizamın sadece bir tesadüf eseri bulunmuş olduğunu isbat etmek imkânsızdır. Bu müşâhedelerden sonra, Allah'ın, hayatı, yaratmış olduğu müthiş kanunlariyle çalıştırdığına inanmamız, üzerimize kaçınılmaz bir borç ve vazifedir.»[40]

İnsan eskiden, göklerin yağmur yağdırdığını biliyordu. Fakat bugün denizlerdeki suyun buhar olup uçmasından, su damlacıklarının yeryüzüne düşmesine kadar olan bütün ameliyeyi öğrenmiş bulunuyoruz. Bütün bu müşâhedeler gerçeğin birer sûretleridir, onun tefsiri değil! Çünkü, ilim, bize, bu gerçeklerin nasıl kanunlar haline geldiğini açıklayamaz, ve bu gerçeklerin, yerle gök arasında bu faydalı müthiş şekliyle meydana geldiğini izah edemez ki, âlimler, bundan ilmî kanunlar çıkarabilsinler.. Aslında, insan, tabiat sistemini keşfetmesinden sonra, kâinatın tefsirini keşfettiğini iddia etmesiyle; sadece kendini aldatmakla kalmıyor, fakat o, bu iddiasiyle, son halkanın yerine, zincirin ortasına bir halka eklemiş oluyor.

Amerikali âlim **Sisil** ilâve ederek diyor ki:

«Nature does not explain, she is herself in need of explanation. – Tabiat, kâinattan hiç bir şeyi tefsir edemez, onun kendi kendine tefsire ihtiyacı vardır.»

40- The Evidence of God in an expounding Universe. P. 221.

Eğer bir doktora, kandaki kırmızılığı meydana getiren sebebin ne olduğunu sorarsan, sana:

– Çünkü, kanda bir inçin[41] yedi yüzde biri hacminde, kızıl hücreler vardır, cevabını verecektir.

– Peki, bu hücreler niçin kırmızı olurlar?

– Bu hücrelerde, hemoglobin adını taşıyan bir madde vardır ki, bu madde kalpteki oksijenle birleşince kırmızılık meydana gelmektedir.

– Bu da güzel fakat, hemoglobin maddesini taşıyan bu hücreler nereden gelirler?

– Onlar, ciğerlerde meydana gelirler.

– Peki, kan, ciğerler, hücreler, kalp ve diğerleri gibi bütün bunlar, şümullü bir irtibatla birbirleriyle nasıl bağlanıyor? Bu üstün incelikle, istenen vazifeyi ifaya nasıl hareket ediyor?

– Buna, tabiat kanunu dediğimiz şey sebep olmaktadır.

– Doktor bey, bu tabiat kanunundan bahsederken neyi kastediyorsunuz?

– Bundan maksat, tabiî ve kimyevî kuvvetlerin insan içindeki kör hareketleridir.

– Peki, doktor bey, bu kuvvetler, daima niçin aynı malum neticeleri hedef alırlar? Kuşun havada uçmasına, balığın suda yaşamasına, insanın dünyadaki varlığına kadar, bütün o kuvvetlerin, ellerinde bulundukları acaip ve müthiş imkânlar ve üstünlüklerin hareketleri nasıl tanzim edilir?

– Bana bunun hakkında hiç bir şey sormayınız, çünkü benim ilmim, olan bitenden başka bir şeye şâmil olamaz. «Neden oluyor?» sorusuna cevap veremez.

Bu soruların ortaya çıkardığı neticeden, modern ilmin, bu kâinat varlıklarının arkasındaki sebepler ve âmillerin şerhinde ne dereceye kadar güçsüz olduğu meydana çıkar. Çüphesiz ki,

---

41- İnch - İnç: İki buçuk santimetreye müsavî bir uzunluk ölçüsü. (M.N.)

modern ilim, evvelce bilmediğimiz bir çok şeyleri gün ışığına çıkarmıştır. Fakat, din, asrî ilimlerin bu keşifleriyle ilgisi bulunmayan başka bir sorunun cevabıdır.

Bu keşifler, bugünkünden bir milyon defa artmış bile olsa, insanların dine olan ihtiyacı bâki kalacaktır. Bütün bu buluşlar, «zincirin kıymetli birer halkasını teşkil eder», fakat, varlığın küllî ve tam olarak tefsiri için dinin yerini alamaz. Kâinat, bugünkü haliyle ancak kapağın altında dönen bir makineye benzer. Ki, onun hakkında, sadece «dönmekte olduğu»ndan başka hiç bir şey bilmiyoruz. Fakat kapağını açtığımız zaman, orada birbirini çeviren büyüklü küçüklü bir çok çarklar görürüz, ve bu çarkların hareket ettiklerine şahit oluruz. İçindeki çarkların döndüğünü mücerret görüşümüzle, o makinenin yaratıcısını bilmiş olduğumuzu ifade eder mi? Bu müşâhedemizin, makinenin oraya kendi kendiğine geldiğini ve kendi kendine dönmekte olduğunu isbat ettiği mantıkî olarak anlaşılır mı? Eğer istidlâl mantıkî olmuyorsa, kâinatın bazı ameliyelerini gördükten sonra, onun kendi kendine var olduğunu ve kendi kendine hareket ettiğini nasıl isbat edebiliriz?

Prof. **A. Harris, Darwin**'in «Tekevvün ve Tekâmül Nazariyesi»ni tenkid ederken, bu istidlâli istismar ederek şöyle diyor: «Tabiatın seçim kanunun ile istidlâl, «yaşama hakkını haiz olan en iyinin bekâsı» ameliyesini tefsir eder, fakat, bu hakka sahip olan en iyinin nasıl meydana geldiğini tefsir edecek bir durumda değildir.»[42]

İkincisi: Şuuraltı ve Psikoloji İlminin Delili

Şimdi de, psikoloji ilminin ileri sürdüğü ve «Allah ile Âhiret'in, insan şahsiyeti ve emellerinin Kâinat seviyesindeki kıyaslamasıdır» diye ortaya koyduğu iddiayı tahlil edelim:

42- Revolt against Reason, **A. Lunn**. P. 133.

Ben, bundaki istidlâl noktasını hiç bir türlü anlamıyorum. Kendi zaviyemden ben ilâh ve Âhiret'i ispat ederken, insanlık şahsiyeti ve emellerinin, hakikaten Kâinat seviyesindeki varlığını iddia etsem, benim bu iddiamı muarızların mantığı nasıl çürütecektir, bilemiyorum?

Biliyoruz ki, ancak mikroskopla müşahede edilebilen cenin maddesi, kendi varlığında 72 inç uzunluğunda bir insanı temsil eder. Ve yine biliyoruz ki, hiç bir sûrette görülemeyen atom maddesi, güneş sisteminin, üzerinde deveran ettiği kevnî matematik bir sistemi teşkil eder. Öyle ise, bizim ceninde insan seviyesini ve atomda güneş sistemi seviyesini gördüğümüz sistemin, daha mükemmel sûrette, kâinat seviyesinde mevcud olduğunu kabul etmemiz, hiç de hayret uyandırmamalıdır. İnsanın vicdan ve fıtratı, kusursuz ve gelişmiş bir âlemin varlığını benimser ve özler. Bu âlem de eğer, hakiki bir âlemin yankısı olursa, ben bunda, imkânsızlıklardan hiç bir şey göremiyorum.

a) Âlimlerin: «İnsan zihninin, fikirleri saklayarak, daha sonra bunları anormal hallerde göstermekte olduğu» yolundaki sözlerinde şüpheye mahal yoktur. Fakat, bu dini çürütmek üzere, bu fikre istinat etmemiz için bambaşka bir kıyas olacaktır, ki bu kıyas yerinde olmayan bir kıyas olmakla, normal bir gerçekten anormal bir istidlâl çıkarmak demektir. Bu da, bir heykeltraşı put yaparken görerek «İnsanı yaratma ameliyesini işte bu adam meydana getirmiştir» diyen bir kimseye benzer.

Modern fikrin kusurlarından biri de, normal bir olaydan anormal deliller çıkarmasıdır. Bu türlü delil de, mantıkî yönden hiç bir ağırlığı olmayan delildir. Şöyle farzedelim ki, yolda yürümekte olan bir kimse, zihninde toplanmış bulunan fikirlerin neticesi olarak garip sözler söylemektedir. Bizim, bu hadiseyi peygamberlerin sözleri konusunda istismar etmemiz mümkündür. O peygamber sözleri ki, bu Kâinat'ın sırlarını

zaman zaman bize açıklamışlardır. Evet, bu istidlâl şekli, ilmî ve mantıkî olmayan bir isbat şeklidir ki, sahibinin, yoldaki adamın sözü ile, peygamberin sözleri arasını ayırmayarak, dini getiren sebebin işte bu hezeyan mahsulü olduğunu iddia edecek kadar idrakten ve değerlerden mahrum olduğuna delâlet eder.

Değerlerin ölçüsü, vaziyetlerin değişmesiyle değişir. Bunların da, ancak asrî fikir sahiplerinde olabileceğini zannetmek bir hatadır.

Bazı yıldızlardan bir sürü yaratığın yer yüzüne geldiğini farzedelim ve gene farzedelim ki, bunlar işitiyor fakat söz söylemiyorlar. Bunlar, insanoğlunun konuşmasını meydana getiren sebepleri araştırmaya kalkışıyorlar. Onlar bu araştırmalarını yaparken, rüzgâr esiyor ve bir ağacın iki dalı birbiriyle çarpışarak ses çıkarıyor. Bu ameliye rüzgâr kesilene kadar devam ediyor. Bu arada, onların büyükleri olan kimse ilân ediyor ve diyor ki, artık insan konuşmasının sırrını öğrenmiş olduk. İnsan oğlunun ağzında üzerinde dişler sıralı iki çenesi var, üst çene, alt çeneye çarpınca ses çıkarıyor. Şüphesiz ki, bir şey diğer bir şeye çarpınca ses çıkarır. Fakat, bu olay, insan konuşmasının sırlarını açıklamış olmaz. Yine böylece, peygamberlik sırlarının da cünûn veya isteri halinde olan yoldaki adamın hezeyanı ve sayıklaması gibi garip sözler olarak tefsir edilmesi câiz olmaz.

b) İnsanın şuuraltı –amelî yönden– aslında boş olan bir şeydir. İnsanın doğuşundan evvel böyle bir şey yoktur. Fakat o, şu anda onu meşgul eden şuuru yoluyla meydana gelir. Çünkü, şuuraltı, insanın hayatı boyunca, bir defa bile olsa görmüş olduğu müşahede ve malûmatın depo edilmesinden başka bir şey olmaması itibariyle, daha önceden bilmediği hakikatleri stok etmesi imkânsızdır. İnsanlarda dehşet uyandıran şey, peygamberlerin sözlerinden meydana gelmiş olan dinin, hiç bir zaman insanın hatırına gelmemiş olan ebedî

hakikatleri ihtiva etmiş olmasıdır. Bu malûmatı stok eden şey şuuraltı oluyorsa, ilmin ulaşamadığı şeylerden bahseden o kimseler, bunları acaba nereden getirmişlerdir?

Peygamberlerin getirmiş oldukları din, şu veya bu sebeplerle, fizyoloji, astronomi, bioloji, antrolopolji, psikoloji, tarih, medeniyet, siyaset ve sosyoloji gibi bütün muasır ilimlerle ittisalde bulunmuştur. Burada, şuuraltından sarf-ı nazar ederek diyoruz ki, insanlık tarihinde bütün konuşmalarının mastarı ve menbaı olan şuur hatalardan, yalanlardan ve bâtıl delillerden hâli değildir. Fakat peygamber sözleri, bütün ilimlerle ittisal etmesine rağmen, şüphesiz ki bu hatalardan uzak kalmıştır. Asırlar ardından asırlar geçmiş, sonra gelenler, ilk gelenlerin iddialarını çürütmüşler, fakat, nübüvvete dayanan sözler zaman mefhumu içinde halâ bâki kalmıştır. Hiç bir kimse de, onun getirmiş olduğu şeylerin bâtıl olduğunu söyleyememiş, buna cür'et etmek isteyen de âciz kalmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de ilmî bir hatayı (!..) keşfettiğini iddia eden büyük bir astronomi âliminin istinad ettiği fikirlere bir misal veriyoruz:

James Hary Brysted diyor ki:

«Kamerî takvim, Batı Asya'da geniş çapta olan tedavülü ve hassaten İslâmiyet'in siyasî yönden gâlibiyeti ile dünyada revaç görmüştür. Fakat **Muhammed** – (s.a.v.) –, kamerî takvim ile şemsî takvim arasındaki ihtilâfı, tasavvuru mümkün olan çirkinliğin en uzak hududlarına kadar götürerek kebîse ayları (Intercalary moths) na bir gün ilâve etmek usûlünü ortadan kaldırmıştır. Böylece, bir kamerî sene 354 gün ihtiva etmekle, şemsî seneden on bir gün küçük olmuştur. Bu hesapla, her 33 senede bir sene her asırda üç sene artmıştır. Bu sene Ramazan ayı, Haziran'a tesadüf etmişse, altı sene sonra Mayıs ayında gelecektir.

Hicretten beri 1313 sene[43] geçmiştir ki, bizim Milâdî bir

43- O zaman milâdî 1935 yılı idi.

asrımız, müslümanların takviminde 103 sene mesabesindedir. Halbuki, onların takvimi, bu müddet zarfında kırk bir senelik bir artık kaydetmiştir. Şark yahudi kilisesi, bu ahmakça takvimi kaldırarak, kamerî takvimini, şemsî takvim gibi bir kılığa sokmak için kebîse yıllarına birer gün ilâve etmek usulünü (Intercalation) tercih etmiştir. Batı Asya'nın, eski usül kamerî takvimin bugüne kadar hâlâ lânetini çekmekte olmasının sebebi işte budur.»[44]

Biz burada, kamerî takvim ile şemsî takvim arasındaki farkı münakaşa etmiyoruz. Fakat, yazarın, aslında sırf kendi indî görüşünen dayanan o büyük gafletiyle, İslâm'ın peygamberine sürmek istediği leke ve iftirayı izah ile gerçeği vuzuha kavuşturmak gerekir. Kur'an-ı Kerim, kebîse aylarına gün ilâvesini menetmemiş. fakat, Tevbe sûresinin 38. âyetinde geçen tehiri haram kılmıştır. Bu âyette adı geçen «Nesi'» kelimesinin karşılığı «tehir etmek» demektir. Bunun ıstılâhtaki manâsı da: «Bir ayı geciktirerek, yerine başka bir ayı getirmektir.»

İbrahim Peygamberin (a.s.). Araplar'a getirdiği güzel âdetlerden biri de, senenin dört ayını, (savaş ve kavgaların yapılması yasak) haram aylar olarak ilân etmesidir. Bu aylar sırasiyle Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep aylarıdır. Araplar bu aylarda, Hac ve umre farîzalarını edâ etmek üzere mutlak bir hürriyetle seyahat ederlerdi. Fakat, bazı kabîleler arasında meydana gelen fesat sonucunda, onlar, bu «nesi'» yani te'hir etme bid'atini icat ettiler. Bu da, meselâ: Muharrem ayının yerine Safer ayını getirerek, haram aylardan birinin yerine haram olmayan bir ayı getirmiş olmaları demektir. Onlar böylece, haram aylarında harbedemedikleri bir kabîle ile harbetmek imkânını buluyorlardı. İşte Kur'an-ı Kerim'in «aşırı bir küfür» olarak

---

44- Time and its Mysteries. N.Y. 1962. P. 56.

vazıflandırdığı zamanla icat edilmiş olan bid'at işte budur.

Âlimler derler ki, kebîse ayları Araplar arasında revaçta olan bir şeydi. Onlar, takvimin doğru olması için senenin kebîse aylarına bir gün ilâve ediyorlardı.

Kur'an-ı Kerim'in müfessirlerinden **Mevlâna Şübeyr Ahmed El-Osmanî** tefsirinde bu konuda şöyle diyor:

«Bazı kabîleler, kamerî takviminin doğru olması için her üç senede bir kebîse aylarına bir gün ilâve ederlerdi. Bu ameliye, nes'i mevzuuna girmez.»

İslâm Peygamberi (s.a.v.)'nin o karanlık devrede söylediği sözler cehâletten sayılmaz. **James Hanry Brysted**'in onu çürütmek için ileri sürdükleri, bu konuya asla giremez. Halbuki, **Hz. Peygamber** (s.a.v.)' in sözleri, eğer şuur veya şuuraltından çıkmış olsaydı, bunlarda şüphesiz hatalar mevcud olurdu.

Üçüncüsü: Tarih ve Sosyoloji Yoluyla Yapılan İstidlâller

Tarih ve sosyoloji yoluyla isbatlar yapmaya kalkan kimselerin en büyük hataları, dini, gerçek yüzü ile araştırmış olmamalarıdır. Bunun içindir ki, din onlarca garip bir şey olarak görülür. Bunun misali de, dörtgen bir şeye yan bir zaviyeden bakıldığı zaman üçgen olarak görülmesidir. Onların düşmüş oldukları hata, dini objektif bir müşkül (Objective Problem) olarak ele alırken, tarihin her hangi bir devrinde geçmiş olan kuru yaş «din» ismi verilen her şeyi bir sepet içine toplamaları, sonra da, elde ettikleri bu acaip karışımın ışığı altında dinin hakikatini aramalarıdır. Onların bu tutumları, daha ilk anından itibaren inhirafa uğramış olduğundan, --bu kötü tutumları neticesinde– din, onlarca, hakikati buluş değil, sosyal bir olay olarak ortaya çıkıyor. Hakikatlerden bir hakikati keşfeden herkesin yüksek bir örneği olduğu malumdur. Biz de bu hakikatleri araştırırken, onun yüksek örneği ışığı altında

görünüşlerini ve tarihini araştırmamız icabeder. Halbuki sosyal olayların getirmiş olduğu şeylerin yüksek örnekleri yoktur. Böylece bunların baki kalması da, toplumun ona olan ihtiyacına bağlıdır.

Din ise, bunlara hiç uymayan şekliyle farklı bulunmaktadır. Onun hakikatlerini, inşaat, dokumacılık ve otomobil fenlerinin gelişmelerini araştırdığımız şekilde araştırmak mümkün değildir. Çünkü, din, toplumun, kabul veya red edeceği, yahutta gayet noksan bir şekilde kabul edeceği bir hakikat sembolüdür. Ve o, bütün bu hallerde, başlı başına bir hakikat olarak kalacaktır. Ancak değişen şey, onun kabul edilme şekilleridir. Bu yüzdendir ki, topluluklar içinde din ismiyle bilinen bütün şekilleri içine alan mücerret bir fihrist ile dinin hakikatlerini anlamak imkânsızdır.

Misâl olarak, «cumhuriyet» kelimesini ele alalım: Hüküm ve idarede hususî bir nizam olan siyasî bir kıymettir. Bu kıymetin ışığı altında, ülkeler hakkında, onların cumhuriyet olup olmadıklarına dair hüküm verebiliriz. Kıtalar üzerinde bulunan siyasî örnekler arasında cumhuriyet manasını araştırmağa kalkarsak, cumhuriyet etiketini takınmış olan her ülkenin, cumhuriyet esasları üzerine kurulduğunu iddia edersek, o zaman cumhuriyet kelimesi manasını kaybetmiş bir kelime olur çıkar. Çünkü, bu halde, Çin'in tatbik ettiği cumhuriyet ile, Birleşik Amerika'nın anladığı cumhuriyet birbirine uymayacaktır. İngiltere'nin anladığı cumhuriyet ile, Birleşik Arap Cumhuriyeti'ndeki cumhuriyet birbirine zıt olacaktır. Hattâ, Pakistan'da yürürlükte bulunan cumhuriyet, Hindistan'ın tatbik etmekte olduğu cumhuriyet ile çatışacaktır. Bütün bu müşahedeleri «Tekâmül Felsefesi»nin ışığı altında araştıracak olursak, bu kelime, kendi kendine manâsını kaybetmiş olacaktır. Çünkü, cumhuriyet sistemini dünyaya getiren Fransa, «Tekevvün ve tekâmül»ünden sonra cumhuriyet, **General De Gaule**'un

askerî dikta rejiminde de temsil edilmekte olduğunu isbat edecektir.

Bu esasa göre, bu program, elden ele aktarılırken, garip bir neticeye uğramaktadır. O da, dinler içinde Allah'a hacet kalmamıştır ki, dinler tarihinde, Budizm gibi, «ilâh» fikrinden tamamiyle halî bulunan misaller bulunmaktadır. Bunun üzerine, insanlardan bir gurup, ilâhtan mücerred bir dinin araştırılması zaruretine inanmışlardır. İnsanın ahlâkî düşüncesi ve içtimaî tanzimi hakkındaki ihtiyaçları için, «din» gibi bir şeye muhakkak surette bağlanması lâzım geldiği düşüncesini kabul etsek bile, muhakkak bir Allah'ın bulunması lâzım gelmez. Belki de şu şekilde denilebilir: «Bu asıra yakışabilecek olan dinin, Budizm gibi bir din olması lâzım gelir. Modern asrın ilâhı: Toplum ve onun siyasî hedefleridir. Bu ilâhın peygamberi de: milleti istediği yola sevkedecek olan parlamentolar, bu asrî dinin mâbedleri ise: eski câmiler ve kiliseler değil, ancak, muazzam fabrikalar ve müthiş barajlardır.»[45]

Bu uydurma sosyoloji araştırıcıları için, «Allah'ı olan din» den «Allah'ı olmayan din» fikrine intikal eden yeni fikirler yaratmakta büyük kudretleri olduğu sapık yolun neticesidir. Onlar, gelişme ve tekâmül cetvelleri etrafındaki şüphelere gölge düşürecek olan diğer bütün ilmî yönlere gözlerini kaparlar. Bunun bir misâli de, sosyoloji âlimleri ve insanın, ince fennî araştırmaları sonucunda, «Allah fikri»nin, çok ilâhlar fikrinin gelişmiş bir şekli olduğu, ancak, bu gelişme ve tekâmülün, yolunu şaşırarak garip bir yola girdiği neticesine varmış olmalarıdır. Onlara göre, bu gelişme ve tekâmül, çok ilâhlar fikrinden (Polytheism), tek ilâh fikrine (Monotheism) olan bâtıl gelişmesiyle, âlimleri hayrete düşürmüş olduğu gibi, kendi vazifesini de hakkiyle edâ edecektir.

45- Religion without revelation. **Julian Huxley.**

«Çok ilâhlar fikri, sosyal esaslar taşımış olmakla beraber, muhtelif ilâhları iman edenlerin, kendi aralarındaki karşılıklı itiraflarla barış içinde yaşamalarına muvaffak olmuştur. Fakat tek ilâh fikri, en yüksek din (Higer Religion) nazariyesini yaratmasiyle, bu imkânları kesin olarak ortadan kaldırmıştır. Bunun neticesi olarak da, dünya milletleri arasında, sonu olmayan kanlı savaşlar başlamıştır. Böylece, tek ilâh fikri, aksi istikamette ilerleyen tekâmülü ile, şiddet ve kabalığıyle kendi ölümünü getiren sonuca doğru hızla ilerlemiştir. İşte tekevvün ve tekâmül kanunu bu demektir.»[46]

Fakat biz bunu kabul edersek, bu konuda bir gerçeği terketmiş oluruz. Vesikalara dayanan tarih, bize yeryüzünde tanınan ilk peygamberin **Nuh Peygamber** (a.s.) olduğunu isbat eder, ki **Nuh Peygamber**, tek Allah'a iman davasında bulunmuştur. Bundan sonra gelen hakikat da, çok ilâh fikrinin (Polytheism) bir seviyede olmadığıdır. Ki bunun manası, büyük Allah'a başka ilâhları ortak koşarak, ona yaklaştırmaları ve onlardan şefaat beklemeleri demektir. İşte bu hakikatlerin bulunması, tekevvün ve tekâmül nazariyesinin, delili olmayan kuru bir iddia olduğunu isbat etmez mi?

Marx[47]'ın nazariyesine gelince, o, bu nazariyeler toplamı içinde, en çirkin olanıdır. Bu nazariyeye göre; «Beşeriyet binasını kuran ve onu kemâle götüren esaslar, sosyal durumlardır. Bu yüzdendir ki, dinin hüküm sürdüğü asırlar, toprak ağaları ve kapitalizm asırları olmuştur. Bu asırlar, fırsatçı hırsızların asırlarıdır. Asrımızda meydana gelmiş olan dinî ve ahlakî fikirler de, aynı fırsatçı sömürgecilik kalıbını taşımıştır.» Hakikatte, bu nazariyenin, ilmî yönden hiç bir kıymeti olmadığı gibi, ilmî tahlil ve amelî tecrübe esnasında da, doğrulan-

---

46- Man in the Modern World, P. 112.

47- **Karl Marx**: 1817-1883 yılları arasında yaşamış Alman siyaset ve sosyal felsefe adamlarındandır. «Komünist Beyannamesi»ni yazmıştır. «İlk devletçilik»i kurmuştur. «Kapital» adını taşıyan eseri vardır. (M.N.)

masına imkân olmayan bir fikir olduğu meydana çıkmıştır

Marx'ın nazariyesi, insan iradesini şiddetle red ve inkâr eder. O, hadiseleri, zamanın ekonomik âmillerinin te'sirlerine hamleder. Bu da, insanın bu toplumda hiç bir şahsiyetinin bulunmadığı manasına gelir. İnsan, bu toplum içinde, sabunun fabrikada imal edildiği gibi, toplumunun yarattığı bir mahluktur. Onun önünde fikirler ve yeni yollar açmak gibi hiç bir hedef yoktur. Ancak o, ekonomik hayatın, onun için gerektirdiği program çerçevesi içinde düşünebilecektir. Eğer **Karl Marx**'ın, kendi asrında revaçta olan ekonomik âmillere aykırı olan bir fikri nasıl düşünebilmiştir. Yeryüzünün ahvalini araştırmak için Ay'a mı çıkmıştır?

Başka bir deyimle, din eğer kendi asrının bir mahsulü idiyse, Marxizm, neden kendi asrının ekonomik nizamının mahsulü olmuyor? Eğer bu keyfiyet, Marksizm için câiz oluyorsa, din için niçin olmasın? Hakikat şu ki, bu nazariye, arkasında ilmî veya aklî hiç bir delili olmayan çirkin bir fikirdir.

Diğer taraftan, bu nazariyenin, amelî tecrübelerle pek çok hataları ortaya çıkmıştır. Meselâ: Marxist nazariyesinin yarım asır hüküm sürdüğü Rusya, bu yarım asırlık devre içinde, ülkenin maddî durumunun baştan başa değişmiş olduğunu, tarım, karşılıklı mal değişimi ve onun taksimi sisteminin, istismar kabul etmeyen esaslar üzerinde cereyan ettiğini iddia etmiştir. Fakat, **Stalin**, öldükten sonra, Rus liderlerinin kendileri bile **Stalin** devrinde zulüm ve fesadın geçer akşe olduğunu ve onun, milleti, sömürgeci ülkelerdeki liderler gibi istismar ettiğini itiraf ettiklerini görüyoruz. **Stalin**'in, kendi devrinin adâlet ve insaf devri olduğunu dünyaya ilân etmeye çalıştığı gazete ve yayın vasıtalarına o zaman konulan şiddetli sansürü göz önüne alırsak, –şüphesiz ki, bu sansürün orada hâlâ devam ettiği bir hakikattir– **Stalin** devrinde olup biten işlerin yaldızlı propaganda perdeleri arkasında geçtiğini anlayabiliyoruz. 1956 yılında toplanan

Rus Komünist Partisi yirminci kongresi, **Stalin** devri mezalimini nasıl ifşa ettiyse, aynı komünist partisinin, kırkıncı kongresinde bugünkü Sovyet liderlerinin sırlarını ifşa edeceğine hiç şaşılmamalıdır.[48]

Tecrübesi yarım yüzyıllık bir zaman tutan ve sistem, bize, insanın, uydurma tarım ve karşılıklı mal mübadele sisteminin değişmesiyle değişmediğini isbat eder. Eğer, insan aklı, ekonomik sistemin bir mahsulü oluyorsa, komünist Sovyet Rusya nizamında, niçin zulüm ve fesat eserleri görüyoruz?

Modern asrın bu kaziyesi, ilmî bir safsata (Scientific Sophism) sayılmaya elverişli değildir. Çünkü, asrımızın âlimleri, kaziyelerini, modern ilmin ışığı altında muhakeme ederler. Ne var ki, bu muhakeme usulü hiç bir işe yaramamaktadır. Bu da, bu usulün, tek başına ilim esasına dayanmasından ileri gelmiş olmasıdır. Halbuki, aynı anda, başka şeyleri de göz önünde bulundurmak icabederdi. Bunun bir misâli de; ilmî bir araştırmaya, ilmî bakımdan noksan olan şeylerle başlanması, bu ilmî mütalâayı, ilmî olmayan noksan ve bâtıl neticelere götürecektir.

1964 yılı Ocak ayında Delhi'de milletlerarası müsteşrikler kongresi toplanmıştı. Bu kongreye, dünyanın her tarafından 1200 âlim katılmıştı. Bunlardan biri, kongreye, Hind Müslümanlarına âid bir çok tarihî eserin, müslümanların değil, Hindus kırallarının eserleri olduğunu iddia eden bir rapor sunmuştu. Buna misâl olarak da, Delhi'de, Kral **Kutbuddin Aybek**'e âid Kutup Câmii[49] minaresinin, Hindus Kralı **Samodra Copt** tarafından 23 asır evvel inşa edildiğini, fakat Müslüman tarih yazarlarının hata ile bunu Kral **Kutbuddin**'e atfettiklerini ileri sürmüştü. Bu müsteşrik, o raporunda adı

48- **Jozef Stalin**: 1879-1953 yılları arasında yaşamış bir Rus devlet adamıdır. Sovyetler Birliği Mareşali ve Komünist partisi genel sekreteri ve 1943'de Sovyet orduları başkumandanı olmuştur. (M.N.)

49- 1193 yılında **Kutbuddin Aybek** tarafından inşasına başlanmış ve yarı kalmış camidir. Yeni Delhi'den 18 kilometre uzaklıkta bulunan bu câmiin ayakta duran tek minaresi kızıl taşlardan yapılmış bir şaheserdir. (M.N.

geçen minarenin bazı eski taşlarının, Kral **Kutbuddin**'in asrından evvel yontulmuş olduğunu ileri sürüyordu.

Anlaşıldığına göre, bu bir ilmî isbattır. Çünkü minarenin bazı taşları hakikaten, bu âlimin bahsettiği sınıftandır. Fakat, minarenin bazı taşlarını müşahede etmek, onu inşa edenin kim olduğunu anlamaya kâfî bir delil sayılabilir mi? Yahud bu konuda başka hususların da müşahede edilmesi gerekmez mi? Bu yönden yapılan bir tefsir, Kutup Câmii minaresini tüm olarak inkâr ediyor, bu tefsir... Fakat başka bir tefsir daha var ki. minarede bulunan bazı eski taşların, taştan yapılan tarihî birçok binalarda bilindiği üzere, eski binaların enkazlarından gelmiş olmasıdır. **Kutbuddin** minaresini, mimarî tarzı, nakışları ve plânı ile yanı başındaki tamamlanmamış camii ve yarı kalmış ikinci minaresini müşahede ettiğimiz zaman, bu ikinci tefsiri kabul etmekten başka çare kalmamaktadır. İlk tefsiri de, hatalar üzerinde kurulmuş hatalı bir kıyastan başka bir şey olmaması dolayısiyle sahibine iade etmek gerekir.

İşte muârızların iddiaları hep bu gibi nâkıs görüşlerden ibarettir. Çünkü onlar, noksan ve cüz'i delillere istinad etmiş ve hatta bunların bazılarının da, konu ile asla ilgisi bulunmadığına dikkat etmemişlerdir. Muârızları, modern ilmî araştırmaların, dini iptal ettiğini zannetmişlerdir. Halbuki, bizler, gerçeğe bir bütün ve ayrıntılı olarak bakarsak, buna taban tabana zıt bir neticeye ulaşmış oluruz.

Bende dinin doğruluğu kanaatini uyandıran asıl delil. içimizden, örnek olabilecek bazı dahî akılların, (!.) –dinlerini terkettikten sonra– hiç bir hakikate dayanmayan, Tih Çölü karanlıklarına gömülmüş kelimeler hezeyanına dalmış olmalarıdır. Bu da, insanın, «din» in esasını kaybettikten sonra, fikirlerine başka bir esas bulamamış olmasından ileri gelmektedir. Muârızlar listesinin başında gelen isimlerin çoğu bizim büyük (!.) fikir adamlarımızdır. Fakat onlar, dinden

ayrıldıktan sonra ihmal ve bocalamada eşine rastlanmamış bir şekilde hezeyanlardan kurtulamamışlardır. Öyle bir zaman oluyor ki, ben, bazan bu kelimelerin, bu âlimlerden birinin kaleminden nasıl çıkmış olduğunu anlamıyor ve hayretler içinde kalıyorum. Onların yazmış oldukları yazı ve kitaplar; hurafeler, birbirine zıt görüşler ve ilmî hakikatlere aykırı beyanlarla dolu olduğu gibi, safsataya benzeyen delillerle dolup taşmaktadır. Bu gibilerin eserlerinde, apaçık hakikatlerin ihmal edilmiş ve indî iddialardan kurulmuş ve hayalî barikatların arkasına gizlenilmiş olduğu ispat ve istidlâllerde, iddiaların şaz olanlarına dayanıldığı görülmektedir. İşte bâtıl iddiaların hususiyet ve meziyetleri bundan ibarettir. Gerçek hükümler ise, şazlar üzerine değil, sabit olmuş ilmî esaslar üzerine kurulur.

Din muarızlarının iddialarının kuru bir safsatadan ibaret olduğu, insanlık hayatının tablosuna din ışığı altında bir göz attığımız zaman, bütün aydınlığı ile meydana çıkar. Bu tablo, maddî kâinatın kanunlarına uyduğu gibi, ulvî insan fikirlerine uyan, güzel ve yumuşak bir tablodur. Halbuki, muârızların çizmiş oldukları tablo, insan zihniyle asla bağdaşamayan müthiş şekliyle çirkin bir tablodur. Bakın **Bertrand Russel** neler söylüyor:

«İnsan, hedefleri olmayan âmillerin mahsulüdür. Onun tekevvün ve tekâmülü, emelleri ve korkuları, sevgisi ve inancı, bütün bunlar, atom sisteminin tesadüfî matematik tertibleri sonucunda meydana gelmiştir. Kabir, insan hayatına son verir. Onu bir defa daha diriltmeye hiç bir kuvvetin gücü yetmez. Bu uzun gayretler, fedakârlıklar, güzel fikirler ve insan üstü kahramanlıkların hepsi, güneş sisteminin yok olmasiyle beraber ebediyete kadar gömülü kalacaktır. Bütün bu insan mücadeleleri, kâinatın enkazı altında yeryüzü ile birlikte gömülecektir. Bu fikirler, kat'î olmasa bile, hakikate en yakın olan fikirlerdir. Bunları inkâr etmeğe kalkışacak olan her hangi

bir felsefe, kendi sonunu hazırlamış olacaktır.» [50]

İşte bu iktibas, materyalist görüşün özeti olabilir. Bu fikrin ışığı altında, Kâinat, bütün hedeflerini kaybetmiş ve zifiri bir karanlığa gömülmüş demektir. Bu öyle bir karanlıktır ki, hayır ve şerrin miyarı bozulmuş ve öyle bir duruma gelmiş ki, insanların bombalarla imha edilmesi bile zulümden sayılmaz olmuştur. Neden sayılsın? Çünkü, bir gün bu insanlar nasıl olsa öleceklerdir. Dinî fikirlere gelince, onlar birer ışıktır ve insanlığa ümid ve mefkûre telkin ederler. Ölüm ve hayat onlarla muayyen hedeflerle bağlıdır. İnsanlığın bütün ulvî meziyet ve değerleri orada kendilerine yer bulurlar. Bazı âlimler, matematik kanunlarının, fikirlerini mücerret doğrulamasiyle, hakikatlere ulaştıklarını zannediyorlarsa, din nazariyesini insan aklının doğrulaması da, insanlık fıtratını araştırdığı zaman vardığı hakikatın ancak o olabileceğine kesin delildir. İşte o zaman, din fikrinin kıymetini inkâr etmek için gerçek hiç bir esas bulamayız. Amerikalı matematik profesörü **Arl Tchester Rixs**'in işaret etmiş olduğu ilmî «ölçek» işte budur. Bu Amerikalı profesör diyor ki:

«Ben araştırmalarımda, birbirinden ayrı iki veya daha çok fikirden birini bir hakikat üzerinde tercihte kullanılan o müslüman ilmî ölçeğini (miyarını) kullanırım. Bu ölçek öyle bir şeydir ki, biz buna dayanarak, üzerinde ihtilâfa düşülmüş konuları en kolay ve en basit bir yolla tefsir eden fikri tercih etmiş oluruz.

Âlimler, **Ptolemeos**[51] ve **Copernic**[52] nazariyelerinden birini

---

50- Limitations of Science. P. 133.

51- **Ptolemeos Claudios:** 90-168 yılları arasında yaşamış Yunanlı astronomi ve coğrafya âlimidir. **Mısır**'da doğmuş. **İskenderiye**'de büyümüştür. «**Majesty**» ve «**Ptolemeos Coğrafyası**» eserleri en meşhur eserlerindendir. Astronomide, Dünya'nın hareketsiz durduğu, kâinatın onun etrafında döndüğünü iddia eden **Ptolemeos** nazariyesinin sahibidir. (M.N.)

52- **Copernic:** 1473-1543 yılları arasında yaşamış Polonyalı astronomi âlimidir. Arz küresinin kendi ve güneş etrafında döndüğünü isbat etmiştir. (M.N.)

seçmek üzere bu ölçeği kullanmışlardı. Bunların ilki, yeryüzünü, güneş sisteminin merkezi olduğunu ileri sürüyordu. **Ptolemeos** nazariyesinin çok karışık ve girift olması itibariyle bilginler bu nazariyeyi red etmişlerdi.»[53]

Bu delillerin, bazı insanları ikna edemiyeceğini itiraf etmekte bir beis olmasa gerek... Çünkü onların zahirî plânda istidlâl ve muhakemeleri, ne kadar ilmî olursa olsun, Allah veya din hakkında söylenen her türlü sözlere kapalıdır. Onların bu – ilk nazarda– haklı gibi görünüşlerinin, bizim istidlâl ve isbat şekillerimizin zayıflığından olmadığı muhakkaktır. Fakat ne var ki, bu onların, dinî fikirler karşısındaki inatçı taassuplarından ileri gelmektedir. Modern asrın şüphesiz en büyük âlimlerinden sayılan Britanyalı profesör **Sir James Jeans**, «Sırlar Âlemi» adlı kitabında, bakın ne doğru söylüyor:

«Bizim yeni mantık ve muhakememizi saran taassup, hakikatlere ancak maddî tefsirleri tercih etmektedir.»[54]

Witker Shambers, «Şahâdet = Witness» isimli kitabında, kendi hayatında dönüm noktası olabilecek bir olayı anlatıyor ve «Küçük kızına bakarken, kızının kulaklarının kendi nazar-ı dikkatini çektiğini ve bu kulak gibi girift ve karışık bir uzvun mücerred bir tesadüf eseri meydana gelmesinin imkânsız olduğunu, muhakkak bunun, yaratıcı bir iradenin neticesinde var olduğunu düşünmeye başladığını» söylüyor. Fakat. sonunda **Witker Shambers** bu vesveseyi kalbinden koğuyor, çünkü, böyle olmazsa, kendi iradesiyle yaratan ilâhî zata –mantıkî olarak– iman etmeye mecbur kalacaktır. Çünkü, onun zihni, bu son fikri henüz kabul etmeye hazırlanmış değildir.

Prof. Dr. **Tams Dawid Parx** bu olayı anlattıktan sonra

53- The Evidence of Fod. P. 179.
54- Mysterious Universe. P. 189.

şöyle diyor:

«Ben bir çok üniversite hocaları ve meslektaşım olan âlimler tanırım ki, laboratuvarda kimyevî ve fizikî araştırmalarını yaparken kendilerinde meydana gelen bu gibi his ve düşüncelere karşı gelmişlerdir.»[55]

Asrımızın âlimleri, tekevvün ve tekâmül nazariyesinin doğruluğu üzerinde birleşirler. Bu nazariye, modern ilimlerin bütün kollarında fiilen hüküm sürmeye başlamıştır. Böylece, tefsirinde bir «ilâh»ı kabul etmeye ihtiyac gösteren her müşkülün yerine, bu nazariyenin tereddütsüz olarak oturtulmakta olduğunu görüyoruz.

Bu, nazariyenin bir yönü.. Fakat öbür yönü ise, daha karanlık olan tarafıdır ki, gelişme ve tekâmül fikrini doğuran Uzvî Tekâmül Fikri (Organic Evolution)ni kabul eder. Bu da, şimdiye kadar her hangi bir demostrasyonu olmamış ve amelî bakımdan delilsiz olarak kalmıştır. Bu hususta, âlimlerin çoğu: «Bu nazariyeye inanmadıklarını, ancak, doğrudan doğruya Allah'a imandan başka bir karşılığı olmadığından kabul etmeye mecbur olduklarını» söylerler.

Sir Arthur Kith diyor ki:

«Tekevvün ve tekâmül nazariyesi ilmî yönden sabit olmamıştır. Bunun bürhanlarla isbatına da yol yoktur. Biz buna inanırken, kendisinden sonra, «Yoktan ve doğrudan doğruya yaratılışa iman» gibi tek bir tercihten başka bir şey olmadığından inanıyoruz. Yoktan yaratılışa iman da, üzerinde düşünülmesi bile mümkün olmayan bir şeydir.»[56]

Ben şurada, dinin hak oluşu karşısında, maddî tefsire kör bir taassupla kapılmış olanları iknadan âcizliğimi itiraf ediyorum. Bu taassubun da derin kökleri vardır. Bir Amerikan âlimi diyor ki: «İlâhî akidenin mâkul ve Allah'ı inkârın safsata

---

55- The Evidence of God. P.P. 73-74.
56- İslamic Thought. Dec. 1961.

oluşu, insanın ilâhî akîde tarafını seçmesine sebep sayılmaz. Çünkü insanlar, Allah'a imanın, onların hürriyetlerine son vereceğini zannederler. İşte âlimlerin akıllarını köleleştiren ve kalblerini heveslendiren şey de bu akıl hürriyetidir. Onların bu hürriyetlerini hudutlandıran her hangi bir nazariye, onlarca vahşiliğe delâlet eder.»[57]

İşte bu görüşe dayanan **Julian Huxley**, peygamberlik fikrinin, «İhtimali mümkün olmayan şazz bir yolla üstünlük gösterisi» demek olduğunu iddia ediyor ve peygambere inanmanın, onun sözlerinin Allah'ın sözleri olduğuna iman etmek demek olduğunu, bundan sonra da –ister istemez– peygamberin bütün emrettiği şeylere imtisâl etmek lâzım geldiğini söylüyor.

Fakat, insan eğer hâlik değil de mahlûk olursa, ma'bud olmayıp ta âbid olursa, zayıf aklına gelen mücerred fikirlerle hakikatleri nasıl yıkabilir? Bizler, hakikatleri değiştirmek imkânına sahip değiliz. Ancak, itiraf etmek veya iman etmek imkânlarını elimizde görüyoruz. Sonucumuzun, deve kuşunun uğradığı kötü âkibetin aynı olmasını istemiyorsak, fırsatlar son defa olarak elimizden gitmeden, hakikatleri kabul etmemiz, bizim için en güzel bir tercih olacaktır.

Bizler, hakikatleri inkâr ettiğimiz takdirde onların hükümlerine kötülük etmiş olamayız. Ancak, bizim şansımız Âhiret'te büyük bir hüsran olabilir.

57- **George H. Blount**. The Evidence of God, P. 130.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLMÎ İSTİDLÂLİN USÛLLERİ

Modern asrın din karşısındaki hükmü, istidlâl yoluna dayanmaktadır. İstidlâl yolu derken, modern ilmin, muhtelif alanlardaki gelişmelerinden sonra keşfettiğini yeni yolu kastediyorum ki, din ve inançların davası, bu yolun karşısında duramaz olmuştur. Bu yeni yol, hakikatin öğrenilmesinde, tecrübe ve müşahedelere dayanır. Halbuki, din inancı, hislerimizin ardında başka bir âlem ile birleşmektedir. Bu yüzden, bu inancı tecrübe laboratuarına koymak mümkün değildir. «Din, tüm olarak, kıyas ve istintaçlar üzerine kurulmuştur.»[58] ve bu görüşü bâtıl çıkaran da budur. Çünkü, kendisinde hiç bir ilmî esas bulunmamaktadır.

58- Bunun misâli de: Din savunucuları, Allah'ın varlığını isbat etmek istedikleri zaman, bu konuda teleskop kullanmağa muktedir değildirler. Fakat, onlar, kâinat sistemi ve onun insanları şaşırtan ruhunun, ardında ilâhî bir aklın bulunduğuna delâlet ettiğini istidlâl ederler. Bu delil de, Allah'ın varlığını doğrudan doğruya isbat etmez. Ancak, bu akl-i ilâhîye inandıktan sonra Allah'a iman edilmesini gerektiren bir karinenin bulunduğunu isbat eder.

TECRÜBE VE KIYASIN HAKİKATLERİ:

Asrımızın bu kaziyesi (hüknü, iddiası) bâtıldır. Çünkü, ilmî esaslar üzerine kurulmamıştır. Yeni usûle göre, doğrudan doğruya tecrübe edilemeyen eşyaların bulunması mümkün olduğu gibi, müşahede etmediğimiz şeyleri tecrübe ile müşahede ettiğimiz eşyalara kıyas etmeyi de reddetmez. Buna «ilmî kıyas» adı verilir ki, buna doğrudan doğruya tecrübe gibi itibar edilir. Halbuki, tecrübe, sadece müşahede edilmesiyle ilmî bir hakikat sayılmadığı gibi, kıyas da, sadece kıyas olduğu için bâtıl sayılmaz. Öyle ise, doğru olup olmak her ikisi için de müsavîdir.

Eski zamanlarda, insanlar ağaçtan yelkenli gemiler inşa ediyorlardı. Bu da, onların, suyun ancak ağırlıkta kendisinden hafif olan şeyleri su üstüne kaldırabileceği inançlarından ileri geliyordu. Bazıları, demirden imâl edilecek gemilerin de, ağaçtan imâl edilenler gibi, suyun sathında yüzebileceğini söyleyince, insanlar, onlarla alay etmeye başlamışlardı. Bunun üzerine, demirci gelmiş, insanlara, demir parçasının suyun üstünde kalmayıp, dibe doğru çöktüğünü isbat etmek üzere, bir nal getirmiş su dolu bir kabın içine atmıştı. Pek tabii, nal suyun dibine çökmüştü. İşte bu da, bir tecrübe idi. Fakat, bugün her birimiz biliyoruz ki, bu bir bâtıl tecrübe idi. Ancak o demirci, demir bir tabağı suyun üzerine koymuş olsaydı, demirden gemilerin su üzerinde çökmeden kalabileceği hakkındaki sözlerin nasıl doğru olduğunu gözleriyle görmüş olacaktı.

Yirminci asrın başlarında, zayıf teleskoplara sahip bulunuyorduk. Bunlarla göğe baktığımız zaman, orada ışığa benzer bir çok cisimler görüyorduk. Bunların, yıldız olmadan evvel, çeşitli merhalelerden geçen buhar ve gaz bulutları olduğu neticesini çıkarıyorduk. Fakat, bu eski teleskoplardan çok daha kuvvetli muazzam teleskoplar elde ettiğimiz zaman,

Modern ilim, hakikatin, doğrudan doğruya yapılan tecrübelerden öğrendiğimiz şeylere münhasır kaldığını iddia etmez ve edemez. Çünkü, hakikatte «Su akıcıdır». Bu hakikati, çıplak göz ile de görebiliriz. Ancak, gerçek olan şey, suyun en küçük her cüz'ü, (molekülü) iki hidrojen ve bir oksijen zerresinden teşekkül etmiş olmasıdır. Fakat ne var ki, dünyanın en kuvvetli mikroskobunu getirmiş olsak, bu ilmî hakikati göremeyiz. Buna rağmen, bilginler tarafından, onların mantıkî istidlâl usûlüne olan inançları sayesinde bunun böyle olduğu isbat edilmiştir.

Prof. **A. E. Mander** diyor ki:

«Doğrudan doğruya öğrendiğimiz hakikatlere, hissedilen hakikatler (Percieved Facst) adı verilir. Fakat, öğrenmeye muvaffak olduğumuz hakikatler sadece hissedilen hakikatlere münhasır kalmaz. Çünkü, doğrudan doğruya öğrenemediğimiz başka pek çok hakikatler vardır ki, onları her nasılsa bulmuş bulunuyoruz. Bu yoldaki vasıtalarımızla dolaylı olarak neticeler çıkarmaktayız. Bu da hakikatlerin ikinci bir nevidir ve bunlara İstidlâlî Hakikatler (Inferred Facts) adını veririz. Burada mühim olan şey, bu iki hakikat arasında hiç bir farkın bulunmamasıdır. Bunların arasındaki yegâne fark almış oldukları isimlerdir. Birincisi dolaysız, ikincisi de dolaylı olarak öğrenilmektedir. İster müşahede, isterse istinbatla bilinmiş olsun, hakikat, her zaman hakikattır.»[60]

Prof. **Mander**, ilâve ederek diyor ki:

«Duygular, kâinatın hakikatlerinden ancak pek azını anlayabilir. Öyle ise, geri kalan pek çoklarını öğrenmek nasıl mümkün olacaktır? Bunun için de, istinbat veya yorumlama vesilesi bulunmaktadır. Bunları her ikisi de fikrî usuldür. Buna bilinen hakikatler aracılığı ile başlarız ve sonunda şu nazariye ile neticeye varırız: Filân şey burada bulunmaktadır. Fakat

---

60- **A. E. Mander**. Clearer thinking. London. P. 46.

Modern ilim, hakikatin, doğrudan doğruya yapılan tecrübelerden öğrendiğimiz şeylere münhasır kaldığını iddia etmez ve edemez. Çünkü, hakikatte «Su akıcıdır». Bu hakikati, çıplak göz ile de görebiliriz. Ancak, gerçek olan şey, suyun en küçük her cüz'ü, (molekülü) iki hidrojen ve bir oksijen zerresinden teşekkül etmiş olmasıdır. Fakat ne var ki, dünyanın en kuvvetli mikroskobunu getirmiş olsak, bu ilmî hakikati göremeyiz. Buna rağmen, bilginler tarafından, onların mantıkî istidlâl usûlüne olan inançları sayesinde bunun böyle olduğu isbat edilmiştir.

Prof. **A. E. Mander** diyor ki:

«Doğrudan doğruya öğrendiğimiz hakikatlere, hissedilen hakikatler (Percieved Facst) adı verilir. Fakat, öğrenmeye muvaffak olduğumuz hakikatler sadece hissedilen hakikatlere münhasır kalmaz. Çünkü, doğrudan doğruya öğrenemediğimiz başka pek çok hakikatler vardır ki, onları her nasılsa bulmuş bulunuyoruz. Bu yoldaki vasıtalarımızla dolaylı olarak neticeler çıkarmaktayız. Bu da hakikatlerin ikinci bir nevidir ve bunlara İstidlâlî Hakikatler (Inferred Facts) adını veririz. Burada mühim olan şey, bu iki hakikat arasında hiç bir farkın bulunmamasıdır. Bunların arasındaki yegâne fark almış oldukları isimlerdir. Birincisi dolaysız, ikincisi de dolaylı olarak öğrenilmektedir. İster müşahede, isterse istinbatla bilinmiş olsun, hakikat, her zaman hakikattır.»[60]

Prof. **Mander**, ilâve ederek diyor ki:

«Duygular, kâinatın hakikatlerinden ancak pek azını anlayabilir. Öyle ise, geri kalan pek çoklarını öğrenmek nasıl mümkün olacaktır? Bunun için de, istinbat veya yorumlama vesilesi bulunmaktadır. Bunları her ikisi de fikrî usuldür. Buna bilinen hakikatler aracılığı ile başlarız ve sonunda şu nazariye ile neticeye varırız: Filân şey burada bulunmaktadır. Fakat

---

60- A. E. **Mander**. Clearer thinking. London. P. 46.

onu asla göremiyoruz.»[61]

Burada şu sorular ortaya çıkıyor: Asla müşahede etmediğimiz şeyleri, mantıkî istinbat ve yorumlarla nasıl kabul edebiliriz. Ve bu istinbat usûlüne, aklın talep ettiği şekilde, nasıl, ilmî hakikat adını verebiliriz? Bu sorulara **Mander** kendisi cevap veriyor ve diyor ki:

«İstinbat ve tâlil usûlü gerçektir. Çünkü, «Kâinat»ın kendisi de aklîdir.»

Bütün kâinat birbirine bağlıdır. Hakikatleri birbirine uygun ve nizamı acaip bir nizamdır. Bunun içindir ki, hakikatlerini birbirine birleştirmeyen ve aralarında muvazene kurmayan kâinat hakkındaki her araştırma bâtıldır. **Mander** bu hususta diyor ki:

«Duygularla anlaşılan gerçekler, kâinat hakikatlerinin cüz'leridir. Ancak, duygularla anladığımız bu hakikatlerin, cüz'î kalıp bir diğeriyle bağlı bulunmaması mümkündür. Biz bunlara birbirinden ayrı birer zâviyeden bakarsak, manalarını tamamiyle kaybetmiş olduklarını görürüz. Fakat, dolaylı ve dolaysız olarak öğrendiğimiz bir çok hakikatlerin ışığı altında araştırırsak, o zaman hakikatlerine ulaşmış oluruz.»

Sonra da, bunu tefsir eden açık bir misâl getirerek diyor ki:

«Havada ölen bir kuşun yere düştüğünü görüyor ve sırtımıza bir taş kaldırmanın ne kadar güç ve gayret sarf etmek isteyen bir şey olduğunu biliyoruz ve gene görüyoruz ki, ay bir felekte dönüyor. Dağa tırmanmanın, inişinden daha çok zor olduğunu da biliyoruz. Gene bunun gibi, her gün, dış görünüşü itibariyle birbiriyle hiç bir ilgisi bulunmayan bir çok hakikatler farkediyoruz. Sonra da, istinbatî bir hakikat öğreniyoruz: Bu da, (Câzibiyet) Yerçekimi Kanunu'dur. Ve işte burada bütün bu hakikatler birleşiyorlar. Ve gene ilk defa olarak, bütün bunların, bir nizam içinde birbirleriyle tam bir

61 - **A. E. Mander.** Clearer thinking. London. P. 49.

bağlılıkla ilgilili bulunduklarını öğreniyoruz. Gene böylece, duygularla bildiğimiz hadiselere birbirinden ayrı olarak baktığımız zaman, aralarında hiç bir tertip bulunmadığını, birbirlerinden ayrı olduklarını ve ilgileri bulunmadığını görüyoruz. Fakat hislerle anlaşılan gerçekleri, istinbatî hakikatlar ile birbirine bağladığımız zaman, karşımıza hakikatlerin muazzam tablosu çıkacaktır.»[61]

«Yerçekimi Kanunu» müşahedesi asla mümkün olmayan bir kanundur. Bilginlerin görmüş oldukları şeyler, aslında yerçekimi kanununu temsil etmezler, fakat bunlar başka şeylerdir. Ne var ki, onlar –mantıkî olarak– bu kanunun varlığına inanmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Newton'un ilk defa keşfettiği bir kanun, bugün büyük bir ilmî kabul ile karşılanmaktadır. Fakat bu kanunun, tecrübî yönden hakikati nedir? Bakın, **Newton, Bently**'ye gönderdiği mektubunda neler diyor:

«Hayatı ve duyguları olmayan bir maddenin, başka bir maddeye tesir etmesi hakikaten anlaşılmayan acaip bir şeydir. Halbuki, bu maddelerin aralarında hiç bir ilgi dahi bulunmamaktadır.»[63]

Gözle müşahedesine hiç bir imkân bulunmayan ve lâyıkıyle anlaşılamayan girift bir nazariye, bugün münakaşasız bir şekilde, ilmî bir hakikat olarak kabul edilmektedir. Niçin?.. Evet, bizim bazı mülâhazalarımızı tefsir ettiği için... Öyle ise, hakikatin, doğrudan doğruya tecrübelerle öğrendiğimiz bir şey olması zarurî değildir. Ve... Buradan sözü bizim davamıza getiriyoruz ve diyoruz ki, bizim bazı düşüncelerimiz ve mülâhaza ettiğimiz şeylerle ilgili bulunan ve bize umumî vaziyetini tefsir eden gayb (metafizik) akidesine de, aynı derecede ilmî bir hakikat olarak itibar edilir.

62- **A.E. Mander**, Clearer thinking, P. 51.
63- Works of W. Bently. III. P. 221.

Prof. **Mander** diyor ki:

«Bizim: Hakikati öğrendik, tarzındaki sözümüz, onun manasını öğrendik, demektir. Başka bir tabirle: Biz, bir şeyin varlığını ve durumunu araştırdık ve onu tefsir ettik manasına gelir. Bizim bir çok inançlarımız, bu alana girmektedir. O da, aslında: «mülâhazanın tefsirleri» dir.»

Mander burada bir parantez açarak, «Mülâhazadan gelen hakikatler»den şöyle bahsediyor:

«Bizler mülâhazadan bahsederken, başlı başına hissî müşahededen daha çok şeyler kastediyoruz. Bunun manası da, tefsirin bir tarafına şâmil «hissî mülâhaza» ve «tanıma» demektir.»[64]

UZVÎ GELİŞME VE TEKÂMÜL NAZARİYESİ (ORGANIC EVOLUTION)

İşte bu nazariye, bilginlerin, «Uzvi Tekâmül» nazariyesinin hakikati üzerinde anlaştıkları ilmî bir kaidedir. **Mander**'in dediğine göre: «Bu nazariyenin doğruluğu sabit olmuştur. Hatta biz bunu, «hakikate en yakın olan şey» olarak telakkî edebiliriz.»[65]

Smeason bu hususda şöyle diyor:

«Tekevvün ve Tekâmül nazariyesi, son ve küllî olarak sabit olmuş bir hakikattır. O, ilmî araştırmalara uydurulmuş bir kıyas veya «faraza benzetilen bir şey» değildir.»[66]

İngiltere Kültür Dairesi yazarı –1958– şöyle itikad ediyor: «Hayvanlardaki gelişme ve tekâmül nazariyesi bir «hakikat»dır. Bu nazariye, **Darwin**'den sonra, bilginler ve

---

64- Clearer thinking, P. 556.
65- İbid. P. 113.
66- Meaning of Evolution, P. 127.

kültürlü kimselerin umumî muvafakatlarını kazanmıştır.

R. C. Lel diyor ki:

«Gelişme ve tekâmül nazariyesi, **Darwin**'den sonra, günden güne artan bir destek kazanmaya başlamıştır. Öyle ki, düşünürler ve bilginler arasında, yaratılış ameliyesini tefsir ve şerhedebilen yegâne mantıkî düşüncenin, ancak bu nazariye olduğunda şek ve şüphe kalmamıştır.»[67]

Bütün bilginlerin, doğruluğunda birleştikleri bu nazariyeyi, onlardan biri müşahede etmiş ve laboratuarında tecrübe etmiş midir? Buna alacağımız cevap tabii ki: Hayırdır. Çünkü bu, imkân dahilinde olmayan bir şeydir. Girift gelişme tekâmül uydurma düşüncesi ise, çok uzak bir mâzi ile ilgili bulunduğundan, onun tecrübe ve müşahedesinden bahsedilemez. Bu da, biraz yukarıda, **Lel**'in teyid ettiği gibi, yaratılış olaylarının tefsirine «mantıkî bir vesile»den ibarettir. Yoksa, gerçek bir mülâhaza ve müşahede değildir. Tekevvün ve tekâmül nazariyesinin en hararetli ve titiz savunucularından sayılan **Sir Arthur Kith**'in, bu nazariyeyi bir müşahede veya tecrübe nazariyesi değil, ancak mücerred bir inanç olarak kabul etmeye sevkeden sebebin sâdece bu olduğu görüşündeyim. Aşağıdaki sözlerinden anlaşılan mana da bunu isbat eder:

«Tekâmül nazariyesi, aklî mezhepte «esas bir akide»dir.»[68]

İlmî ansiklopedilerden birisi, **Darwin** nazariyesini şöyle tarif eder: «Bu nazariye, hiç bir demostrasyona dayanmayan bir tefsir üzerine kurulmuştur.»[69]

Müşâhede olunmayan ve tecrübesi mümkün olmayan bir şeyi «ilmî bir hakikat» yapan şey nedir? **Mander** bunun sebeplerinden bahsederken şöyle sayıyor:

67- Organic Evolution. P. 15.
68- İbid. P. 111.
69- Clearer thinking. P. 112.

1- Bu nazariye, bilinen bütün hakikatlere uymaktadır.

2- Bu nazariye, anlaşılması ancak bu usûlle mümkün olan bir çok olayları tefsir etmektedir.

3- Hakikatlerle böyle bir incelikle uyuşan başka bir nazariye daha henüz çıkmamıştır.

Bütün bu deliller, tekâmül nazariyesinin ilmî bir hakikat olmasına kâfi geliyorsa, dinin, ilmî bir hakikat olduğunu teyit eden deliller, daha munazzam ve daha ekmel bir şekilde mevcuttur. İlmî bakımdan, tekâmül nazariyesinin doğrulandığı ve din görüşünün iptal edildiği sözü, muârızların savunduğu kaziyenin, kesin olarak ilmî istidlâl kaziyesi olduğu manasına gelmez, ancak o, «netice»ye bağlı bulunan bir kaziyedir. Aynı istidlâl şekli, «başlı başına tabiî» bir şeyi isbat etse, muârızlarımız bunu kabul edeceklerdir. Fakat, kendilerince benimsenmeyen ilâhî bir hakikati isbat ettiğinden red ediyorlar.

İŞLERİN HAKİKATLERİNİ TAYİN ETME MES'ELESİ:

İşte bu yüzden, dinin, «gaybe iman» ve ilmin de «ilmî müşahedeye iman» olduğunu söylemek icabetmez. Çünkü, din ve ilim, her ikisi de gaybe iman esasına dayanır. Ancak, ne var ki, hakiki din dairesi, «işlerin hakikatlerini nihaî ve cezrî tayin etme» dairesidir. İlim ise, araştırmalarını, haricî ve evvelî olaylar etrafında toplar. İlim, dinin hakiki sahası olan işlerin hakikatlerini nihaî ve cezrî olarak tayin etme sahasına girdiği zaman, dinin itham edildiği aynı gaybe iman yolunu tutacaktır. İşte, bu yüzdendir ki, «ikinci saha» da da araştırmalar yapmak gerekir. **Sir Arthur Edington** şöyle diyor: «Modern asırdaki dünyamız, bir anda iki masa üzerinde çalışmaktadır: bunlardan biri, normal bir insanın kullandığı umumî masadır ki. ellenmesi ve görülmesi mümkün

olan masadır. Fakat diğeri, (ilmî masa)dır ki, bu çalışmaların ekserisi fezada geçer, burası görülmeyen sonsuz ve sayısız elektronların cereyan ettiği masadır.» **Sir Arthur Edington**, burada bir parantez açarak diyor ki: «İşte böylece biz, her şeyin iki yüzü bulunduğunu görüyoruz. Biri «görülen ve tecrübe edilen» yüzü, diğeri de her hangi bir mikroskop veya teleskopla müşahedesine imkân olmayan «fikrî» yüzüdür.»[70]

Bunun birinci yüzünü, ilim, gayet uzak bir derecede görmektedir. Fakat aynı zamanda, öbür yüzünü gördüğünü iddia edemez. Modern ilmin üslûbu, bir şeye, ancak olaylarını müşahede ettikten sonra bir fikir verir. Fakat, «ikinci saha» ise, olayların hakikatlerini bilmek ve tayin etmek sahasıdır. Ki burada «ilim» de, bilinen hakikatler aracılığiyle meçhul hakikatleri araştırmak demektir.

Bilginlerden biri kendisine «müşahede edilen hakikatler»den münâsip miktarda neticeler topladığı zaman, bunları bir nazariye haline koymak hissini duyar. Daha ince bir tabirle: İtikad ve vicdan fikrinin zarurî oluşu, müşahedelerin tefsiri esasına dayanır ve bunları birbirine bağlar. Bu itikad fikri de, hakikatleri kâmil ve münasip bir şekilde tefsir etmeye muvaffak olursa, ilmî mülâhaza ve müşahede ile bildiğimiz diğer hakikatlerin mülâhaza edildiği şekilde asla mülâhaza edilmemesine rağmen, ilmî bir hakikat sayılır.

Bu demektir ki, dünya meçhul bir şeyin varlığına, onun netice ve eserlerinin mücerred meydana çıkmasıyla inanmaktadır. Böylece, inandığımız her hakikat, ilk anlarda daima «farazî» olarak kalır. Ancak, onun doğruluğunu teyid eden yeni hakikatler keşfedilince, inancımız artar ve sonunda hakikate yakinen ulaşmış oluruz. Eğer, sonradan elde edilen müşahedeler bu fikri doğrulamazsa, bundan vaz geçeriz. Bu «hakikatler»den bir' misal verecek olursak, «atom»u ve-

---

70- Nature of the physical world, P. 7-8.

rebiliriz. Atom bilinen manası ile asla müşahede edilmemesine rağmen, inkârına da asla yol olmayan bir hakikattir. Aynı zamanda, atom, modern asırda keşfedilen en büyük ilmî hakikat olarak itibar edilmektedir. İşte bu yüzdendir ki, bilginlerden biri, ilmî nazariyeleri bize şu kelimelerle tarif etmektedir:

«Theories are mental pictures, that explain known laws. = Nazariyeler, bilinen kanunları tefsir eden zihnî tablolardır.»

İLMÎ NAZARİYELERİN HAKİKATLERİ:

İlim alanında, «müşahede edilen hakikatler» olarak bilinen hakikatler, gerçekten müşahede edilmiş hakikatler değildir. Bunlar, ancak bazı müşahedelerin tefsirlerinden başka bir şey değildir. Çünkü, insan müşahedesinin, «kâmil» olarak vasıflandırılması mümkün değildir. Bunun için bu tefsirler «izâfî» olarak kabûl edilir ve müşahedelerin gelişmeleriyle beraber değişebilir.

Prof. **Sullivan**, ilmî nazariyelere karşı yapmış olduğu tenkitten sonra şöyle diyor:

«Bu gibi ilmî nazariyeler, Gerçek ilmî nazariyelerin başarılı amelî faraziyeler (Successful Working Hypothesis) demek olduğunu isbat eder. Diğer ilmî nazariyelerin bâtıl olması çok mümkündür. Bugün bizim «hakikat» olarak itibar ettiğimiz naraziyeler, «müşahedenin, mahdud vasıtalarımızla kıyas»ından başka bir şey değildir. İlim dünyasında hakikat kaziyesi, ilmî ve yararlı kaziye (Pragmatic Affair) olarak kalmıştır.»[71]

Bütün bunlardan sonra, bilginler, mülâhazalarını tefsir eden faraziyelerin, «müşahede edilen hakikatler»in kendisinden daha az kıymette bulunmadığına itibar ederler. Onlar, «gözle görülen hakikatler ancak «ilim» olabilir ve bun-

71 - J. W. N. Sullivan, Limitations of Science. P. 158.

lardan başkası, şerhedilen nazariyeler müşahede edilmediği için, «ilim» sahasına giremez» diyemezler. Bizim aslında, «gaybe iman» diye adlandırdığımız şey budur. Bu da, mü'minlere nisbetle, müşahede edilmeyen hakikatlere imandan başka bir şey değildir. Bu iman da, kör bir akide olamaz. Ancak, bilginlerin müşahede ettikleri hakikatlerin en iyi tefsiridir.

Newton'un keşfettiği ve «Corpuscular Theory of Light» adiyle bilinen ışık nazariyesinin, ışığın yeni meydana gelen olaylarını tefsire muvaffak olamadığından, bilginler tarafından reddedildiği gibi, biz de ilhad filozoflarının fikirlerini, tabiatın olaylarını tefsirde çıkmaza girdiğinden reddederiz.

Müşahede ve mülâhazalar içinde atacağımız her adımdan sonra, dinin doğruluğu bize tecelli edecektir. Böylece, yeni her ilmî keşif ve buluş, din hakikatlerini isbat durumunda olacaktır.

Önümüzdeki bölümlerde, dinî fikirleri bu açıdan tetkik edeceğiz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TABİAT ALLAH'IN VARLIĞINI İSBAT EDİYOR

Güney Hindistan'ın Kirala şehrindeki hıristiyan kilisesinin yayınladığı küçük bir broşüre şu isim verilmişti:

«Nature and Science Speak about God. Yani, tabiat ve ilim Allah'tan bahsederler». Ben de bu kelimelerin, şu bölüme iyi bir isim olabileceği kanaatindeyim.

Evet, Allah'ın varlığına en büyük delil, onun yarattığı şeyler olan ve her zaman önümüzde gözlerimizle gördüğümüz varlıklardır. Tabiat hakikatlerinden öğrendiğimiz şeyler, şüphesiz bu dünyanın bir Allah'ı olduğuna imana çağırır. Bizler, Allah'ın varlığına imandan mahrum olarak kendi kendimizi anlayamaz ve onu tefsir edemeyiz. Kaldı ki, bütün kâinatı tefsir edelim.

Kâinatın varlığı, onun acâip nizamı, onun ince sırları, işte bütün bunları bir «Üstün Kuvvet»in yarattığı ve bu kuvvetin de, hudutları olmayan bir «Üstün akıl» olduğu ve bunun kör bir kuvvet olmadığı tefsirinden başka bir türlü izah edilemez.

I- VARLIKLARDAN ŞÜPHE EDEN NAZARİYE

Adetleri gayet az olan bir düşünürler gurubu vardır ki, böyle bir kuvvetin mücerred varlığından «şüphe» eder. Bu topluluk, ne insan, ne kâinat için varlık denen bir mefhum bulunmadığına, Varlığın da, sadece bir yokluktan ibaret bir şey olduğuna ve bundan başka bir şey olmadığına inanır.

Eğer bu görüşü kabul edersek, Allah da şüpheli bir mevkie düşecektir. Fakat, biz kâinâtın varlığına inanırken, kendi kendimize Allah'a veya yaratıcı kuvvete iman etmeye mecbur kalıyoruz. Onun için, varlığa sadece bir yokluktan ibaret bir şey olarak inanmamız mâkul değildir. Bu bir bâtıl kıyastır.

Kâinatın varlığı hakkındaki bu şüphe ki, bazan «Agnostizm» nazariyesi şekline bürünmektedir, hakikatle hiç bir ilgisi bulunmayan felsefî bir nükte olarak sayılabilir. Halbuki bizler, düşünürken, bu düşüncelerimiz, bizim varlığımıza başlı başına bir delil sayılır.[72] Yolda yürürken ayağımıza çarpan bir taştan incinir ve elem duyarız. İşte bu olay, bizim vücudumuz dışında zatî vücuduyla var olan bir âlemin bulunduğuna başlı başına bir delildir. Ve böylece, bizim duygularımız, her an bir çok şeyler hissetmektedir. Sevinç... Elem... Zevk... Vesaire gibi... Işte bu duygular ve şuurlar, her şahıs için, bu âlemde var olduğuna, yaşadığına ve kendi zâtî varlığına sahip olduğuna bir delildir. Fakat, birisi kalkar da, kendi zatî varlığından ve kâinatın varlığından şüphe ederse, biz bunu, milyonlarla insanın tecrübeleriyle ilgisi olmayan tek bir istisnaî durum olarak kabul ederiz. Biz bu şaz adam hakkında: Kendi zihnî âleminden çıkarak, kendini unutmuş olduğu kanaatini veririz. –Diyalektik itibariyle– Kâinat hakkında, bizim kendi zatımızın dışında bir varlık olmadığını

72- Yazar burada, o meşhur felsefe ibaresini kullanıyor: (Dum spiro spero - Mademki düşünüyorum, öyle ise varım.)

abul etmiş bile olsak, bunu, Allah'ın var olmadığına kat'î bir delil olarak kabul edemeyiz.

Her ne ise, bu fikir, bütün bu safsata, cehalet ve gerçek yoksunluğu ile, ilâhî varlığı şüphe gören yegâne fikirdir. Bu da, aslında hiç bir manası olmayan bir düşünceden ibarettir. İnsanlık kitleleri arasında anlaşılamadığı gibi, ilim dünyası tarafından da kabule şayan bir fikir olarak karşılanmamıştır.

VAR OLMA VE YARATILIŞ:

Normal insan ve normal dünya, her halde, «O»nun varlığına ve kâinatın da varlığına inanmaktadır. İşte, ilim ve iman, bütün ilmî ve hayatî şekillerini bu esas üzerine kurarlar.

Biz kâinatın varlığına inanırsak, bu kâinatın bir yaratıcısı olduğuna inanmamız da mantıkî yönden şarttır. Çünkü, mahlûkun varlığına inanıp, onun yaratıcısının varlığını inkâr etmenin hiç bir manası yoktur. Biz, bir şeyin, yaratılmadan, yoktan var olduğunu bilmiyoruz. Büyük veya küçük, basit veya güç ve hacmi ne olursa olsun her şeyin ardında bir sebep bulunur. O ne olursa olsun her şeyin ardında bir sebep bulunur. O halde, --bizim kâinatımız gibi– muazzam bir kâinatın, bir yaratıcısı olmadan kendi kendine var olduğuna nasıl inanabiliriz?

John Stuart Mill kendi hayat tarihinde: Babasının ona «Beni yaratan şey nedir?» sorusunun, Allah'ın varlığını isbata kâfî olmadığını, çünkü bunun arkasından hemen: «İlâhı yaratan şey nedir?» sorusunun kendi kendine çıkacağını öğrettiğini söylüyor. **Bertrand Russel** de bu, ikinci sorunun, birincisinin delâlet ettiği şeyi reddetmeye kâfi olduğunu iddia etmektedir.[73]

Bu istidlâlin, ilhad hocalarının çok eski bir istidlâli olduğunu biliyoruz. Bunun altındaki mana da, biz, kâinatın bir

---

73- **Norton White**, the Age of Analysis. PP. 21-22.

yaratıcısı bulunduğunu düşünürsek, bunu ezelî olarak tasavvur etmek mecburiyetinde kalırız, demektir.

EZELÎ OLAN HÂLİK MİDİR, YOKSA MADDE Mİ?

Bu yaratıcısının ezelî olduğunu kabul etmekten başka çare yoksa, bu kâinatın da ezelî olduğuna niçin inanmıyoruz? diyorlar. Bu söz, hiç bir manası olmayan bir sözdür. Çünkü biz, kâinatın, kendi kendini yarattığını isbat eden her hangi bir sıfata rastlamıyoruz.

Bu istidlâlin, on dokuzuncu yüz yıla kadar, bir güzelliği, bir cazibiyeti vardı. Ancak, bugün bizler, termodinamikin ikinci kanununu (Second Law of Thermo Dynamics) keşfettikten sonra, bu istidlâlin, üzerinde durduğu bütün esasları kaybettiğini görüyoruz.

«Genişleyen Enerji Kanunu» veya «Değişme kanunu = Law of entropy» adını verdiğimiz bu kanun, kâinatın ezelî varlığının mümkün olmayacağını isbat etmiştir. Bu kanun bize, daima «termik varlık»dan «termik yokluk»a intikal ettiğini ve bunun aksinin, yani bu «termik çok varlığa» intikalinin mümkün olmadığını bildiriyor. Çünkü, Değişme Kanunu, «Genişleyen Enerji» ve «Genişlemeyen Enerji» arasındaki uygunluk demektir.

Bu mühim ilmî keşiften anlaşıldığına göre, «Kâinatın çalışma kifâyetsizliği» günden güne artmaktadır. Böylece, bütün mecudatın hararetinin eşit bir dereceye geleceği vakit muhakkaktır. O zaman, «Hayat ve Çalışma» için elverişli her hangi bir enerji kalmayacaktır. Bu da, kimyevî ve tabiî ameliyelerin sona ermesi neticesini doğuracaktır. Bu netice ile birlikte «hayat» kendi kendine sona ermiş olacaktır.

Kimyevî ve tabiî ameliyelerin cereyan ettiğini ve hayatın kaim olduğunu söyleyen bu hakikate dayanarak, kâinatın ezelî olmadığı neticesi kesin olarak meydana çıkar. Çünkü, kâinat

ezelî olaydı, bu kanuna göre, uzun zamandan beri enerjisini kaybetmesi lâzım gelirdi ki, o zaman kâinatta, hayattan hiç bir nebze kalmazdı.

Amerikalı zooloji bilgini Prof. **Eduart Luther Kissel** bu yeni ilmî araştırma hakkında şöyle diyor:

«Ve işte böylece, ilmhi araştırmalar, -hiç kastetmeden- bu kâinatın bir «başlangıç» olduğunu isbat etmiş ve bir ilâhın varlığı kendi kendine ortaya çıkmıştır. Çünkü, başlangıcı olan her şeyin, kendi kendine başlaması ve var olması imkân dışındadır. Ve muhakkak onun, ilk muharrik olan yaratana ihtiyacı vardır.»[74]

Aynı sözü, **Sir Jeames** de söylüyor ve diyor ki: «Modern ilimler, Hararetin Değişme Ameliyesi – Entropy'nin bütün enerjisini tamamiyle kaybedinceye kadar devam edecektir. Bu ameliye, şu ana kadar, son derecelerine varmamıştır. Çünkü, böyle bir şey olmuş olsa, onu düşünmek için, şimdi dünyada olmayacaktık. Bu ameliye, zamanla beraber süratle ilerlemektedir. Bu yüzden muhakkak bir sonun gelmesi lâzımdır. Buna göre, kâinatta, (Zamanlardan bir zaman yarıtılış) ismini verebileceğimiz bir ameliyenin olduğu muhakkaktır, ki bu kâinatın ezelî olmaması icabeder.»[75]

Bunlardan başka, kâinatın ezelden beri var olmadığını ve bir hudutlu ömrü olduğunu isbat eden bir çok tabiat misalleri vardır. Bunlardan biri de: Meselâ: astronomi ilmi, kâinatın, devamlı bir teselsül içinde genişlemekte olduğunu ve bütün yıldız toplulukları ve felek cirim ve cisimlerinin, birbirinden müthiş bir süratle uzaklaşmakta olduğunu kabul ediyor. Bir başlangıç anının bulunduğunu kabul edersek, bu duruma gayet güzel bir tefsirde bulunmak mümkün olacaktır ki, o başlangıç anına, bütün bu terkibî cüz'ler merkezde, birbirleriyle toplu bir

---

74- The Evidence of God. P. 51.
75- The Mysterious Universe, P. 133.

halde bulunmakta idiler. Bundan sonra da hareket anı başlamaktadır. Bilginler, bu kâinatın, beş tirilyon (5,000,000,000,000) sene önce meydana gelen olağan üstü bir «patlama» neticesinde meydana gelmiş olduğunu tahmin etmektedir.

Kâinatın hudutlu bir ömrü bulunduğunu isbat eden bu ilmî buluşa inanmak ve onun bir yaratıcısı bulunduğunu inkâr etmek, birbiriyle çarpışan iki tezattır. **Yaratanın varlığını inkâr ederek, kâinatın sonradan meydana geldiğini kabul eden kimse, «Taç Mahal»in, ezelden beri mevcut olmayıp, mîlâdî 17. asırda inşa edildiğini kabul ederek, mühendis ve mimarların müdahalesi olmadan kendi kendine kurulduğunu iddia eden bir kimseye benzer.**

II. FELEKÎ BULUŞLAR

Astronomi ilmi, gök yüzündeki yıldız adedinin, dünyamızda bütün denizlerin sahillerinde bulunan kum zerrecikleri adedince çok olduğunu açıklıyor. Bu yıldızlardan, dünyamızdan biraz büyük olanları var ki, bunlardan birinin içine üzerinde yaşamakta olduğumuz dünya büyüklüğünde milyonlarca yıldız koymak mümkün olsaydı, belki de, yine boş yerler kalmış olurdu.

Kâinatımız, tasavvur edilemeyecek kadar geniştir. Bunu anlayabilmemiz için, saniyede 186,000 mil süratle giden hayalî bir uçak tasavvur edelim, bu hayalî uçak, bugün mevcut kâinat etrafında dönmektedir. Uçağın, kâinat etrafında bir devrini tamamlaması için, bu hayalî seyahatin bir milyar (1,000,000,000) sene sürmesi icabedecektir. Ve buna, kâinatımızın, yerinde sâbit bir vaziyette olmadığı, fakat her an genişlediği ilâve edilecek olursa, bir milyar üç yüz milyon sene sonra, bu kevnî mesafenin iki misli artacağı ilâve edi-

lecek olursa, bu harika uçak bu hayalî süratine rağmen, kâinat etrafındaki devrini asla tamamlayamayacak, devamlı genişleme sahasında, kâinattaki seyahatinde devamlı olarak yol alacaktır.[76]

Gökyüzü berrak olduğu zaman, çıplak gözle beş bin yıldız görebiliriz. Fakat, âdi bir teleskop kullanırsak, bu adet iki milyon (2,000,000)'dan fazla olur. Birleşik Amerika'nın Mounth Palomar meteoroloji istasyonunda bulunan, dünyanın en büyük teleskopu, milyarlarca yıldız görebilmektedir.

Kâinat boşluğu tasavvur edilemeyecek kadar geniştir. Bu boşlukta sayısız yıldızlar, harika süratle hareket eder dururlar. Bazıları, yolculuklarına teker teker devam eder. Bazıları da, çifter çifter seyreder. Bazıları ise, topluluklar halinde hareket eder. Sanki, odamıza pencereden giren güneş huzmesi içinde uçuştuğunu ve boşlukta hareket etmekte olduğunu gördüğümüz tozlardan binlerce zerrecikler gibi... Bunun çok daha büyük ve geniş bir şeklini hayal edebilirsek, kâinat içindeki, yıldız ve gezegenlerden bir şeyler anlamış olabiliriz. Arada şu müthiş fark vardır ki, toz zerrecikleri hareket ediyor ve birbirleriyle çarpışıyor. Fakat gezegenler, çokluklarına rağmen, her biri bir diğerinden müthiş uzaklıkta yollarına devam eder dururlar. Onların birbirinden uzaklıklarını, okyanuslarda yollarına devam eden ve birbirinden haberleri olmayan sayısız gemilere benzetebiliriz. İşte bizim kâinatımız, «yıldızlar toplulukları» adını verdiğimiz, bir çok yıldız ve gezegenlerden müteşekkil sayısız toplulukları kaplar ve bunların tümü devamlı hareket halinde bulunurlar.

Bize en yakın cisim, dünyamızdan 240,000 mil uzaklıkta bulunan Ay'dır. Ay, dünyamız etrafında döner ve bir devresini

---

76- **Einstein**'in. kâinat hakkındaki nazariyesi işte budur. Fakat bu. «matematik bir kıyas» tan başka bir şey değildir. Hakikatte insan. şu ana kadar kâinatın genişliğini öğrenememiştir.

29,5 günde tamamlar. Dünyamız da, güneşten 93 milyon mil uzaklıktadır. Dünyamız, kendi mihverinde, 190,000,000 millik bir dairede saatte 1000 mil süratle döner. Bu daireyi tam bir senede tamamlar. Ayrıca, dünyamızla beraber daha dokuz gezegen vardır. Bunlardan her biri üstün bir süratle Güneş etrafında dönerler. Bu gezegenlerin en uzak olanı «Pluton» yıldızıdır ki, Güneş etrafında yedi yüz milyon (700,000,000) millik bir dairede hareket eder. Bu dokuz gezegen etrafında da 31 başka uydu dolaşır. Bu gezegenlerin etrafında, otuz bin (30,000) «küçük yıldız», binlerce kuyruklu yıldız ve sayısız meteorlardan müteşekkil bir halka bulunur ki, bunların tümü hareket halindedir. İşte bütün bunların ortasında, kutru 865,000 mil olan ve küremizden 1,200,000 defa daha büyük olan «Güneş» adını verdiğimiz dev gezegen bulunmaktadır.

Sonra, Güneş sabit değildir veya bir yerde durmuyor. O da, bütün gezegenler ve yıldızcıklarla beraber, muntazam bir nizam içinde saatte 600,000 millik bir süratle kendi devrini tamamlıyor. Bundan başka, bizim bu Güneş sisteminden ayrı, binlerce sistemler var ki, «yıldızlar toplulukları» kehkeşanlar veya saman yolları adını verdiğimiz sistemlerden meydana gelir. Sanki bütün bunlar, ayrı ayrı veya toplu yıldız ve gezegenlerin, etrafında döndükleri büyük bir tabağa benzerler. Çocukların oynadıkları topaç gibi döner dururlar. Bu yıldız toplulukları kehkeşanlar da, kendi devirleriyle hareket ederler. Bizim Güneş sistemimizin bulunduğu yıldızlar topluluğu, kendi mihveri etrafında dönerek, «bir devre»sini 200,000,000 «ışık senesi» zarfında tamamlamaktadır.

Astronomi bilginlerine göre, şu kâinat, 250 sayısının önüne 21 adet sıfır sonulunca meydana gelen ve dille tarifi mümkün olmayan yıldız kümelerinden müteşekkildir. Her bir yıldız kümesinin içinde, yaklaşık olarak- yüz milyar yıldız bulunmaktadır. Eldeki takdirlere nazaran, bize en yakın olan yıldız kümesi, geceleri gökte gördüğümüz ince beyaz ipliklere

benzeyen ışıklardır ki, kaplamış olduğu alanın genişliği yüz bin ışık senesidir. Biz, yeryüzü sakinleri, bu topluluğun merkezinden 30,000 ışık yılı uzaklıkta bulunmaktayız. Bu yıldız topluluğu da, on yedi büyük topluluktan teşekkül eden muazzam yıldız topluluğunun bir cüz'üdür. Bu on yedi dev yıldız topluluklarının kutru ise, 2,000,000 ışık yılı uzaklığındadır.

Bu deveran ile birlikte başka bir hareket daha oluyor ki, bu kâinatın her yandan devamlı bir şekilde genişlemesidir. Bunu, lâstikten yapılmış bir balonun, çocuklar tarafından şişirilirken devamlı olarak genişlemesine benzetebiliriz. Kendi etrafında dönen bizim güneşimiz, saman yolunun hudutları dışında bizi de beraberinde döndürmektedir. Ve o, her saniye, eski yerinden 12 mil uzaklaşmaktadır. Onun hareketine, güneş sistemi içinde bulunan bütün yıldız ve gezegenler tabidir. Böylece bütün gezegenler, kendi deveran sistemine has bir şekilde bir yana veya başka bir yana doğru dönerler, bunlardan bazıları, saniyede sekiz mil, bazıları da saniyede 84 mil süratle hareket ederler. Böylece, bütün yıldızlar bu şekilde, her saniye üstün bir süratle yerinden uzaklaşmaktadır. Bu müthiş hareket ise, öyle muhkem bir kaide ve sistem içinde oluyor ki, birbirleriyle asla çarpışmıyorlar ve süratlerinde zerre kadar hiç bir ihtilâf olmuyor.

Arzımızın güneş etrafındaki hareketi, bir asırlık bir zaman içinde, deveran süratinde en küçük bir değişme olmayacak kadar muhkem bir doğruluk içinde olmaktadır. Kendi hareketiyle dünyamıza tabi bulunan ay da, 18 sene altı ayda bir defa olmak üzere gayet küçük bir farkla kararlı ve düzenli bir felek içinde dolaşır. İşte bu durum bütün semâvî ecramın durumunun aynıdır. Gene astronomi bilginlerinin kabul ettiklerine göre, bir çok yıldız topluluklarından müteşekkil kehkeşanlar saman yolları birbirilerine girerler. Böylece, milyarlarla müteharrik gezegenlerden müteşekkil bir saman yolu, kendi yıldızlariyle hareket eden başka bir saman yoluna gi-

rerek. gene kendi bütün yıldızlariyle beraber, iki saman yolu yıldızları arasında hiç bir çarpışma olmadan çıkarlar.

İnsan aklı, bu acaip sistem, bu garip ince nizama bakarken, bütün bunların kendi kendine olabileceğinin asla mümkün olamayacağına hüküm vermekten geri kalmıyor. En sonunda, bu acaip ve muazzam sistemi kuran ve ayarlayan, olağanüstü müthiş bir kuvvetin bulunduğuna inanmaktan başka bir çare bulamıyor.

DÜĞÜMLENMİŞ GİRİFT SİSTEMLER:

Büyük âlemlerde bulunan bu ince sistemi, -noksansız olarak- bildiğimiz en küçük âlemde de aynen görüyoruz. En son bilgilere göre, atomun, en küçük eşyaları milyonlarca defa büyültebilen mikroskoplarla görülemeyecek kadar küçük bir âlem olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Buna göre, atom, insan gözünün görebileceği bir şeyin yanında «bir şey» hatta «hic bir şey» değildir. Fakat, atom denilen bu varlık -kendine vermiş olduğumuz bu tavsifle beraber- Güneş sisteminde bulunan aynı müthiş ve acaip deveran sistemine sahip bulunmaktadır. Atom, elektronlardan müteşekkil topluluğa verilen isimdir. Bu elektronlar hiç bir surette birbirleriyle birleşmezler. Fakat, kendi aralarında, «nisbî olarak» büyük boşluklar bulunur. Bunu misâlle izah etmek istersek, birbirleriyle şiddetli bir şekilde bağli bulunan (moleküllerin) zerrelerin bulunduğu bir demir parçasını ele alınız. İşte bu elektronların, tek bir atom (molekülü) zerresi alanının 1,000,000,000 da birini kapladığını ve geri kalan yerlerin gene de boş kaldığını görürüz. İki küçük elektron ve proton cüz'lerinin büyütülmüş bir resmini alabilseydik, bunların arasındaki boşluğun 350 yardaya yakın bir mesafe kapladığını görürdük. İşte bu kıyasla. tozlar içindeki görülmeyen atom zerresini tasavvur edelim. Gene buna rağmen. bu atom zer-

resinin içindeki elektronun deveran hacmi. kutru sekiz kadem büyüklüğündeki bir futbol topunun hacmine varır.

Atom içindeki iki küçük cüz'den, pozitif yüklü olan elektron, negatif yüklü olan protonun etrafında döner. Işık içinde yüzen vehmî bir noktadan başka hiç bir hakikati olmayan bu mikroskopik moleküller, kendi mihverleri etrafında, dünyamızın güneş etrafındaki medarında dönmesi gibi aynı sistemle döner dururlar. Bu dönme şekli o kadar süratlidir ki, elektorun, muayyen bir yerde bulunduğunu tesbit etmek imkânsızdır. Ancak onun, bir an içinde devamlı olarak kendi medarı boyunca deveran halinde bulunduğu tahayyül edilir. Çünkü, elektron, kendi dairesi içinde saniyede milyarlarca defa döner.

Kendi kendine meydana gelmesi imkân dışında olan, görülmesine asla yol bulunmayan ve atomun içindeki faaliyetin tefsiri mümkün olmayan, ancak ilmin buna hakikaten vakıf olduğu bu atomik sistemin tanzimini idare eden bir yapıcı ve yaratıcının varlığını niçin bir delil olarak kabul etmiyoruz. Çünkü, atom içinde akıllara durgunluk veren böylesine müthiş bir nizamın, bir kurucusu olmadan kendi kendine maydana gelmesi imkânsızdır.

Bizler, telefon tellerindeki girift sistemi görünce hayrete düşeriz. Bununla beraber, Londra'dan Avustralya'nın Melbourn şehrine bir telefon konuşmasının, bir kaç saniyede meydana geldiğini görünce hayretimiz zirveye ulaşır. Telefon hatlarındaki sistemin girift olaşu bizi hayrete düşürüyorsa, bu sistemden çok daha karışık ve daha geniş olan sinir sistemimize ne denir? Halbuki, bizim sinir sistemimizin hatları üzerinde, gece-gündüz aralıksız olarak, bir yandan bir yana milyonlarca bağlantılar kurulmaktadır. İşte bu haberleşmeler, vuruş ve hareketlerinde kalbe yön veren, muhtelif uzuvların hareketlerini yöneten, ciğer hareketlerini ayarlayan müthiş bağlantıların eseridir. Öyle ki, bu sistem bizim vücutlarımızda olsaydı, vücutlarımız, birbirine zıt karışık hareketlerin mey-

danı olur ve bu karışık hareketler kendi hususî yollarına karışık olarak devam etmiş olurlardı.

Bu haberleşme ve ulaştırma sisteminin merkezi insan beynidir. Bu acaip merkezde, bin milyon sinir hücresi bulunur. Her bir hücreden de, vücudun bütün azalarına yayılan teller çıkar. Bu hatlara «sinir dokuları» adı verilir. Bu sinir dokuları içinde, saatte yetmiş mil süratle haber alma ve haber gönderme sistemi çalışır. Bizler, işte bu sinir dokuları vasıtasiyle tat duyar, işitir, görür ve sair işlerimizi görürüz. Bunları ayrı ayrı ele aldığımız zaman, «Taste – Bunds» adını verdiğimiz 3,000 tat alıcı mikroskopik kıllar vardır ki, bunlardan her birinin, beyinle bağlantısı bulunan hususî bir sinir teli vardır.

Biz bu kıllar vasıtasiyle, muhtelif tatları hissederiz. Kulakta, 10,000 duyucu hücre bulunur. Bu hücrelerden geçen girift sistem vasıtasiyle, bizim beynimiz işitir. Her bir gözümüzde ışık alan (Light Roceptors), 130,000,000 milyon hücreler bulunur. Bunlar, almış oldukları resimleri beyne gönderirler. Vücudumuzu saran derinin her tarafını, hissî dokulardan kurulu bir şebeke kaplar. Derimize sıcak bir şey yaklaştırdığımız zaman, hararet hisseden 30,000 hücre bunu derhal anlar ve bu haberi derhal beyne gönderir. Deriye soğuk bir şey yaklaştırdığımız zaman da, soğuğu hisseden 250,000 hücre bunu anlayarak, derhal beyne gönderir, o zaman, sıra beynin harekete geçmesine gelir, beyin bu haberlerin te'siriyle dolar ve vücut titremeye başlar, deriye kan götüren damarlar genişler, fazla miktarda kan buraya hücum eder ve orasını ısıtır. Fakat bu hücrelerin, şiddetli sıcak bir hava hissettiği zaman da, hararet muhabirleri bu haberi beyne gönderirler. İşte o anda beyin faaliyete geçer ve 3,000,000 ter guddesi -kendi kendine- vücudun dışına soğuk ter ifraz eder.

İnsanın sinir sistemi, bir çok şubelere ayrılır, bunlardan biri: Otomatik olarak kendi kendine çalışan şube (Autonomic Branch)'dır ki, sindirim, teneffüs ve kalb hareketleri gibi

vücutta kendi kendine meydana gelen ameliyelerdir. Bu şube altında iki ayrı sistem çalışır, bunlardan biri: Hareketi meydana getiren sistem (Sympathetic System)'dir. Diğeri de: Hareketi meneden sistem (Payasympathetic System) adını taşır. Bu sonuncusu, mukavemet ve müdafaa ameliyesini görür. Eğer, iş birinci sisteme kalsa, kalbin hareketi şiddetle artar ve sahibinin ölüm neticesini doğururdu. Aynı zamanda, eğer iş ikinci sisteme kalsaydı, kalbin hareketi tamamiyle durdurdu. Bu iki sistemin her biri üstün bir dikkatle vazifesini kusursuz ve muvazeneli bir şekilde eda eder. Fakat bazı hallerde, bu iki sistemden birinin faaliyetlerinin arttığı görülür. Birinci sistem, basınç halinde ve kalbin yardımcı kuvvete ihtiyacı olduğu hallerde üstün gelir, o andan itibaren kalb ve ciğerlerin hareketlerindeki sürat artar. İkinci nizam da, uyku esnasında üstün gelir ve vücudun bütün hareketleri sükûnetle çalışır.

TABİATIN TAKLİT EDİLMESİ:

İnsanın yapmış olduğu en iyi aletler, kâinattaki müthiş sistem karşısında duramaz. Bu yüzdendir ki, bugün, tabiat sistemini taklit etmek, ilimde hususî bir mevzu halini almıştır. İşte bu sistem çerçevesi içinde, mekanik aletlerle yürümek için hususî ehemmiyetler gösterilmektedir. Artık, tabiatı taklit etmek üzere «Bionics» adı verilen yeni bir ilim kolunun meydana geldiğini görüyoruz. Bu ilim, daha önceleri, tabiat içinde gizli kuvvetleri keşfetmek ve bunları semerelendirmekle yetinmekte idi.

Bugün, bioloji sistemi, geometrik mes'eleleri halletmeğe yardımcı malumatlar elde etmek hususunda bir çok yollara girmiş bulunmaktadır.

Tabiat sisteminin istismarından elde edilen misallerden

biri, fotoğraf makinesidir. Bu da aslında, insan gözünün mekanik taklidinden başka bir şey değildir. Kameranın objektifi (Lens), gözün dış şebekesi gibidir. Makinenin sed perdesi (Diaphragm) da, göz bebeği (Iris) nisbetindedir. Işıktan te'sir gören filim ise, gözün perdesine benzer ki, orada, mahrutî hatlar ve şekiller vardır, eşyayı ters görür.[77]

Moskova Üniversitesi, ses altı titreşimler (Infrasonic Vibrations)'i alıcı ve ölçücü örnek bir âlet icat etmiştir. Bu âlet: sel, zelzele ve buna benzer tabiat felâketlerini vukuundan on iki ilâ on beş saat evvel bir zaman içinde öğreniyor ve bunların haberlerini kaydediyor. Bu âlet, aynı zamanda, şimdiye kadar kullanılan aletlerden beş defa daha kuvvetlidir. Mes'ele şu ki, bu fikir bilginlere nereden gelmiştir? Bu buluş, «Jelly Fish» adı verilen deniz kandili balığından taklit edilmiştir. Fen mühendisleri, çok hassas olan ve ses altı titreşimleri hisseden bu balığın azalarını taklit ederek bu aleti icat etmişlerdir.[78]

Burada gösterilecek pek çok misal vardır ki, tabiat ve teknoloji bilginlerinin -modern fikirlerinde- tabiatten canlı örnekleri taklit ettiklerini teyit eder.

Tabiatın uzun zamanlar evvel hallettiği keyfiyetler bilginlerin uzun müddet kafalarını meşgul etmiştir. Fotoğraf makinesi ve haber alan telepranter aletlerinin, insan aklı olmadan meydana gelmesi nasıl mümkün değilse, -her hangi bir sistemden çok daha girift olan- kâinat sisteminin, arkasında müthiş bir akıl olmadan kendi kendine meydana geldiğini tasavvur etmek imkân dışındadır. Evet, bunu meydana getiren müthiş bir mühendis vardır. O da, yaratan Allah'dır. Aklın, bir kurucusu olmayan bir sistem olacağını tasavvur etmesi

---

77- Bizden hiç bir bilgin, fotoğraf makinesinin kendi kendine meydana geldiğini iddiaya cür'et edemez. fakat, bilginlerimizden pek çoğu, gözün bir 'esadüf' eseri meydana geldiğine inanırlar.

78- Soviet Land. Delhi. Dec. 1963.

mümkün değildir. Bu kâinatın bir kurucusu bulunduğuna inanmak, makul olmayan bir şey değildir. Fakat, bu sistemin yaratıcısını inkâr etmek makul olmayan bir şeydir. Aslında, insan aklı, Allah'ını inkâr edecek aklî esaslara sahip değildir.

III. KÂİNATIN HAYRET VERİCİ RUHU

Şu kâinat, bir çöp kutusu değildir. O, acaip bir ruhla doludur. Bu ruh da, kâinatı yaratan ve onun hareketlerini tayin eden bir akıldan başkasından asla doğamaz.

Bir tesadüf eseri meydana gelen kör maddî bir ameliyede ise, bu sistem ve ruhun bulunması asla mümkün değildir. Kâinat ise, tasavvuru imkân dışında olacak bir şekilde muvazeneli ve müthiş bir uygunluk üzerine kurulmuştur. **Chadvalsh** der ki:

«Allah'a inansın veya onu inkâr etsin, her hangi bir kimseye, eğer kâinat, sadece bir tesadüf sonucunda meydana gelmişse, bu muvazenenin, onun nasıl menfaati lehinde olabileceğini isbat etmesini sorabiliriz.»

Yeryüzü üzerindeki hayatın bir çok hallerinin, kendi hususî oranlariyle matematik bakımından bir araya toplanmasının imkânsız olması lâzım gelir. Fakat buna rağmen, matematik bakımdan toplanması imkânsız bu durumların, hakikaten yeryüzünde bulunduğunu görüyoruz. Kâinat perdesinin ardında, bu gibi durumları meydana getiren, müthiş bir akıla sahip bir enerjinin bulunduğuna iman etmek bizim için kaçınılmaz bir neticedir.

KÜREMİZDEKİ MÜTHİŞ DENGE:

Yeryüzü, tanıdığımız âlemler içinde, en mühim olanıdır. Arz'ımızda bulunan hususî durumlar, şu geniş ve sonsuz

kâinatın her hangi bir parçasında bulunmaz. Halbuki, -bize göründüğüne göre- dünyamız, bu büyük kâinat içinde, bir zerre kadar bile olamaz. Yeryüzü, bugün bulunduğu hacminden daha küçük veya daha büyük, yahut da Ay büyüklüğünde olmuş olsaydı, üzerinde yaşamak imkânsız olurdu. Çünkü, hakikaten dünyanın kutru, bugünkü kutrunun dörtte biri kadar olacağından, yer çekimi, bugünkünün altı biri kadar olacaktı. Bunun sonucunda da, Ay'da olduğu gibi, üzerindeki su ve havayı tutamayacaktı. Çünkü, bugün yer çekiminin çok zayıf olması nedeniyle, Ay üzerinde su yoktur ve hava tabakasiyle kaplı değildir. Dünyamızdaki yer çekiminin, Ay yer çekimi seviyesine düşmesi, geceleyin her şeyin donmasına sebep olacak olan gayet şiddetli soğuklar ve gündüzleri de, her şeyi kül haline getirecek olan şiddetli sıcaklara sebep olacaktı.

Yeryüzü hacminin, Ay seviyesine düşmesi, ayrıca, yukarıda söylediğimiz gibi, büyük miktarda su tutamaması neticesini doğuracaktır. Halbuki, yeryüzünde, mevsimlerin devamlı kalabilmesi için, çok suyun bulunması gayet zarurî bir şeydir. Bu yüzdendir ki, bilginlerden biri bu ameliyeye: Büyük Denge Tekerleği (Greet Balanca Wheel) adını verir.[79] Böylece, dünyamız etrafındaki hava tabakası fezaya yükselecek, sonra da dağılacaktı. O zaman, yeryüzündeki ısı en yüksek derecesine, sonra da en düşük derecesine inecekti.

Yahud da, yukarıdakinin aksine, dünyamız, bugünkü kutrundan iki misli büyüklükte olmuş olsaydı, bugünkü yerçekimi de iki misli artacaktı. O zaman, -bugün 500 mil uzaklıkta bulunan- hava tabakası daha aşağılara inecek ve bundan da, her iki buçuk santimetrekaredeki hava basıncı 15 litreden 30'a yükselmesi neticesi çıkardı. Bu da, hayatı çok kötü şartlar altında bırakmış olurdu.

Yahud, dünyamızın büyüklüğü çok artsaydı, meselâ, güneş

79- The Evidence of God. P. 88.

büyüklüğünde olsaydı, bugünkü yerçekiminin 150 defa artması meydana gelmiş olurdu. Hava tabakası da, bugünkü 500 millik uzaklıktan sadece dört mile inerdi.. Böylece, hava basıncı, her iki buçuk santimetrekarede, bir tona yaklaşık olurdu. O zaman da, canlı cisimlerin büyümesi ve gelişmesi imkânsız bir hale gelirdi. Nazarî bakımdan, bugünkü hava kalınlığı altında bir kilo ağırlığında bulunan bir hayvan, 500 kilo olacaktı. Koskaca insan da, ancak büyük bir fare küçüklüğüne düşecekti. İşte bu durumda, insanda, aklın bulunması da imkânsız olacaktı. Çünkü, insan aklı, vücutta birçok sinir dokularının bulunmasını icab ettirmektedir. Bu sinir sistemi ise, ancak insan hacminin muayyen bir seviyede bulunmasiyle meydana gelmektedir.

Biz, yeryüzü üzerinde -görünüşe göre- ayakta dururuz. Fakat, bizim, «baş aşağı sarkıyoruz» dememiz daha doğru olacaktır. Bunu izah etmek istersek, dünyayı, üzerinde insanların yaşadıkları asılı bir futbol topuna benzetebiliriz. Bu küre üzerindeki insanların birbirlerine göre vaziyetleri, Amerika kıtası sakinleri, Hind kıtası sakinlerinin ayakları altında ve Hind kıt'ası sâkinleri de, Amerika kıt'ası ahalisinin ayakları altında bulunmaktadır.

Dünyamız yerinde sabit değildir. Satte 1,000 millik bir hızla dönmektedir. Buna göre, bizim vaziyetimiz, süratle dönen bir tekerleğin üzerine konulan ve derhal fezaya fırlayacakmış gibi duran bir çakıl taşına benzer. Ancak, dünyamız, bizi fezaya atmaz, onun üzerinde kararlı ve dengeli kalırız. Dünyamız, bu kadar sonsuz süratle dönerken bizi acaba nasıl tutuyor?

Dünyamız, üstün bir yerçekimine sahiptir. Böylece o, herşeyi kendine çeker. Bir yandan devamlı hava basıncı, bir yandan da, yerçekimi, bizi bilinen bir oranda tutar. İşte böylece, bu iki ameliyenin te'siri altında, biz, her yönden yeryüzüne bağlanmış oluruz.

Her iki buçuk santimetrekareye düşen hava basıncı, 15 lit-

reye yaklaşırsa, bu, bir insan cisminin her yandan 228,40 litre hava basıncı altında bulunduğu manasına gelir. Fakat, insan bu ağırlığı hissetmez. Çünkü, hava onu her yandan bastırmaktadır. Aynen suda yüzerken, suyun bizim vücudumuzu her yandan kapladığı gibi... Çünkü, gazlardan müteşekkil muayyen bir karışım olan havanın, bir kitap içine sığmayacak kadar faydaları bulunmaktadır.

Newton, müşahede ve tecrübeleri esnasında, cisimlerin birbirlerini çektikleri sonucunu çıkarmıştır. Fakat, buna hiç bir mana verememiştir. Bu yüzden o, bu amelileyi, tefsiri ve izahı olmayan bir ameliye olarak kabul eder.

White Hid bu hususta bahsederken şöyle diyor:

«**Newton** -bu görüşü kabul ederken- büyük bir felsefî hakikat keşfetmiştir. O da, «Kâinat ruhsuz olsa, kendi kendini tefsir edemezdi» felsefî hakikatidir. Çünkü, ölü bir kimse, bize bir gerçekten haber veremez. Bütün tabiî ve mantıkî tefsirler, en sonunda, bir hedefin belirtisi olmaktan ileri gidemezler. Çünkü, ölü bir kimse, hedef taşıyan bir şey değildir.»[80]

Ben, **White Hid**'in bu sözünü ileri sürerek diyorum ki, bu kâinat, «idrak sahibi bir varlık»ın nüfuzu altında değilse, ondaki bu müthiş ruh nereden gelmiştir?

Dünyamız, kendi mihveri etrafındaki bir devresini, her 24 saatte bir defa tamamlar. Bu da, onun kendi mihveri etrafında saatte 1,000 mil süratle döndüğü manasına gelir. Biz, bu süratin saatte 200 mile inmiş olduğunu farzetsek, gece ve gündüz vakitleri, bugünkü vakitlere nisbetle on misli uzardı. Bundan doğacak olan netice ile, güneş -şiddetli hararetiyle- yeryüzü üzerindeki herşeyi yakardı, yanmadan kalabilecek herhangi bir şeyi de, gecenin şiddetli soğuğu kavurup mahvedecekti.

Bugün bizim hayatımızın bir vesilesi saydığımız bu güneş,

80- The Age of Analysis, P. 85.

kendi sathı üzerindeki hararetiyle 12,000 fahrenhayt derecesine varır. Güneş ile dünyamız arasındaki mesafe de, yaklaşık olarak 93,000,000 mil civarındadır. Bu müthiş uzaklık, artma veya eksilmelere uğramadan hiç bir zaman değişmez. Bunda bizim için gayet büyük ibretler vardır. Çünkü, bu mesafe azalmış olsa ve güneş bugünkü uzaklığından, bize yarı yarıya daha yaklaşmış olsaydı, onun vereceği sıcaklıktan, yapraklar derhal kavrulur yanardı. Veya, bu mesafe uzamış ve güneş bizden şimdiki uzaklığından iki misli uzaklıkta olsaydı, bundan doğacak olan soğuk, yeryüzü üzerindeki hayatı ortadan kaldırmış olacaktı. Yahud, güneşin yerine, mutad olmayan başka bir gezegen gelmiş olsa ve güneşimizin hararetinden 10,000 defa fazla bir hararet taşımış olsaydı, yeryüzünü korkunç bir şekilde yanan subaya çevirirdi.

Bununla beraber, dünyamız fezada dönmektedir. Bu devrini, 33 derecelik bir zaviye içinde tamamlar. İşte, bu, ameliyeden de, senenin dört mevsimi meydana gelir ve aynı zamanda yeryüzünün bir çok bölgesi tarıma ve iskâna elverişli bir hale gelmiş olur. Fakat dünyamız, bu zaviyede devir yapmamış olsaydı, iki kutbunu bütün yıl boyunca zifiri karanlık kaplardı. Denizlerin buharları kuzeye ve güneye giderdi. O zaman yeryüzünde, buzlardan muazzam dağlar ve sonsuz kupkuru çöllerden başka hiç birşey kalmazdı. Böylece, dünyada, hayatı imkânsız kılacak bir çok te'sirler meydana gelirdi.

Bilginlerin, maddenin bu denli ve mütenaşip hey'etini kendi kendine tanzim ettiği hakkındaki kıyasları doğru olsaydı, bundan gülünç ve bundan müthiş bir kıyas olamazdı. Onlar diyorlar ki: Yeryüzü güneşten parçalanmış ve ondan kopmuş bir parçadır. Bu da demektir ki, dünyamızın, güneşten koptuğu ilk anlardaki harareti, güneşin kendi harareti olan 12,000 fahrenhayt derecesi idi. Dünyamız sonradan soğumağa başladı. Oksijenin hidrojenle birleşmesi, ancak hararetin 4,000 fah-

rehayt dereceye inmesinden sonra başladı ve o zaman da, su meydana gelmiş oldu. Böylece, dünya sathında milyonlarca seneler boyunca değişmeler devam etti. Dünya, şimdiki haline gelinceye kadar da 1,000,000,000 sene geçmiş oldu. Bu arada, dünyamız etrafındaki gazlar da, bundan sonra su terkibi haline geldi veya toprağın altına çekildi, yahutta, hava halinde kaldı. Bir çokları da oksijen veya hidrojen halinde kalmış oldu. İşte bizim havamız, bugünkü kalınlığıyla, yeryüzünün iki milyon parçasından bir parçası olarak kabul edilir. Bütün gazlar toprağın altına çekilmediği gibi, gazların bütünü de havaya tahvil olmadı. Çünkü böyle olsaydı, yeryüzünde insan hayatı imkânsız olurdu. Fakat bu imkânsızlığı bir yana bırakalım, böyle hallerde de hayatın bulunduğunu farzedersek bile, bir inç demek olan iki buçuk santimetrekareye, hava basıncından yüzlerce tonun ağırlığı altında, şimdiki insan şeklinde bir hayatın bulunması imkânsız olurdu.

Yer kabuğu yani toprak tabakası, şimdikinden on ayak mikdarında daha kalın olsaydı, canlı yaratıkların hayatları için büyük rol oynayan oksijen bulunmayacaktı. Yeryüzünün bu kalınlığı mevcud oksijeni emecekti ve böylece hayat imkânsız bir hale gelirdi.

Keza, denizler, bugünkü derinliklerinden bir miktar ayak daha derin olsaydı, bu fazla sular karbondioksit ve oksijeni çekeceğinden, yeryüzünde, hayat değil, bitkilerin bile bulunması imkânsız olurdu.

Dünyamız etrafındaki hava tabakası, bugünkünden daha yumuşak olsaydı, meteorlar, hergün dünyamızın kabuğunu delip geçeceklerdi ve geceleyin gökyüzünü uzanıp giden ışıklarla dolu görecektik. Bu meteorlar, yeryüzünün her tarafını yakacak, kasıp kavuracaktı. Bu meteorların, saniyede 40 mil süratle düştüklerini göz önüne alacak olursak, bu müthiş süratin neticesi olarak, yeryüzünde, düştüğü yerde yanmaya elverişli ne varsa yakacak ve sonunda, kısa bir

müddet zarfında yeryüzü çorak ve ölü bir yer olacaktı.

Dünyamızı kaplayan bu hava tabakası bu meteorlara yakın olmasaydı yanardık. Çünkü, bunların sürati, silâhtan çıkan merminin süratinden 90 defa daha fazladır. Bunların taşıdıkları şiddetli hararet de, insanla beraber her şeyi helâk etmeye kâfidir. Öyle ise, biz ölçülü ve muvazeneli bu kalın hava tabakasının himayesi altındayız. Bu tabakayı, «kimyevî önemi bulunan güneş ışınları -Actinic Rays» da aşamamaktadır. Ancak bitkilerin hayatı, vitaminlerin meydana gelmesi, zararlı bakterilerin ortadan kaldırılması ve diğer ihtiyaçları karşılayacak kadarı sızabilmektedir.

Kendilerine muhtaç olduğumuz bu kemiyetlerdeki denge hakikaten çok acaiptir. Dünyamızı saran bu hava tabakası altı türlü gazdan kuruludur. Bunların yüzde 78'i nitrojen ve yüzde 21'i oksijendir. Geri kalan dört gaz çeşidi ise, gayet az nisbetlerle bulunmaktadır. Aynı zamanda, bu hava tabakası, yeryüzünü, iki buçuk santimetrekarede on beş litre oranında bir ağırlıkta te'siri altında bulundurmaktadır. Bu basınçtaki oksijen oranı da, iki buçuk santimetrekarede 3 litredir. Bugün mevcut olan oksijenin diğer kemiyetlerini, yeryüzü emer. O da, dünyamız üzerindeki suyun onda sekizini teşkil eder. Oksijen ise, yeryüzünün bütün yaratıklarının teneffüsleri için yegâne vesiledir. Buna da, fezadan başka bir yol yoktur.

UYUŞMA, DÜZEN VE DENGE KANUNU:

Şurada mühim bir soru ortaya çıkıyor: Hareketleri şiddetli olan bu gazlar, hayat için muhakkak surette lâzım olan mütenâsip kemiyetleri muhafaza ederek fezada nasıl toplanmışlardır?

Buna şöyle bir cevap verilebilir: Havamızdaki oksijen oranı yüzde 21 yerine, yüzde 60 veya daha çok olsaydı, bu oksijen

yüksekliği neticesinde, yanma kabiliyeti artmış olurdu. Oksijen oranı yüzde 21 iken, ormandaki bir ağaç yanarsa, bunun yüzde 50 veya daha yüksek oranda olması halinde meydana gelecek olan korkunç patlamanın, bütün ormanı bir kaç saniye içinde yakacağı muhakkaktır.

Bunun aksini düşünecek olursak, oksijen oranı yüzde 10'a düşmüş olsaydı, oksijen oranının bu derecede bulunmasına, asırlar boyunca hayvanların belki yavaş yavaş alışmaları mümkün olurdu, fakat insan medeniyetinin, bugünkü durumuna ulaşması imkânsız olurdu.[81]

Bugün, yeryüzündeki oksijen oranı, daha önceleri toprağın çektiği oksijenle beraber çekilmiş olsaydı, hissî hayatın varlığı imkânsız bir hale gelirdi.

Oksijen, hidrojen, karbondioksit ve muhtelif şekilleriyle diğer karbon gazlarının, birbirleriyle olan birleşiminden, insan, hayvan ve nebat hayatı da bunlara dayanır. Binaenaleyh, bu gazların, istenilen oranda ve hayat için elverişli bütün hususiyetleriyle, muayyen bir gezegende, sadece bir tesadüf eseri olarak toplanması için, 10,000,000'da bir de olsa, ihtimal yoktur.

Büyük fizik âlimlerinden biri bu hususta şöyle diyor:

«Science has no explanations to offer for the facsts, and to say it is «accidental» is to defy mathematices» yani ilim, hakikatleri açıklayacak hiç bir tefsire sahip değlidir. Varlıkların «bir tesadüf eseri» meydana geldiği sözüne ise, hesâbî gerçeklere bir meydan okuma ve çarpışma olarak itibar edilir.

Bundan başka, daha bir çok gerçekler vardır ki, bunları anlamaya veya tefsire asla imkân yoktur. Ancak bunların

---

81- Böyle bir durumda, hayatın yine de mevcud şartlar altında, insan vücudunun azaları, bugünkü şekliyle işine rahatlıkla devam edemezdi. Çünkü, sinir sistemi, ince ve hassas bedenî ve aklî hücrelerin, o şartlar altında fonksiyonları ifa etmesi mümkün olamazdı. Zira, oksijen nisbetinin azalmasiyle, vücut ve akıl hareketleri de azalmış olacaktı.

yaratılışında muazzam bir aklın rolü bulunduğunu kabul edersek, o zaman tafsir etme imkânını buluruz.

Suda bulunan mühim hususiyetlerden biri de, buz kesafetinin (Density), suyun kasefatinden büyük bir nisbetle az oluşudur. Yani, bilinen bir madde olan suyun kesafeti, donduktan sonra azalmaktadır. Bu ameliyenin de, hayata nisbetle büyük bir kıymeti vardır. Çünkü, bu hususiyet, buzun suyun üzerine çıkmasına sebep olur ve onun deniz ve nehirlerin dibine çökmesine mani olur. Bu eğer böyle olmasaydı, donan suyun buz olmasiyle dibe çökerek, denizler, nehirler ve su depolarındaki bütün sular donardı. Çünkü, suyun yüzündeki buz, altında bulunan suyun perdesi olarak kalıyor ve buzun altındaki su kendi hararetini, donma derecesinden aşağıda koruyor. Böylece, balıklar ve diğer su altı hayvanları hayatta kalıyorlar. Bahar mevsimi gelince de buzlar eriyor. Eğer buzun bu hususiyeti olmamış olsaydı, soğuk ülkelerin sakinleri, buzun erimemesinden doğacak bir çok güçlükler ve kötü neticelerle karşılacaklardı.

20. asrın başlarında, Amerika ormanlarındaki kıymetli kestane ağaçları, Endothia hastalığına yakalanmıştı. Bu hastalık müthiş bir süratle yayılmıştı. O muazzam ormanlıklarda meydana gelen bu büyük harabeyi görenler, bu ormanların bir daha asla yeşeremeyeceğini zannetmişlerdi.

O ana kadar kestane ağaçlarının kazanmış olduğu rağbet ve imtiyazı bu neviden hiç bir ağaç kazanamamıştı, ki bu ağaçlar, gayet pahalı ve kıymetli keresteleriyle meşhurdu. Yaklaşık olarak 1900 yıllarında Endothia hastalığının Asya'dan gelmesinden evvel, bu ağaçlara «Amerika ormanlarının kralı» deniliyordu.

Fakat şu anda, Amerika ormanlarında, o muazzam kestane ağaçlarından hiç bir eser görülemez.

Ancak, pek kısa bir zamanda, Amerika ormanlarının bu harap yerlerinde başka bir neviden ağaçlar bitti. «Tiyolip»

adını taşıyan bu ağaçlar, Amerika ormanlarında, çok az tanınıyordu ve hiç de iyi bir isim yapmamıştı.

Tiyolip ağaçları, bu fırsattan istifade ederek, gelişti ve o meşhur kestane ağaçlarının yerini tuttu. Öyle ki, bugün, her hangi bir kereste tüccarı kestane ağacının bir zamanlar var olduğunu hatırlamaz bile... Çünkü, «Tiyolip» ağaçları, onun tamamiyle yerini almış ve kökü senede iki buçuk santim, dal ve budakları da 15 santim büyüyen, üstün vasıflı kereste veren ve kerestesi de, bütün ince sanayide kullanılan muazzam bir ağaç oluvermişti.

Son asırda meydana gelen, gayet mühim ilmî vak'alardan birisi de Avusturalya'da oluyor: Avusturalyalılar, topraklarını koruması ve kuvvetleştirmesi için, tarla ve çiftliklerine hususî bir nevi kaktüs ekiyorlardı. Avusturalya'da, bu dikenli bitkiyi yiyen ve gelişmesini önleyen her hangi bir haşerat bulunmuyordu. Bu kaktüs zamanla korkunç bir süratle yayılmaya başladı ve bu kıtada, bütün Britanya adaları sahasında bir yer kaplamıştı. Aynı zamanda, köy ve şehirlere de hücum etmiş, tarla ve çiftlikleri korkunç bir şekilde harap etmiş ve zirâî çalışmaları imkânsız bir hale getirmişti. Avusturalyalılar, her hangi bir şekilde bunun önüne geçememişler ve bu müthiş kaktüs, sel gibi akan korkunç bir ordu haline gelmişti, bütün Avusturalya'yı istilâ etmeye çalışıyordu sanki... Önünde hiç bir engel ile karşılaşmadan, adetâ hiç durmadan ilerliyordu. Bunun üzerine, haşarat mütahassısı bazı bilginler, bu kaktüsü yiyen bir kurt veya haşerat aramaya koyuldular ve sonunda, bu kaktüsün üzerinde yaşayan ve ondan başka gıdası olmayan bir kurt buldular. Bunun nesli gayet süratle artıyordu ve Avusturalya'da yaşayan haşeratların hiç biri bu kurda düşman değildi. Gayet kısa bir zamanda, bu küçük kurt, korkunç kaktüs ordusuna galip geldi ve böylece Avusturalya'nın bu kaktüs derdi ortadan kalkmış oldu...

Bu «uyuşma ve denge kanunu» – (Cheeks and Balance)'nun, muazzam bir aklın plânı olmadan, sadece rastgele bir tesadüf eseri meydana gelmesi mümkün müdür?

MUHKEM METAMATİK KAİDELER:

Şu kâinatta, öyle muhkem matematik plânlar var ki, insanda dehşet uyandırıyor. Hiç bir şuuru olmayan donuk ımadde bile, nizamsız olarak kendi kendine kalamıyor, bilinen müthiş kanunlara uymak mecburiyetinde kalıyor. Şu geniş dünyamızın neresinde olursa olsun, su kelimesi, yüzde 11,1'i hidrojen ve yüzde 88,9'u oksijenden müteşekkil akıcı bir madde manasından başka bir şey değildir. Bu yüzden, kendi laboratuvarında, suyun kaynaması ameliyesini tecrübe eden bir bilgin, tam bir kesinlikle bize: Normal hava basıncı altında suyun kaynamasına lâzım gelen hararet derecesinin yüz santigrad olduğunu termometreye bakmadan söyleyebiliyor. Fakat hava basıncı daha az olursa, su zerrelerini (moleküllerini) yukarı kaldıran ve ona buhar şeklini veren hararetin elde edilmesi için daha az bir enerjiye muhtaç olacaktı. O zaman, suyun kaynama derecesi yüzden aşağıya düşecekti. Bunun aksine, hava basıncı 760 mm.'den çok olsaydı, kaynama derecesi yüzden yukarı çıkacak ve hava basıncının miktarı nisbetinde artacaktı. Bilginler, bu ameliyeyi defalarca tecrübe etmişler ve sonunda, suyu ısıtmadan evvel, onun kaynama durumunu kesinlikle öğrenmişler ve termometre kullanmadan kaynama derecesini tahmin etmişlerdir. Fakat, nizam ve maddedeki bu denge, enerji ameliyelerindeki bu uygunluk olmamış olsaydı, insanoğlu, ilmî keşif ve buluşların dayandığı esasları bulamayacaktı. Şu denge, şu sistem olmasaydı, bu âlemin sadece rastgele bir tesadüf neticesinde meydana geldiğine hükmedilebilirdi. Tabiat âlimlerinin de,

«Bu ancak, muayyen bir durumda bir işin meydana gelmesiyle, bu neticeyi çıkarmasıdır» demeleri imkânsız olurdu.

UNSURLAR (ELEMENTLER) VE DEVRE SİSTEMİ:

Bu talebenin, kimya laboratuvarında ilk gördüğü şey, unsurlar ve bunların devre sistemidir. Rus bilgini **Mandelev**, kimyevî unsurların cevherî miktarını beyan eden bir harita çizmiştir. Buna Devre Haritası (Periodic Chart) adı verilir. O zaman, bütün unsurlar tamamıyla keşfedilememişti. Sonradan gelen bilginler, keşfedilmesinden uzun yıllar öncesinden **Mandelev**'in tasavvur ettiği şekilde, bu boş haneleri doldurmuşlardır. Bu harita, bütün cevherî unsurları, kendi muhtelif rakam ve ölçüleriyle birlikte içine alır. Cevherî rakamlar, atom zerresinin merkezinde bulunan, (Proton) negatif elektrik stoklarının hususî adedi manasına gelir. Bu adet de, bir unsur molekülüyle başka bir unsur molekülü arasındaki farktan ileri gelmektedir. En basit unsur olarak itibar ettiğimiz hidrojenin atom molekülü merkezinde, negatif elektrikten tek bir stok bulunur. «Helyum» adı verilen unsurda iki negatif elektrik stoku bulunur, «Lithyum» unsurunda da üç stok vardır. Unsurların müthiş matematik kanunları olmasaydı, bizim ortaya bu muhtelif unsurlara âid bir harita koymamız imkânsız olurdu. Bu muvazeneye, sadece negatif elektrik stoklarının on beş olduğunu bilmekle, bizim, «101» numaralı unsuru bulmamızdan daha üstün bir misâl gösterilebilir mi?

Bilginlerin, tabiattaki bu muazzam sisteme: «Devrî Tesadüf» (Peroidic Chance) tabirini vermeleri imkân dışındadır. Çünkü o, «Devre Kanunu» (Periodic Law)'dur. Bu uygunluk ve sistemlerin bir ilâha ve muazzam bir mühendise ihtiyacı olduğunu asla inkâr edemeyiz. Modern ilmin, Allah'a inanmayışı, muhakkak surette, kendi keşiflerinin gerçeğini inkâr etmesi demek olur.

«1999 yılının 11 Ağustos günü, tam bir güneş tutulması

olacak ve bunun Cornvall'dan[82] tam olarak görülmesi mümkün olacak.» Bu haber, rastgele kıyasî bir kehanet değildir. Fakat, astronomi bilginleri, bugünkü güneş deveran sistemine göre, bu güneş tutulma hadisesinin muhakkak surette olacağına inanmaktadırlar.

Gözlerimizi gökyüzüne kaldırdığımız zaman, sayısız ve hudutsuz yıldız ve gezegenleri görünce, ne kadar hayrete düşeriz. Sayılarını bilmediğimiz asırlar boyunca, fezada asılı kalan bu semavî küreler, malum ve muayyen bir sistem üzerinde, şu geniş fezada döner dururlar. Bu sistem ile biz, vukuundan asırlarca evvel bütün müstakbel olayları öğrenebiliyoruz. Bu sistem, atomundan, su damlasına ve oradan ta feza köşelerindeki sayısız gezegenlere kadar, bir benzeri olmayan muazzam bir sistemdir. İşte bu sistem, ilmî kanunlara dayanarak elde ettiğimiz müthiş nizamdır.

Newton, nazariyesi, fezadaki kürelerin deveranını tefsir eder. **Adams** ve **Laveryer** adlarındaki iki âlim, bu nazariyeye dayanarak, kendi asırlarında varlığı bilinmeyen bir gezegenin olabileceğini tahmin etmişlerdi. Bu iki âlimin sözü üzerine, Berlin meteoroloji istasyonu 1846 yılının bir Eylül gecesi, işaret edilen tarafa doğru bir teleskop yönelttı ve meteorologlar, güneş ailesinden olmakla bugün Neptün gezegeni adını verdiğimiz gezegeni kısa bir zamanda bulmuş oldular.

HAKÎMÂNE HUSÛSİYETLER:

Kâinat ve onun matematik kesinliğinin, bir «tesadüf» neticesinde meydana gelmiş olduğuna inanmak, kıyasın en uzak ve en büyük imkânsızlık derecesidir.

Bu kâinatın en hakîmâne hususiyetlerinden biri de, ihtiyaç halinde insanoğlunun tasarruflarına elverişli olmasıdır. Buna

---

82- Cornvall: Güneybatı İngiltere'de bir şehir.

misâl olarak nitrojeni ele alabiliriz. Her rüzgâr esişinde yüzde 78 oranında nitrojen bulunur. Keza, bununla beraber, rüzgârda başka kimyevî unsurlar da vardır. O zaman bunlara «Nitrojen Terkibi» adını veririz. İşte bütün bunları bitkiler kendileri için istismar ederek, bizim gıdamızdaki nitrojen molekülünü hazırlar. Eğer bu ameliye olmamış olsaydı, hayvanlar, insanlar ve acıktığı zaman açlığını gidermek üzere bitkilere dayanan bütün yaratıklar helâk olurdu. Çünkü, gıdaî her bitki, bu kimyevî terkib olmadan büyüyemez.

Yeryüzündeki, nitrojenin teşekkülü için ancak iki yol vardır. Birincisi: «Bakterik Ameliye»'dir. Bu ameliyeyi, yeraltında ağacın köklerinde yaşayan bakteriler meydana getirirler. Bu bakteriler, havadaki nitrojeni alır ve bundan «Nitrojen Terkibi»'ni yapar. Bu nitrojen ise, hasad devresinden sonra yer altında kökler ile beraber kalır. Nitrojen terkibini meydana getiren ikinci ameliye de «Yıldırım»'dır. Fezada çakan her şimşek, nitrojene muayyen miktarda oksijen katar ve bundan meydana gelen nitrojen terkibi, yıldırım ameliyesinden sonra yağan yağmurlar vasıtasiyle tarlalara düşer. Böylece, tarlaların her sene kolaylıkla bu terkipten elde ettiği miktar, her «ayker»[83] başına 12,5 kiloya yakındır. Bu da, toprağa kimyevî gübreler vasıtasiyle verilen nitrat sodyumun 60 misline eşittir.

Fakat, bu nitrojen terkibi miktarı, tarlaların uzun müddet işlenmesiyle, içindeki nitrojeni kaybettiğinden kâfî gelmemektedir. Bu yüzden biz, çiftçilerin, kendilerince bilinen bir zaman sonra, ziraat mevsimlerini bir tarladan başka bir tarlaya aktardıklarını görüyoruz.[84] Yeryüzü insanlara dar gelmeye başlayıp, ziraatin çoğalmasından meydana gelen nitrojen azalınca ve insanoğlunun istikbalde olması muhtemel kıtlık ve yokluktan korkunca son asırda bu korkunç durum

---

83- Ayker: yeryüzü ölçümünde kullanılan bir İngiliz ölçüsü birimi...

84- Şimdi buna (Nadaslama) ameliyesi diyoruz. (M.N.)

karşısında, havadaki nitrojenden faydalanmak üzere, üçüncü bir yol icat etmesi en hayret verici bir teşebbüs olmuştur. Bu konuda sarfedilen ilk gayretler karşısında, 3 milyon beygir gücünde aletler kullanarak, fezada sun'î yıldırım yaratılması ameliyesini tecrübe etmişlerdir. Fakat, bunun sonucunda nitrojen terkibinden gayet az bir miktar elde etmekten başka bir başarı elde edememişlerdir. İnsan, bu sahadaki tecrübelerine durmadan devam etmiş ve sonunda üçüncü yolu bulmuştur. O da, havadan faydalanarak, nitrojen terkibini «Sun'î Gübre» şeklinde imal etmiş olmasıdır. Böylece, insanoğlu, gıdası için en zarurî olan bir cüz'ü hazırlamıştır. İşte bu zarurî madde olmasaydı, insan açlıktan ölürdü. Bu da, yeryüzü tarihinde hayret verici bir olaydır. Çünkü, insanoğlu tarihi boyunca ilk defa olarak, gıda müşkülüne bir hal çaresi buluyor ve kaçınılması imkânsız bir neticeden, yeryüzü sakinlerini uzaklaştırmış oluyordu.

Şu kâinatta, bir hikmet ve ruhun varlığını bize teyid eden daha bir çok örnekler vardır. Elimizde olan bütün ilimlerde şimdiye kadar keşfedebildiğimiz şeylerin, henüz keşfedemediğimizin yanında bir hiç mesabesinde kaldığını isbat eder. Buna rağmen, insanın öğrenmiş olduğu şeyler gayet çoktur. İnsanın şimdiye kadar öğrendiği bu ilimlerin isimleri hakkında bir fihrist yazmak istesek, okuyucunun elindeki bu kitaba nisbetle, gayet büyük ciltlere muhtaç olurduk. Bununla beraber, buna girmemiş bir çok ilimler gene de kalmış olurdu.

İnsan dili, Allah'ın nimet ve ibretlerini ne kadar saysa, gene de, noksan kalır ve âciz olurdu. Gene, bu fevkalâdeliklerini her ne kadar açıklamak ve tefsirine çalışmak için gayret sarfetsek, sonunda buna kaadir olamadığımızda kanaat getirecek ve gene bundan ancak bazı şeyler anlamış olduğumuz neticesine varacağız.

Hakikat şu ki, insana bütün kâinat ilimleri açıklanmış olsaydı, bütün yeryüzü sakinleri toplansa ve bunlardan her bir

ferde, en mükemmel şekilleriyle bütün araçlar verilmiş olsaydı, bütün bunlar, bu ilimleri hiç bir zaman bir araya toplayamazlardı. Bu da, Cenab-ı Hakk'ın şu sözlerini isbat ve te'kid etmez mi?

«Eğer yerdeki ağaçlar hep kalem olsa, deniz ve mürekkep... arkasından daha yedi deniz... Allah'ın kelimeleri tükenmez..»[85]

«De ki: Eğer rabbimin kelimâtı (ilim ve hikmetleri) için deniz mürekkep olsaydı herhalde rabbimin kelimâtı ilim ve hikmetleri tükenmeden deniz tükenirdi.. Bir misli de imdat getirsek bile..»[86]

Bu kâinatın tek bir sahifesini mütalâa etmek fırsatını bulan herkes, bu ilâhî kelimelerde hiç de mübalâğa eseri olmadığını, ancak, mevcut olan hakikatlerin basit bir tabirinden başka bir şey olmadığını tasdikle itiraf edecektir.

TESADÜF MÜ, YOKSA HAKİMÂNE AMELİYELER Mİ?

Din mûarızları, geçen sahifelerde zikri geçen acâib ve hayret verici nizamları, normalin çok üstünde olan hikmetleri ve kâinatta seyir halindeki ruhu pekalâ biliyor ve kabul ediyorlar. Fakat onlar, bunu başka türlü tefsir ediyorlar. Onlar bütün bunları nizama koyan ve meydana getiren varlık hakkında bir rümuz veya işaret bulmaktan âcizdirler. Bunun için onlar, bütün bunların, sadece bir «tesadüf» neticesinde meydana gelmiş olduğunu kabul ediyorlar.

Bakın **Huxley** ne diyor?:

«Altı maymun bir daktilo makinesi karşısına otursa ve bunlar daktilonun tuşlarını milyonlarca sene vurmaya devam etseler, onların yazmış oldukları son kâğıtların birinde, **Shakespeare**[87]'in yazmış olduğu şiirlerden birini bulmamız imkân

85- Lokman Sûresi, âyet; 28.
86- Kehf Sûresi, âyet; 109.
87- **William Shakespeare:** 1864-1616 yılları arasında yaşamış, dünya

dışında olmasa gerek... İşte bugün var olan kâinat da böyle, maddenin içinde milyarlarca yıllar döndükten sonra kör ameliyeler neticesinde meydana gelmiştir.»[88]

Bu gibi sözler, kelimenin tam manasiyle «büyük bir sayıklama»dan başka bir şey değildir. Çünkü bugüne kadar insanların elde ettikleri bütün ilimler, kâinatın şu azameti içinde hayretler verici müthiş bir ruh tayıyan büyük gerçeğin, bir tesadüf sonucunda meydana gelmiş olduğunu bilmiyor. Bizler öyle bazı tesadüfler biliriz ki, basit olduğu kadar izleri de yoktur. Meselâ: Rüzgâr estiği zaman, kırmızı gülden, beyaz güle «döllenme zerrecikleri»nin varması sonucunda, sarı gül çıkması gibi... Bu tesadüf, bizim kaziyemizi istisnaî ve cüz'î bir tefsirden başka bir şey olmayan bir tesadüftür. Çünkü, gülün bu silsileyi takip edecek yerde bulunması, sonra onun, kâinat sistemi ile olan müthiş bağlantısı, hep bütün bunların, tesadüfen rüzgâr esmesiyle tefsiredilmesi imkânsızdır. Bu tesadüf, bir sarı gül çıkarıyor, fakat, gülün kendisini getiremiyor. «Tesadüf kanunu»nun istılâhında bulunan istisnaî cüz'î hakikatı ele alarak, kâinatı da aynen bununla tefsire kalkışarak, bu hakikat baştan başa bâtıl olarak kalacaktır.

Prof. **Edwin Conqlin** diyor ki:

«Hayatın, «bir tesadüf eseri» olarak meydana geldiği sözü, bir matbaada vaki olan rastgele bir patlama neticesinde, muazzam bir ansiklopedi meydana gelmesi ihtimâline benzer bir sözdür.»[89]

Şöyle de denilmiştir: Kâinatın, «Tesadüf Kanunu» vasıtasiyle tefsire çalışılması boş lâf değildir, fakat o, **Sir**

---

edebiyat âleminin kalbur üstü adamlarından İngiliz tiyatro şairidir. İnsan kalbinin sevgi ve kin hislerini analize etmesiyle ün salmıştır. Meşhur tiyatro eserleri arasında: Hamlet, Romeo ve Juliette, Venedik Tüccarı, Fırtına, Jül Cesar gibi eserler bulunmaktadır. (M.N.)

88- The Mysterious universe, P. 3-4.

89- The Evidence of God, P. 174.

James Jones'in inandığı gibi, «baştan başa matematik tesadüf kanunları» (Purely Matematical Laws of Chance)'na tıpatıp uymaktadır.[90]

Amerikalı âlimlerden biri şöyle diyor:

«Tesadüf nazariyesi tahmin demek değildir. O, bahislerinde kesin bilgiler elde edilmeyen şeylere isnat edilen yüksek bir matematik nazariyedir. Aynı zamanda, bu nazariye, bâtıl ile hak arasını ayırmak, muayyen bir neviden bir vak'anın vukuu imkânını tetkik etmek ve sonunda, bunun rastgele bir tesadüfle meydana geldiği imkânlarının neler olduğu sonucuna ulaşmak için kesin kanunlara dayanmaktadır.»[91]

Maddenin, kâinatta kendi kendine meydana geldiğini farzetsek, bir de, onun toplanması ve çeşitlenmesi ameliyelerinin de, kendi kendine olduğunu farzetsek, -ki ben bu «faraziye»ler üzerine dayanacak hiç bir esas bulamıyorum- bu durumda bile, kâinatın tefsirine asla muvaffak olamayız. Çünkü, başka bir tesadüf yolumuzu kesecektir. Kötü şansımızdan olacak ki, bize, kıymetli «tesadüf» nüktesini veren matematiğin kendisi bile, bugünkü kâinatın, tesadüf kanununun tesiriyle meydana geldiğine dair bütün matematik imkânları reddediyor.

Modern ilim, kâinatın ömrünü ve hacminin büyüklüğünü keşfetmeye -az çok- muvaffak olmuştur. Fakat, onun keşfettiği ömür ve büyüklük, bu kâinatın, matematik tesadüf kanunundan meydana geldiğini isbat için, hiç bir surette kâfî gelmez.

Aşağıdaki şu misâlde, tesadüf kanununun ne derece ihticaca sâlih olduğunu anlayabiliriz:

«On tane kuruş alarak, her birinin üzerine, birden ona kadar sayıları ayrı ayrı yazsak, sonra bunları cebimize atarak,

---

90- Mysterious Universe. P. 3.
91- The Evidence of God. P. 23.

bunları iyice karıştırsak, bundan sonra, rakamların tertibine göre birden ona kadar birer birer çıkarmaya çalışsak, çebimizden çıkaracağımız her kuruşu tekrar içeri koymak şartiyle, üzerinde «1» numarası yazılı olan kuruşu ilk teşebbüste çıkarmak, onda bir tesadüf bağlıdır. Üzerinde «1» ve «2» yazılı kuruşları tertibi ile çıkarmak, yüzde bir tesadüf eseridir. Fakat, «1», «2», «3», «4» numaralı kuruşları aynı tertiple ardı ardına çıkarmak imkânı da, on binde birdir. Ancak, bütün kuruşları birden ona kadar olan tertiple ardı ardına çıkarmak imkânı da on milyarda bir tesâdüf olabilir.»

Bu misâli, Amerikalı meşhur âlim **Gressy Morrison** veriyor ve ilâve ederek diyor ki:

«Bunun gibi basit bir misâli tercih etmemdeki hedef, gerçeklerin, «tesadüf» karşısında ne derecede düğümlendiğini izah etmekten başka bir şey değildir.»[92]

Şimdi de, bu kâinatın oluşunu düşünelim, işte bütün bunlar, bir tesadüf ve ittifak sonucunda meydana geldiyse, matematik tesadüf kanunlarına göre, kâinatın var oluşuna kadar ne kadar zaman sürmüştür?

Canlı cisimler, «canlı hücreler»den teşekkül ederler. Hücre denilen bu şey, gayet küçük bir mürekkep ve son derece girift ve anlaşılmaz bir şeydir. Bunlar, Hücreler ilmi (Cytology) adı verilen hususî bir ilim altında araştırılmaktadır. Bu hücrelerin ihtiva ettiği moleküllerden biri de proteindir. Bu da, beş unsurdan teşekkül eden kimyevî bir terkiptir. Bunlar: Karbon, hidrojen, nitrojen, oksijen ve kibrittir. Her protein molekülü de, bu unsurlardan 40,000 zerreyi içine alır.

Şu gördüğümüz kâinatta ise, yüzden fazla kimyevî unsur bulunmakla beraber, dünyanın her bir tarafına yayılmış bir şekilde bulunmaktadır. Bu unsurların terkibinde hangi nisbet, «tesadüf» kanununun lehinde olabilir? -Bu büyük adet

---

92- Man Does not Stand Alone, P. 17.

içinden- sadece protein zerresini meydana getirmek için, bu beş unsurun, mücerred bir tesadüf neticesinde birleşmesi mümkün müdür? Biz, yaşamaya lüzumlu olan hareketi elde etmek için, bu unsurları «madde»den, matematik tesâdüf kanunu vasıtasiyle çıkarabilirsek, bu ameliyenin alacağı uzun süreyi bir tasavvur etmek kâfidir.

İsviçreli meşhur matematikçi Prof. **Tsharly Yogin Gway**, bu maddeyi matematik yollardan çıkarmaya teşebbüs etmiş ve araştırmalarının sonunda, -maddenin elde edilmesinden sonra, kâinatı yaratmaya, lâzım olan- tesadüfî olayın meydana gelmesindeki «mücerret imkân»ın, ancak 160/60'da bir olduğu sonucuna varmıştır, yani: (160 defa 10x10), veya başka bir deyimle: 10 adedinin önüne 160 sıfır konulmasıdır ki, bu da, dil ile tavsifi mümkün olmayan muazzam bir adet demektir.

Tek bir protein molekülünün, «tesadüf» sonucunda meydana gelebilmesi imkânı için, bütün kâinatta şu anda mevcut olan maddeden bir milyar defa fazla maddenin bulunması icabederdi. Ancak bu şekilde maddenin harekete geçirilmesi ve sevki mümkün olurdu ki, böyle bir ameliyeden başarılı bir sonucun elde edilebilmesi için lâzım gelecek olan süre, 243/10 seneden pek çok olurdu.[93]

Bir protein molekülü, «Amino – Acids»lerden müteşekkil uzun zincirlerden meydana gelir. Bu ameliyenin de en tehlikeli tarafı, bu zincirlerin birbirleriyle olan uygunlukları içinde terkib olunmasıdır. Yoksa, bunları doğru olmayan bir şekilde toplarsak, hayat için mühim bir vasıta olacağı yerde, öldürücü bir zehir olur çıkardı.

Prof. **G. B. Leathes**, bu zincirleri, yaklaşık olarak 48/10 surette bir defa[94] toplayabilmek mümkün olabileceği sonucuna

---

93- 10 yılın önüne 243 sıfır ilâve etmek gerekir.
94- 10 adedinin önüne 48 sıfır koymak gerekirdi.

varmıştır. O diyor ki: Yukarıda zikri geçen beş unsurdan 40,000 molekül ihtiva eden tek bir protein zerresini bulabilmek için, bu zincirleri. sayısız bu şekiller içinden, istenilen hususî suretiyle -sadece rastgele- toplayabilmek baştan başa imkânsız bir ameliyedir.

Okuyucuya şurasını açıklamak icabeder ki, matematik tesadüf kanunundaki imkân sözü, o korkunç süre içinde, yukarıda geçen ameliyelerin tamamlanmasından sonra, beklediğimiz olayın muhakkak surette olacağı manasına gelmez. Ancak, bu demektir ki, bu müddet zarfında olabilmesi muhtemeldir. Yoksa muhakkak değildir. Meselenin öbür tarafında, bu ameliyenin ebediyete kadar devam etmesiyle hiç bir şeyin elde edilmemesi de mümkündür.

Kimyevî bir varlık olan bu protein molekülü, ancak hücreden bir parça olunca hayata girmiş oluyor ve işte burada hayat başlıyor. Bu da, bizim bu bahsimizde mühim bir soru ortaya çıkarıyor: Protein molekülü hücreye girince, hararet nereden geliyor? İlhad hocalarının kitaplarında, işte bu soruya cevap bulamazsınız.

Matematik tesâdüf kanunu perdesi arkasında gizlenen bu muârızların iddia ettikleri tefsirin, hücrenin kendisine değil, fakat onun pek küçük bir parçası olan protein molekülüne yöneldiği aşikârdır. Protein molekülü ki, en kuvvetli mikroskoplarda görülmesi asla mümkün değildir. Halbuki, bizler yaşarken, her birimizin vücudunda, bu hücrelerden yüz milyarlarcası yaşamaktadır.

Fransız bilgini **Le Comte de Nouy** bu hususta uzun bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmanın özeti şöyledir: Bu gibi bir imkânın olabilmesi için ihtiyaç duyulan «zaman. madde kemiyeti ve uçsuz bucaksız feza» miktarları, bugün mevcut olan madde ve feza miktarlarından pek çoktur. Zaman mefhumu da, yeryüzünde hayatın başladığından beri geçen zamandan çok bir zaman ister. Bu bilgine göre, bu ameliyemiz için muhtaç

olacağımız miktarların hacmi ve büyüklüğü, modern asır insanının sahip bulunduğu aklın hudutları içine giremeyecek ve muhayyilesine sığamayacak kadar hudutsuzdur. İstediğiniz neviden -tesadüflerle- bir olayın meydana gelebilmesi için, öyle bir kâinata ihtiyacımız olacaktır ki, ışık bu kâinat etrafında, 82/10 (yani, 10 ışık yılının önüne 82 sıfır konmak suretiyle) ışık yılı yol alabilsin... Bu hacim, bugün kâinatımızda bulunan ışık hacminden pek büyüktür. Kâinat içindeki en uzak yıldız topluluğunun ışığı, bize ancak, bir kaç milyon ışık senesi zarfında varmaktadır. Binaenaleyh, **Einstein**'in, bu kâinatın genişliği hakkındaki nazariyesi, bu zarurî ameliyeye asla kâfî gelmeyecektir.

Bu zarurî ameliyenin kendisine gelince, o hayalî maddeyi, gene o hayalî kâinatta, saniyede 500 tirilyonluk hareketle 243/10 milyar sene (yani 10 milyar senenin önüne 243 sıfır ilâve ederek) döndürmek icabedecektir ki, neticede, bize hayat veren protein molekülünü meydana getirebilmek için bize bir imkân fırsatı verilecektir.

Prof. **De Nouy** mes'eleye devamlı şöyle diyor:

«Şu unutmamamız icabeder ki, şu bizim dünyamız, ancak iki milyar yıl önce varolmuş ve -hangi şekilde olursa olsun- hayat da, yeryüzü soğuyalı ancak bir milyar yıl önce meydana gelmiştir.»[95]

Bilginler, Kâinatın ömrünü öğrenmeye çalışmışlar ve bu alanda yapılan araştırmalar, kâinatın beş tirilyon (5,000,000,000,000) sene evvel varolduğunu isbat etmiştir. Bu da pek kısa bir müddettir. Matematik tesadüf kanununa göre, tek bir protein molekülünü yaratmak imkânı için bu müddet hiç bir surette kâfî gelmeyecektir.

Üzerinde hayatın meydana geldiği dünyamıza gelince, onun ömrünü kesin olarak öğrenmiş bulunuyoruz. Bilginlerin

---

95- Human Destiny, P.P. 30-36.

nançlarına göre, dünyamız, güneşten bir parça olup, güneşle başka bir dev gezegen arasında meydana gelen korkunç çarpışma sonucunda güneşten ayrılmıştır. İşte bu parça, o günden beri, büyük bir ateş parçası olarak fezada dönmeye başlamıştır. O zaman, taşımış olduğu şiddetli hararet sebebiyle üzerinde hayat eserleri meydana gelememiştir. Ancak, uzun zamanların geçmesinden sonra soğumaya başlamış, yavaş yavaş donarak üzerinde kışır tutmaya başlamıştır. İşte bundan sonradır ki, dünyamızda hayatın başlama imkânları meydana gelmiştir.

Bizler, kâinatın ömrünü bir çok yollarla öğrenebiliriz. Bu araştırmalarda tanıdığımız en iyi yol, radyo aktif unsurlar (Radio – Active Elements)'ın keşfedilmesinden sonra bulduğumuz yoldur. Çünkü, bu unsurlar, devamlı bir şekilde ve bilinen bir oranda elektrik ışınları çıkarmaktadır. Bu ayrılma ve gevşeme ameliyesi (disintegration), bu unsurlardaki elektrik zerre ve ışınlarını azaltır ve zamanla kendi kendine, radyo aktif olmayan unsurlar olurlar. Uranyum da bu radyo aktif unsurların biri olmakla, elektrik zerrelerinin ayrılması neticesinde, muayyen bir nisbette «kurşun» madenine döner. Elektrik zerrelerinin yayılma ve ayrılma oranı, azamî veya asgarî hararet ve basınç dereceleri veya her hangi bir şekilde hiç bir zaman değişmez. Bu yüzden, uranyumun «kurşun»a dönme süratinin hudutlu, sabit ve değişmez olduğunu iddia edersek, yanılmış olmayız.

Birçok dağlar ve tepelerde, uranyum parçaları bulunmaktadır. Şüphesiz ki, bu uranyum, son şekliyle donduğu günden beri o dağın bir parçasıdır. Bu uranyumun yanı başında kurşun parçalarının bulunduğunu görürüz. Bütün bu kurşunların, uranyumun dağılmasiyle meydana gelmiş olduğunu iddia edemeyiz. Bundaki sebep de, uranyumun ayrılmasından meydana gelen kurşun, adi kurşundan, ağırlık bakımından daha hafiftir. Bu değişmez kaideye dayanarak,

bizim, uranyumdan meydana gelen her hangi bir kurşun parçasiyle, normal bir kurşun parçasını kesin olarak ayırabilmemiz mümkündür. İşte bu noktada, biz uranyumun dağılma ameliyesinin tutmuş olduğu süreyi dikkatle hesabedebiliriz. Çünkü, bu uranyum, o dağın donduğu ilk günden beri orada bulunmaktadır ve böylece, dağın kendi donma müddetini öğrenebiliriz.

Tecrübelerin isbat ettiğine göre, dünyanın en eski dağları olarak bilinen bu dağların donması üzerinden 1400 milyon senenin geçtiği tahmin edilmektedir. Bizlerden bazıları, yeryüzü ömrünün, bu dağların ömründen bir veya iki misli fazla olduğunu zannederler. Ancak, ilmî tecrübeler, bu şaz tahminleri şiddetle reddeder. Prof. **Sullivan**, yeryüzünün ömrü hakkındaki «makul ortalama»nın bin milyon sene olduğunu söyler.»[96]

Ruh sahibi olmayan alelâde bir maddedin, tek bir protein molekülünün rasgele meydana gelmesi imkânını bulabilmek için milyarlar ve milyarlarca senelere ihtiyaç duyulduğu ortaya çıktıktan sonra, şöyle bir düşünelim: Bu kadar kısa bir zamanda, milyonlarca hayvan nevileri, 200,000'den fazla nebat nevileri nasıl meydana gelmiştir? Bu muazzam kemiyet, yeryüzünün bütün her tarafına nasıl yayılmıştır? «İnsan» adını verdiğimiz bu üstün yaratık, bu kadar çok hayvan şekilleri arasında nasıl meydana gelmiştir? Tekevvün ve tekâmül nazariyesinin, «Başlı başına tesadüfî değişmeler» esasına dayandığını pek iyi bilmemize rağmen, bu gibi itikatlara nasıl cür'et edildiğini bilemiyorum. Matematikçi **Patau**'nun iddia ettiği ve her hangi bir cinste, «yeni bir değişme»nin olacağı sonucuna vardığı bu değişmeler, milyonlarla nesillerin geçmesine bağlıdır.[97]

«At»ın büyük dedesi olduğu iddia edilen «köpek» mes'elesini düşünelim, metamatikçi **Patau**'nun sözüne göre,

96- **J.W.N. Sullivan**. Limitations of Science. P. 78.
97- The Evidence of God. P. 117.

köpeğin at olması için lâzım gelen müddetin acaba ne kadar olması gerekirdi?

Amerikalı uzuvlar bilgilini **Marlen B. Creader**'in şu sözü ne kadar doğrudur:

«Tesadüfler yoluyla yaratma ameliyesi için lüzumlu olan sebepleri en gerçek oranlariyle elde etmekteki matematik imkânı, «hiç bir şey»e en yakın olan şeydir.»[98]

Rastgele tesadüflere bağlı yaratma ameliyesi fikrinin ne kadar gülünç ve bâtıl olduğunu açıklamak için, bu bahsimi uzatmış bulunuyorum. Ben aslında, atom ve protein moleküllerinin tesadüfle bulunmasının imkânsızlığından aşla şüphe etmiyorum. Kâinat sırlarını ve görünmeyen taraflarını öğrenmeye çalışan bu aklın da, şu kâinat içinde madde ameliyesinin tutmuş olduğu süre hakkında bir yaradılış sonucunda doğmuş olması mümkün değildir. Bu gibi bir yaratılış nazariyesi, sadece, matematik tesadüf kanunu ışığı altında imkânsız olarak kalmamış, fakat aynı zamanda, mantıkî hiç bir ağırlığı olmayan boş bir şey olup çıkmıştır.

Buna benzer sözler, sapıkça zırvalamalarla dolu çirkin sözlerdir. Ben bunları, su veya kahve dolu bir bardağın masadan yere düşmesiyle, yerde, dünya haritasının çizileceğini iddia eden adamın sözlerine benzetiyorum. Bu adama şunu sorabiliriz: Bu garip tesadüfî ameliyenin meydana gelebilmesi için gerekli olan, yeryüzü, yerçekimi, su ve bardak acaba nereden gelmiştir?

Bioloji bilgini **Haeckel**[99] şu düşüncesini şöylerken bakın neler kusuyor:

98- İbid, P. 67.

99- **Ernest Haeckel:** 1834-1919 yılları arasında yaşamış bir A man bioloji bilginidir. Küçük hayvanlar üzerinde bir çok araştırm dan vardır. (Cenin)deki tekâmülün, geçmiş ailevî şekillere geçici bir dönüş olduğunu savunan kanunun sahibidir. (M.N.)

«Bana hava, su kimyevî cüz'ler ve zaman verin, size insanı yaratayım.» Fakat **Haeckel** bunu söylerken, madde ve maddî şartlara ihtiyacı olduğunu ikrar etmesiyle kendi iddialarını kendi kendine çürüttüğünü unutmuş veya bilmemezlikten gelmiştir.

Prof. **Gressy Morrison** bu konuda şöyle diyor:[100]

«**Haeckel** bu iddiasında, irsî ve fıtrî tabiatler ve onun hayat unsurunu unutmaktadır. Çünkü, insanın yaratılışı esnasında en evvel ihtiyaç duyulan şey, görülmesi imkânsız olan bu moleküllerdir. Sonra bu «fıtrî tabiatler» veya bu moleküllerin tertibinden sonra, irsî hazırlıklar hamlesi yaratılacaktır ki, buna hayat elbisesi giydirilmiş olsun... İşte bütün bunlardan sonra, bu teşebbüste meydana gelebilecek olan yaratma imkânı da, pek çok milyarda bir defa bile olamaz. **Haeckel**'in bu teşebbüsünde muvaffak olduğunu farzetsek bile, buna «tesadüf» ismini vermeyecek, fakat onu kendisinin yarattığına atfederek, kendi harikalığına sayacaktır.f»[101]

***

Bu bahsimi Amerikalı fizik alimi **George Irel Divis**'in sözüyle kapatmak istiyorum:

«Kâinatın, kendi kendini yaratması mümkün olsaydı, bu da, onun yaratıcı vasıflarına sahip olduğu manasına gelirdi ki, bu durumda biz, kâinatın «İlâh» olduğuna iman etmek mecburiyetinde kalacaktık. Gene en sonunda, bir «İlâh»ın varlığını kabul etmiş oluyorduk. Fakat o zaman bizim bu ilâhımız gayet acaip bir ilâh olacaktı ki, bu ilâh, aynı anda hem gaybî hem de maddî bir ilâh olup çıkacaktı. Fakat ben, bu hurafeleri kabul etmektense, bu kâinatın bir parçası olmayan ve madde alemini yaratan ve ancak kâinatın hakimi, idarecisi ve koruyucusu olan Allah'a iman etmeyi tercih ederim.»[102]

100- New York, Amerikan Ilimler Akademisi sabık başkanı.
101- Man does not Stand Alone, P. 87.
102- The Evidence of God, P. 71.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÂHİRETİN DELİLİ

Dinin, iman etmemizi istediği ve gerektirdiği hakikatlerin en mühimlerinden biri de Âhiret fikridir. Âhiretten kastedilen şey, bizim bugünkü âlemimizin ötesinde başka bir âlemin bulunduğu; bizim o âlemde ebediyete kadar yaşayacağımız; bugünkü âlemimizin ise, malum bir müddete kadar insanın yaşayacağı bir imtihan ve iptilâ yeri olduğu; Cenab-ı Allah'ın, süresi sona erdiği vakit, yeni şekliyle başka bir âlemin kurulması için bu âleme bir son vereceği; insanların ikinci bir defa yeniden dirilip, -hayır ve şer- amellerinin, Allah'ın mahkemesinde görüleceği ve bu mahkemede, her insanın dünya hayatında işlediği amellere göre cezalar verileceğidir.

Bu nazariye doğru mu, yoksa bâtıl mıdır? Bu Âhiret'in olmasına imkân var mıdır? İşte bütün bunları bu bölümde açıklamaya çalışacağız.

ÂHİRETİN İMKÂNI:

Bu bahsin ilk bölümünde, Âhiret'in olabilmesi (imkânı) araştırılacaktır. Bu iddiayı doğrulayan hadiseler ve işaretler var mıdır, yok mudur?

Âhiret fikri, -her şeyden evvel- insan ve kâinatın, bugünkü şekilleriyle ebedî olarak kalmayacaklarına inanmayı gerektirir. Bundan evvelki sayfalarımızda, -şek ve şüpheye yer vermeyecek şekilde gördük ki- insan ve kâinatın ebediyete kadar bâki kalması imkânsızdır. Sarsılmayan bir inançla inandık ki, insan ölecektir. Kâinat ise, «yayılmakta olan enerji» kanununa göre bir gün son bulacaktır. Bu korkunç nihayetten kurtulmaya her hangi bir yol var mıdır? Bilemiyorum.

1- ÖLÜM:

Âhiret adını verdiğimiz bu ikinci âleme inanmayanlar, kendi emel ve arzularının tes'siriyle, bugünkü kâinatı, zevkleri için ebedî bir âlem yapmaya çalışıyorlar. Bu yüzdendir ki, onlar, bu sebeplerin önüne geçmek üzere bir çaresini bulmaları için, ölüm sebeplerini çok araştırmışlardır. Fakat, en sonunda, bocalayıp kalmış ve hiç bir izaha muvaffak olamamışlardır. Onlar, bu hususdaki araştırmalarında, ölümün kaçınılmaz bir hakikat oluşu hakkında yeni yeni engellerle karşılaşarak, araştırmalarının başına dönmek zorunda kalmışlardır.

«Niçin ölüyoruz?» sorusuna, ilmî oturumlarda şimdiye kadar verilen cevaplar yaklaşık olarak ikiyüz civarındadır. Bunların başlıcaları:

Bunlar «Cisim faaliyetini kaybediyor», «Terkibî cüz'lerin ameliyesi sona eriyor», «Sinir dokuları donuyor», «Hareketi çok olan albüminli maddelerin yerine, hareketi az olan maddeler geliyor», «Bağlantı dokuları zayıflıyor», «Vücutta bağırsaklara «Bakteri» zehirleri yayılıyor» gibi cevaplardır.

Cisimlerin faaliyetlerini kaybettiği sözü, akla daha câzip geliyor. Çünkü, bütün demir aletleri, ayakkabılar ve kumaşlar belirli bir zaman sonra faaliyetlerini kaybederler. Bunun gibi vücutlarımız da eskiyor ve hayatiyetini kaybediyor. Aynen kış mevsiminde giymiş olduğumuz deri mamulleri gibi... Fakat

modern ilim, bizim bu görüşümüzü hiç de desteklemiyor. Çünkü, insan cismi üzerindeki ilmî araştırmalara göre, o, hayvan derileri, demir aletleri gibi değil, yahut dağlar gibi değildir. İnsan vücudunu benzetebileceğimiz en yakın ve makul olan şey, yeryüzünde binlerce yıllardan beri akmaya devam eden nehir veya ırmakdır. Bu akan nehirin eskidiğini, yıprandığını ve aciz kaldığını kim söyleyebilir? Doktor **Lenc Baling**[103] bu esasa istinaden, insanın, nazarî olarak, uzak bir hududa kadar ebedî olduğu kanaatindedir. Çünkü insan cismindeki hücreler, vücuttaki hastalıkları tedavi ederek kendi kendine mualece eden aletlerdir. Fakat buna rağmen, insan, gene de âciz kalıyor ve ölüyor. Sonunda da, bu hakikatin sebepleri, âlimleri hayrette bırakan sırlar olup kalıyor.

Bizim bu cismimiz devamlı bir tazelenme ve yenilenme ameliyesindedir. Kanımızdaki albüminli maddeler de keza yok olur ve yerine yenileri gelir. Vücudun bütün hücreleri de buna benzer, ölürler ve onların yerini yeni hücreler alır. Değişmeden kalan, ancak sinir hücreleridir. İlmî araştırmalara göre, insan kanı yaklaşık olarak dört sene içinde yeni baştan tazelenir. Bunun gibi, insan vücudunun bütün zerreleri de 3 ilâ 9 senede değişir. Bütün bunlardan, insan cisminin bir heykel olmadığı, ancak akan bir ırmak vaziyetinde bulunduğunu, yani onun «devamlı bir ameliye»den ibaret olduğunu çıkarıyoruz. İşte bu yüzden, ölüm sebebinin, cismin yıpranması ve kuvvetini kaybetmesi sonucu meydana geldiğini söyleyen bütün nazariyeler iptal olmuştur. Çünkü, çocukluk veya gençlik devrelerinde vücutta fesada uğrayan veya zehirlenen şeyler, cisimden uzun bir zaman önce çıkıp gitmiştir. Bunu bir ölüm sebebi olarak ele almakta hiç bir mana yoktur. Halbuki, ölüm sesebi, bağırsaklarda, bedenin diğer bağlarında ve kalbte değil, ancak o başka yerdedir.

103- Fen kolundan Nobel mükâfatı almıştır.

Bazı âlimler, sinir dokularının, insanın cisminde hayatın sonuna kadar değişmeden kaldığı için, ölüm sebebinin bu sinir sistemi olduğunu iddia etmektedirler. İnsan vücudunun en zayıf noktasının sinir sistemi olduğunu iddia eden bu tefsir doğru olmuş olsaydı, «sinir sistemi» olmayan cisimlerin, sinir sistemi olan cisimlerden çok daha uzun bir ömür yaşamaları lâzım gelirdi diyebilirdik. Fakat ilmî müşahede ve tecrübeler, bu fikrimizde de bizi desteklemiyor. Çünkü, bu sistem ağaçlarda asla bulunmaz. Öyle iken, bazı ağaçlar çok uzun bir süre yaşarlar, fakat buğday gibi bazı bitkiler de bir seneden fazla yaşayamaz. «Amiba» bitkisinde sinir sistemi yoktur, fakat buna rağmen hayatta yarım saatten fazla kalamaz. Bu tefsir gereğince, sinir sistemine en mükemmel ve en iyi bir şekilde sahip olan ve «en yüksek nesil» itibar edilen hayvanların, sistemleri zayıf ve nesilleri hakir olan hayvanlardan daha uzun süre yaşamaları lâzım gelmektedir. Fakat hakikatler, bu fikrimizi de desteklemiyor. Kaplumbağa, timsah ve batik balığı, her hangi bir hayvandan çok daha uzun bir ömür yaşamaktadırlar. Bunların her biri de, ikinci kısım olan nesilleri hakir ve sistemleri zayıf olan cinstendir.

Ölümü, olmayabilen gayr-i yakîni bir şey yapmak hedefini güden bütün araştırmalar neticesiz kalmıştır. Sonunda gene zamanların isbat ettiği bir ihtimal kalmıştır: O da, insanın, her hangi bir yaşta, her hangi bir zaman öldüğü ve bütün gayretlere rağmen ölümü önleyecek her hangi bir imkânın bulunamadığıdır.

Alexis Carrel, «İç Zaman» başlığı altında yazdığı uzun makalesinde, bu müşkülü araştırıyor ve bu hususta sarfedilen gayretlerin boş olduğunu zikrettikten sonra şöyle diyor:

«İnsan, «Ebediyyet»e kadar kalabilmesi imkânlarını araştırmaktan ve bunun arkasından koşmaktan hiç bir zaman ümitsizlik ve ye'se düşmemiş, fakat, buna hiç bir zaman da muvaffak olamamıştır. İnsan vücudu, muayyen kanunların te-

siri altındadır. O, ceset azaları için «fizyolojik» zamanı durdurabilir ve kısa bir zaman için ölümü geciktirebilir, ancak, ölüme hiç bir zaman üstün gelemeyecektir.»[104]

2- TABİAT HADİSELERİ VE MİSALLERİ:

Bu hadiselerin ışığı altında, dünyanın sonu meselesi anlaşılmaz bir gerçek sayılmaz. Çünkü, bizler yeryüzü üzerinde meydana gelen küçük kıyametlerden bir şeyler biliyoruz demektir. Bu da, son bir defa daha geniş çapta olacak ve üzerinde yaşadığımız bütün dünyayı kaplayacaktır.

Bize kıyamet gerçeğini ihtar eden ilk vak'a zelzeledir. Çünkü, bizim yeraltımız, çok şiddetli hararette maddeler taşımaktadır. Bunları, volkanların indifaı halinde görüyoruz. İşte bu madde, bir çok şekillerle yere tesir etmektedir. Bazen, yeraltından korkunç sesler gelir, bazen de, «zelzele» adını verdiğimiz yer sarsıntıları meydana gelir. Bu kelime, eski insanın hayatında korkunç olduğu kadar, ilim ve teknolojinin dev adımlarla ilerlemiş olmasına rağmen, modern insanın hayatında da, halâ korkunç bir kelime olarak kalmıştır. Bu yer sarsıntıları, kendisine karşı hiç bir şeye kadir olmayan insana tabiatın bir hamlesi, bir meydan okuyuşudur. Öyle ise, herşey tabiatın elindedir. İnsan, yer sarsıntılarına karşı koymaya mâlik değildir. Oysa, insanın, cehennemî kızgınlıkta kıpkızıl bir maddenin üstünde yaşamakta olduğunu ve bu kızıl madde ile arasında, 50 kilometrelik bir kalınlığı aşmayan, ince bir dağlar kabuğundan başka bir şey olmadığını her zaman hatırlayacağı bir tehdit ve ihtardan başka bir şey değildir. Bu kabuk da, yeryüzüne oranla, ancak elmanın kabuğu kadardır.

Coğrafya bilgini **George Jamof** diyor ki: «Bizim şu mavi denizlerimiz ve insanlarla dolup taşan şu modern şehirlerimiz altında, korkunç bir kızgınlıkta yanan tabiî bir cehennem bul-

---

104- Man the Unknown, P. 175.

lunmaktadır. Başka bir tabirle, biz insanlar, muazzam bir dinamit üzerinde oturuyoruz. Bu dinamitin, yeryüzü sistemini baştan başa yok etmek üzere, her an patlaması mümkündür.»

İşte bu zelzeleler, yeryüzünün bütün bölgelerini sarsmaktadır. Her sabah gazeteler, bunların haberlerini bize ulaştırır durur. Fakat, coğrafik durumlarına göre, volkanların bulunduğunu yerlerde sarsıntılara daha çok rastlanır. Tarihin kaydettiği en korkunç zelzeleler arasında, 1556 yılında Çin'in Şen-si bölgesinde olan zelzelede sekiz milyon insan enkaz altında can vermişti. 1755 yılında Porketiz'in başşehri Lizbon'da meydana gelen yer sarsıntısı, bütün şehri baştan başa bir harabe haline getirmiş ve altı dakikada 30 bin kişinin ölümüne sebep olmuştu. Derler ki, bu fecî zelzele, Avrupa'nın dörtte birini sarsmıştı. Bu büyük zelzelerden biri de, 1897 yılında Hindistan'ın Asanı vilâyetinde olmuştu. Bu da, tarihteki beş büyük yer sarsıntısının biri sayılır. Hindistan'ın kuzeyinde büyük bir bölgeyi feci bir şekilde yerle bir etmişti. Aynı zamanda, dev Brahmapotra ırmağının yönünü değiştirmiş ve Himalaya dağlarındaki Everest zirvesi yüz ayak yükselmişti.

İşte bu zelzeleler, geniş olmayan şekliyle küçük bir «kıyamet»dir. Korkunç sesiyle yerlerin infilâk ettiği, muazzam betonarme binaların duvar ve tavanlarının iskambil kâğıtları gibi yere döküldüğü, yerin altı üstüne, üstü altına geldiği, büyük modern şehirlerin, bir kaç saniye içinde yerlerini harabeliklere terkettikleri, insanların o şehirlerin cadde ve meydanlarına, balıkların deniz sahillerine döküldüğü gibi döküldüğü ve cesetlerden taburlar meydana geldiği zaman, işte o zelzeleler, kıyametten başka bir şey olmayacaktır.

İşte o an insan, tabiat kuvvetleri karşısındaki aczini anlamış olacaktır. Çünkü o zelzeleler, şehirlerin kapılarını çalmadan, hiç bir ön çağrı ve ihtarda bulunmadan ansızın ge-

lecektir. İnsan, zelzele yerini tahmin edemiyecek ve o anı bilemeyecektir. Ancak o müthiş sarsıntılar, bize büyük kıyametin haberini getirmiş olacaktır. Ayların birinde bir sabah o korkunç sürprizle karşı karşıya olduğumuzu göreceğiz, o kadar... İşte bu zelzeleler, bu dünya yaratıcısının, istediği zaman onu yok etmeye kâdir olduğuna canlı şahit, konuşan delillerdir.

Bir de bunun dış fezadaki şekli var... Kâinat, hududu olmayan, uçsuz bucaksız fezadan ibarettir. Bunun içinde, sayısız «yıldız ve gezegenler» müthiş sıcaklıklariyle dönüp durmaktadır. Muayyen bir alanda, son süratleriyle dönen milyonlarca topaçlar gibi... Bu deveranın, günün birinde, tasavvuru mümkün olmayan korkunç bir çarpışmaya dönmesi mümkündür. Bu kâinat içinde meydana gelebilecek o anı, nükleer bombalariyle dolu binlerce jet uçağının havada yollarına devamı ederken, hepsinin bir anda çarpışmalarına benzetebiliriz. Gök cisimlerinin çarpışmaları asla garip değil, asıl garip olanı, böyle bir çarpışmanın şimdiye kadar olmayışıdır. Astronomi ilmî araştırmaları, semavî cisimlerin çarpışma imkânını teyit ediyor. Bugünkü güneş sisteminin meydana gelişi hususundaki sözler de, bazı semavî cisimler arasında eskiden böyle bir çarpışma olduğu etrafında dolaşmıyor mu? Bizler, daha çok geniş çapta böyle bir çarpışmanın vukuunu düşünebilirsek, işte o zaman, bu bahsimizdeki asıl mevzu olan bu «imkân»ı çok iyi anlayabileceğiz. Bu da, «kıyamet» adını verdiğimiz vak'anın kendisinden başkası olamaz...

Bugünkü kâinat sisteminin günün birinde mahvolacağını ikrar eden «âhiret» fikri, küçük bir başlangıç şeklinde gördüğümüz bu kâinat gerçeğinin, günün birinde, büyük bir sona eriş şeklinde tecellî edeceğinden başka bir şey ifade etmez. Çünkü, kıyamet, içimizin derinliklerinde bilinen bir gerçektir. Bizler, bugün onu bir «imkân» şeklinde biliyoruz:

yarın ise gerçek şekliyle karşılayacağız.

3- ÖLÜMDEN SONRAKİ HAYAT:

Bu hususdaki ikinci bahis, ölümden sonraki hayattır.

«Acaba, ölümden sonra hayat var mıdır?» Bu soru, modern akılda tekrarlanarak gelmiş olan bir sorudur. O, buna hemen şu cevabı ekler: «Hayır... Ölümden sonra hayat yoktur. Çünkü, benim bildiğim hayat, ancak, maddî unsurlardan teşekkül etmiş olan muayyen şartlarla meydana gelmiştir. Bu kimyevî terkip ise, ölümden sonra yoktur. O halde: ölümden sonra hayat yoktur.»

T.R. Miles: «Ölümden sonra dirilmek temsilî bir gerçektir. Yoksa, lâfzî bir hakikat değildir» şeklindeki inancını beyan ederken şöyle diyor:

«Bende, insanın, ölümden sonra diri kaldığı görüşü kuvvetlidir. Benim bu görüşümün -söz ile- hakikat olması mümkündür. Bunun da, doğru veya bâtıl olduğu tecrübelerle denenebilir. Ancak, bizim yolumuz üzerindeki esas mes'ele, bu suale kesin bir cevap bulmak için hiç bir vesileye sahip değiliz. Bu yüzden, biz kıyas eder, tatbike çalışırız.»

Ancak o, kendi kıyasının, bu kaziyeyi doğrulamadığını, çünkü bunun lafzî bir gerçek olmadığını iddia ederken kıyasını şöyle dile getiriyor:

«Neurology ilmine göre, dış alemle temasta bulunmak ve dolayısiyle onu öğrenmek mümkün değildir. Bu ancak, insan zihninin normal durumunda çalışması halinde öğrenilir. Fakat, ölümden sonra, zihin sistemi terkiplerinin birbirinden ayrıldığına göre, bunu anlamak imkânsız olur.»[105]

Ancak, bu kıyastan daha kuvvetli kıyaslar vardır. Bunlara göre, insan cismindeki maddî zerrelerin dağılmasının hayata

---

105- Religion and Sicentific, Outlook, P. 206.

son vermediğini teyit eder. Çünkü «hayat» başka bir şeydir. O, kendi kendine bağımsız olup, maddî zerrelerin yok olması ve değişmesinden sonra bakidir.

İnsan cisminin «zerreler»den müteşekkil olduğu bilinmektedir. Bunlara «hücreler» denir. İşte bunlar, gayet küçük zerreler olmakla, girift ve anlaşılmaz bir halde kalmıştır. Normal bir insanın vücudunda, 360 kantilyon (360 adedinin önüne 15 sıfır ilâve ederiz) hücre bulunduğu takdir ediliyor. Bu hücreler, küçük tuğlalara benzer, vücudumuzun binası bunlarla kurulur. Ancak, vücutlarımızın tuğlalariyle, topraktan yapılan tuğlalar arasındaki fark çok büyüktür. Çünkü, binaların inşasında kullanılan toprak tuğla, fabrikada yapıldığı ve binanın inşasında ilk defa kullanıldığı şekliyle kalmaktadır. Fakat, vücutlarımızın tuğlaları her dakika, hatta her saniye değişmektedir. Böylece, vücutlarımızdaki hücreler, birbirlerine değmelerinden ve çalışmalarından yenen çarklar ve aletler gibi süratle azalmaktadır. Ancak bu azalmayı, almış olduğumuz gıdalar tekrar temin eder ve hücrelerin azalması ve tükenmesinden sonra vücudun muhtaç olduğu yeni tuğlaları hazırlar.[106] İnsan cismi, devamlı bir şekilde kendi kendini değiştirir. O, her zaman su ile dolu akıcı bir ırmağa benzer. Fakat, bir saniye önceki aynı suyu onda bulmak imkânsızdır. Çünkü, akar durur. O halde, ırmak da kendini değiştirmektedir. Bununla beraber, o nehir, uzun zamandan beri akan aynı nehirdir, değişen şey ise sudur.

Bizim vücutlarımız, akan nehir gibi, devamlı bir ameliyenin tesiri altındadır. Öyle bir zaman gelir ki, vücutta eski bir hücre kalmamış olur. Çünkü, yeni hücreler eskilerin yerini almıştır. Bu değişme ameliyesi, çocukluk ve gençlik çağlarında süratle, yaşlılık çağlarında da devamlı bir yavaşlama ile olur. Bu ame-

---

106- Biz, hücreyi, ancak dış benzerlik dolayısiyle tuğlaya benzetiyoruz. Aslında, «hücre» son derece girift bir yapıya sahiptir. O da, başlı başına bütün bir cisimdir. Hücreler ilmî (= Cytology) bunu çözmeye çalışmaktadır.

liyenin ortalama değişme oranını hesab edecek olursak, on senede bir defa meydana geldiği meydana çıkar. Vücudun dış maddî yok olma ameliyesi devam eder. Fakat, insan içinden değişmez, olduğu gibi kalır. Onun ilmi, âdetleri, hafızası, emelleri, fikirleri, vesair iç alemi olduğu gibi sabit kalır, değişmez. O. hayatının bütün merhalelerinde, seneler önce mevcut olan «aynı insan» olduğunu hisseder. Gene o, ayaklarındaki tırnak uçlarından, başındaki saçların ucuna kadar, vücudundaki azalardan birinin değişmiş olduğunu hissetmez.

İnsan, vücudun eskimesiyle eskimiş olsaydı, en azından bunun, hücrelerin eskimesi ve baştan başa değişmesine tesir etmesi lâzım gelirdi. Fakat, böyle bir şey olmadığını hepiniz gayet iyi biliyoruz. Bu, «insan» veya «insan hayatı»nın, cisimden ve ihtiyarlamasına rağmen bâki kaldığını ve devamlı bir surette değişen hücrelerle devamlı akan nehir gibi olduğunu teyit eder. Bunun böyle oluşu, bir bilginin insanı şöyle tarif etmesine sebep olmuştur: İnsan, başlı başına bağımsız, zincirleme değişikliklere rağmen, değişmeden bâki kalan bir şeydir. Bu âlim, insan hakkındaki fikrini şöyle özetliyor:

«İnsan şahsiyeti, değişmeler alemi içinde, değişmeyen bir varlıktır.» (=Personality is Changelessneoo in Change.)

Ölüm, «insan» için bir yok olma ameliyesi olsaydı, insan vücudunda meydana gelen bu kimyevî değişmelerin olduğu her merhaleden sonra onun öldüğünü söyleyebilirdik. O zaman, ömrünün ellisinde ayakları üzerinde caddede yürüdüğünü gördüğümüz bir adamın bu kısa hayatında beş defa ölmüş olduğu hükmünü verebilirdik. Fakat, vücudun maddî zerrelerinin beş defa yok olmasiyle bu insan ölmemişse, onun, altıncı defa gerçekten öldüğüne, onun artık bir daha yaşamasına imkân kalmadığına nasıl inanabiliriz?

Bazı kimseler, bu istidlâli kabul etmeyecek ve diyeceklerdir ki: Akıl veya «insan» adını verdiğimiz dahili

varlık, başka bir şey değil, o ancak, vücudun dış âlemle olan ilgisi sonucunda meydana gelmiştir. Fikir ve emeller ise, maddî çalışma sonucunda değil, ancak, iki demirin sürtünmesinden ileri gelen hararet gibi meydana gelir.

Modern felsefe, «ruh»u şiddetle inkâr eder. **Sir James**'in inancı şöyle: «şuur» bir «varlık» (=entity) olarak değil, fakat o bir «vazife» (=function), bir «metod ve muamele» (=Jrocess) olarak bulunur...

Modern felsefe adamlarından bir çokları, «şuur»un kendi aslında, dış âlemdeki hareket ve faaliyetlerin sinirlere tesirinden başka bir şey olmadığında ısrar etmektedirler. Bu nazariyeye göre, vücut sisteminin gevşemesine bakarak, ölümden sonra hayat imkânlarının aranmasına mahal yoktur. Çünkü, dış âlemle tesir gören vücuttaki sinir merkezlerinden bir eser kalmamıştır. İşte bu yüzden onlarca, ölümden sonra hayat nazariyesi, aklî veya gerçek hiç bir esası olmayan bir fikir olmuştur.

Ben buna karşı diyorum ki, insanın hakikati, eğer bu olmuş olsaydı, şuur sahibi diri bir insan -haşa- yaratmayı bir tecrübe edeydik. Bugün bizler, insan vücudunun teşekkül ettiği bütün unsurları gayet iyi bir şekilde biliyoruz. Bu unsurlar, aynı zamanda, yeryüzünde ve dış fezamızda bulunmaktadır. Bunları gayet kolay bir şekilde elde edebiliriz. Vücut sisteminin ince binasını öğrenmiş, iskeletini ve dokularını anlamış bulunuyoruz. İnsan cismi gibi bütün vasıflariyle bir insan imal etmeye muktedir maharetli fen adamlarımız da var... -Ruh muarızları, eğer ilkelerinin doğruluğunda hâlâ ısrar ediyorlarsa- tecrübe edelim ve bu gibi vücutlardan yüzlerce insan yapalım, şu geniş yeryüzünün bir yerinde muhtelif alanlara koyalım ve «dış alemin tesirlerine göre» onların yürüyeccekleri, yiyip içecekleri ve konuşacakları günü bekleyelim.

Bu da, ölümden sonra hayatın bâki kaldığı imkânı demektir.

ÂHİRET'İN ZARURÎ OLUŞU

Şimdi de, dinin, bu nazariyeye iman etme esaslarını kurmuş olduğu sebepleri düşünelim: Hayat, tasavvur ettiğimiz gibi, bir «git gel»den ibaret değildir. Alman filozofu **Nietzsche**'nin[107] görüşüne göre, hayat saat gibi dolup boşalan ve bundan fazla hiç bir hedefi olmayan bir şey değildir. Âhiret hayatı, dünya amellerinin hayır veya şer, cezalandırılması gibi, büyük bir hedef güder. Âhiret görüşünün bu noktası her insan amelinin, hiç durmadan devamlı bir surette muhafaza ve kaydedildiğini öğrendiğimiz zaman bütün aydınlığiyle meydana çıkıyor. İnsanın, bunlarla tanındığı üç buudu vardır: Niyeti, sözü ve işi... İşte bu buudlar olduğu gibi bütünüyle kaydolunurlar. Dilimizden çıkan her harf, azalarımızın herhangi birinden meydana gelen her iş, fezanın boşluğunda kaydolunur. Günlerden bir gün, zamanlardan bir zaman sonra, insanın, dünya hayatında, hayır veya şer işlemiş olduğu ameller ve konuştuğu sözleri -isterse- bilmesi için ona, bütün ayrıntılariyle gösterilmesi mümkün olacaktır.

Fikirler, hatırlarımıza doğar, kısa bir zamanda onları unuturuz. Bunların yok olup gittiğini, artık bunlardan bir şey kalmadığını zannederiz. Fakat, uzun bir müddet sonra, uyku arasında bir rüya görürüz. Yahut ta, isteri veya cinnet hallerinde söylediklerimizden hiç bir haberimiz olmadan bunlardan bahsederiz. Bu bize kesin olarak isbat eder ki, akıl veya hafıza, sadece düşündüğümüz ve hissettiğimiz şeyler değil, ancak, bu hafızanın, bizim hissedemediğimiz, başlı başına müstakil ve kendi kendine meydana gelme kudretinde başka tarafları da vardır.

107- **Nietzsche:** 1844-1900 yılları arasında yaşamış bir Alman filozofudur. Tekâmül mezhebini tutarak, hayatın, bir ölüm-kalım savaşı ve hayata en lâyık olanın hakkı olduğundan başka hiç bir şey olmadığını, «en üstün insan»ın ulaşılması lâzım gelen bir hedef olduğunu söyler. German ırkçılığının kurucularından biri sayılır. (M.N.)

İlmî tecrübeler, bizim bütün fikirlerimizin, tam şekliyle korunduğunu ve onları hiç bir zaman silmeye gücümüzün yetmediğini isbat etmiştir. Bu tecrübeler, aynı zamanda, insan şahsiyetinin, bizim «şuur» adını verdiğimiz şeye munhasır kalmadığını, fakat, insan şahsiyetinin, şuur arkasında gizlenen başka cüzlerinin de bulunduğunu teyit etmiştir. **Freud** bu gizli cüzlere: «şuuraltı» veya «şuursuzluk» ismini verir. İşte bu cüzler de, bizim şahsiyetimizin büyük bir kısmını kaplar, hatta çok büyük tarafını kaplar diyebiliriz. Onu, denizlerin sathında yüzen büyük bir buzdağı (=Aysberg)'na benzetebiliriz ki, bu buzdağının sekiz parçasının su altında, ancak dokuzuncusunun su yüzünde bulunması gibi... İşte, bizim bütün düşündüklerimizi veya niyet ettiklerimizi muhafaza ve kaydeden «şuuraltı» altını verdiğimiz şey budur....

Freud otuzbirinci konferansında şöyle diyor:

«Mantık kanunları ve hatta zıtlar kaideleri, şuursuzluğun çalışmasına mâni olmazlar. Onda, birbirine zıt emeller, biri diğerini yok etmeden yan yana bulunurlar. Şuursuzlukta, bu birbirine aykırı fikirler için red veya aksülâmel gösterebilecek bir şey yoktur. Bizler, şuurlu ve aklî bütün hareket ve işlerimizin, hudutlu bir zaman içinde olup bittiğini, fakat, şuursuzlukta, zaman mefhumuna uyan bir şeyin bulunmadığını ve onda, zamanın geçtiği ve aktığına hiç bir işaret mevcud olmadığını söyleyen filozofların görüşlerini, şuuraltının iptal ettiğini görünce hayrete düşüyoruz. Bu da, hayret verici bir hakikatdir. Filozoflar ise, zaman akımının, zihnin işlerinde hiçbir değişiklik yapamadığı, şuuraltından asla çıkmayan «gizlenmiş derûnî iç güdüleri (=Conative Impulses)» hatta şuuraltında gömülü kalmış hayalî arzu ve emellerin, vâki ve hakikatte ezelî bulunduğu ve yıllarca ötesine kadar, sanki dün olmuş gibi mahfuz kaldığı hakikatini öğrenmeye teşebbüs etmemişlerdir.»[108]

108- New Introductory Lectures on Psycho-Analysis. London 1949. P. 99.

Psikoloji bilginleri, bu nazariyeyi bugün umumi bir şekilde kabul etmişlerdir. Bu nazariyeden anlaşılacağına göre, hayır olsun, şer olsun, insanın hatırından geçen her şey, şuuraltı sayfasına işleniyor, oradan ebediyete kadar kaybolmuyor, ona zamanların değişmesi ve hadiselerin geçmesi asla tesir edemiyor ve bu da, ister istemez, insanın iradesi dışında oluyor.

Freud bu kadarını bildiği halde, bu ameliyenin arkasında olan sebeplerin neler olduğunu ve onun, kâinat fabrikasında yapmakta olduğu hizmetin neler olduğunu anlayamıyor. Ve sonunda o, filozofları araştırmaya ve düşünmeye çağırıyor. Fakat biz, bu gerçeği, âhiret inancıyla karşılaştıracak ve ona benzetecek olsaydık, onun hakikatine süratle ulaşmış olacaktık. İşte bu gerçek, insanın içinde bütün amellerini kaydeden bir sicilin, hayata geldiğimiz andan beri bulunduğu imkânını büyük bir vuzuhla teyit ediyor. Aynı zamanda, yaşamış olduğu niyet ve işleri gene kendisinin göreceğini isbat ediyor:

«*Hem şanıma andederim ki, hakikat insanı biz yarattık ve nefsinin, içinden kendine söylediği, gönlünden geçirdiği gizli duygular, vehimler, hâtıralar, kuruntular, kararlar gibi iç şuurları biliriz. Ve biz o insana şah damarından daha yakınız.*»[109]

1- SÖZ MESELESİ:

Burada «söz» mevzuunu ele alalım: Âhiret inancına göre, insan, bütün sözlerinden mesuldür. İyi olsun, kötü olsun, hamd olsun, lânet olsun, konuşmuş olduğumuz bütün sözler, lisanımızı ister hak davasında kullanmış, isterse bâtıl yolda kullanmış olalım, hep bunlar, muazzam ve mükemmel bir sicilde korunmaktadır:

«*Gerek hayra ve gerek şerre dair ağzından ne çıkarsa, her*

109- Kaf Sûresi, âyet: 16.

halde ne yapığını, ne söylediğini gözeten bir gözcü vardır.»[110] Bu sicil, insan hesabının verilmesi için, Âhiret mahkemesi önünde açılacaktır.

Bunu gerçeğin imkânına, modern ilim de karşı değildir. Şunu gayet kesin bir şekilde biliyoruz ki, insan, konuşmak üzere dilini harekete geçirdiği anda, havada ses dalgaları meydana getirmektedir. Aynen durgun suya bir taş attığımız zaman su yüzünde meydana gelen daireler gibi... Bir elektrik zilini, her tarafı gayet muhkem surette kapalı cam bir kavanoz içinde koyduktan sonra, zilin düğmesine bastığımız zaman, zilin hareketini gözlerimizle gördüğümüz halde sesini işitmiyoruz. Çünkü, cam kavanozu, ses dalgalarını aksettirmiyor ve orada boğup bırakıyor. Fakat, normal hallerde, zilin ses dalgaları, kulak zarına çarpıyor ve kulak zarı, bu dalgaları otomatik olarak beyne gönderiyor, bundan anladığımız manaya, işitme duygusu diyoruz.

Modern ilim kesinlikle isbat ediyor ki, bu dalgalar «esir» de, ilk meydana geldiği andan itibaren ebediyete kadar olduğu gibi kalacaktır. Bu seslerin de ikinci bir defa dinlenmesi mümkündür. Fakat, modern ilim, bu sesleri geri getirmekten şu ana kadar âciz kalmıştır. Daha doğru bir tabirle diyebiliriz ki, uzun zamandan beri fezada ilerlemekte olan bu dalgaları, bir kere daha tutup dinlemeye muvaffak olamamışlardır. Âlimler, radyo cihazlarının, verici istasyonları tarafından yayınlanan sesleri aldığı gibi, geçmiş zamanlardaki sesleri tutmak için, bir aletin icat edilmesi imkânını -nazarî olarak- kabul etmelerine rağmen, bu alanda şu alana kadar hususî bir başarı gösterememişlerdir. Bizim, bu hususta karşılaştığımız büyük mes'ele, eski seslerin alınması ve dinlenmesi değildir. Fakat, her sesi ayrı ayrı dinleyebilmemiz için milyonlarca sesleri birbirinden ayırt etmektir. Bu da, bir hal çaresi bulduğumuz radyo meselesinin kendisidir. Yeryüzü üzerinde,

110- Kaf Sûresi, âyet: 18.

gece - gündüz çalışan binlerce radyo istasyonu, o nisbette çok programlar yayınlamaktadır. Bu programların dalgaları, fezada saniyede 186,000 mil süratle titreşir. Biz radyoyu açtığımız zaman, hiç birşey anlayamayacağımız bir sesler karışımını duymamız gayet makuldü. Fakat, bu böyle olmuyor, çünkü, bütün verici istasyonlar, programlarını, uzunlukları birbirinden ayrı dalgalar üzerinden yayınlarlar. Bunlardan bazıları programlarını uzun dalgadan, bazıları orta dalgadan, bazıları da kısa dalgadan gönderirler. Böylece, bu programlar, fezada uzunlukları birbirinden ayrı dalgalardan geçer ve radyo alıcı cihazının ibresini istenilen yere çevirince, orasını dinlemek mümkün oluyor.

Âlimler, eski zamanlarda söylenen sözleri birbirinden ayırıcı bir âlet icadetmeye muvaffak olamamışlardır. Böyle bir alet olsaydı, her asır ve zamanın tarihini kendi sesleriyle dinlemiş olacaktık. Bu görüşe göre, istikbalde böyle bir aletin icadiyle eski sesleri dinleme imkânı elde edilmiş olacaktır. İşte bu açıdan, Âhiret inancı kıyastan uzak kalmıyor demektir. Çünkü, kıyamet nazariyesi, insanın her konuştuğu sözün yazıldığını ve insanın, o hesap günü bütün bunlardan mes'ul olacağını söylüyor.

Burada, büyük bir farkla kıyas edilebilecek bir hadiseyi hatırlatmak yerinde olacaktır: İran'ın sabık başbakanı **Dr. Musaddık**'ın, 1953 yılındaki muhakemesi esnasında hapiste iken, yattığı koğuşa, otomatik olarak çalışan bir diktefon cihazı konulmuştur. **Bu cihaz, Dr. Musaddık**'ın, odasında bütün konuştuklarını banda almıştı. Daha sonra bu bandlar, mahkeme huzuruna onun aleyhinde tanık olarak çıkarılmışlardı... İşte bu, Âhiret'te olması mümkün olan bir örnektir.

Mes'elenin etrafındaki şu münakaşalarımız, Allah'ın melâikelerinin bulunduğunu, -başka bir tabirle- görünmeyen yazıcıların varlığını, bunların da, konuşulan her sözü feza sa-

hifelerine işledikleri isbat etmektedir. Bu da, Cenab-ı Allah'ın şu beyanını teyid etmektedir.

«Gerek hayra ve gerek şerre dair ağzından ne çıkarsa, her halde ne yaptığını, ne söylediğini gözeten bir gözcü vardır.»[111]

2 – İŞ (AMEL) MES'ELESİ:

Şimdi de iş (amel) mes'elesini ele alalım: Bu hususdaki malûmatımız, Âhiret'in vukuu imkânını müthiş bir sûrette doğrulamaktadır.

Modern ilim, ışıkta olsun, karanlıkta olsun, tek başımıza veya insanlarla berabeı olsun, yapmış olduğumuz bütün işlerimizin, resimler halinde fezada bulunduğuna ve herhangi bir insanın, hayatı boyunca işlemiş olduğu bütün iyi - kötü amellerini öğrenmek üzere, bu resimleri herhangi bir anda toplamanın mümkün olduğuna kesin olarak inanmaktadır. İlmî araştırmalar isbat ediyor ki, karanlıkta veya ışıkta, dururken veya hareket ederken bütün insanlar, devamlı surette ve her yerde «hararet» neşreder. Bu hararet, şekilleri ve buutları olduğu gibi akseder. Aynen, dilin harekete geçirdiği dalgaların tam bir yankısı olan sesler gibi... Son zamanlarda, herhangi bir şeyden çıkan hararet dalgalarının, fotoğrafını alan çok ince aletler icat edilmiştir. Bu alet, hararet dalgalarını (Heat Waves) yayınlayan herşeyin fotoğrafını mükemmel şekilde alacaktır. Meselâ: Ben şu anda yazı masamın başında oturuyorum. Bir saat sonra masadan kalkacağım. Fakat ben burada iken vücudumdan çıkan hararet dalgaları devamlı olarak orada kalacaktır. İşte bu cihaz vasıtasiyle, herhangi bir zamanda benim için şu masa başında oturuşumun resmini olduğu gibi almak mümkün olacaktır. Ancak, şu ana kadar icat edilen bu cihaz, olayın vukuundan bir kaç saat içinde, oradaki hararet dalgalarını resme alabiliyor ve şimdilik, zayıflığı

111- Kaf Sûresi. âyet; 18.

yüzünden, eski hararet dalgalarını resme alamıyor.

Işık ve karanlıkta aynı vazifeyi gören bu cihazda «Infrared Işınları» kullanılmaktadır. İngiltere ve Birleşik Amerika bilginleri, araştırmalarında bu cihazdan istifade etmeye başlamışlardır. Bir gece, New York semalarını meçhul bir uçak ihlâl etmişti. New York semalarındaki hararet dalgalarını bu cihazla resme aldılar ve bu yabancı uçağın modeli bir nevi bilinmiş oldu.[112] Bu cihaza: Harareti resme alan alet «evaporgraph» adı verilmektedir. Hindistan'da yayınlanmakta olan Hindistan Times gazetesi, bu keşif hakkında bir yorum yayınlayarak şöyle demişti: «Bizler, bu cihaz vasıtasiyle, istikbalde tarihimizi sinema perdesinde görmüş olabileceğiz. Gene bu cihaz, acaip keşiflere yol açabilir ki, tarih hakkındaki bilgilerimiz kökünden değişebilir.»

Ben bu buluşu, acaipliklerin acaibi olarak kabûl ediyorum. Çünkü, bu demektir ki, her birimizin hayatı, sinema artistlerinin bütün hareketlerinin, süratli otomatik filim makineleri tarafından filme alındığı gibi, ilmî bir seviyede filme alınmaktadır. Bir fakire vurduğun tokat, bir âcize yüklediğin ağır yük, yahut iyi veya kötü yaptığın bir hareket, kâinat perdesinde resme alınmaktadır. O şekilde ki, onu menedemiyorsun, ondan kaçamıyorsun. Karanlıkta da olsa, ışıkta da olsa senin resmin çekiliyor. Senin hayatın, stüdyoda senaryo romanı gibi filme alınıyor. Sen de, bu filmi uzun bir zaman sonra, filmin alındığı yerden çok uzak bir yerde, sinema perdesinde seyrediyorsun. Fakat, sen gene de kendini olay yerinde imişsin gibi hissediyorsun. İşte, insanın işlemiş olduğu şeylerin neticesi ve yaşamış olduğu vak'aların sonu böyle olacaktır. Kıyamet günü, herkesin önüne o hadiselerin tam bir filmi verilecek, o zaman insanlar haykırarak şöyle diyeceklerdir:

112- Reader's Digest. November 1960.

«Eyvah bize, bu defter de ne acaip... Ne küçük komuş, ne büyük, hepsini zaptetmiş, saymış....»[113]

Bundan evvelki sayfalarda ileri sürdüğümüz ilmî tafsilât, kâinat cihazlarının insanların bütün amellerini noksansız olarak kayıt ve tescil ettiğini açık olarak beyan etmektedir. Zihinlerimizde dönüp dolaşan herşey ilelebed stok ediliyor. Ağızlarımızdan çıkan her söz, üstün bir incelikle sicile işleniyor ve bizler, gece - gündüz devamlı çalışan filim kameraları karşısında yaşıyoruz. Kalbten olsun, dilden olsun veya diğer azalardan olsun, meydana gelen bütün işlerimiz ve hareketlerimiz, gayet üstün bir dikkat ve incelikle sicile geçiyorlar. Bu korkunç ilmî gerçekten bahsederken, herbirimizin kaziyesinin, ilâhî mahkeme önüne getirileceğini kabul etmekten başka çare kalmıyor. Çünkü, sahte delil ve şahitlerin ibrazı mümkün olmayan bu muazzem sistemi, bu adalet divanının kendisi hazırlamamış mıdır?

Bizim zikrettiğimiz bu tefsirden başka daha ince ve lâyık bir tefsirde bulunacak bir âlim tasavvur edemiyorum. Bu sıcak ve açık vak'alar beşeriyetin o hesap gününde kurulacak olan büyük adalet divanının karşısındaki mes'ûyetlerini idrak etmelerine kâfî gelmiyorsa, hangi gerçeğin, onların gözlerini açacağını bilemiyorum?

ÂHİRET'E OLAN İHTİYAÇ

Bundan evvelki sayfalarımızda, dinin, «mümkün» olduğunu iddia ettiği Âhiret gibi bir gerçeğin olup olmayacağından bahsettik. Bundan öğrendiğimiz sonuç da, Âhiret'in vukuu imkânını isbat ediyordu. Şimdi de, karşı karşıya bulunduğumuz mevzu bu âlemin, Âhiret gibi bir olaya -hakikaten- ihtiyacı olup olmadığıdır. Kâinat, -bugünkü durumuyla- Âhiret'in vukuunu gerektiriyor mu, gerektirmiyor mu?

113- Kehf Sûresi, âyet: 50

1 – MES'ELENİN PSİŞİK YÖNÜ:

İlk olarak, konunun «psişik yönü»nü ele alalım:

Prof. **Kingham**, «Plato's Apalogy» adlı kitabında şöyle diyor: «Ölümden sonraki hayat akidesi, ferahlık verici bir meçhûl (Cherrful Agnosticism)'dür.» Bu sözü, muasır ilhad filozoflarının fikir özeti olarak kabul etmemiz mümkündür. Onlar Âhiret akidesinin, bu dünyanın hudutlarından, müşküllerinden uzak, saadetle dolu hür bir dünya arayan insan aklının icat ettiği birşey olduğu görüşündedirler, ki o insanı, bu akideye inanmaya sevkeden şey, orada çalışma gayreti ve yorgunluk olmayan üstün bir hayat bulmak emelidir. Bu inanç da, insanın, örnek ve hayalî bir âlem düşünmesi sonucu doğurur ki, O, öldükten sonra muvaffak ve başarılı olacağını hayal eder. Fakat aslında, -gene filozofların görüşüne göre- gerçek olarak, bunun gibi ikinci bir dünyanın varlığı mümkün değildir.

Benim görüşüme göre, bu insan arzusu, -hadd-i zatında- başka bir alemin varlığını isbat eden kuvvetli bir «psişik delil» sayılır. Susuzluk gibi... Çünkü, susuzluk, suya delâlet eder. Halbuki, aslında su ile insan arasında hiç bir bâtınî hususî alâka yoktur. İşte bunun gibi, insan -psişik olarak- başka bir âlemi aramış olursa, böyle birşeyin hakikatte varlığına veya -en azından- var olmasına çok yakın bulunduğuna başlı başına bir delil sayılır. Bu nefsî arzu, bizim sonumuzun bu hakikatle olan ilgisini te'kit ettiği gibi, bu insanî garîzenin, en eski asırlardan beri insan seviyesinde mevcut olduğunu tarih bize bildiriyor. Şurada anlaşılmayan bir şey de, bâtıl bir şeyin, insanlığa böyle ebedî bir şekilde ve insanî seviyede tesir edebilmesi nasıl mümkün olur? Bu gerçeğin kendisi bile, başka bir âlemin varlığı imkânına kuvvetli bir karine olduğunu isbat ediyor. Bu psişik ihtiyacın, hiç bir delile dayanmadan inkârı da, taassup ve cehaletten başka bir şey değildir.

Bunun gibi büyük nefsî bir ihtiyacı inkâr ederek onun bâtıl olduğunu ikrâr edenler, yeryüzünde, bundan sonra herhangi bır gerçeği anlamakta, hakikaten insanların en acizleridir. Aslında anladıklarını iddia etseler bile, hangi delile, hangi burhana dayandıklarını bilemiyorum.

Onların iddia ettiklerine göre, Âhiret fikri, toplumların çıkardıkları bir sonuç oluyorsa, en eski asırlardan beri, insan düşüncesi nasıl oluyor da bu müthiş tabloya halâ mutabık kalmıştır? Başka herhangi bir insan fikrinden, binlerce yıllardan beri böyle bir silsileyle bugünkü asrımıza kadar gelmiş bir misâl bulabilir misiniz? Sizin en harika zekâlılarınızdan biri, bir fikir uydurarak, ezelden beri varmış gibi, onu insan nefsine acaba sokabilir miydi?

Her insanın, hayatında başarıya ulaşamayan bir çok emelleri vardır. O, dünyada ebedî bir hayat temennî eder. Fakat, kendisine verilen bu hayat, ölüm kanununa çarnâçar boyun eğmek zorundadır. İnsanın, ilim, kültür ve kıymetli tecrübeler edindikten sonra, başarılı büyük bir hayatın tam eşiğinde iken, ansızın ölümle karşılaşması acaip değil midir? Başarıya ulaşmış Londra tüccarları üzerinde yapılan istatistiklerin teyit ettiklerine göre, onların hayatları 45-65 yaşları arasında istikrar buluyor, bundan sonra, senede 5 ilâ 10,000 sterlin lirası kazanmaya başlıyorlar. İşte tam bu kıymetli zamanda, ansızın bir akşam veya bir sabah kalblerinin hareketi duruyor ve bu başarılı ticaretlerini denizler arkasında bırakarak, meçhûl bir aleme doğru yola çıkıyorlar.

Prof. **Winwood Reade** diyor ki:

«Bizi düşünmeye teşvik eden şey, bizim Allah'la şahsî bir alâkamızın olup olmadığıdır. Acaba, yaşamakta olduğumuz bu âlemden başka, bir âlem daha var mıdır? Bizler o âlemde, amellerimizin cezalarını görecek miyiz? Bu soru, sadece, büyük bir felsefî akide olarak kalmış, aynı zamanda, bizim en büyük amelî sorularımızın biri olmuştur. Bu, bizim bir çok menfaatimize

bağlı bulunan bir sorudur. Bizim şu kültürlü hayatımız çok kısadır. Gene bizim normal sevinçlerimiz de geçicidir ki, hayal ettiğimiz bir şeye muvaffak olduğumuz bir anda ölümle karşılaşırız. Eğer bizim bu sevinç ve saadetimizi daimî ve edebî kılacak hususî bir yol bulmuş olsaydık, bu yolda çalışmayı, içimizden ahmak olanlar ve delilerden başka kimse reddetmezdi.»[114]

Fakat bu yazar, burada bir parantez açarak, bu büyük nefsî arzuyu, en basit ve hiç bir kıymeti olmayan şeyler yüzünden inkâr ediyor ve diyor ki:

«Âhiret akidesi, ciddiyetle ve derinleşerek etrafını araştıramadığımız zamanlar, gayet makul bir fikirdi. Fakat, bu alanda yapılan araştırmalardan sonra, bunun boş ve asılsız bir şey olduğu meydana çıkmıştır ki, bunun boş olduğunu kolayca isbat etmek mümkündür. Akıldan mahrum cahil bir köylü, hatalarının mes'uliyetini taşımaz, ondan dolayı Cennet'e girecektir. Fakat. **Goethe**[115] ve **Roussea**[116] gibi dahiler Cehennem ateşinde yanacaklardır. Öyle ise, insanın, akıldan mahrum olarak yaratılması, **Gouthe ve Rousseau** gibi büyük adam olmaktan daha hayırlıdır... İşte bu fikir de, boş ve asılsız bir fikirdir.»[117]

Maxwel'in yapmış olduğu ilmî araştırmalara karşı, **Lord Kelwin**'in almış olduğu tutum da buna benzer. **Lord Kelwin**, her hangi bir nazariyeye, ancak mekanik örneğinin

---

114- Martyrdom of Man, P. 414.

115- **Goethe:** 1749-1832 yılları arasında yaşamış en meşhur Alman yazarlarındandır. Frankfurt'ta doğmuş ve eserleri arasında: «Faust», «Verner», «Herman ve Dorothe» gibi eserler bulunmaktadır. (M.N.)

116- **Jan Jak Rousseau:** 1712-1778 yılları arasında yaşamış bir Fransız yazarıdır. Cenevre'de doğmuştur. Felsefe ve sosyolojiye dair eserleri vardır. Getirmiş olduğu ideolojilerin, Fransız ve Romantik ayaklanmaların çıkmasına büyük tesiri olmuştur. Eserleri arasında: «Sosyal anlaşma», «Emil» ve «İtiraflar» bulunmaktadır. (M.N.)

117- İbid. P. 415.

çıkmasından sonra inanabileceğini iddia etmiş ve bu düşünceye dayanarak **Maxwel**'in yıldırım ve magnit nazariyesini reddetmiştir. Çünkü, Lord'un maddî örneklerinin biriyle analize edilmemiştir. Bu gibi tutum ve hurafî iddialar, modern tabiat dünyasında acaiplikle karşılanmıştır. Büyük bilgin **Sullivan** soruyor:

«Nasıl olur da, bir kimse, tabiatın, ondokuzuncu asıra mensup bir mühendisin, laboratuvarına koymuş olduğu gibi olması lâzım geleceğini iddia edebilir?»[118]

Ben de şu soruyu Prof. **Winwood**'a soruyorum:

«Nasıl olur da, bir yirminci asır filozofu, dış kâinatın, aslında kendi iddia ettiği gibi olması lâzım geldiğini söyleyebilir?»

Bu Profesör, gayet basit olan bir şeyi maalesef anlayamamış bulunmaktadır. O da, hakikatin dış bir olaya ihtiyacı olmadığı, aslında dış olayın (Hakikat)'e ihtiyacı olduğudur. Hakikat ise, bu kâinatın bir ilâhı bulunduğu ve o hesap günü onun huzurunda toplanıp yargılanacağımızdır. İster **Roousseau**, isterse adî bir vatandaş olsun herbirimizin, Allah'ına vefalı ve bağlı olması icabeder. Bizim kurtuluşumuzu tahakkuk ettirecek olan şey onu inkâr değil, ancak ona iman ve itaatimizdir. Garip olan şey, bu profesörün, **Goethe** ve **Rousseau**'yu hak yoluna çağırmayı münasip görmeyip, hakkı değişiklik yapmaya çağırmış olmasıdır. O, hakkın kendisine itaat etmediğini görünce de inkâr yoluna sapmıştır. Bu da aynen, askerî sırların gizli tutulması hususundaki kanunu inkâr edene benzer ki, bu kanun, bazen adî bir eri taltif eder, bazan da **Rosenberg** ve O'nun güzel eşi gibi mümtaz bir bilgini elektrik sandalyesinde idam eder.

Şu bir hakikattir ki, yeryüzünde «yarın»ı insandan başka düşünen bir mahlûk yoktur. İnsan, durumunun daha iyi olması

118- **J.W.N. Sullivan**, The Limitations of Science. P. 9.

olunda istikbali devamlı düşünmesi, gayretler sarfetmesi ve bıkmadan usanmadan çalışmasiyle, diğer yaratıklardan üstün bir hususiyet taşır. Şüphesiz, istikballeri için çalışan, önündeki kış hazırlığı olarak yiyeceğini depo eden karınca ve dünyaya geldikten sonra evlâtlarının barınması için yuvalar yapan kuşlar gibi bazı hayvanlar biliriz. Fakat, hayvanlardaki bu çalışma, onlarda doğuştan meydana gelen bir garize olarak bulunmaktadır. Bu da onlarda, mes'uliyeti düşünmekten meydana gelir. Onların bu vazifeleri, yarının müşküllerine olan endişelerinden değil, tabiî olarak vaki olur ki, tabiatiyle istikbalde menfaat görür. İstikbali düşünme meselesi de, anlayan ve idrâk eden bir fikir ister. İşte o da, sadece insanın hususiyetidir. Yaratıklardan hiç birisi bu vasfa sahip değildir.

İnsan ile hayvan arasındaki bu büyük fark, insanın, her hangi bir yaratıktan daha çok istifade edeceği durumların bulunması icabettiğini teyit eder. Hayvanın hayatı bugünün hayatı dediğimiz hayattır. Onda yarının düşüncesi yoktur. Fakat insan hayatı, «yarın»ı düşünmeyi iktiza ettirir. Biz bu ihtiyacı inkâr edersek, tabiata karşı gelmiş oluruz.

Bazı bilginler ve filozoflar, insanın, bugünkü karışık hayatında ümit kırıklığına uğramasının, onu daha iyi bir hayat düşünmeye mecbur ettiğine inanırlar. O bilginler, insan için, müreffeh bir topluluk içinde yaşama fırsatı verilirse, bu Âhiret fikrinin çürüyeceğini iddia ederler. Bu yüzden de, bir çok Romalı esirin, kendilerine göklerde saadetler vaad edildiği için Hıristiyanlığı kabul ettiklerini söylerler. Binaenaleyh, bu gibi bilginler ve filozoflar tayfası, Âhiret âlemi görüşü tamamiyle yok oluncaya kadar, insanlık saadetinin ve toplum refahının günden güne artacağını tahmin eder dururlar.

Fakat, ilimler ve teknolojinin parladığı son 400 senelik tarih, bu tahmini yalanlıyor. Teknolojik ilerlemenin insana en evvel hazırladığı şey, ona sayısız derecede vasıtalar vermiş olmasıdır. Bunları bazı eller ihtira etmişler, sonra da bunları

istismar ederek, küçük amele ve işçilere son vermişlerdir. Bundan sonra, servetlerin akımını kendi cep ve kasalarına çevirmişler ve milletlerden ortaya yoksul, fakir işçi gruplarını çıkarmışlardır. Teknik ilerlemenin sonucunda meydana gelen çirkin manzaraları, **Karl Marx**'ın, 18. ve 19. asırlarda yaşamış olan işçi tabakaları arasında gürültüler uyandıran «Kapital» adlı kitabında görmek mümkündür. Daha sonra, bu gürültülerin tesirleri görülmeye başlamış, bunu işçi teşekküllerinin giriştikleri uzun bir mücadele devresi takip etmiş ve durumları bir derece iyileşene kadar devam etmiştir. Ne var ki, ben işçilerin durumlarında meydana gelen bu değişmenin, bir dış görünüşten başka bir şey olmadığı fikrindeyim. Bugünün işçisi, dün almış olduğu ücretten daha yüksek bir ücret alıyor, fakat, hakikî saadet, ataları ve babalarının saadetinden çok kötüye düşmüş bulunuyor. Çünkü, teknoloji sistemi, insana, maddî görüşlerden başka hiç bir şey vermemiştir. Çünkü, bu sistem, ruhî değerlere sahip olmamıştır ki, insanlara saadet ve gönül rahatlığı verebilsin. Şair **Blake**'in modern medeniyet insanı hakkında söylediği şu beyti ne kadar doğrudur:

«A mark in every face I meet
Marks of Weakness, marks of Woe.»

«Her yüz ki üzerinde işaretler görürsün
Onda zaaf, onda zillet ve kin bulursun.»

Bertrand Russel bunu itiraf ederek diyor ki:

«Dünyamızın hayvanları ferah ve sürur içinde yaşarken, insanın, bu saadete, hayvandan daha lâyık olması lâzım gelirdi. Fakat, insanlar bu modern dünyada bu saadet ve refah nimetinden mahrumdurlar.»[119] Bugün, **Russel**'in dediği gibi, saadet denilen bu nimetten bulmak imkânsız bir şey olmuştur...[120]

New York'u gezmiş olursan, Imperior State binası gibi 102 katlı muazzam gökdelenler göreceksin. Bu binalar öyle

119- Conquest of Happiness, P. 11.
120- İbid, P. 93.

yüksektir ki, üst katlardaki suhunet derecesi, alt katlardakine nisbetle çok düşüktür. Bu binadan dışarı çıkınca yerden 1250 ayak yükselen ve aşağıdan en üst katına asansörle çıkılması sadece 3 dakika tutan bu binanın üzerinde bulunmuş olduğuna inanamayacaksın. Bu dev gökdelenleri ve caddelerdeki binlerce lüks arabaları vesaireyi gördükten sonra, önüne çıkan ilk gece kulübüne girince orada birbirine sarılmış kadın ve erkeklerin dansettiklerini göreceksin ve içinden: «Bu insanlar, ne mesut insanlar...» diyesin gelecektir. Sonra heyecanlı dans numaralarını seyretmek üzere bir masaya oturacaksın. Çok vakit geçmeden, o insanların içinden güzel bir kadın yanına gelecek, masada senin oturduğun iskemlenin karşısındaki iskemleye oturacaktır. Onun yüzünden hüzün ve elemlerin aktığını farkedeceksin ve hemen o, hiç bir mukaddimeye lüzum görmeden sana soracaktır:

– Ey ziyaretçi, acaba ben çirkin miyim?

– Ben bunu sende görmüyorum.

– Fakat ben güzelliğimi kaybettiğimi farkediyorum, öyle değil mi?

– Hayır... bana göre, sen güzelliğinden ve fettanlığından pek çok şeylere sahipsin...

– Teşekkür ederim sayın yabancı, fakat gençler bana hiç de rağbet göstermiyor ve benden randevu almıyorlar. Hayat benim için artık korkunç bir yalnızlık haline geldi....

İşte, New York'ta bu gördüğün manzara, modern asrın insanlık sahnesinden iktibas edilmiş bir manzaradan başka bir şey değildir.

İlim ve teknoloji, dev binalar kurmuş, gökdelenler çıkarmış, fakat sakinlerinin kalblerinden saadeti almıştır. O, müthiş aletler ve çarklarla işleyen fabrikalar inşa etmiş, fakat, işçilerini, arzuladıkları ve özledikleri rahattan mahrum bırakmıştır. İşte, ilim ve teknoloji tarihinin neticesi bundan

ibaret olmuştur. Öyle ise, nasıl olur da bizler, teknolojinin imalinden, barış ve saadetin hüküm sürdüğü bir dünya bekleyebiliriz?

2- ÂHİRET'İN AHLÂKÎ GEREKLİLİĞİ:

Mes'eleyi bir de ahlâkî yönden tetkik edecek olursak, Âhiret'in muhakkak olduğunu göreceğiz ve insanlık tarihinin, bunsuz hiç bir manâ taşımadığını anlayacağız.

İnsan yaradılışı, hayır ile şer, iyi ve kötü, zulüm ile adalet arasını ayırır. İşte insanı diğer yaratıklardan ayıran fıtrat budur. Fakat, Rabbinin, kerim bir yaratık olarak yarattığı bu insan ise, bu fıtrata sahip olmayan hayvanlardan fazla, Allah'ın bu fıtratını yıkıyor. O, kendi insan cinsine zulmediyor, onları öldürüyor, sürüyor ve onlara yapabileceği her kötülüğü tattırıyor.

Hayvanlar kendi cinslerine zulüm etmezler. Arslan, arslan sürüsü içinde sanki arslan değildir. Kaplan, kaplan sürüsü içinde sanki kaplan değildir. İnsan ise, kardeşlerini, hatta onlardan kendine en yakın olanlarını, orman kanunlarında bile eşine ender rastlanacak bir vahşetle parçalamaktadır.

Şüphesiz ki, insanlık tarihinde hak ve adalet ışıklarını da görüyoruz ve bunları takdir ediyoruz. Ancak, tarihin büyük bir kısmı, zulüm, fesat ve düşmanlık kıssalariyle doludur. Tarih yazarı, tarihî vak'aların olaylarının, insan vicdaniyle taban tabana zıt olduğunu görünce büyük bir hayal kırıklığına düşüyor.

Buraya, büyük tarihçilerden bazılarının sözlerini sıralamayı münasip görüyorum:

Voltaire[121]: «İnsanlık tarihi, cürümler ve felâketler tab-

121- **Fransua Mary Voltaire:** Paris'te doğmuş 1694-1778 yılları arasında yaşamış bir Fransız yazarı ve zamanının dahilerindendir. Prusya ve İsviçre'de kalmış, maddî felsefe hareketine liderlik etmiş, dinî ve medenî idarecilere karşı savaşmış, ateşli kalemiyle onları tenkit etmiştir. Şiir, tarih,

losundan başka bir şey değildir.»[122]

Herbert Spencer:[123] «Tarih, faydadan uzak, boş laflar ve dedikodulardan ibarettir.»

Napoleon[124]**:** «Tarih, hiç bir manâ ifade etmeyen büyük bir hikâyenin adıdır.»

Edouard Geen: «İnsanlık tarihi, cürümler, ahmaklıklar ve hayal kırıklıkları olmaktan ileri gidememiştir.»

Hegel[125]: «Hükümet ve milletin tarihten almış oldukları yegâne ders, onların tarihten hiç bir şey öğrenememiş olmalarıdır.»[126]

– Bu kâinat sahnesi, korkunç bir dramla sona ermesi için mi kurulmuştur?

Bu soruya bizim fıtratımız: Hayır... cevabını veriyor. İnsan vicdanındaki adalet ve insaf eserleri, bu imkânın meydana gel-

---

mektuplaşma ve felsefeye dair kitaplar yazmış, çoğunda ün kazanmıştır. Eserleri arasında: «Felsefî konuşmalar», «Candid», «Zeir trajedisi», «Muhammed» ve «12. Şarl» bulunmaktadır. (M.N.)

122- Story of Philosophy, Will Durant, P. 220.

123- **Herbert Spencer:** 1820-1903 yılları arasında yaşamış, ampirizm ekolü savunucularından bir İngiliz filozofudur. Tekâmül mezhebinin tesiri altında kalmıştır. İnsanın, Allah'ı tanımaya ulaşamıyacağı fikri, kendi görüşleri arasındadır. (M.N.)

124- **Napoleon Bonaparte:** 1769-1821 yılları arasında yaşamış, 1804-1815 yılları arasında da Fransa imparatoru olmuştur. Birinci (1794) ve ikinci (1796) İtalya saldırılarında meşhur olmuş, Mısır üzerine yapılan hücumlarda (1798-1799) kumandanlık etmiş, Ehram savaşında zafer kazanmıştır. Vatikan'dan Mısır'a ilk Arap matbaasını getirmiş ve 1801'de Fransız katolik kilisesini devletle birleştirmiştir. 1804'de azledilerek Elbe adasında inzivaya çekilmiş ve kısa bir müddet sonra Paris'e dönerek hüküm başına geçmiş, Avrupa devletleri onun aleyhinde birleşerek harbe girmişler ve Vaterloo'da (1815) mağlup olmuş Sent-Helen adasına sürülmüş ve orada ölmüştür. (M.N.)

125- **Frederik Hegel**: 1770-1831 yılları arasında yaşamış bir Alman filozofudur. Stutgart'da doğmuş, varolan ve fikrin, bir şey olduğunu, o da, düşünme olduğunu, düşünmenin de üç dönemde geliştiğini söyler. «Büyük mantık» ve «Hak felsefe ilkeleri» eserleri arasındadır. (M.N.)

126- Western Civilisation, **E. Menall Burns**, P. 871.

meyeceğini gerektiriyor. Elbette, hak ile bâtılın arasını ayıracak bir günün gelmesi lâzımdır. Zalim ve mazlumun, ektiklerini biçmeleri icabeder. Bu isteğin, tarihin esaslarından uzaklaştırılması imkânsızdır. Bunun, insan fıtratından da uzaklaştırılmasının mümkün olmadığı gibi...

Gerçek ile fıtrat arasını ayıran bu büyük boşluğun doldurulması icabeder. Olanlar ve olması icabedenler arasındaki bu korkunç mesafe, hayat için başka bir sahnenin kurulmuş olduğuna delâlet eder. Bu sahnenin muhakkak surette açılması lâzımdır. İşte bu büyük boşluk, hayatın tamamlanmasını ister. İngiliz roman yazarı **Hardy**'nin «Dünyanın, bir zulüm ve vahşet yeri olduğunu» söyleyen felsefesine insanların inandıklarını gördükçe hayrete düşüyorum. Fakat ben, bunun gibi kötü bir vaziyetin, onları, bugün mevcut olmayan ve aklın gerektirdiği bir şeyin, yarın muhakkak olabileceğini imana sevkedemediğini gördüğüm zaman da, daha büyük hayretlere düşüyorum.

– «Eğer bir kıyamet olmazsa, o azgın şeytanların başlarını kimler kıracak?»

Bu soru, gazeteleri okuduğum zaman, çok defalar, acı bir iniltiyle beraber dudaklarımdan dökülüyor. Bizim gazetelerimiz, hergün dünyada olup biten hadiselerin küçültülmüş bir tablosudur. Gazetelerin de bize getirmiş oldukları bu tablolar pek korkunçtur. Onlar, ölüm, insan kaçırma, yağmacılık hadiseleri, yalan ithamlar, siyaset tüccarlığı ve kelimelerle oynayan bâtıl propagandalardan bahseder dururlar. Gene bu gazeteler, filân devlet reisinin, millî menfaatler ve millî emniyet icapları adı altında, zayıf muhaliflerini nasıl ortadan kaldırdığını, bir milletin, tarih boyunca sahip olmadığı bir yeri, silâh zoru ile nasıl zaptettiğini hergün bize haber verirler. Bütün bunlar, zayıf ile kuvvetli, hakim ile mahkûm, devlet ile millet arasındaki fecaatlerin hikâyelerinden başka bir şey *değildir*.

Yurdumda son zamanlarda meydana gelen hadiseler ve bilhassa Cebelpur, Cemşitpur, Raurkila ve Kalküta'da olan toplu imhalar, tedbirli yağmacılık ve kundakçılık ameliyelerinden sonra, insanın, tasavvuru mümkün olsun veya olmasın, yeryüzü üzerinde bundan sonra her hangi bir cürmün vukuunu hatırından uzaklaştırmadan, «Lâiklik», «Cumhuriyet» ve «Şiddete başvurmamak» gibi sembolleri gösterirken, öbür yandan da en çirkin ırkçılık nevilerini, en kötü diktatörlük renklerini, en fazla şiddet tablolarını, tarih boyunca görülmemiş bir şekilde işleyebilir. Yırtıcı hayvanların, azgın kurtların, vahşi domuzların bile yapamayacakları bütün bu çirkin cürümler, kendisine: «İnsanlık öncüsü ve barış elçisi»[127] adı verilen bir liderin devrinde yapılmaktadır. Bu çirkin ve vahşiyâne şenâetler, bu seviyede kalmış olsaydı. gene de ehven sayılırdı, fakat, basın ve yayın asrı sayılan zamanımızda, korkunç cürümler, yağmacılık, ölüm ve kundakçılık gibi, milletleri kökünden yok etme hadiseleri uzun aylar, hatta bir çok seneler boyunca, Hindistan gibi gayet geniş bir ülkede oluyor da, dünya basını ve umumî efkâr bunlardan hiç bahsetmiyordu. Böylece, bu toplu imha hareketleri, sanki daha dün olmamış gibi, tarih sayfalarından tamamiyle siliniyordu.

Acaba bu âlem, fecaatlere, şeytanlıklara, vahşiliklere ve korsanlıklara bir sahne olsun da, zalim ve mazlum cezalarını görmesinler diye mi yaratılmıştır. İşte bu, böylece bir âlemin, hadd-ı zatında noksan olduğunu isbat eder, ki bu noksanlığın da, kendi kendine tamamlanması lâzım geldiğini ifade etmez mi?

127- Burada **Cavaharlal Nehru** kastedilmektedir. Yazarın işaret etmiş olduğu feci hadiseler, Hindistan'da, 1961, 1962 ve 1964 yılları zarfında olmuştur. Fakat, milletler arası sûikastler çerçevesi içinde bu hadiselerden hiç bir şey umumî efkára duyurulmamıştır.

3 – YOLA GİRME MES'ELESİ:

Mes'elenin başka bir yönünü araştıralım:

En eski asırlardan beri insan zihnini kurcalayan mühim bir mesele vardır ki, insanları doğru yola girmeye mecbur etme keyfiyetidir. Farzedelim ki, bu hedefe ulaşılması için, toplumun bazı fertlerine siyasî nüfuz ve salâhiyetler verilmiş olsun, o zaman, insanların cezalardan korkarak kötülüklerden kaçınmaları mümkündür. Fakat, bu gibi siyasî salâhiyetlere sahip olan kimseleri, adalet ve insafın tahakkukuna çalışmaya iten şey ne olabilir? Eğer bizler kanuna dayanarak, mahkemeler kurmuş olsaydık, polise ve kanuna boyun eğmeyen yer ve bucaklara adalet ve insafı nasıl ulaştırabilirdik. Eğer bizler, propaganda savaşları açarak, kötü ve mücrim insanları, bu kötülüklerden vazgeçmeye çağırsaydık, bizi kimler dinlerdi? Mecbur kalmadıkça ele geçen fırsat ve menfaatlerden kim el çekerdi? Evet, dünya cezalarının korkusu, insanın kötü yollara sapmalarını önlemeye muvaffak olamamıştır. Hepimiz biliyoruz ki, yalan, rüşvet, irtikâp, tavassut, salâhiyeti kötüye kullanmak ve benzerleri gibi bilinen vesileler, gene de her hangi bir cezadan uzak kalacaklardır.

İnsanın kalbinin içinden, vicdanından doğan aksülâmellerden başka hiç bir şey kötülüklerin önüne geçemeyecektir. Bu vicdan denilen mefhum, insan iradesine işlerse, ne olursa olsun onu dışardan gelecek bir tesir asla çıkaramaz. İşte bu hususiyet de, Âhiret inancından başka hiç bir fikirde bulunmaz. Bu akidede gizlenen kuvvetli (aksülamel) tepki, kötülükten korunmayı, her insan için şahsî bir menfaat ve maslahat olarak kabul eder. Bu da, herkesin önem verdiği bir menfaattir. Devlet reisi olsun, millet olsun... karanlıkta olsun, gün ışığında olsun, herkes, bir gün Allah ile karşılaşacağını düşünür. Gene herkes, Allah'ın onu gördüğünü ve kendisini bir gün zorlu bir hesaba çekeceğini hisseder. İşte Âhiret akidesindeki bu büyük ehemmiyet noktası, 17. asrın en büyük

yargıçlarından olan **Mathew Halos**'a şunları söyletmiştir:

«Dinin bir hiyle ve dolap olduğu sözü, sosyal sistemin istikrarı için sırtlarımıza yüklenen bütün bu mesûliyetleri hiç saymak ve inkâr etmek demektir.»[128]

Bu da Âhiret inanışının önem verdiği bir nokta değil midir?

Bizler, Âhiret meselesinin gerçek bir şey olmadığını iddia eden ilhad bilginlerinden bir çoklarının, -tarihin tecrübelerine dayanarak- insanın kontrol edilmesi ve bütün hallerde onun hak ve adalet yoluna karşı boyun eğmesi için, Âhiret'den başka çıkar bir yolun bulunamadığını söylemeye mecbur kalmış olduklarına dikkat edecek olursak, bu görüşün taşımış olduğu büyük önemi anlamış oluruz.

Alman filozofu **Kant**[129], ilâh fikrini inkâr ederken: «Onun varlığına kâfî bir delil bulamıyorum» diyor ve böylece dindeki «nazarî gerçekliği» inkâr ediyor. Fakat, aynı zamanda, ahlâkî yönden, dindeki «amelî gerçekliği» kabul etmeye mecbur kalıyor.»[130]

Voltaire de metafizik hakikatlere inanmıyor, fakat şöyle diyor:

«İlâh ve Âhiret'in önemi gayet büyüktür. Çünkü bu ikisi, ahlhakî ilkeleri meydana getirmekte rol oynayan en mühim iki esastır.»

Voltaire gene, bu akidenin, toplum içinde en iyi bir ahlâkî ortam yaratmaya başlıbaşına bir garanti sayılacağı fikrindedir:

128- Religion without Revelation, P. 115.

129- **Emmanuel Kant**: 1724-1804 yılları arasında yaşamış örnek bir Alman filozofudur. Eserleri arasında «Nazarî Aklı Tenkid», «Amelî Aklı Tenkid» ve «Aklî Hükmü Tenkid» gibi felsefî eserler bulunmaktadır. Yazar, bu eserleriyle, eşyanın mahiyetini, bizlerin, zaman ve mekân mefhumu içinde, ancak onların dış hissî görünüşleriyle anlayabiliriz, fikrini dile getirmiş ve bu yoldan, Allah'ın varlığını ve ruhun ezelî olduğunu istintac etmiştir. (M.N.)

130- Story of Philosophy, N.Y., 1954, P. 279.

«Eğer bu inanç ortadan kalmış olsaydı, daha iyi bir şekilde çalışmaya hiç bir tepki bulamayacaktık ve böylece sosyal sistemin çökme sonucu doğacaktı.»[131]

Âhiret'in hayalî bir düşünce olduğunu iddia edenlerin, şu soruları düşünmeleri lâzımdır:

– Bunun gibi hayalî bir düşünce, nasıl oluyor da, sosyal hayatımızın gerçeklerine nisbetle çok önemli bir şey oluyor?

– Buna baş vurmadan, dört tarafı mamur bir nizam neden kuramıyoruz?

– Bu akideyi içimizden çıkardığımız zaman, sosyal sistemimiz niçin çökecektir?

– Bunun gibi hayalî bir fikir, nasıl olur da hayatta böylesine önemli bir yer kaplamıştır?

– Kâinatta aslı olmayan hayalî bir düşüncenin, gerçeklerle hiç bir ilgisi olmamasına rağmen, hayatta bunun gibi hakikî bir önem kazanmış olan bir eşini bulabilir misiniz?

Hayatı nizama koymak ve onu hakikî, âdil esaslar üzerine kurmak için, Âhiret'e olan kaçınılmaz ihtiyacımız, -hadd-ı zatında- kâinat hakikatlerin en büyüklerinden biri olan Âhiret'in isbatına bir delildir. Eğer ben, «İstidlâlin bu mantıkî tarafı, bu nazariyenin hak olduğunu, ilmî laboratuar araştırmaları seviyesinde isbat etmektedir.» dersem, hiç de mübalâğa etmiş sayılmam.

4- ÂHİRET'E OLAN KEVNÎ İHTİYAÇ:

Bu mes'eleye üçüncü bir yönden bakalım. Ben buna «Kevni ihtiyaç» adını veriyorum. Bundan evvelki bahislerimde, kâinatta bir ilâhın varlığından bahsetmiştim. O hususlaki ilmî ve fikrî araştırmaların, bu kâinatın bir ilâhı bulunduğu hakikatine çağırdığını gayet açık bir şekilde isbata

131- **Windelband**, History of Philosophy, P. 496.

çalışmıştım. Şimdi de, bize şu suali sormak kalıyor:

– Eğer ilâh ile insan arasında bir ilgi bulunuyorsa, bunun muhakkak surette ortaya çıkmış olması lâzım geldiğine göre, bu ilgi açık olarak ne zaman belli olacaktır?

Halbuki, Allah'ın davasını tebliğ edenleri ise, idare sistemi «Gayr-ı meşru» olduğu gerekçesiyle, bunların hareketlerine mani oluyor. Bundan başka, -gece gündüz- propaganda büroları ve müesseselerini çalıştıran kimseler, bu davayı güdenlere:

«Füzelerimiz ayı gittiği halde, sizin Allah'ınız ile karşılaşmak şerefine mazhar olamadık.» diyorlar, bu müesseseleri aynı zamanda, bütün resmî propaganda vasıtaları da desteklemektedir. Bu dava adamları, risaletlerini açıklamaya kalkınca da asrımızın bilginleri bunlara: «Sizler gericisiniz, karanlıkta yürürsünüz» diyorlar.

Çocuklar doğuyor, sonra yaşlanıyor ve ölüyorlar.

Milletler şan ve şereflerinin zirvesine ulaşıyorlar, sonra çöküyorlar.

İnkılâplar oluyor, sonra sönüp gidiyor.

Güneş doğuyor, batıyor. Fakat Allah'ın varlığına dair hiç bir delil ortaya çıkmıyor.

Ve işte bu durumda, akıllarımız ve kalblerimiz, bizi ya Allah'ın varlığına iman etmeye, ya da bu varlığı inkâra çağırıyor. Eğer Allah'a imanı bulursak, Âhiret Günü'ne imandan başka çıkar yol yoktur. İnsanın Allah'a olan ilgisini beyan edecek bundan başka bir yol olamaz.

Darwin bu kâinatın bir «yaratıcı»sı bulunduğunu kabul etmiş, fakat, ileri sürdüğü «hayatın tefsiri» bu yaratıcı ile onun yaratıkları arasında en küçük bir bağın bulunduğu belirtisini içine almamıştır. **Darwin**, ayrıca, şu kâinatın bu bağın kabulünü gerektiren bir sona ihtiyacı bulunduğunu da hissetmiyor. **Darwin**'in, bu biyolojik nazariyesindeki bu büyük

boşluğu nasıl dolduracağını bilemiyorum. Benim aklım, kâinat işleriyle ilgisi bulunmayan ve kullarına hiç bir zaman yaratıcı sıfatını isbat etmeyen bir ilâhın varlığını asla kabul edemiyor. **Darwin**'in kabul ettiği yaratıcı ne acaip bir ilâh imiş ki, bunun gibi dev bir kâinatı yaratıyor da, onu, bu kâinatı yaratmaya sevkeden sebepleri göstermeden ve bu kâinatın yaratılış sebeplerini kendi bir çok sıfatlariyle bildirmeden son veriyor?

Bizler bu tehlikeli meseleye düşüncelerimizden bir azını ayırmış olsaydık, kalblerimizin şöyle haykırdığını işitecektik:

«Herhalde, o ceza saati olan Kıyamet muhakkak gelecek, onda asla şüphe yok..»[132]

Hatta bizler biraz araştırmış olsaydık, Kıyamet'in bize doğru koşarak geldiğini görecektik, onun hamile kadının karnındaki çocuk gibi, patlamaya ramak kalmış bir dinamit olduğunu bilecektik. Bize hiç danışmadan -ansızın- bir sabah veya bir akşam gelecek olan o günün ne kadar yakın olduğunu anlayacaktık:

«Resûlüm, sana Kıyametin ne zaman olacağını soruyorlar. Onun şiddetine ne yer dayanabilir, ne gökler... Kıyamet'in vaktini tayin meselesi o kadar ağırdır ki, onu Allah'tan başka hiç kimse bilmez, o size ansızın gelecektir. Sanki sen ondan ince bir araştırmadan sonra haberdar imişsin gibi soruyorlar. De ki: Onun ilmi, ancak Allah'ın nezdindedir, yalnız o bilir, velâkin insanların ekserisi bunu idrâk etmezler.»[133]

TECRÜBÎ ŞEHÂDET

Mevzuumuz olan Âhiret mes'elesini başka bir yönden araştıralım. Bu da, ölümden sonraki hayatı isbat eden ve tecrübeye dayanan bir delilin bulunup bulunmadığıdır.

İkinci hayatımıza ilk delil, hadd-ı zatında bizim ilk

132- Ğafir Sûresi, âyet: 59.
133- A'raf Sûresi, âyet: 178.

hayatımızdır. İkinci hayatı inkâr edenler, bedihî olarak ilk hayatı kabul ediyorlar. Öyleyse, bir defa meydana gelmiş olan hayat, ikinci bir defa aynı ameliyeyi iade etmekten niçin aciz kalsın? Bugün bizim yaşamakta olduğumuz tecrübenin ikinci bir defa olması nasıl imkânsız bulunsun? Şimdiki zamanda bir olayın vukuunu kabul ederek, onun, gelecek zamanda vukuunu inkâr etmek kadar, mantığa ve insan aklına düşmanlıktan büyük bir şey tasavvur edilemez.!!!

Şu acaip tezata bakın... İnsan, kâinatın tefsiri için harika gücüyle icat ettiği ilâhların, kâinatın hadiselerini bir kerre daha iade edebileceklerini iddia ediyor da, dinin ileri sürdüğü aynı nazariyeyi inatçılıkla red ve inkâr ediyor. Sir **James Jones** şu nazariyesiyle onlardan sayılabilir. Diyor ki:

«Dünyamızın, bazı hadiseler sonucunda tesadüfen meydana gelmiş olmasında, şaşılacak hiç bir şey yoktur. Kâinatımız, bugünkü durumiyle «bir tesadüf eseri meydana geldiği süre kadar» uzun bir süre kalmış olsa, dünyamız ile kıyas edebileceğimiz her hangi şeyin meydana gelmesi hatırdan uzak değildir.»[134]

Tekevvün ve tekâmül nazariyesine göre, bütün hayvan çeşitleri, başlangıçta tek bir çeşitten meydana gelmiş ve uzun tekâmül devreleri sonunda bugün bildiğimiz şekline ulaşmıştır. -Bu nazariyenin sahibi olan- **Darwin**'in koymuş olduğu bu tefsire göre, bugün mevcut olan zürefanın, başlangıçta, çift tırnaklı küçük hayvanlar sülâlesinden olduğunu, ancak, hayvan cinsinde meydana gelen küçük değişmeler ve farklarla doğma ve nesilleşmenin ileri getirdiği uzun ameliyeler sonucunda, bugün gördüğümüz şekilde, anormal derecede büyük iskelete sahip olmuştur.

Darwin, kitabında ondokuzuncu bölümünde, bu nazariyesini açıklarken, diyor ki:

134- Modern Scientific Thought, P. 3.

Bence kesinleşen şeyleren biri de, uzun bir zaman içinde, istenen ameliyatları yaptığım takdirde, normal bir çift tırnaklı hayvandan, zürefa gibi bir hayvan çıkarmam mümkün olacaktır.»[135]

İşte böylece, kâinat ve hayatı tabiî yollarla şerhetmeye çalışan bütün bilginler, -ilk hayatı yaratmaya yardımcı olan- aynı şartlar hazırlanmış olsa, hayat ve onun icaplarının bir kerre daha meydana gelmesinin mümkün olduğunu kabul etmek zorunda kalmışlardır. -Nazarî bakımdan- ikinci bir hayatın meydana gelme imkânı, hakikaten gerçek olan ilk hayatın imkânından daha kuvvetlidir. -Yaratıcısı kim olursa olsun- hayatı yarattığını kabul ettiğimiz her hangi bir şeyin, bedihî bir şekilde, ilk defa meydana getirdiği hadiseleri aynen, tekrar iade etmeye muktedir olduğunu kabul etmemiz icabeder ve bunu itiraf etmek gerekir. Bugün var olan ilk hayatı inkâr edersek, o zaman diyeceğim yoktur. Fakat, ilk hayatın varlığını kabul ederken de, son hayatı inkârda dayanmış olduğumuz bütün esasları çürütmüş oluruz.

PSİŞİK ARAŞTIRMA

Yukarıda zikrettiğimiz psişik araştırma isbat etmiştir ki, insanın bütün fikirleri, başka bir tabirle, insan beyninin bütün hücreleri, daimî bir şekilde baki kalmaktadır. Bu gerçek de, açık olarak, insan aklının, vücudun bir parçası olmadığını isbat eder. Vücudun bütün hücre ve dokuları, 3 ilâ 9 sene zarfında tamamiyle değişir. Fakat, şuuraltının kaydettiği şeyler, yüzlerce seneler geçmesine rağmen, her hangi bir değişme veya yanlışlık ve şüphe kabul etmez. Eğer bu unutmayan sicil, vücudun içinde olaydı, neresinde olabileceğini tahmin edemiyorum. Daha doğrusu, vücudun hangi kısmında olabilecektir? O eğer, vücudun her hangi bir parçasında ise, uzun

---

135- Origin of Species, P. 169.

seneler sonra meydana gelen bu değişmeler esnasında niçin değişikliğe uğramıyor? Bu ne acaip bir sicil ki, bütün levha ve tabloları kendi kendine kırılıyor da, kendisi bâki kalıyor, yok olmuyor?

Psikoloji ilmindeki bu yeni araştırmalar, büyük bir kesinlikle teyit ediyor ki, insan vücudunun hakikati, bazan parçalanma, sürtünme ve yok olma ameliyelerine maruz kalan maddî cisim gibi değildir. Fakat, bütün bunlardan ayrı, başka bir şeydir. Çünkü o, fanî olmaz, çok olmaz, hatta başlı başına müebbet kalır.

Bundan anlaşılacağına göre, mürûru zaman ve kanunları, bu âlemimizden başka bir yerde yoktur. Eğer orada, maddî cisimlerimizin yok olmasıyle başlayan her hangi bir başka âlem varsa, o, bu merhale ve kanunlardan tamamiyle uzaktır. Bizim giriştiğimiz bütün şuurlu işler, bu mania ve kanunların çerçevesi içinden çıkar. -**Freud**'ün inancına göre- eğer «başka bir aklî hayat» varsa, bu hayatın, sonu olmayan bir şekilde akıp gitmesi manasına gelir ki, bu hayat ölümden sonra yeniden yoluna başlar ve bizler gene de hayatta bulunmaya devam ederiz. Çünkü bizim ölümümüz, bu mürûr-i zaman ve kanunlarının çıkarmış olduğu sonuçlardan birinden başka bir şey değildir. Gene **Freud**'un dediğine göre, bizim hakikî varlığımız olan şuuraltımız hürdür, mürûr-i zaman ve kanunlarının tesiri altında kalmaz, o başlı başına müstakildir. Ona ölüm tesir etmez. Ölüm maddî unsurlardan kurulmuş olan cesede gelir. Hakikî insan olan şuuraltı ise olduğu gibi kalır. Bunun misâli: 25 sene önce başımızdan geçen bir olayı veya 20 sene evvel hatırımdan geçen bir fikri katî olarak unutmuş bulunduğum halde, bugün bunları rüyalarımda görüyorum. Psikoloji bilginleri, bu iki olayın şuuraltında en mükemmel suretiyle ve bütün incelikleriyle sanki daha dün olmuş gibi mahfuz kaldığını tefsir ederler.

Burada aklımıza şöyle bir soru gelebilir:

– Bu şuuraltı nerededir? -Plâklar üzerinde yazılı olan sesler gibi- hücreler üzerinde işlenmiş olsaydı, 25 senelik o olayın veya 20 sene evvelki o fikrin kaydedildiği hücrelerin, uzun yıllar önce yok ve kaybolduğuna ve bugünkü cesedimiz ile hiç bir surette alâkası kalmadığına göre, bu fikir vücudumuzun neresinde gizli kalmıştır? Evet, gayet kesin olarak isbat edilen tecrübî bir hakikat vardır ki, o da, bizim maddî vücutlarımız dışında kendi kendine bağımsız olan, vücudumuzla ve onun bir azasiyle birlikte yok olmayan bambaşka bir âlemin bulunduğudur.

RUHÎ ARAŞTIRMALAR

Ruhî araştırmalar (Psyhical Reseurches), ölümden sonraki hayatı, tecrübî ve ilmî seviyede isbat etmiştir. Bu araştırmalara hususî önem vermeye bizi sevkeden şey, her hangi bir ruhun «sâdece baki kaldığı»nı isbat etmekle kalmayarak, ölümlerinden evvel kendilerini şahsen tanımış olduğumuz şahsiyetlerin bile bâki kaldığını isbat etmesidir.

İnsanın eski zamanlardan beri elde edemediği bir çok hususiyetler vardır. Fakat bizler, şu ana kadar ancak son zamanlarda bunlara ışık tutabilmiş olduk. Bunlardan biri de rüyadır ki, insan cinsinin en eski hususiyetlerinden biri sayılır. Bu hususta psikoloji bilginlerinin keşfetmiş oldukları müthiş hakikatler, eskiler arasında bilinmiyordu.

Son zamanlarda araştırma mevzuu olan bir çok özellikler daha var ki, üzerinde dünyanın dört bir yanında muhtelif araştırma ve incelemeler yapıldıktan sonra, ortaya gayet mühim sonuçlar çıkmıştır.

Bunlar arasında, «ruhi araştırmalar» adını verdiğimiz araştırmalar da, modern psikoloji ilminin bir kolu haline gelmiştir. Bunun hedefi, insanın normal olmayan özelliklerini keşfetmeye çalışmaktadır. Bu gibi araştırmalarda bulunmak üzere, 1882 yılında İngiltere'de ilk enstitü kurulmuştur. 1889

yılında, 17,000 kişi arasında geniş çapta tedkiklerde bulunduktan sonra, faaliyetlerine başlamıştır. Bu enstitü halen «Ruhi Araştırmalar Derneği» adı altında faaliyetlerine devam etmektedir. Fakat, şu anda dünyanın muhtelif ülkelerinde çalışmalarına devam etmekte olan bir çok enstitüler bulunmaktadır. Bu enstitüler, geniş çapta araştırma ve tecrübelerinden sonra, insan şahsiyetinin, maddî cismin yok olmasından sonra garip bir şekilde bâki kaldığını isbat etmişlerdir.

Bir Amerikan şirketinin gezici bir mümessili, Missouri vilâyetinin Saint Jozef otelindeki odasında oturmuş, tüccarların siparişlerini kaydediyordu. Ansızın sağ tarafında birisinin oturduğunu farkediyor. Bu mümessil diyor ki: «Derhal yüzümü o tarafa çevirince, bunun, kız kardeşim olduğunu gördüm.»

Halbuki, kız kardeşi dokuz sene evvel ölmüştü. Kısa bir süre sonra, kız kardeşinin hayaleti ortadan kayboluyor. Bu mümessil, bu olaydan o kadar dehşete düşüyor ki, vazife gezisine devam edeceği yerde, Missouri'yi terkederek, Saint Luis'deki evine dönmeye karar veriyor. Eve gelince, evdeki yakınlarına olayı olduğu gibi bütün tafsilâtıyla anlatmaya başlıyor. Olayı anlatırken: «Kız kardeşimin sağ yanağında kızıl renkte gayet belli bir yara izi gördüm» sözünü söyler söylemez, annesi gayr-ı ihtiyari bir şekilde sıçrayarak bir çığlık atıyor ve titreyerek diyor ki: «O görmüş olduğun yaraya ben sebep olmuştum, bu da istemeyerek olmuştu. Bu olaydan çok üzülmüş ve kızımın bu görünüşü beni çok incitmişti. O zaman ben, bu yaranın bütün izlerini ortadan kaldırarak, oraya her zaman biraz pudra koyuyordum..» Ve annesi sözlerine şöyle devam ediyor: «Halbuki, ben o günden beri bu sırrı hiç bir kimseye asla açıklamamıştım.»[136]

136- Human Personality and its Survival of Bodily Death, FWH Myers. N.Y. 1903. vol. II. P.P. 27-30.

Bu ve benzeri vak'alar, sadece Amerika ve Avrupa'da değil, dünyanın her tarafında çok defalar vaki olmuş hadiselerdir. Fakat, modern ilmî araştırmaların en çok, dünyanın bu bölgesinde yapılmış olması dolayısiyle, gene dünyanın o bölgesinden tecrübî şahitler getirmemiz icabeder. Bizim bazı bilginlerimizde de, biraz basiret ve güvenme olsa ve kendi bölgelerinde böyle araştırmalara girişmiş olsalardı, bizim Asya ve Afrika ülkelerimizde de sayısız şahitler toplamaları mümkün olurdu. Ben şahsen, buna benzer bir çok olaylar bilirim ki, bu nazariyeyi müthiş bir şekilde destekler. Fakat bizler, maalesef bu gibi ilmî araştırmalara gerektiği şekilde ehemmiyet vermediğimiz gibi, bunun için lâzım gelen yatırım ve vakit ayırımında bile bulunamıyoruz.

Bu kabilden sayısız pek çok olaylar var ki, «bilinen şahsiyetler»in ölümlerinden sonra bile var olduklarını teyit eder. İnsanların, bu meseleleri gayet kolay bir şekilde yorumlamış gibi, bu olay ve hakikatleri «evham ve hayaller» olarak vasıflandırmak için önümüzde hiç bir imkân yoktur. Uzun bir zaman önce ölmüş olan bu genç kızın sağ yanağındaki yara izinin sırrını, genç kız ve annesinden başka hiç bir kimse bilmiyordu.

Ölümden sonra hayatın devam ettiğini teyit eden başka bir çok olaylar daha vardır. Bunlar da, otomatik olarak hareket edenler (Automatists)[137] adını verdiğimiz kimselerle ilgili olaylardır. Bu isim, kendi zatî iradeleri dışında fiil ve hareketlerde bulunanlara verilir. Bu gerçek de, -ölmüş olan bazı şahıslara ait- ruhların, hayatta bulunan bazı kimselerin cesetlerine yerleştiğine delâlet eder. Bu gibi insanlar, kendi hareketleri esnasında, ölü olan ruh sahiplerinden başkasının bilmediği bazı teferruatı açıklarlar. Sonra da, aylar ve yıllar

---

137- Bu gibi kimseler, bizim «cinlerin musallat oldukları kimseler» dediğimiz insanlar sınıfından olabilir ki, böyleleri iradeleri ellerinden alınmış bir şekilde, başkalarının dillerinden konuşurlar.

geçer, bu malûmatın, gerçek hakikatler olduğu meydana çıkar.

Bunlardan başka, aynı anda konuşan ve yazan kimseler vardır. Yazılan şeylerin konuşulanlarla hiç bir ilgisi yoktur. Yazan kimse de, kendisinin neler yazdığını asla bilmez, ancak yazdıklarını okuyunca bunu anlar. «Bu olay da, -kendi şahsî ruhundan başka- bir ruhun, cesedinde yerleşerek ona yazdırdığını isbat eder.»[138]

Yeni bilginlerimizden bir çokları, bu istidlâl şeklini kabulde tereddüt ediyorlar. **Brad** şöyle diyor:

«Modern ilim kollarından hiç biri, ölümden sonra her hangi bir hayatın imkânlarını teyid etmiyor. Ancak ruhî araştırmalardan elde edilen şüpheli istisnalar bunu kabul etmektedir.»[139]

Halbuki, **Brad**'in bu istidlâlini ben şu söze benzetiyorum:

«Düşünce, bir hakikat olup olmadığında, şüpheli bir istisnadır. Çünkü, insandan başka, yeryüzünde bulunan milyonlarca hayvandan hiç biri, bu gerçeği doğrulamamıştır.»

Ölümden sonra hayatın bâki kaldığı veya yok olduğu hususu başlı başına psişik bir mesele olması dolayısiyle, ancak psikoloji ilmi ile ilgili bir mes'eledir. Fakat, bizim onu, ilimlerin başka kollarında aramamız, düşünce hakikatını, «Nebat» ve «Maden» ilimlerinde aramaya benzer. Gene bunun gibi, böyle ince ve mühim bir mes'eleyi araştırırken, bizim, insan vücudunun içini hakem olarak kabul etmemiz de mümkün olamaz. Sebebi de, hayatta bâki kaldığını ve devam ettiğini iddia ettiğimiz ruh, bu maddî cismin içinde bulunmaz, fakat o, oradan başka bir cisimdedir.

İşte, bilginlerimizin bir çoklarını, netice vermeyen uzun ilmî araştırmalarından sonra, «Ölümden sonraki hayat»ın bir gerçek olduğunu itirafa sevkeden şey bu olmuştur. Braun

---

138- A. Philosophical Scrultiny of Religion. P.P. 407-10.

139- Religion. Philosophy and Physical Researches. London 1935. P. 235.

Üniversitesi felsefe hocası olan Prof. **Dukas**, kitabının on yedinci bölümünde, ölümden sonraki hayat mes'elesine psişik ve felsefî yönden ışık tutmuştur. Prof. Dr. **Dukas**, ölümden sonraki hayata dinî bir akide olarak inanmıyor. Fakat o, araştırmaları esnasında bir çok delil bulmuş ve sonunda, din hükümlerinden uzak olarak, Âhiret hayatına inanmaya mecbur kalmıştır. **Dukas**, kitabının 17. bölümünün sonunda şöyle diyor:

«Ekserisi büyük mütehassıslardan kurulu en dâhi bilginlerimizden bir heyet, bu mes'ele ile ilgili delil ve şahitleri gözden geçirmişler ve bunları çürütecek tenkitçi bir gözle araştırmışlardır. Sonunda, «ruhun bâki olduğu» görüşünü, makul ve olması mümkün bir nazariye haline getiren bir çok deliller bulunduğu neticesine varmışlardır. Onlar, bu delillerin ancak bu yöne doğru tefsir edilebileceği kanaatini çıkarmışlardır. Bu araştırmaları yapan büyük profesörler arasında şunları sayabiliriz: **Alfred Russel Walis, Sir William Crox, V.W. H. Myres, Cesar Lumbrazo, Camille Flamarion, Sir Oliver Log, Dr. Richard Hogson, Mr. Hanry Cidwik, Prof. Hislob.**»

Dr. Dukas ilâve ederek diyor ki:

«Burada -içimizden bir çoklarının dinî bir akide olarak inandıkları- ölümden sonra hayatın devam ettiği inancı, sadece gerçek olarak kalmıyor, fakat, dinin iddia ettiği bir çok inançlardan, tecrübeye dayanan delillerle isbatı mümkün yegâne inanç olarak meydana çıkıyor. Eğer bu doğru ise, din adamlarının, ölümden sonraki hayatın şekli hakkında iddia etmekte oldukları fikirlerden sarf-ı nazar ederek, bu hususta kesin bilgiler elde etmemiz mümkündür. İşte o zaman, bu nazariyenin dinî yönüne iman etmeye ihtiyacımız kalmayacaktır.»[140]

---

140 – A Philosophical Scruitiny of Religion. P. 412.

Dr. Dukas, -ölümden sonraki hayat mevzuunda bu derece açık delillere ulaşarak, sonra da onun dinî yönünü inkâr etmesiyle- kendisiyle, uzak bir bölgede oturan bir akrabası arasında konuşma imkânı olmadığında ısrar eden bir köylüye benzer. Bu köylünün akrabasının bulunduğu uzak bölgeye telefon hattı varsa, akrabasını telefonda arayıp bulduktan sonra ahizeyi kendisine versen, konuşmasını bitirdikten sonra sana: «Bu sesin, benim akrabamın sesi olması zarurî değildir, belki de bu ses, makinelerin birinden çıkıyordu...» demesi gibi...

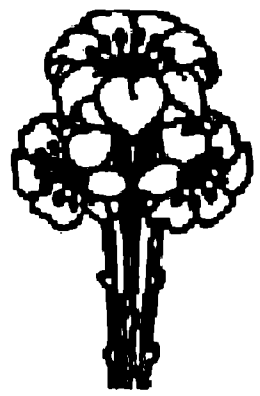

ALTINCI BÖLÜM

PEYGAMBERLİĞİN İSBATI

Allah'a imandan sonra, dindeki mühim inançlardan biri de, peygamberliğe veya vahiy ve ilhama iman akidesidir. Bu da, Cenab-ı Allah'ın, insanlar arasından seçtiği bir kimseye, hem cinslerine, Allah'ın hoşnut ve razı olduğu şeyleri bildirmesi için emirlerini ihtiva eden sözlerini indirmesi demektir.

Allah ile peygamber arasında, her hangi bir «sıcak bağlantı hattı» görmeyince de, bizler, bunu inkâr etmişiz. Fakat bugün, bilinen hakikatler sayesinde, tam bir kolaylıkla bur mes'eleyi anlayabiliyoruz.

Her an etrafımızda cereyan eden pek çok hadise vardır ki, bizler bunları anlatmaktan veya işitmekten, yahut ta kendi sinir cihazlarımız vasıtasiyle hissetmekten aciz kalıyoruz. Bütün bunları, modern ilim, keşfettiğimiz ilmî cihazlar sayesinde anlamamızı kolaylaştırmıştır. Işte bu cihazlar, bir kaç mil uzaklıkta uçan bir sineğin sesini, kulağının dibinde uçuyormuş gibi alabiliyor.

Bu ilmî cihazlardaki gelişme o dereceye varmıştır ki, fezada vuku' bulan kevnî ışınların çarpışmalarını bile kaydedebiliyor.

İnsanoğlu, o kadar çok alet icad etmiştir ki, bunlarla o, bizim normal işitme yollariyle işitmemiz mümkün olmayan bir çok olayları anlayacağını isbat etmiştir.

Normalin üzerinde bulunan bu işitme gücü, sadece, modern ilmî aletlere mahsus kalmamış, Cenab-ı Allah, bu kuvveti bazı hayvanlara da vermiştir. Bunda şüphe yok ki, insanın işitme cihazı çok mahduttur. Fakat, bazı hayvanların işitme cihazları ise çok farklıdır. Meselâ: Köpek, yoldan geçen bir hayvanın kokusunu alabilir. Bu yüzden suçluların ve mücrimlerin aranması esnasında köpekten istifade edilmiştir. Hırsızın kırmış olduğu kilidi, terbiye edilmiş ve eğitim görmüş köpeğe koklatılınca, o, kırık kilit üzerinde bulmuş olduğu muayyen kokunun izinde giderek, binlerce kişi arasında ansızın hırsızı yakalayabilir.

Bizim işitme hudutlarımızı aşan sesleri işiten pek çok hayvanlar vardır. Bu alanda yapılan araştırmalar, bazı hayvanların telepati kuvvetine sahip olduklarını isbat etmiştir. Kanatlı bir haşere olan güve - (Moth)'yi açık bir pencereye koysak, eşinin gayet uzak bir mesafeden işiteceği bir ses çıkacaktır. Eşi de, ona bulunduğu yerden aynı şekilde cevap verecektir.

Gene haşerattan bir nevi çekirge vardır ki, ayak ve kanatlarını birbirine sürterek, normalin üstünde sesler çıkarır ve yarım mil uzaklıktan işitilir. Bu çekirge, eşini çağırmak için 600 ton havayı harekete geçirir. Eşi de, hareket etmeden sakin bir surette, bizim 'bilmediğimiz, fakat, erkek çekirgenin bildiği bir şekilde cevap verir. Erkek çekirge, o zaman, eşini nerede olsa bulur.

Gene araştırmalar isbat ediyor ki, çayır çekirgesi, işitmede, harika bir kuvvete sahip bulunmaktadır. Öyle ki, bu çekirge, hidrojen zerresinin içinde meydana gelen hareketi duyar ve hisseder.

Böylece, hususî 'duyguya sahip bulunan hayvan ve

haşeratın, gözle görülmeyen vesilelere de sahip olduklarını te'kid eden daha pek çok misaller vardır.

Bu eğer böyle olursa ve bu dünyada insan kulaklarının işitemediği, fakat aletlerin kaydettiği hareketler ve seslerin mevcut olduğu mümkün ise ve gene bazı hayvanlar, diğer hayvanların hilâfına, birbirleriyle haberleşiyorlarsa, bir insanın, diğer insanların anlayamayacağı bir şekilde, Rabbinden ses işittiği iddiasında şaşılacak ne olabilir?

Acaba bundaki taaccüp ve hayret noktası nedir?

Yüce Allah, peygamberliğe seçtiği insana, onun alıcı ve anlayış kabiliyetini verdikten sonra, -gene kendisinin bildiği bir hikmetle- gizli araçlariyle haber ve sözlerini göndermiştir. Aslında burada, bizim ilmî müşahede ve tecrübelerimiz arasında hiç bir tezat ve çarpışma yoktur. Bu da, muhtelif yerlerde, muhtelif yollarla yaptığımız tecrübeler ve araştırmalardan meydana gelen gerçeklerden biridir. Vahiy de, tecrübelerden sonra gerçek şeklinde bulunduğumuz bir imkândır.

Telepati, doğma ve gaybden bir şeyler anlamak hayvanlara mahsus kalmamış, insanda da bulunmaktadır. **Dr. Alexis Carrell**[141] diyor ki:

«Ferdin, zaman ve mekân çerçevesi içindeki hududu, mücerret faraziye ve takdirden ibarettir.»[142] Bir telepati bilgini, bizi uyutabilir, güldürebilir, ağlatabilir. Aynı zamanda, bizim bilmediğimiz söz ve fikirleri nakledebilir. Bu, hiç bir vesileye ihtiyacı olmayan bir ameliyedir ki, bunu telepati bilgini ve karşısındaki şahıstan başkası hissetmez.

Bu eğer böyle olursa, aynen böyle bir ameliyenin, Allah ile kulu arasındaki vaki olması neden imkânsız olsun? Bizler, Allah'a imandan sonra, telepati ameliyeleri de dahil olmak

---

141- Man the un Uknown. P. 244.

142- Yani. bu hududun. imkânlar bakımından sonsuz oluşudur.

üzere, bunun gibi bir çok tecrübeleri görünce, vahiy ve ilhamın inkârına hiç bir esas bulamıyoruz.

1950 yılında Bavaria'da bazı mesûl makamlar, **Vrenter Strobil** adında bir Avusturyalı aleyhine, telepati yoliyle radyo programlarına müdahale ettiği gerekçesiyle dava açmışlardır.

Avusturyalı **Vrenter Strobil**, telepati gösterilerini, Münih'in Rigna otelinde yapıyordu. Seyircilerinden birine, iskambil kâğıtlarını vererek, bunların içinden bir kâğıt seçmesini istemişti. Telepati bilgini, bu kâğıdın ismiyle, otelin ismini aynı tertiple, bu seyircinin zihninden, Münih mahallî radyosundan haberler bültenini okuyan spikerin zihnine, spikerin bundan hiç bir haberi olmaksızın aktaracağını iddia ediyordu.

Bir kaç dakika sonra, insanlar, radyoda spikerin heyecanlı bir titrek sesini işitiyorlar. Spiker: «Rigna Oteli – maça kızı» diyordu. Seyircinin zihnindeki kâğıt ismi ve tertip aynen böyle idi.

Spikerin sesindeki heyecan ve korku belli idi, fakat, haberlerini okumaya devam etti. Münihli dinleyicilerden pek çoğu hayretler içinde kalmış ve radyo evine edilen yüzlerce telefonla, bundaki acaip sırrın ne olduğunu soruyorlardı. Çünkü, dinleyiciler, haber ile «Rigna Oteli – maça kızı» arasındaki ilginin ne olabileceğini anlayamamışlardı. Radyo evinin doktorunu, spikeri muayene etmek üzere getirdiler. Doktor yaptığı muayenede, spikerin tehlikeli bir ıztırap içinde olduğunu keşfetti, spiker şöyle diyordu:

«Aniden başımda şiddetli bir ağrı hissettim, ondan sonra neler olduğunu bilemiyorum.»

Bilginler, bu gibi telepati ameliyelerini şerheden bir çok nazariyeler ileri sürmüşlerdir. Bazıları bunların, beyinden çıkan dalgalar olup, üstün bir süratle bütün dünyaya yayılmakta olduğunu söylemektedir. Bunun için bu ameliyelere, beyin dalgaları nazariyesi (Brain Jaye Theory) adını vermişlerdir.[143]

143- Religion. Philosophy and Physical Research, **C. D. Broad** P.P. 47-48. Man the Unknown. P.P. 224-49.

Biz de diyoruz ki, eğer bir insan, normal olmayan bir uzaklıkta bulunan başka bir insana, görünen maddî hiç bir vasıta kullanmadan fikirlerini olduğu gibi aktarabiliyorsa, aynı ameliyenin, Allah ile kulları arasında olması neden imkânsız olsun? Sayısız derecede misâlleri olan insan kuvvetinin bu iktidarı, peygamberliğini gönderdiği esnada, Allah ile kul arasındaki kelime ve manaların alâkasını anlamamıza yol açan, bir tecrübe karinesinden başka bir şey değildir.

Telepati, insanlar arasında bilinen bir şeydir. Bu da, bizi, Allah ile kul arasındaki o büyük telepati sistemini düşünmeye ve anlamağa teşvik eder. Bu ilâhî doğuş, «vahiy» derecesine ulaşınca en üstün şekline varmış olur ki, bu vahiy, bizim hayatımızda, hudutlu seviyelerde görmüş olduğumuz telepati nevilerinden «Kâinat çapında bir telepati» sayılır.

A) RİSÂLETİN ZARURİ OLUŞU

Vahiy ve ilhamın imkân dahilinde olduğunu açıkladıktan sonra Yüce Allah'ın, sözlerini diğer insanlara ulaştırmak üzere, bir insana hitap etmesinin «zarurî» olup olmadığını araştırmamız icabeder.

Risâletin zarurî oluşuna en büyük delil, peygamberin haber verdiği şeylerin, insan hayatı ve onun sonu ile ilgili en önemli şeyler oluşudur. Halbuki, insan, kendi şahsî gayretleriyle bu hakikatlere asla ulaşamaz. O insan ki, hayatın başlangıcı ve sonu hakkındaki sırları; hayır ve şer ile ilgili hakikatleri; insanın, insanlık çalışması keyfiyetlerini; insanlığın hayır ve refah yolunda ilerleyebilmesi hususundaki hayat cihazlarının tanzimini anlamak için, binlerce seneden beri kâinatın hakikatlerini araştırmaktadır. İnsanoğlunun bu gayretleri ise, günümüze kadar tam bir başarıya ulaşamamıştır. Demir ve petrolün sırlarını keşfettik, kısa bir çalışmadan sonra, tabiatın hakikatlerini öğrendik. Fakat, buna rağmen bizler, insan ilmini keşfetmekten aciz kaldık... Bizim en harika akıllarımızın bu

ilim üzerinde yaptıkları araştırma gayretlerine rağmen, bu ana kadar, maalesef insanlık ilminin prensip ve esaslarını tahdid edememişlerdir. İşte bu da, insanın, kendi kendini anlayabilmesi için, Allah'ın önderlik ve irşadına ihtiyacı olduğuna en büyük delildir.

Modern insan, hayat bilmecesini henüz çözememiş olduğunu kabul ediyor. Fakat o, her ne olursa olsun, bu girift sırrın maskesini bir gün kaldırmaya kaderin yardım edeceğini umud ediyor. Şüphesiz ki, ilim ve fen toplumun, insanın psişik ihtiyaçlarını karşılamaktan aciz kalışı: «Bizler, maddî ilimlere normalin üzerinde bir ehemmiyet verirken, aynı zamanda, insanlık ilimlerini, daha ilk merhalelerinde terkettik.» sözündeki fikri teyit etmez mi? Fakat, önüne geleni toplamak gibi hudutsuz emeller peşinde olanlar da bu alanda -insanlık ilimleri- hiç bir şey elde edememişler ve sonunda kendi sapıklıkları içinde bocalayarak, yollarını şaşırmışlardır. Fen kolundan Nobel armağanını kazanan **Dr. Alexis Carrel** diyor ki:

«Fransız ihtilâl ilkeleri, **Marx** ve **Lenin** fikirleri, örnek insan aklından başka bir şey değildir. İnsanlık, alâkaları kanunlarının, henüz keşfedilmemiş olduğunu, tam bir açıklıkla bilmemiz bir borçtur. Toplum, iktisat ve benzerleri ise, isbatını imkân dahiline alacak hiç bir delili olmayan ve başlı başına faraziye ve takdire bağlı kalmış ilimlerdir.»[144]

Şüphesiz ki, modern ilimler, insanın önünde büyük alanlar açmış bulunuyor, fakat aynı zamanda, bu mes'eleyi daha karışık ve girift bir hale sokmaktan ileri gidemiyor ve hiç bir dönemde müşküllere bir hal çaresi bulmaya yardımcı olamıyor.

Prof. **J. W. N. Sullivan** diyor ki:

«Modern ilmin keşfettiği şu kâinat, baştan başa fikir tarihinde gene de en karışık ve en karanlık mes'ele olarak kalıyor. Şüphesiz ki, tabiat hakkındaki bilgimiz, geçmiş her

144- Man the Unknown. P. 37.

hangi bir asırdan çok daha ileridir. Fakat, bütün malûmatlar, bizi gene de ikna edemiyor, halbuki bugün bizler, her yönde tezatlar ve karışıklıklarla karşılaşıyoruz.»[145]

Hayatın sırlarını çözmek için maddî ilimlerle yapılan uzun araştırmalardan sonra, karşı karşıya bulunduğumuz bu esef verici hakikat, bu sırları anlamanın henüz insana verilmemiş olduğu neticesini çıkarmaktadır.[146]

Bizim durumlarımız, hayatın sırrını öğrenmeye bizi mecbur ediyor. Çünkü bizler, onu öğrenmeden ve mükemmel şekliyle hayat sürdüremeyiz. Bunun için, hayat, bütün kalblerimizle elde etmek istediğimiz şeylerin en başındadır. Şahsiyetlerimizin en ulvî bir parçası olan aklımız da, onsuz rahat olmaz. Öyle ise, bu hakikatı kaybettikten sonra hayatın hiç bir önemi kalmıyor demektir.

Bir yandan, hayatın sırrını öğrenmek, bizim en büyük ihtiyacımız olduğu gibi, öbür yandan da, ona sadece kendi himmet ve gayretlerimizle de ulaşamayız.

İşte bu durum da, «vahiy»e olan şiddetli ihtiyacımızı beyan etmeye kâfidir. Hayatın sırrını öğrenmenin büyük önemi, sonra da, bu sırrın insan gücü dairesinden dışarı çıkışı, dışarıdan da bir bilginin gelmesi lâzım geldiğine delâlet eder. Aynen, insan hayatının muhtaç olduğu ışık ve hararetin dışarıdan gelmesi gibi...

Vahyin mümkün ve zarurî olduğunu kabul ettikten sonra, üzerimize düşen vazife, peygamber olduğunu iddia eden insanı araştırmaktır. Acaba o hakikaten vahiy sahibi midir? Dinî akide, bir çok peygamberlerin gelmiş olduğunu söyler. Fakat bizler bu bölümde İslâm Peygamberi Efendimiz **Abdullah**'ın oğlu **Muhammed**'in (s.a.v.) risaletinden bahsedeceğiz. Çünkü, Peygamber efendimizden evvelki

---

145- Limitations of Science, P. 1.

146- **Dr. Carrel**'in kitabındaki tafsilâta bakınız. Sayfa: 16-19.

nübüvvetler, onun risâletinin isbatiyle kendiliğinden isbat edilecektir. Çünkü, **Hz. Muhammed** (s.a.v.) peygamberlerin sonuncusu olmakla, kendinden evvelkilerini tasdik etmiş, doğrulamış, inkâr etmemiştir. Çünkü, insanlığın, bu hayat savaşında kurtuluş veya helâki, onun bu peygambere İnanması veya onu yalanlamasına bağlıdır.

Mîlâdî 570 yılının 29 Ağustos sabahi Mekke'de bir çocuk doğuyor. Kırk yaşına gelince, O, Yüce Allah'ın, kendisini peygamberlerin sonuncusu olarak seçtiğini, risâletini, bütün insanlık cinslerine ve topluluklarına tebliğ etmekle mükellef kıldığını ve kendisine tabi olanın Âhiret hayatında kurtulacağını, yalanlayanın ise, çok kötü bir hüsranda olacağını ilân ediyor.

Bu sesin yankıları, bugün bizim başımızın üzerinden en şiddetli kuvvetiyle geçiyor. Hem de, kulakların duymamazlıktan gelemeyeceği bir ses değil bu ses... Çünkü o ses, insanlık tarihinde, gayet ince düşünmeye çağıran en büyük çağırıdır. Öyle ise, onu çok ince bir şekilde araştırmamız ve tetkik etmemiz lâzım gelecektir. Böylece, onu ya doğru ve gerçek bir peygamber olarak kabul edeceğiz, yahut ta, yalancı bulduğumuz takdirde ret ve inkâr edeceğiz.

B) RİSÂLETİN MİYARI:

Her fikrin, ilmî bir hakikat oluncaya kadar, üç devreden geçmesi lâzımdır:

Birinci merhale: Faraziye devresi (Hypothesis)

İkinci merhale: Mülâhaza devresi (Observation)

Üçüncü merhale: Tahakkuk -Tasdik- devresi (Verification)

Hakikatlerin birinci devresi, onu faraziye halinde görmemiz, sonra müşahede ederek araştırmamız, sonra da, doğru veya yalan olduğunu meydana çıkarmamız gerekmektedir. Eğer onu araştırma ışığı altında doğru bulursak

kabul ederiz ve bu bir ilmî hakikat olur. Bu durum belki de aksine olur. Bizler bazan öyle bir şey görürüz ki, bunlara ancak nazariye ile varılabilir ve anlaşılabilir. Ancak bundan sonra onun ışığı altında araştırmalara başlayabiliriz.

Bu esasa dayanarak, peygamberlik iddiası baştan bir «faraziye» olarak kalıyor. Bunun üzerine bize düşen vazife «mülâhaza»ların bu faraziyeyi destekleyip desteklemediğini araştırmaktır. Eğer müşahede ve mülâhazalar bunu teyit ediyorlarsa, o zaman doğrulanmış bir hakikat olarak meydana çıkar, o zaman onu kabul etmemiz gerekir...

Fakat, bu faraziyeler, imtihan ve tecrübe etmeye muhtaç olduğumuz mülâhazalar neler olabilir?

Hz. Peygamber'in (s.a.v.) hakikî peygamber olduğunu teyid eden dış görünüşler nelerdir.

Görünce hiç bir tefsirde bulunamadığımız, ancak, peygamber olduğunu kabul ettiğimiz halde tefsiri mümkün olan, peygamberin üzerindeki bu hususiyetler hangileridir?

Bence, peygamberleri tecrübe etmek için iki miyar vardır:

Birincisi: Onun, normalin üstünde örnek bir insan olması lâzım gelir. Allah'ın muhatabı olacak ve hayatın programını ve seyrini insanlara açıklayacak olan bir kimsenin, insan cinsinin en yüksek ve örnek şahsiyeti olması ve ulvî hayatın misâli olması icabeder. Eğer onun zatî hayatı, böyle sıfatlar taşıyorsa, bu kendi söylediklerine en büyük delil sayılır. Fakat onun davası batıl ise, ahlâk ve fazilet bakımından bütün insanların üzerine yükselebilmesi için, bu büyük hakikatin, onun kendi hayatında tecellî etmesi asla mümkün değlidir.

İkincisi: Onun sözü ve risâleti, normal bir insanın elde etmesi imkânsız yönlerle dolu olması icabeder. Bu iki normal üstü hallerin ancak kâinatın sahibini tanımakla elde edilmesi lâzım gelir ki, peygamberin, Allah'ın vahyinden söylediği sözleri diğer insanlar getiremezler.

İşte, peygamberi, bu iki miyarın ışığı altında araştırmaya çalışacağız.

Tarih tam bir kesinlikle şahittir ki, **Hz. Muhammed** (s.a.v.), normal üstü bir hayat yaşamıştır. Fakat buna rağmen, taassup sahibi olan kimseler, ne kadar açık ve parlak olursa olsun, her hangi bir hakikati inkâr edebilirler. Gene bu kimseler, ne kadar doğru ve bedihî olursa olsun, sonuçtan razı olmamışlarsa, istismar yoluyla her hangi bir şeyler iddia edebilirler. Modern hayatımızdan bir hususu burada hatırlatmak yerinde olacaktır: Bir kaç sene evvel bu ideolojinin gülünç bir misâlini görmüştük. Kızıl Çin, Hindistan'ın dünyaca tanınmış hudutlarına hücum etmişti. Çin, bu hücumun ardından, Hindistan'ı hücum etmekle suçlamağa kalkmıştı.

Çin başbakanı Hindistan'a gönderdiği notasında -1960 yılı Ocak ayında Delhi'de açıklanmıştır- 220,000 kilometrekarelik Hindistan topraklarında hakkı olduğunu iddia ediyordu. Aynı zamanda, Çin askerî kuvvetlerinin, saldırgan Hint kuvvetlerini geri püskürtmek için harekete geçmiş olduğunu ilâve ediyordu.

İşte bu misâl, taassup ve istismar mantığı değil midir?

Fakat, taassup hastalığından muztarip olmayan ve hakikatleri şuurlu bir açık kalblilikle mütalâa etmeye aklını hazırlamış olan bir kimse, bu araştırmasından sonra, **Hz. Muhammed**'in (s.a.v.), insanlık tarihinin şahit olduğu en parlak ve en tatlı hayatı yaşadığını kabul edecektir.

Hz. Muhammed (s.a.v), peygamberliğini kırk yaşında ilân etmiştir. Bundan evvelki hayatı, ahlâkî derecesi mümtaz bir devre olarak meşhurdur ki, onu insanlar «**Sadık'ül-Emîn**» lâkabiyle tanımışlardır. Onun mensup olduğu ve Araplar içinde en meşhur kabile olarak tanınan Kureyşliler, onun, yalan söylemesinin veya emanete hıyanet etmesinin imkânsız olduğunda görüş birliğinde idiler.

Peygamberliğini ilânından beş sene evvel cereyan eden olayların biri de, Mekke ahalisinin, Kâbe'yi yeni baştan inşa etmek istedikleri esnasında geçiyor. Kureyş kabilesi bu işde söz sahibi bulunuyordu. Fakat **Hacer'ül-Esved**'i kimin yerine koyacağı hususunda ihtilâfa düşülmüştü. Bu münakaşa dört-beş gün sürdü, bu arada, kılıçlar kınlarından çıkmış, insanlar birbirine girmiş, bir vuruşmanın eşiğine gelinmişti. En sonunda, bu hususta son söz sahibinin, ertesi günü sabah erkenden Harem-i Şerif'e girecek olan kimse olması hususunda anlaşmışlardı. Ertesi sabah Beyt'e giren ilk insanın **Hz. Muhammed (s.a.v)** olduğunu görünce, hepsi bir ağızdan:

«**Bu Emin'dir... Razı olduk**....» söziyle karşılamışlardı.[147]

Biz, insanlık tarihinde, bunun gibi bir ululuk, saygı ve takdire sahip olan, böyle normalin üstünde bir hayat yaşayan, sonra da, ömrürün kırkından sonra münakaşa mevzuu olan bir şahsiyet tanımıyoruz.

Hz. Muhammed (s.a.v), Hira dağında iken, kendisine ilk defa vahiy inince, bunu daha önceleri başına gelmeyen çok garip bir vak'a sayarak, kalbi ürpertilerle dolu bir korku içinde evine dönmüştü. Başından bütün geçenleri, kendisinden yaşça büyük olan eşi **Hz. Hatice**'ye (r. anha) anlatmıştı. **Hz. Hatice** ona:

«Ey **Kasım**'ın babası, Allah'a yemin ederim ki, Allah seni asla rezil ve kepâze etmeyecektir. Çünkü, sen yakınlarını ziyaret ediyor, onlarla olan ilgilerini kesmiyor, zayıflara destek oluyor, yoksullara yardım ediyor, misâfire ikramda bulunuyorsun, belâ ve felâket görmüş olanlara tesellî oluyorsun.»

Hz. Muhammed'in (**s.a.v**) amcası **Ebu Talip**, iman etmeyi reddetmişti. Fakat, oğlu **Ali (r.a.)**'in iman ettiğini öğrenince, dedi ki:

«Ey oğlum, şu yeni bağlanmış olduğun din nedir?» **Hz. Ali**

147- **Sahih-i Buharî**, Hacer-ül Esved bölümü.

(r.a.) şu cevabı vermişti:

«Babacığım, Allah'a iman ettim, O'nun peygamberine inandım, onunla beraber namaz kılıyorum ve ona uyuyorum.» Bunun üzerine, **Ebu Talip** oğluna:

«Onun seni hayırdan başka bir şeye götürmeyeceği muhakkaktır. Öyle ise ona bağlı kal.»[148]

Peygamberlikten sonra, insanları ilk defa «Safa tepesi» eteklerinde topladığı zaman, **Hz. Muhammed (s.a.v.)** onlara şöyle soruyordu:

«Ey Kureyş soyları, şu vadîde bazı atlıların size hücum etmek üzere hazırlandıklarını size haber verseydim bana inanır mıydınız?» Bu soruya, bütün ağızlardan yükselen cevap aynı idi: «Evet, inanırdık, çünkü senin hiç bir yalanın görmedik.»

Hz. Muhammed'in **(S.A.V.)**, nübüvvetinin ilânından evvelki bu üstün tarirî sicilin, dünyada eşi ve benzeri yoktur. İşte bu ulvî hayatı, hiç bir şair veya filozof, hiç bir mütefekkir veya yazar elde edememiştir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) nübüvvetini ilân ettiği esnada, onun doğruluğu, Mekke ahalisi arasında asla şek ve şüpheli durumda değildi. Çünkü onlar, **Hz. Peygamber**'in kusursuz ve olgun hayatını çok iyi bildiklerinden, hiç bir kimse, onu yalancılıkla veya aldatıcılıkla itham edememişti. Onlar bu yüzden sadece, onun, aklî muvazenesini kaybettiği veya şair yahut sihirbaz olduğu ya da cinlerin onun asabına hakim oldukları ve buna benzer iddialarda bulunmuşlardı. Tarih kitapları, bunları bütün ayrıntılarıyla açıklar, fakat o tarih kitaplarının hiç biri, **Hz. Muhammed**'in **(s.a.v.)** emanet ve doğruluğunu küçük düşürücü her hangi bir hareketinden bahsetmemiştir. Hatta tarih kaydediyor ki: «Mekke ahalisinden hiç bir kimse yoktur ki, **Hz. Muhammed**'de **(s.a.v.)** görmüş

148- İdeal Prophet, P. 58 ve İbni Hişam Siyreti, cilt I, sayfa 265.

olduğu doğruluk ve emniyet saikasiyle, kendisinin koruyamayacağı bir emaneti O'nun yanında bırakmış olmasın..»[149]

Peygamberliğin on üçüncü senesiydi. Kureyşten bazı gençler onu öldürmek teşebbüsünde bulunmuşlardı, bir gece evini sarmışlardı. İşte o tehlikeli anda Yesrib'e hicret etmeyi uygun bulmuştu, fakat onda, kendisine tevdi edilmiş bir çok emanetler vardı. Fakat, o, amcasının oğlu Ali'ye (**r.a.**), ertesi sabah bütün bu emanetleri sahiplerine iade etmesini tavsiye ediyor ve Mekke'den öyle ayrılıyordu.

Hz. Peygamber'in en büyük düşmanı olan ve Mekke'nin en tecrübeli adamlarından biri sayılan **Haris**'in oğlu **Nadr**, bir gün ayağa kalkarak, Kureyş ileri gelenlerine şöyle demişti.

«Ey Kureyşliler, Allah'a yemin ederim, size öyle bir belâ geldi ki, ona henüz bir çare bulamadınız. **Muhammed**, sizin içinizde genç bir delikanlı idi. Sizin en hoşlandığınız, sözde en doğrunuz, emniyette en büyüğünüz olan bir genç idi. Şakaklarında ilk ak saçlarını gördüğünüz zaman da, size bu dini getirdi. Siz ona: Sihirbaz, dediniz. Hayır Vallahi, o bir sihirbaz değildir. Çünkü biz nice sihirbazlar gördük ve onların üfürüklerine ve düğümlerine şahit olduk, biliyoruz. Siz ona: Kâhin, dediniz. Hayır Vallahi... O bir kâhin değildir. Çünkü biz nice kâhinler gördük ve onların divaneliklerini biliyoruz, onların secili sözlerini işittik. Siz ona: Şâir, dediniz. Hayır Vallahi... O bir şair değildir: Çünkü biz nice şiirler gördük, nice nevilerini dinledik, biliyoruz. Siz ona: Delidir, dediniz. Hayır Vallahi... O bir deli değildir, çünkü biz nice cünunlar gördük, onda delilik eserleri, elemleri, vesveseleri göremiyoruz. Ey Kureyşliler, çarenizi arayınız, Vallahi size büyük bir belâ inmiştir.»

«**Nadr** denilen bu kimse Kureyş'in şeytanlarından biri idi

149- İbn-i Hişam Siyreti, cild II, sh. 98

ki, **Hz. Muhammed**'e **(s.a.v.)** eziyeti ve düşmanlıklariyle meşhurdu.»[150]

Hz. Muhammed'in **(s.a.v.)** amcası **Ebu Lehep**, onun en amansız düşmanlarından biriydi. Bir gün **Hz. Heygamber**'e şöyle diyordu:

«Ey Muhammed, ben sana yalancısın demiyorum, fakat senin yaymak istediğin bu din bâtıldır.»[151]

Hz. Muhammed'in **(s.a.v.)** nübüvveti, sadece Arabistan yarımadısına münhasır kalmamış, ancak o bütün yeryüzü sakinleri için gelmiş umumî bir risâletti. Bu yüzden peygamber efendimiz, yakın ülkelerin krallarına mektuplar göndermişti. Bizans imparatoru **Heraklius I** de peygamberimizden mektup alanlar arasındaydı. Yeni dini kabule davet olunuyordu. **Heraklius**[152], adamlarına, bu peygamberin milletinden birini divanına getirmelerini emretmişti[153]. O esnada, Kureyş kabîlesine mensup bazı tüccarlar Şam ülkesine ticaret seferinde idiler. Bunlar imparatorun divanına getirildiler. **Heraklius**, yeni peygambere soyca en yakın bir kimsenin bulunup bulunmadığını sordu. **Ebu Süfyan** orada idi:

«Ben soyca ona en yakın olanıyım.» diye cevap verdi. Sonra, **Heraklius** ile **Ebu Süfyan** arasında tarihi bir konuşma cereyan ediyor. Biz burada ancak şu kadarını özetliyoruz:

Heraklius: Peygamberlik iddiasından evvel, onu hiç yalancılıkla itham etmiş miydiniz?

150- İbn-i Hişam siyreti, cild I, sh: 319.

151- Tirmizi.

152- **Heraklius I.**: 575-641 yılları arasında yaşamış ve 610-641 yılları arasında Bizans İmparatorudur. İranlıları Suriye'den çıkarmış ve onlardan Mukaddes Salibi geri almıştır. İslâm orduları 636'da Yermük'te bunun ordularını mağlûp etmiştir. (M.N.)

153- Bizans imparatoru **Heraklius**, o esnada **Kudüs**'te bulunuyordu. İranlılara muzaffer olduğundan Allah'a şükür vazifesini edâ ediyordu. Bu mektubu orada iken almıştı.

Ebu Süfyan: Hayır...

Heraklius: O'nun zulüm ve vefasızlık ettiği vaki midir?

Ebu Süfyan: Uzun zamandır onu tanırız, böyle bir şeyini bilmiyoruz.

Heraklius bunun üzerine diyor ki: Onun, insanlara karşı yalan ve iftiralarda bulunmayıp Allah'a karşı da yalan söylemeyeceğini biliyordum.

Bu konuşmanın cereyan ettiği sırada **Ebu Süfyan** henüz **Hz. Muhammed'e (s.a.v.)** iman etmemişti. Hatta, Arapları etrafında toplayarak, **Hz. Peygamber'e** karşı harbler açan en büyük düşmanlarından biriydi. O, uzun bir zaman sonra, bu hadiseyi anlatırken, diyordu ki:

«Yemin ederim ki, benim sözlerimde bir yalan bulacaklarından utanmasam ve korkmasaydım, onun hakkında kasten yalan söyleyecektim.»[154]

Tarih, bütün varlığı müddetince, İslâm Peygamberi'nin düşmanlarının yaptıkları gibi, sülûk ve hayatı hakkında, düşmanlarının en örnek fikirlerini söyledikleri bir kimseye asla şahit olmamıştır.

Bu gerçek de hadd-ı zatında, Ahir zaman Peygamberinin bu davasının hakikat oluşuna bir başka delil sayılır. Burada, **Dr. Lits'in Hz. Muhammed (s.a.v.)** hakkında sözünü nakletmek istiyorum:

«Büyük bir edeple cüret ederek diyorum ki, bütün hayır ve bereketlerin menbaı olan Allah'ın eğer kullarına vahyettiği doğruysa, **Muhammed'in** dini vahiy dinidir. Değerlerini kendisine tercih etmek, emaneti yerine vermek, kuvvetli ve sarsılmaz bir iman, hayır ve şer arasını ayırarak bâtılı menetmek, bütün bunlar eğer ilhama delâlet ediyorsa, **Muhammed'in** risâleti, işte bu ilhamdan başka bir şey değildir.»[155]

154- Sahih-i Buharî. Vahyin başlaması bahsi.

155- Life of Mohammed, by Abul Fadl.

Hz. Muhammed (s.a.v.), İslâm'a çağrı davasına başladığı zaman, eza cefa, işkence ve azabın en çirkin şekilleriyle karşılaşmış, kendi kavmi ona karşı en şiddetli ve çetin harplerini açmışlar, onun geçeceği yollara dikenler saçmışlar, onun pâk ve mübarek vücuduna pislikler dökmüşler... Hatta, bir gün, **Hz. Peygamber** ridâsı üzerinde namaz kılarken, **Ebu Muit**'in oğlu **Ukbe**, O'nun seccâdesini hızla çekince **Peygamber Efendimiz (s.a.v.)**, yere düşmüştü.

Fakat bu iz'aç ve tacizler, **Hz. Muhammed**'in vazifesine hiç bir tesir yapamayınca, başka bir üslup denemişler, **Hz. Peygamber** ve onun Benî Haşim aşiretine karşı boykot ilân edcrek, onları insanlar ayrı yaşamaya mecbur etmişlerdi. **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, ve yakınları, Haşim Oğulları semtine sığınmışlardı. Mekkeliler, onları yiyeceklerden mahrum etmek için onlarla alış - verişi yasaklamışlardı. Bu tarihî abluka ve boykot tam üç sene sürmüştü. Bu uzun seneler zarfında onlar, midelerinin yiyecek ihtiyaçlarını gidermek üzere, bir dağ bitkisi olan acı Talh ağacı yapraklarını yemek zorunda kalmışlardı. Bu abluka içinde bulunan eshabdan biri, bir gün, kurumuş bir deri parçası bulduğunu, onu su ile yıkadıktan sonra ateşe koyduğunu, sonra tekrar ıslatarak yediğini rivayet eder.

Bu ablukadan çıktıktan sonra, **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, Mekke'den kırk mil uzaklıkta bulunan Taif'e gitmişti. Burada, Sakiyf kabilesinin ileri gelenleri ve zenginleri bulunuyordu. Onlar da, Peygamber'e karşı gayet kötü ve çirkin bir lisan kullanmışlardı. Hatta, onlardan biri **Peygamber Efendimize** karşı meydan okurcasına:

«Eğer seni Allah göndermişse, ben Kâbe'nin örtüsünü yırtarım» diyordu. Bir ikincisi:

«Allah, senden başka gönderecek birini bulamadı mı?» diye haykırıyordu. Bir başkası da:

«Vallahi seninle asla konuşmam. Eğer sen, dediğin gibi

Allah'tan gönderilmiş bir peygamber isen, sana cevap vermek büyük tehlikedir. Eğer sen **Allah**'a iftira ediyor, yalan söylüyorsan, benim seninle konuşmamam icabeder» diyordu.

Taif halkı, bu alay ve eğlenmeleriyle de yetinmemişler, ayak takımlarını ve kölelerini onun üzerine salarak, söğdürtmüşler ve kötü sözler yağdırtmışlardı. Bu ayak takımı, daha sonra toplanarak üzerine taşlar atmışlar, **Peygamber Efendimiz**, bunların şerrinden uzaklaşmak isterken, bir taş üzerine düşerek yaralanmıştı. O, yarasını sarmak ve yorgunluğunu gidermek için bir köşeye oturunca, onlar gene azıtmışlar, gene taşlar yağdırmaya başlamışlar, bu sefer onlardan uzaklaşmak için koşmak zorunda kalmıştı. Onlar arkasından söğerek, el çarparak ve haykırarak taciz ve eziyetlerine akşama kadar devam etmişlerdir. Bunun üzerine **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, **Rebia oğlu Utbe**'nin bahçesine sığınmış ve yarasından kanlar akarak, bir üzüm asması altında gölgelenmişti. **Hz. Peygamber**'in, **Hz. Aişe**'ye **(r. anha):**

«**Senin kavminden çok eza - cefa ve kötülükler gördüm, Taif'deki belâ ve musibetler hepsinden daha şiddetli olmuştur.**»[156] sözündeki gerçek işte budur.

Bu şiddetli eziyetlere rağmen, **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, hak yoluna çağrısına devam ediyordu. öyle ki, onu öldürmekten başka kurtuluş çaresi olmadığında bütün

---

156- Bu hadis-i şerifin tamamı şöyledir: **Hz. Ayşe** (r. anha) sorar:

«Yâ Resûlallah, Uhud harbi gününden daha şiddetli bir gün hayatında görmüş müsün?» **Hz. Peygamber:**

«Senin kavminden çok kötülükler gördüm. Taif'te gördüğüm belâ ve musibetler hepsinden daha şiddetli olmuştur. O gün kendimi **Abd-ü Kilâl**'in oğlu **Abd-ü Yâleyl**'in oğluna takdim etmiş ve kendisini İslâm'a davet etmiştim. Benim kastettiğim şeye cevap bile vermemişti. Oradan mahzun olarak ayrılmıştım. Ancak Karn-üs'Sealib mevkiinde kendime gelebildim. Başımı yukarı kaldırınca, beni gölgeleyen bir bulutun üzerimde bulunduğumu farkettim. Bir de baktım ki orada Cebrâil'i gördüm. Bana seslenerek dedi ki:

«Cenab-ı Allah, kavminin sana söylemiş oldukları sözleri ve sana verdikleri cevabı işitti ve sana dağların meleğini gönderdi..» ilh...

Kureyşliler söz birliğinde idiler. Onların daha sonra hazırlamış oldukları suikast plânı gereğince, onların ileri gelenleri ve gençlerinden bazıları, **Hz. Peygamber**'in evini sarmışlar, sabah namazına gitmek üzere evinden çıkarken onu öldürmek üzere, kılıçlarını kınlarından çekmiş bir vaziyette hazırlanmışlardı. Fakat o, Allah'ın izniyle, hiç bir kötülük görmeden evinden çıkmış ve Medine-i Münevvere'ye hicret etmişti.

Daha sonra Kureyşliler **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, ve yardımcılarına karşı muntazam harpler ilân etmişler, O'nu bir çok harplere sürüklemişler, on sene sürece ona karşı savaşmışlardı. Bu harplerde, onun mübarek dişleri düşmüş, ön dişlerinden rubaiyesi kırılmış, ashabının bir çokları şehit düşmüş ve kendilerine karşı harbedilen zayıf milletlerin çekmiş oldukları bütün güçlükleri ashabı ile beraber çekmiştir.

İşte böylece, 23 senelik bir mücedele ve müdafaa tarihi geçmiş oluyordu. Bu risâletin sona ermesinden iki yıl önce, Mekke fetholunuyordu. O gün, onun en azılı düşmanları, hiç bir dayanak ve yardımcıları olmaksızın karşısına gelmişlerdi. Onlar aynı zamanda, galibin mağluba karşı nasıl muamele ettiğini çok iyi biliyorlardı. Fakat, Rabbinin, kendisine «Alemlerin Rahmeti» lâkabını verdiği o büyük peygamber onlara sükûnetle soruyordu.

– **Ey Kureyş oğulları, bugün benim size karşı ne yapacağımı tahmin edersiniz?** Onlar:

– Biz tahmin ederiz ki, sen kerim bir kardeş ve kerim bir kardeş oğlusun, cevabını veriyordu.

Hz. Muhammed (s.a.v.), şöyle ilân ediyordu.

– **Gidin... Hepiniz hür ve serbestsiniz.**

İşte bu hareket, şüphesiz ki, merhamet ve affın en büyük örneğidir. Bu da, insanlık tarihinin mucizelerinden biridir. Eğer, bu hareket, tarih öncesi hadiselerinden biri olmuş veya

tarihçe kabul edilmemiş olsaydı, kalblerinde şüphe bulunan yalanlayıcılar hemen yalanlar ve «Bu tarih efsânelerinden bir masaldır. İnsan, böyle üstün bir ahlâkla yaratılmamıştır» derlerdi.

Prof. **Bosorth Smith**'in şu sözleri ne kadar doğrudur:

«Onun peygamberlikten evvelki sıfatları ve kahramanlıklariyle, bundan sonra cereyan eden olaylara kısa bir göz atınca ve onun, ashabına nasıl bir hayat ruhu aşıladığını ve bununla nice mucizeler yaratan kahramanlıklar gösterdiklerini gördüğüm zaman, ben onu, insanların en mukaddesi ve mertebece en ulusu olarak buluyorum. Öyle ki, insanlık, bunun hiç bir örneğini görmemiş ve tanımamıştır.»

Hz. Muhammed (s.a.v.), bu olgun hayatında, yüksek ahlâkından, mal ve zevklerden yüz çevirmesinden vermiş olduğu yüksek örneğin, tarihte eşi ve benzeri yoktur.

O, Mekke'de başarıya ulaşmış bir tüccardı. Eşi **Hz. Hatice (r. anha)**'da, Arap kadınlarının en zenginlerinden biri idi. Fakat, bütün ticareti ve eşinin serveti, davası yolunda yok olup gitti, sonra nice sıkıntı ve darlıklara düştü, hatta bir zaman şöyle diyordu:

«Allah yolunda o kadar korkular geçirdim ki, bunu hiç bir kimse görmemiştir. Gene Allah yolunda o kadar eza - cefalar gördüm ki, böylesini hiç bir kimse görmemiştir. Bir zaman, gece ile gündüz arasında bana otuz kişi gelmişti, Bilâl ile benim ise, onun koltuğu altında bulundurduğu bir avuç yiyeceğimizden başka, canlı bir yaratığın yiyeceği bir yemek lokmasının bulunmadığı olmuştur.»[157]

Hz. Mu'.ammed (s.a.v.),bütün bunlara, hak davasından başka hiç bir şey için katlanmamıştır. O, risâleti yolunda, yaşadığı o yoksulluk hayatından çok farklı üstün ve müreffeh bir hayat yaşayabilirdi. Mekke'de iken, kendisine, bütün

157 - **Tirmizi, Enes.** (r.a.) hazretlerinden rivayet eder.

hayatı boyunca rahat ve müreffeh bir hayat, yüksek bir şan ve şeref garantileyen göz kamaştırıcı teklifler yapılmıştı. Kureyş ileri gelenleri ona **Rebia oğlu Utbe**'yi göndermişlerdi. O, **Hz. Muhammed**'e **(s.a.v.)** gelmiş, şöyle diyordu:

«Ey kardeş oğlu, sen bizim içimizdensin, aşiret içindeki kuvvet ve nüfuzu, soyun içindeki üstün yeri pek iyi bilirsin. Halbuki sen kendi milletinin başına büyük iş çıkardın. Onların birliklerini bozdun. Beni iyi dinle; sana bazı şeyler teklif edeceğim, onları düşün, belki bazılarını kabul edersin...»

Hz. Muhammed,

«Söyle ey Velid'in babası, seni dinliyorum» deyince, **Utbe** şöyle devam etti:

«Ey kardeşim oğlu, bu getirmiş olduğun dine karşılık, bizden ne mal istersen, sana istediğin kadar mal toplarız ki, bizim malca en büyüğümüz olursun. Eğer, bizden şan ve şeref istersen, seni başımıza lider yaparız ki, senin emrin hilâfında hiç bir şey yapmaz, emrin altında kalırdık. Eğer bizden mülk istersen, seni üzerimize padişah yapardık. Eğer senin bu getirdiğin şey, sende bir hastalık ise onu kendinden çıkaramıyorsan, sana en mahir doktorları getirelim, bu dertten seni kurtarmak için bütün mallarımızı harcalayalım. Bu belki de, insana isabet eden bir cindir. Bundan kurtulabilirsin.» **Utbe** konuşmasını bitirene kadar, **Hz. Peygamber** onu dinledi ve sonunda:

«Sözünü bitirdin mi ey Velid'in babası?» diye sordu ve evet cevabını alınca:

«Öyleyse sen de beni dinle şimdi,» dedi, **Utbe**: Buyur, cevabında bulundu. **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, ona «Fussilet» sûresinin ilk âyetlerini okudu:

«Size Ad ve Semud yıldırımı gibi bir yıldırım tehlikesi haber veriyorum yani yıldırım gibi çarpışta helâk edecek bir azab...» âyetine gelince, Utbe, **Hz. Muhammed**'i **(s.a.v.)**, tutarak, sus-

ması için ricada bulundu.»

Hz Muhammed (s.a.v.) Medine-i Münevvere'de İslâm devletinin lideri idi. O'nun orada örnek derecede yardımcıları vardı. Kendi hayatlarını onun yoluna her en fedaya hazırdılar. Öyle ki, tarihler boyunca bunlara benzer insanlar gelmemişti. Fakat. tarihî hadiseler isbat ediyor ki, O, İslâm bayrağı bütün Arabistan yarımadasını baştan başa kapladığı hayatının son gününe kadar, alel'ade bir insan olarak kalmış, ölünceye kadar, dünya zevk ve lezzetlerine rağbet göstermemişti.

Hz. Ömer (r.a.) rivayet eder ki:

«Bir gün, **Hz. Peygamber** efendimizin odasına girmiştim, O'nu, yere döşenmiş kumların üzerine uzanmış olarak buldum, mübarek vücudu ile kum arasında hiç bir sergi bulunmuyordu, hatta, çakıl kumları vücudunda izler bırakmıştı. Başını, içi lif doldurulmuş bir yastığa dayamıştı. Dedim ki:

– Yâ **Resûlullah**, Allah'a dua et de, ümmetini bu darlıktan kurtarsın, bir genişliğe kavuştursun. Çünkü, İran ve Bizans milletleri, Allah'a ibadet etmedikleri halde, böyle bir darlıkta değillerdir. Buyurdular ki:

«Sen bu fikirde misin ey Hattab'ın oğlu? Onlara bu zenginlik ve varlıklar dünya hayatında verilmiştir.»[158] Bir diğer rivayette de:

«Dünyanın onların olmasına, bize de Âhiret'in verilmesine razı değil misin?» buyurdular.»[159]

Gene **Hz. Ayşe**'nin (r. anha) anlattığına göre:

«Bir hilâl. sonra gene bir hilâl, daha sonra gene bir hilâl... iki ayda üç hilâl geçiyordu da, **Hz. Muhammed**'in **(s.a.v.)** evlerinde bir ateş dahi yanmıyordu.» **Zübeyr**'in **oğlu Urve** (r.a.) ona soruyor:

158- İbn-i Hişam Siyreti. cild I, sh. 313-314.
159- Müttefekun aleyh.

«Ey teyzeceğim, öyleyse nasıl geçiniyordunuz?» O da:

«İki siyahlarla, yani hurma ve su ile...» cevabını veriyor ve şöyle devam ediyordu:

«Ensar'dan bazı komşularımız vardı, bize bazan süt veriyorlardı, Allah onlardan razı olsun.» Başka bir hadiste şöyle deniliyor: **Hz. Ayşe** (r.anha):

«Hz. Muhammed (s.a.v.), dâr-ı bakaya irtihal edinceye kadar, O'nun ailesi efradı üç gün ardı ardına buğday ekmeği yememiştir.»[160]

Hz. Muhammed (s.a.v.), refah ve nimetler içinde yaşamaya pekâlâ elinde fırsatları olduğu halde, böyle bir yoksul ve sert bir hayat yaşamayı tercih etmişti. Allah'ın rahmetine intikal edince de, yakınlarına, ne gümüş, ne altın para, ne de bir koyun, ne de bir deve olsun, hiç bir miras bırakmamıştır. Hatta, onlar için, hiç bir vasiyet bile bırakmamıştı. Onun kurmuş olduğu İslâm devletinin hudutlarının, Asya ve Afrika hudutlarından aşarak, ta Avrupa'nın göbeğine kadar varacağını çok iyi bildiği halde, O büyük peygamber şöyle diyordu:

«Biz peygamberler miras bırakmayız, bizim bıraktığımız her şey sadakadır.»

Yukarıda saydığımız, başkalarını kendine tercih, ihlas ve yüksek ahlâktan bu örnekler, **Hz. Muhammed**'in **(s.a.v.)**, hayatında istisnaî olaylar değildi. Ancak o bütünüyle bir hayattı. Hatta bu gördüklerimiz, onun örnek hayatında meydana gelen hadiselerin pek küçük ve özetlenmiş bir tablosudur. O, insanlığı, arzuladığı en ulvî zirvelere ulaştırmıştı. Öyle ki, o peygamber olmasaydı, tarih yazarları, bu şekilde bir insanın bulunmadığını ve tarih boyunca da bulunmayacağını söyleyeceklerdi.

O'nun hakkında, «O bir Allah elçisiydi» denilmesi hiç de

160- İbn-i Sa'd'ın Tabakat'ül-kübrâ kitabından: cild I. sh. 400.

garip değildir. Fakat garip olan şey, içimizden birinin, O'nu inat ve gururla inkâr etmesidir.

Bizler, O'nun davasını kabul edersek, ancak o zaman O'nun kısa hayatının sırlarını tefsir edebiliriz.

Fakat, O'nun peygamberliğini inkâr edersek, O'nun, tarihte bir eşini bulamadığımız hayretler verici vasıflarını tefsire hiç bir dayanak bulamayız. Prof. **Bosorth Smith** bu hakikatleri itiraf ediyor, hatta, bütün insanlığı, bu peygamberin risâletine imana çağırıyor ve diyor ki:

«**Muhammed**, hayatının sonunda bile, risâletinin başında kendi nefsi hakkında iddia ettiği aynı şeyleri iddia etmiştir. Ben bu tesir altında, kendimi şöyle bir inanca doğru sürüklenmiş buluyorum ki, bütün yüksek felsefe ve gerçek hıristiyanlık, günün birinde, onun peygamber olduğunu kabul etmeye mecbur kalacaktır. O'nun Allah'tan gelme hakikî bir peygamber olduğunu itiraf edeceklerdir.»[161]

Hz. Muhammed'in **(s.a.v.)** risâletini isbat kaziyesinin ikinci yönü ise, risâlet sahibinin, Allah'tan indiğini iddia ederek getirmiş olduğu o kitap hakkındadır.

Bu kitaptan taşan hususiyet ve meziyetler, açıkça onun insanüstü bir söz olduğunu ve Allah'tan geldiğini isbat eder. Bu yöndeki araştırmalar, -önemli olması itibariyle- müthiş bir mâhiyette olduğundan, onu ayrı bir bölümde araştırmayı daha münasip buluyorum.

161- Mohammad and Mohammadanism, P. 344.

YEDİNCİ BÖLÜM

KUR'AN... ALLAH'IN SESİ....

Ebu Hüreyre (r.a.), hazretleri **Hz. Muhammed**'ten **(s.a.v.)**, şöyle rivayet eder: Buyurdular ki:

«Her peygambere, kendi zamanlarına göre mucizeler verilmiş ve kendilerine verilen mucizeler nisbetinde insanlar onlara iman etmişlerdir. Ancak, bana verilen mucize, Allah'ın bana tevcih ettiği vahiydir. Onun için, ben Kıyamet Günü'nde en çok mensubu olan peygamber olacağım.»[162]

Bu hadis-i nebevî, bizim gerçek araştırmamızın yönlerini tayin eder. Bu demektir ki, peygamberin bilinmesi için en önemli araçlarımız, onun, Allah'tan indirildiğini iddia ederek getirmiş olduğu kitaptır. Kur'an-ı Kerim de **Hz. Muhammed**'in, bizim elimizdeki risâletidir. O da, peygamberin doğruluğunu isbat eder.

KUR'AN-I KERİM'İN ALLAH'TAN GELDİĞİNİ İSPATLAYAN HUSUSİYETLER NELERDİR?

Bu mes'elenin bir çok yönleri vardır. Biz bunları, önümüzdeki fasıllarda özetlemeğe çalışacağız.

162- Sahih-i Buharî. «İsmet» bahsi.

A) KUR'AN'IN MÛCİZE OLUŞU:

Kur'an ilimleri araştırıcısının ilk önce dikkat ettiği hususiyet onun, on dört asırdan beri, bütün insanlara ve bilhassa onun kendi risâletini inkâr edenlere karşı olan açık meydan okuyuşudur. İnsanlığın en büyük akıllıları, harika fikirlileri bile, bu meydan okumaya karşı bugüne kadar cevap verememişlerdir. Kur'an-ı Kerim, hiç bir anlaşılmazlığa ve karanlığa meydan vermeden gayet açık ve parlak bir sesle şöyle meydan okuyor:

«Şayet, mümtaz kulumuz -**Muhammed Mustafa**'*ya verdiğimiz risâletten ve bunun fermanı olmak üzere parça parça indirmekte olduğumuz Kur'an'dan bir şüphede bulunursanız ve eğer bunu bir insan yapabilirse, haydi bunun gibisinden bir sûre getiriniz ve hatta, Allah'tan başka güvendiğiniz ne kadar yardımcılarınız, tanıdığınız ne kadar mabutlarınız, iktidarını farzettiğiniz, filozoflarınız, ne kadar yardakçılarınız ve şahitleriniz varsa hepsini de çağırınız, eğer davanızda sadık iseniz ve kendinize güveniyorsanız..»*[163]

Bu meydan okuyuş, tarihte en garip, en müthiş bir meydan okuyuştur. İnsanlık tarihinde gelmiş geçmiş hiç bir yazar, -aklı ve fikri yerinde olarak- bunun gibi bir meydan okuyuşa karşı koymaya cür'et edememiştir. Çünkü, her hangi bir yazarın, diğerlerinin onun gibi veya ondan daha iyisini yazmalarını imkânsız kılacak bir kitap yazması mümkün değildir. Her hangi bir alanda, her hangi bir insanın yaptığı bir şeyin benzerini çıkarmak çok mümkündür. Fakat, insanın, bir benzerini getirmesinin asla mümkün olmadığı bir sözün bulunduğu iddia edilirse, sonra da, bütün insanlık, tarih boyunca bu meydan okuyuş karşısında bocalamış kalmışsa, işte o zaman, onun insanüstü bir söz olduğu ve onun derin «İlâhî menbalar»

163- **Bakara Sûresi**, âyet: 23.

(Divine Origin)'dan' çıktığı ve ilâhî menbalardan çıkan bir şeyin meydan okuyuşuna karşı gelmenin mümkün olmadığı kendiliğinden meydana çıkar.

Tarihte bazı hadiseler meydana gelmiş ve gurura kapılan bazı kimselerin, bu meydan okuyuşa karşı gelmek istedikleri görülmüştür.

Bu olayların ilki, Arap şairi **Reiba oğlu Lebîd**'in cür'etidir. Bu şair, sözlerinin belâgati, dilinin fesahati ve şiirlerinin inceliğiyle tanınıyordu. **Muhammed** isminde birinin, sözleriyle insanlara meydan okuduğunu duyunca, işittiklerine cevap olsun diye, bazı beyitler söylemiş ve Kâbe'nin kapısına asmıştı. Şiirlerini Kâbe kapısına asmak, Arap şairlerinin büyüklerinden ancak pek az kimse için verilen bir imtiyazdı. Müslümanlardan biri, **Lebîd**'in astığı şiiri görünce, onuruna dokunmuş ve Kur'an-ı Kerim'den bazı âyetler yazarak, **Lebîd**'in astığı şiirin yanı başına asmıştı. Ertesi gün **Lebîd**, Kâbe'nin yanından geçerken, -henüz müslüman olmamıştı- Kur'an âyetlerini görünce şaşkına döndü ve anîden şöyle haykırdı:

«Yemin ederim ki, bu insan sözü değildir. Ben de müslüman oluyorum.»[164]

164- **Lebîd** hakkındaki bu haber, tarih yazarı **G. Sarıwar**'ın «Mohammed The Ooly Prohek» adlı kitabının 488. sayfasında geçmektedir. Bu haber de doğru değildir. Çünkü, **Lâbid** hicretin dokuzuncu senesinden evvel müslüman olmamıştır. Onun İslâm'a girişi Kilâb kabîlesi heyetinin **Hz. Peygamber**'e gelişi esnasında vaki olmuştur. (Tabakât'ül Kübrânın cild 6, sh. 33 ve Beyrut baskısı cild I, sh. 300, ve **Ibn-i Kuteybe**'nin «Şiir ve Şairler» adlı kitabının cild I. sh. 275 deki şeyh **Ahmet Şakir**'in tahkikine bakınız). Ancak yazarın kaydettiği, **Lebîd**'in İslâm'a girişi tarihinin yanlış olmasıyle beraber, buna benzer bir olay vaki olmuştur. **Hâfız Ebu Nuaym** «Hilye» adlı kitabında cild I, sh. 103'de bundan şöyle bahsediyor: Sahabelerden **Maz'un oğlu Osman** (r.a.) İslâm'a girişinin ilk günlerinde **Muğiyre oğlu Velid**'in yanında yaşamaktaydı, diğer müslüman kardeşlerine müşrikler tarafından revâ görülen eza-cefaları görünce, onlara azap edilmesi ve kendisinin bütün bu eziyetlerden uzak kalışı izzet-i nefsine dokunduğundan, **Velîd**'in yanından ayrılmağa karar verdi. Sonra Kâbe'ye gitti, **Rebia** oğlu **Lebîd**'in orada Kureyşlilere şiir söylediğini gördü ve yanlarına oturdu. **Lebîd** şiirinde

Bu dev Arap şâiri, Kur'an-ı Kerim'in taşıdığı belâgatin şiddetli tesiri altında kalması sonucunda, şiir yazmaktan vaz geçmişti. Ona bir gün **Hz. Ömer** şöyle der:

«Ey **Akîyl**'in babası, şiirinden bana bir şeyler söyle...» **Lebîd** ona Bakara sûresini okur ve sonunda:

«Cenab-ı Allah bana Bakara ve Âl-i İmrân sûresini öğrettikten sonra şiir söylememeğe yemin ettim,» der.[165]

İkinci vak'a ise, birincisinden çok daha gariptir. O da, **İbn-i Mukaffa'** hadisesidir. Müsteşrik **Wollasten** kitabında bundan bahsederken şöyle yorumlanmaktadır:

«... That Mohammad's boast as to the literary excellance of the Quran was not unfounded, it is further evidenced by a circumstance, which occured about a century after the establishment of İslam (=**Muhammed**'in, Kur'an'ın edebî bir mucize olduğu hakkındaki iftiharı yersiz değildir. Hatta bunu, İslâm davasının çıkmasından sonra meydana gelen bir vak'a teyid etmiştir.»[166]

Bu da müsteşrikin anlattığına göre şöyledir: Mülhid ve zındıklardan bir tayfa, Kur'an-ı Kerim'in, bütün insanlar arasındaki büyük tesirinden canları sıkılmış, Kur'an'ın meydan okumalarına karşı koymaya karar vermişler. Bu plânlarını gerçekleştirmek için de **Abdullah Ibn-i Mukaffa'** ile (Milâdî 727 senesi) temasa geçmişlerdi. Bu adam, büyük bir edip ve

---

şöyle diyordu: «Allah'tan başka her şey bâtıl değil midir?» **Osman** ona: Evet... Doğru söyledin, diye cevap verdi. **Lebid** devam ederek: «Ve her nimet de muhakkak zâil olur» deyince, **Osman** ona: Hayır, yalan söylüyorsun, Cennet ehlinin nimetleri asla zâil olmaz, dedi. O zaman **Lebîd**: Ey Kureyşliler, sizinle beraber oturan şu adama eza-cefa edilmiyor, bu ne zamandan beri müslümandır? diye sordu... ilh. Bundan anlaşıldığına göre, **Lebid**, hicretin dokuzuncu senesinde müslüman oluncaya kadar cahiliyette kalmıştır. Onun oğlu **Kuteybe** der ki, **Lebîd** İslâm'a girdikten sonra tek bir beyit şiir söylemiştir, o da: «İslâm kafiyanını giymeden, ecelimin gelmemiş olduğuna Allah'ıma hamd-ü senâlar ederim» manasına gelen beytidir.

165- **İbn-i Kuteybe**'nin: «Şiir ve Şâirler» kitabının yukarıda bahsine bak...

166- **Muhammad**: His life and doctrine. P. 143.

asrının dâhilerinden zeki bir yazardı, onun bu üstünlüğü her tarafta münakaşasız kabul edilmekteydi. O, bu işe başlamak üzere bu teklifi kabul etti ve onlara, bu işin tam bir sene süreceğini söyleyerek, bu süre içinde kendisinin ihtiyacı olan bütün şeyleri tedarik etmelerini şart koştu.

Bu anlaşma üzerinden altı ay geçmişti ki, ona geldiler. ediplerinin, İslâm peygamberinin meydan okumalarına karşı neler yapmış olduğunu merak ediyor ve öğrenmek istiyorlardı. İran asıllı bu edibin odasına girince, onu elinde kalemi olduğu halde, derin bir düşünceye dalmış buldular. Önünde, yerde dağılmış bir sürü kâğıtlar vardı, onun yazıp ta yırttığı bir çok kâğıtlarla odası dolmuştu.

Bu harika yazar, bütün gayretlerini sarfetmiş, zekâsını dökmüş, fakat, ünlü Kur'an'ın meydana okuyuşuna bir cevap verebilmek için hedefine asla ulaşamamıştı. O, bilâkis bu teşebbüsünde bocalayıp kalmış ve büyük bir hayâl kırıklığına uğramıştı. Sonunda, bu aziz dostları karşısında büyük bir sıkıntı ve utanma ile, altı ayın geçmiş olmasına rağmen, bu meydan okuyuşa bir cevap vermeye çok çalışmış olduğu halde muvaffak olamadığını, hatta, Kur'an'ın getirmiş olduğu şekilde tek bir âyet bile getiremediğini itiraf etmişti. İşte o zaman, **İbn-i Mukaffa**, bu işinden, yıpranmış ve perişan olmuş bir şekilde vazgeçmek zorunda kalmıştı.[167]

İşte böylece, Kur'an-ı Kerim'in mucizevî meydan okuyuşu, asırlar ve nesiller boyunca devamlı ve sürekli olarak kalmıştır. Bu da, Kur'an'ın lehinde parlak ve muazzam bir zafer ifâdesi taşır. Bu isbat eder ki, O, şeksiz ve şüphesiz, tabiat üstü birinin sözüdür. Bu delil ise, düşünce ve akl-ı selim

---

167- Tarihte, bu meydan okuyuşa karşı gelmek için teşebbüsü olanların bir çok misalleri vardır. Ancak, her biri sonunda bocalamış kalmıştır. Bunlardan, bazılar **Müseylemet'ül'Kezzab, Talhat'ül-Esedî, Nadr İbn-ül-Hâris, Ebu'l-Hüseyin Ahmed İbn-ül-Ravendi, Ebu't-Tayyib El-Mütenebbi** ve **Abu'l-Alâ El-Maarrî** gibileri vardır.

sahibi herkesin, hakikatte, bu kitaba iman etmesine yeter de artar bile..

Tarihte, belâgat ve beyanlariyle hiç bir benzeri gelmemiş olan Araplar bile -ki onlar, kendi edebiyatlariyle olan büyük iftiharlarından ötürü, başka milletlere «Acem» adını verirler- şüphesiz ki, onun gibi bir kitap meydana getirmekten aciz olduklarını itiraf ederek, Kur'an-ı Kerim'in önünde eğilmek zorunda kalmışlardır.

Hadis kitaplarında **İbn-i Abbas**'ın (r.a.) şöyle bir rivayeti geçer:

«**Dımâd** isminde biri Mekke'ye gelmişti. Bu adam, Ezd-i Şunu'e kabîlesine mensup olup, cünûn ve cin çarpmalarına karşı yel ipi bağlar ve nusha yapardı. Mekke ahalisi sefihlerinin: **Muhammed**'in **(s.a.v.)**, mecnun olduğunu konuştuklarını duyunca, onlara dedi ki:

«Bahsettiğiniz bu adamı görseydim, belki benim sebebimle bir şifa bulurdu.» **İbn-i Abbas** diyor ki:

«**Dımâd, Hz. Peygamber**'i bulmuş ve ona:

– Yâ **Muhammed**, ben cünuna ve cin çarpıklarına nusha yaparım. Yüce Allah istediğini benim elimle şifaya kavuşturmuştur. Sen de ister misin? diye sormuştu. **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, ona şu cevapta bulunur:

«Hamd-ü senâ muhakkak Allah içindir. Biz O'na hamdeder ve ondan yardım bekleriz. O, kimi doğru yola sevketmişse, onu hiç kimse yoldan şaşırtamaz. O, kimi yoldan çıkarmışsa, onu hiç kimse yola getiremez. Ben, o Allah'tan başka bir ilâh olmadığına, tek onun var olduğuna ve hiç bir ortağı olmadığına, Muhammed'in de onun kulu ve elçisi olduğuna şehadet ederim. Ve sonra..» Burada **Dımâd**, onun sözünü keserek:

– Bana bu söylediğin sözleri bir kere daha tekrarlar mısın? diye sormuştu. **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, bu sözleri üç defa

aynen tekrarladıktan sonra, **Dımâd**, şunları söylüyordu:

«Ben, kâhinler, sihirbazlar ve şairlerin sözlerini çok işittim, fakat, senin bu söylemiş olduğun sözler gibisini asla işitmedim. Bunlar öyle sözlerdir ki, denizlerin en derin diplerine kadar işliyor.»[168]

Kur'an-ı Kerim hakkında, şiir, edebiyat ve fikir adamlarının, eski tarih sayfalarına geçen, sayılamayacak kadar çok itirafları vardır. Yeni asrın tarihine geçmiş bir o kadar itiraflar bulmak da mümkündür.

B) KUR'AN-I KERİM'İN ÖNCEDEN AÇIKLADIĞI HABERLER:

Kur'an-ı Kerim'in azametinin ikinci yönü, O'nun, daha sonradan hayret verici bir şekilde gerçekliği meydana çıkmış olan bir çok haberlerinde tecellî eder.

İnsanlardan pek çok zekî ve hârika kafalar, kendileri veya başkaları hakkında kehanette bulunmak cüretini göstermişlerdir. Fakat, biz, en sonunda, zaman olduğunu, hatta, bunları bütün kehânetleri asla doğrulamamış olduğunu, hatta, bunları bütün şiddetiyle yalanlayarak sahiplerinin yüzlerine çarptığını görüyoruz. Bir çoklarının eline geçen güzel fırsatlar, müsait şartlar, üstün yeterlikler, destekleyici ve yardımcıların çokluğu ve başlangıçtaki fevkalâde başarılar, kendilerinin arzuladıkları sonuçlara doğru gittiklerini zan-

---

168- **Sahih-i Müslim**: cild II, sh. 593, 686 sayılı hadis, **Muhammed Fuad Abdülbaki** baskısı. Bu hadisin devamı şöyledir: **Dımâd** bundan sonra **Hz. Peygamber**'e: Elini ver İslâm'a giriyorum, sana biat ediyorum, diyor ve biat ediyor. **Hz. Peygamber** ona:

«Milletin adına da biat ediyor musun?» diye soruyor, o da:

– Evet, milletim adına da biat ediyorum, cevabını veriyor. Bu vak'adan uzun bir süre sonra, İslâm orduları, onun milletinden geçerken, ordu kumandanı: Bu insanlardan hiç ganimet aldınız mı? diye sorar. Onlardan biri:

– Evet yıkanmak için bir su kabı aldım, cevabını verince, kumandan ona:

– Aldığını geri ver, çünkü bu kavim, **Dımâd**'ın kavmidir, emrini verir.

nederek, onları, muayyen bir sonuç hakkında kesinlikle kehanette bulunmaya sürüklemiştir. Fakat, zaman denilen o mefhum, bu iddiaları her zaman çürütmüş ve daima yalanlamıştır. Halbuki, aynı zaman mefhumunun kendisi, Kur'an-ı Kerim'in getirmiş olduğu bütün kehânetlerin, uygun ve elverişli olmayan durumlarda gelmiş olmasına rağmen, bunların doğruluğunu isbat etmiştir. İşte bu kehânetler, -ki tarih bize hakikaten vaki olduğunu söylüyor- maddî ilimlerimizi, bunların tefsiri esnasında hayretlere düşürüyor. Biz bunları, maddî ilimlerimizin ışığı altında araştırırken, insanlık üstü bir menbadan gelmiş olduğunu kabul etmeden, hakikatlerini hiç bir zaman anlayamıyoruz.

Napoleon Bonaparte, asrının ordu kumandanlarının en büyüklerinden biriydi. Onun ilk zaferleri, istikbalde onun **Cesar** ve Makedonyalı Büyük **İskender**'in bir eşi olacağını gösteriyordu. Bundan ileri gelen gurur, **Napoleon**'un kafasına sızan yolu bularak, içine işledi, kendisini kaderin sahibi olarak görmeye başladı. Onda bu şuur arttıkça arttı, zaman geldi ki, müsteşarlarını bile terkederek, onları dinlemez hale geldi. O, kendi kaderine, yeryüzü üzerinde bulunan bütün milletlere galebe çalmaktan başka hiç bir şey yazılmadığını iddia ediyordu. Fakat, kader sayfasında onun için yazılmış olan kötü neticeyi bilmeyen kalmadı.

1815 yılının 12 Haziran günü, **Napoleon**, arkasında muazzam ve müthiş ordusuyla, düşmanlarını daha yolda yok etmek üzere Paris'ten yola çıkıyordu. Hareketinden altı gün geçmeden, Belçika hudutları içindeki Vaterloo meydanında, **Dük Wallington**'u İngiltere, Prusya ve Avusturya orduları destekliyordu. **Napoleon** bu neticeden büyük ye'se düşerek korkunç sonunu anlamakta gecikmedi. Fransız ordu merkezinden kaçarak, Amerika'ya yöneldi. Amerika sahillerine varır varmaz, sahil polisi onu yakalayarak, Britanya bahriyesine mensup bir gemiye binmeye mecbur etti. İşte

onun kaderi, Atlantik Okyanusu'nun güneyinde ıssız bir ada olan Saint Helen adasına sürülmesiyle kapanmış oluyordu. Fransa imparatoru ve ordu kumandanı, bu adada, uzun yıllar geçirdiği, yoksulluk, bin türlü mihnet ve yalnızlık içinde 5 Mayıs 1821'de ölüp gitti.

1848'de yayınlanan meşhur komünizm beyannamesi, komünizmi ayaklanmasına önder olacak ilk ülkenin Almanya olacağı kehânetinde bulunmuştu. Fakat, bu kehânetin üzerinden 120 sene geçtiği halde, o ülkenin tarih sayfaları, böyle bir ayaklanmayı henüz kaydetmemiştir.

Karl Marx, 1849 yılı Mayıs'ında yazdığı bir yazısında şöyle diyordu:

«Kızıl cumhuriyet, Paris ufuklarında doğuyor!» Fakat, bu kehânetin üzerinden de bir asırdan fazla bir zamanın geçmiş olmasına rağmen, kızıl cumhuriyetin parlak güneşi (!), Parislilerin üzerine henüz doğmamıştır.

Adolf Hitler[169], 1931 yılı 14 Mayıs'ında Münih'te yaptığı o meşhur konuşmasında şöyle diyordu:

«Ben, zafer ve galibiyetin, kendi kaderime yazılmış olduğuna kesinlikle inanmış bir halde yoluma devam ediyorum.»[170] Bu büyük Alman liderinin kaderine yazılan neticenin, hezimet ve intihardan başka bir şey olmadığını, bugün bütün dünya biliyor.

Hindistan'da da bunlara benzer bir çok gülünç kehânetlere şahit olduk... Komünist lideri **S. B. Cuşi**, 1954 yılı Ocağında Güney Hindistan'ın Maduray şehrinde toplanan, Hindistan Komünist Partisi'nin üçüncü kongresinde,

---

169- **Adolf Hitler**: 1889-1945 yılları arasında yaşamış olan Alman siyaset adamıdır. Nazi adiyle anılan Millî Sosyalist Partisi'nin lideriydi. 1933'te Almanya müsteşarı olmuştur. 1934'te Almanya en yüksek devlet reisi ol-muştur. İkinci Dünya Harbi'nin çıkmasına sebep olmuştur. Müttefik ordu-larla Rus ordusunun Berlin'in kuşatmaları esnasında intihar etmiştir. (M.N.)

170- A Study of History (Abridgment) P. 447.

Komünist Partisi'nin, önümüzdeki genel seçimlerde, Travenkor - Koçin (Kerala), Madras, Andhara, Batı Bengal ve Assam vilâyetlerinde, kendi başına bağımsız olarak hükmedeceğini ilân ediyordu. Onun üzerinden üç umûmî seçim, bir de ara seçim yapıldığı halde, Komünist Partisi, Hindistan vilâyetlerinde hiç birinde bir bakanlık bile elde edememiştir.»[171]

İşte bu kehânet sahipleri ve kehânetler sürüsü içinde, «Kur'an-ı Kerim» gibi kehânetleri teker teker tahakkuk eden hiç birini bulamayız. Başlı başına bu keyfiyet, bu sözlerin, durum ve hadiseleri idare eden ve ezelden ebediyete kadar olup bitecek olan şeyleri bilen, tabiat üstü bir akıldan çıktığını isbata yeter de artar bile...

İslâm peygamberinin söylemiş olduğu kehânetlerden, tamamiyle tahakkuk etmiş iki haberini buraya almayı münasip görüyorum. Buraya şahit olarak ele alacağımız iki vak'adan biri, İslâm'ın galip geleceği hakkında, ikincisi de, Bizanslıların, Farslara muzaffer olacağı hakkındadır.

1– **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, İslâm dinini ilân etmeye başlayınca, bütün Arabistan yarımadası ona cephe almıştı. O, bir anda üç cephe ile karşı karşıyaydı:

Birincisi: O'nun hayatına düşman olan müşrik kabîleler.

İkincisi: Yahudi emperyalizmi.

Üçüncüsü: Müslümanların arasına sızarak, kendi içlerinden onlara mani olmak isteyen münafıklar...

Bu arada **Hz. Muhammed (s.a.v.)**, müşrikler, Yahudi em-

171- 1967 yılı genel seçimlerinde, Komünist Partisi, Kerala vilâyetinde ortak bir bakanlık elde edebilmiştir. Keza, «Birleşik Cephe» partisi de, 1969 yılında Batı Bengal vilâyetinde yapılan ara seçimde ortak bir bakanlık elde edebilmiştir. Bu partinin büyük çoğunluğunu komünistler teşkil etmektedir. Komünistlerin, bu mevkileri, Pekin'deki efendilerine, malî yardımlar mukabilinde vicdanlarını sattıktan sonra elde etmiş oldukları herkesçe bilinmektedir.

müteakip İslâmiyet, kısa bir süre içinde genişleme fırsatını buldu. Doğuda İran, Hindistan, Çin *ve Türk illerinin derinliklerine daldı. Batıda bütün Kuzey Afrikayı aldıktan sonra, güneyden Zenciler diyârına, kuzeyden* İspanya'*ya ve* Akdeniz'*in* Sicilya, Sardunya *ve* Balear *gibi bir çok adalarına yayıldı.*

İslâmiyet bu hamleleri tahakkuk ettirirken, âlemin diğer etraf ve eknâfında despotların zulmü altında beşeriyet inliyordu. Bu kitleler zincirbend ya harbe sürükleniyor ve yahut üzerinde çalıştıkları topraklarla beraber alınıp satılıyorlardı. Buna karşılık İslâmiyet'in yayıldığı geniş ülkelerde durmadan câmiler ve medreseler kuruluyor, ne din ve mezhepte olursa olsun, değerli bilginlerin eserleri istinsah edilmek sûretiyle kütüphânelere dağıtılıyor ve halkın istifâdesine arz olunuyordu. Bu tedrîshânelerde ve kütüphânelerde dinî ilimler kadar dünyevî bilgilere de yer veriliyordu. Bundan dolayı dînî mevzularda içtihat derecesine ulaşmış âlimler yetişirken, maddî bilgilerde de cihanşümûl riyâziyatçılar, tabipler, fizikçiler, kimyâgerler, felekiyâtçılar belirmeğe başladı. Bu sâyede her tarafta rasathâneler, hastahâneler, dar'üşşifâlar demir, çelik, bakır ve gümüş dökümhâneleri; kâğıt, ipek, pamuk ve yün kumaş tezgârları kurulduğu gibi ticaret de bütün hızıyla alıp yürüdü. Ayrıca açılan su kanalları sâyesinde her tarafta zirâî geniş bir inkişaf tahakkuk etti.

İslâm dünyasının bu refâh ve saadeti ağyârı hayran bırakıyordu. Bundan dolayı, Ural - Bulgar *devleti ve* Sibirya'*daki bazı Türk varlıkları kendiliklerinden İslâmiyet'i kabul etiler. Halîfeye elçiler göndermek sûretiyle müderris ve mîmar istediler.* Avrupa'*da aklı başında bir çok âileler de evlâtlarını, sessiz sedâsız* Sicilya *ve* Endülüs'*e göndermek sûretiyle İslâm medreselerinde okutuyorlardı. Bil'ahare papasları çileden çıkaran riyâziyatçı, fizikçi ve tabiplerin ilmî mâyesi buralarda yoğurulmuştu.*

«**Hz. Peygamber**'in (s.a.v.), minberiyle **Hz. Ayşe**'nin (r. anha) odası arasında, deli gibi gidip geliyordum. Beni görenler, bu delidir diyorlardı. Ben ise asla deli değildim, fakat açtım!»

İşte, ilk müslümanlar bu fakirlik içinde en kötü durumlarını yaşarlarken, Medine-i Münevvere'nin çıplaklığı içinde, her yönden düşmanlarının tarassutu altında, her an yok edilmek korkusu içinde günlerini geçirirken, onlara Kur'an-ı Kerim'in ardı ardına şöyle müjdelediğini görüyoruz:

«Allah-ü Azimüşşan, ezelde hükmünü verip, silinmesi ve bozulması kabil olmayan bir yazı ile Levh-i Mahfuz'da yazdı ki, celâlim hakkı için ben ve resüllerim yeneriz.»[172]

Ve gene şöyle dediğini görüyoruz:

«Yüce Allah'ın nurunu ağızlariyle söndürmek, sanki, doğan güneşi ağızlarıyla söndürüvereceklermiş gibi, hakkı yalan ve iftiralarla iptal etmek istiyorlar ve İslâm dinini, uydurma sözler, yalan yanlış propagandalar, tahrif olunmuş kitaplarla söndürmek için her türlü haksızlığı yapmak istiyorlar. Halbuki, kâfirler hoşlansalar da, hoşlanmasalar da, dinini tamamlayıp âleme yayacaktır. O Allahtır ki, Peygamber'ini, hidayet kanununu, korunmak isteyen muttakî insanlara doğru yolu gösteren Kur'an ve hak dini ile gönderdi. O dini her dinin üstüne çıkarmak için, onu muhakkak tamamlayacaktır, isterlerse müşrikler hoşlanmasınlar.»[173]

Bu müjdeler üzerinden çok geçmiyor ki, müslümanlar, bütün Arabistan yarımadasını ayakları altında buluyorlar. Ne bir ata, ne de bir silâha sahip olmayan bir avuç azınlık, büyük ordular ve silâhlara sahip olan düşmanlarına galip geliyorlardı.

Bizler, bu müjdeleri, bu kehânetleri, maddî deyimler ışığı altında tefsir etmeye muktedir değiliz. Bize, ancak, bu ha-

---

172- Mücadele Sûresi, âyet: 21.
173- Saff Sûresi: âyet: 8-9.

berleri gaybdan getiren kimsenin, bunları kendiliğinden uydurmadığını, fakat Allah tarafından gönderilmiş bir elçi olduğunu kabul etmek düşer. O, eğer adî bir insan olmuş olsaydı, onun sözlerinin, tarihin mukadderatını tayin etmesi imkânsızlıkların imkânsız olurdu. **Prof. Stubart**'ın dediği gibi:

«Baştan başa bütün insanlık tarihi içinde, **Muhammed**'in şahsiyetine benzeyen tek bir misâl mevcut değildir» ve Profesör devamla şöyle diyor:

«O'nun elinde bulunan maddî araçlar ne kadar azdı... Fakat, O'nun göstermiş olduğu ender kahramanlıklar ise ne kadar büyüktür. Eğer tarihi bu yönden araştırmış olsaydık, arapların peygamberlerinin isminden başka, bu derece parlak ve bu kadar âyan bir isim bulamazdık.»[174]

İşte bu gerçek, **Hz. Muhammed**'in **(s.a.v.)** Yüce Allah tarafından gönderilmiş bir elçi, bir peygamber olduğuna en büyük delil sayılabilir. İslâm'ın o amansız düşmanı **Sir William Mior**, bu gerçeği dolaylı bir yolla itiraf ederken bakın ne diyor:

«**Muhammed** düşmanlarının bütün hiyle ve dolaplarını toprağa gömmüştür. O, bir avuç yardımcısı ve avânesiyle, gece - gündüz muzaffer olacağına inanıyordu. Halbuki, stratejik bakımdan, her yönden açıktaydı. Başka bir deyimle, O, arslanın ininde yaşıyordu. Fakat, O, korkunç bir irâde ve azim göstermişti. Biz buna, İncil'de, kendisi hakkında: Allah'a «Milletim içinde benden başka hiç bir kimse kalmamıştır» diyen peygamberden başka hiç bir benzerini bulamıyoruz.»[175]

Kur'an-ı Kerim'de varid olan ikinci kehânet de, Bizanslıların, İranlılara karşı muzafer olacaklarını haber vermesiydi. Orada Rûm sûresinin başında şöyle denilmektedir:

174- Islam and Its Founder. P. 228.
175- Life of Mohammad, P. 228.

«Bismillâhirrahmanirrahîm, Elîf, Lâm, Mîm. Rûm[176] *mağlup oldu. Mekke arzının, yani Arabistan yarımadasının en yakınında... Maamafih onlar bu mağlubiyetlerinin arkasından, muhakkak galebe çalacaklar, hem de uzak değil bir kaç sene içinde muzaffer olacaklardır.»*[177]

Fars İmparatorluğu, Arabistan yarımadasının doğusunda, Basra Körfezi'nin öbür sahillerinde bulunuyordu. Bizans İmparatorluğu ise Arabistan yarımadasının batısından Kızıl deniz sahillerine ve oradan Karadenizin üst sahillerine kadar uzanıyordu. Bunların birincisine, Sasan İmparatorluğu ikincisine de Bizans deniliyordu. Bu iki imparatorluğun hudutları, Arabistan yarımadasının kuzeyinde Fırat ve Dicle nehirlerinde birleşiyordu. Bu devletler, o devrin şahit olduğu en kuvvetli iki cihangir devletiydi.

Tarih yazarı **Edward Gibbon**'un rivayet ettiğine göre, Doğu Roma İmparatorluğu olan Bizans tarihi, Milâdın 200. yılında başlar ve o zaman için dünyada medeniyette terakkiye ulaşmış en ileri mevkii elinde bulundurmaktadır.

Roma İmparatorluğu'nun düşüşü, tarihçileri çok meşgul etmiştir. Tarih yazarlarını, her hangi bir medeniyetin yok olma sebepleri, bu kadar meşgul etmemiştir.[178] Bu hususta yazılan her hangi bir kitap, bir diğerinden hemen hemen farksızdır. Ancak, tarih yazarı **Edward Gibbon**'un: «Roma İmparatorluğu'nun Çöküş ve Yıkılış Tarihi»[179] adlı kitabı, diğerlerine nisbetle daha geniş ve daha gerçek olanıdır. Bu tarih yazarı, kitabının beşinci cildinde, bizim mes'elemiz hakkındaki hadiseleri şöyle anlatıyor:

«Kral **Konstantin**, hristiyan dinini Milâdın 325. yılında kabul ediyor ve bu dini, ülkesinin resmî dini yapıyor.

176- Doğu Roma İmparatorluğu olan Bizans. (M.N.)
177- Rûm Sûresi, âyet: 1-3.
178- Western Civilization. P. 210.
179- The History of the Decline and Fall of the Roman Empire, by **Edward Gibbon**.

İmparatorluğun büyük ekseriyeti, bu dine mensuptur. Öte yandan, güneşe tapan İranlılar, bu yeni dine girmeyi kabul etmiyor ve reddediyorlar.

Milâdî yedinci yüzyılın sonlarına doğru, Bizans İmparatorluğu'nun idaresini Kral **Morris** elinde bulunduruyordu. Bu kral, devletin idare işleri ve siyasetten bîhaber gafil bir kimse olduğundan, kendisi aleyhinde, ordu kumandanlarından **Phokas**'ın başkanlığında bir ordu ayaklanması ve ihtilâli yapılmıştır. Başariyle sonuçlanan bu ayaklanmadan sonra, **Phokas Bizans** kralı oldu ve eski kraliyet ailesini gayet vahşiyâne bir şekilde ortadan kaldırdı. Bunun arkasından, o zaman İran İmparatoru **Adil Nuşirevan**'ın oğlu **Kisrâ** ikinci **Ebruviz**'e bir sefir göndermişti.

Ancak, **Kisrâ** İkinci **Ebruviz**, öldürülen Bizans İmparatoru **Morris**'in dostu bulunuyordu. Çünkü, Milâdin 590-91 yıllarında Fars İmparatorluğu içinde cereyan eden iç kargaşalık yüzünden **Ebruviz** kendisine iltica etmiş ve **Morris** ona, tahtını geri almak üzere ordusiyle yardımda bulunmuştu. Gene rivayet edildiğine göre, Kisrâ İkinci **Ebruviz** Bizans'ta kaldığı süre içinde **Morris**'in kiziyle evlenmişti ve bu yüzden ona «Baba» diyordu.

Bizans'ta olup bitenleri ve meydana gelen ihtilâli haber alınca çok hiddetlenmiş ve Bizans elçisinin habse atılmasını emretmişti. Bunun üzerine, yeni Bizans idaresinin meşruiyetini tanımayacağını ilân etmişti.

Bunun üzerine İkinci **Husrev Ebruviz**, Bizans'a hücuma geçmişti. Muazzam orduları, Fırat'tan aşarak Şam'a gelmişti. **Phokas**, Antakya ve Kudüs şehirlerini istilâ eden İran ordusuna karşı koyamıyor ve böylece İran İmparatorluğu'nun hudutları aniden Nil vadilerine kadar genişliyordu. Nesturîlik ve Yakûbîlik gibi bazı hıristiyan mezhepleri de, Bizans'taki bu yeni idareye kin beslediğinden, bu yeni fatihlere yardım ediyorlar ve aynı yardımları yahudiler de yaparak İranlıların

zaferlerini kolaylaştırıyorlardı.

Bizanslı bazı ileri gelen kişiler, Afrika müstemlekelerinden birinde bulunan Bizanslı bir hakime gönderdikleri gizli bir mektupla, onu imparatorluğu kurtarmaya çağırıyorlardı. Bu hakim, genç oğlu **Heraklius**'un kumandası altında büyük bir ordu gönderiyor ve **Heraklius**, ordusiyle birlikte deniz yolunda büyük bir gizlilik içinde ilerliyordu. **Phokas**'ın, bunların yolda olduklarından hiç bir haberi yoktu, öyle ki, ancak Bizans sahillerine yarlaşırken, **Heraklius**'un deniz filolarını görebildi. **Heraklius**, önemli bir mukavemet görmeden, imparatorluğu istilâ etmeye ve hain **Phokas**'ı öldürmeye muvaffak oldu.

Ancak, **Heraklius**, imparatorluğu istilâ etmesine ve **Phokas**'ı öldürmesine rağmen, İran ordusu tufanını durdurmaya muvaffak olamadı. Böylece, Başşehir İstanbul'un doğu ve güneyindeki küçük ülkeler Bizanslıların ellerinden gitti. Artık, haçlı bayrak, Irak'ta, Şam'da, Filistin'de, Mısır'da ve Küçük Asya'da dalgalanmıyordu. Şimdi oralarda, Dürefş-i Kâviyâni[180] adını verdikleri İran bayrağı dalgalanıyordu. Bizans imparatorluğu, kendi başşehrinde kabuğuna çekilmiş kalmıştı. Öte yandan, kötü bir iktisadî kuşatma bütün yollarını kapatmıştı. Ortalığı kıtlık kasıp kavuran hastalıklar yayılmıştı, İmparatorluktan, koskoca dev ağacın kuru gövdesinden başka hiç bir şey kalmamıştı. Başşehirde halk, İranlıların şehre hücumunu korku ile bekliyordu. Bu yüzden, bütün pazarlar kapanmış, ticaret kesilmiş, ilim ve kültür ocakları ise korkunç mezarlık sessizliğine bürünmüştü.

Ateşe tapan İranlılar, istilâ etmiş oldukları yerlerde Bizanslılara, istibdat ve zulüm yapmaya ve hristiyanlığı ortadan kaldırmaya çalışıyordu. Böylece, dinî mukaddes eserlerle açıktan açığa eğlenmeğe, kiliseleri yıkmaya başladılar.

180- **Kâve**'nin ayaklandığı zaman bayrak yaptığı önlüğü. (M.N.)

Günahsız hıristiyanlardan yüz bine yakın insanın kanı dökülmüştü. Gittikleri her yerde, ateş tapınakları inşa ettiler, insanları ateşe ve güneşe tapmaya zorladılar. Mukaddes Haçı *çalarak Medain*'e gönderdiler.»

Tarih yazarı **Gibbon** kitabının beşinci cildinde devamla diyor ki:

«Aslında, İkinci **Hüsrev**'in niyeti eğer iyi olsaydı, **Phokas**'ı öldürmelerinden sonra, Bizanslılarla barış yapabilir ve velinimeti olan **Morris**'in intikamını alan **Heraklius**'u iyi bir dost olarak en iyi bir şekilde karşılayabilirdi. Fakat o, harbe devam etmeye karar verince, hakikî niyetleri meydana çıkmıştı.»[181]

Bizanslılarla İranlılar arasındaki büyük uçurumu, İkinci **Hüsrev Ebruviz**'in, Kudüs'ten **Heraklius**'a gönderdiği mektuptan anlamak ve kıyas etmek mümkündür. **Hüsrev** bu mektubunda diyor ki:

«İlâhların en ulusu olan **Hüsrev**'in ilâhından ve bütün yeryüzü kralından, gafil ve uğursuz kulu **Heraklius**'a!... Sen diyorsun ki: Allah'ıma büyük bir itimadım var. Öyleyse, senin Kudüs'teki ilâhını, benim elimden neden kurtaramıyorsun?!.»

Bu kötü durumdan, **Heraklius** büyük bir ye'se ve çöküntüye kapılmıştı. Bunun üzerine, Afrika sahilleri üzerinde bulunan Kartaca'daki sarayına dönmeye karar verdi. Artık imparatorluğu savunmaktan vaz geçmişti. Şimdi o, kendi canını kurtarmak kaygusuna düşmüştü. Kraliyet gemilerini çağırdılar. **Heraklius**, kendi isteğiyle bu sürgün hayatına atılmak üzere, bu gemilerin birine binmek için yola çıktı.

İşte tam bu ümitsiz anda, Bizans'ın büyük patrikleri din ve **Isa** adı ile işe giriştiler ve **Heraklius**'u orada kalmak üzere kandırmaya muvaffak oldular. **Heraklius**, büyük patrik ile beraber Ayasofya kilisesine giderek, Allah'ın, kendisi için

181- **Edward Gibbon**'un kitabı, cild 5. sh. 74.

seçtiği bu milletten ayrı asla yaşamayacağı veya öleceği hakkında Yüce Allah'ın huzurunda and içti.

İranlı general **Sain**'in tavsiyesi üzerine, **Heraklius, Hüsrev II.** ye bir elçi göndererek, ona barış teklif ediyordu. Bizans elçisi henüz İran sarayına varmıştı ki, **Hüsrev Ebruviz** büyük bir hiddetle:

«Bu elçiyi istemiyorum, bu kâfi değildir, ben **Heraklius**'un tahtımın altında zincirlenmiş olarak zelil bir şekilde yere kapanmasını ve Çarmıh'a gerilmiş ilâhını terkedip, bizim ilâhımız güneşe tapmasını istiyorum, yoksa o Bizanslı ile asla barış yapamam» diye bağırıyordu.[182]

Harbin üzerinden altı yıl geçtikten sonra, İ r a n imparatoru **Hüsrev, Heraklius**'la muayyen şartlar altında barış yapmaya razı oluyordu. Bu anlaşmaya göre, B i z a n s kralı: Bin talent[183] altın, bin talent gümüş, bin ipekli kumaş, bin at ve bin bakire kız, vermek zorunda idi.

Tarih yazarı **Gibbon**, bu şartları, şüphesiz «utanç verici zelîlâne şartlar» olarak vasıflandırıyor. Çökmüş ve hudutları daralmış olan Bizans imparatorluğunun, bunları ödemesi için verilen süre çok kısa olmamış olsaydı, **Heraklius** bu şartları kabul edebilirdi. Fakat o, bu serveti, son bir teşebbüs olarak düşmanlarına karşı kullanmayı tercih etti.

İran ve Bizans başşehirlerinde bu olaylar olup biterken, Arabistan yarımadasının merkezi olan Mekke'de de halk arasında buna benzer müşküller hüküm sürmekteydi:

İranlılar putperestti, güneşe ve ateşe tapıyorlardı. Bizanslılar ise, **İsa** peygambere (a.s.), vahye, peygamberliğe ve Yüce Allah'a iman ediyorlardı. Müslümanlar, -mânen- Bizanslılar tarafını tutuyor ve küfürde yüzen müşrik İranlılara galebe etmelerini temenni ediyorlardı. M e k k e'nin kâfirleri

---

182- **Edward Gibbon**'un kitabı, cild 5. sh. 76.

183- **Talent**: Eski bir Yunan ölçeği, Atinalılarca yaklaşık olarak 26 kilo.

de, İranlılarla beraberdi ve onları tutuyorlardı. Çünkü, bunlar da maddî varlıklar olan putlara tapıyorlardı. İşte İranlılarla Bizanslılar arasındaki bu boğuşma, M e k k e'de, İslâm ehli ile küfür eli arasındaki ölüm kalım savaşının dış bir sembolü olmuştu. M e k k e'deki bu iki topluluğun her biri, rûhî yolla, bu dış boğuşma sonucunun, kendi aralarındaki ölüm kalım savaşlarının aynı meâli olacağını hisseder bir duruma gelmişti. Milâdın 616. yılında, İranlıların Bizanslıları korkunç hezimete uğrattıkları ve Bizans imparatorluğunun bütün doğu bölgelerini istilâ ettikleri zaman, M e k k e müşrikleri bunu fırsat bilerek, müslümanlarla alay etmeye başlamışlar ve: «Kardeşlerimiz, kardeşlerinize galebe çaldılar, biz de aynen *onlar gibi siz yok edeceğiz, yeni dinlerinizi terkedip bize uy*mazsanız, siz de aynı akibete uğrayacaksınız» demeye başlamışlardı. Halbuki, M e k k e'de müslümanların maddî durumları en kötü ve en zayıf raddesinde bulunmaktaydı. İşte bu sefalet halinde iken, **Hz. Muhammed**'in (s.a.v.) ağzından şu müjdeler çıkıyordu:

«Bismillâhirrahmanirrahîm. Elîf, Lâm, Mîm. Rûm mağlub oldu, Mekke arzının, (yani Arabistan yarımadasının) *pek yakınında. Maamafih, onlar bu mağlubiyetlerinin arkasından, muhakkak galebe edecekler, hem de uzak değil bir kaç sene içinde muzaffer olacaklar. Rumlar galip gelecekler diye, ondan sonra dünyada hüküm Rumların olacak zannedilmesin, Rumlar galebe etmezden evvel emir, ne onların, ne de İranlıların olmayıp, Allah'ın olduğu gibi, onların zaferinden sonra da Allah'ındır. O, önce onları mağlup ettiği gibi sonra da eder. Ve işte o, Rumların İranlılara galip gelecekleri gün, mü'minler ferahlanacak, Allah'ın nusretiyle, ötede Rumlar galip gelirken, aynı zamanda beride müslümanlar da Allah'ın nusretiyle müşriklere karşı muzaffer olacaklar. Bu nasıl olur demeyin, O, dilediğini muzaffer kılar, çünkü, tek izzet ve rahmet sahibi O'dur. Bu zikrolunan galebe ve nusret, Allah'ın vaad ettiği bir*

vaaddir. Allah ise, vaadinden asla dönmez, binaenaleyh, bunlar behemehal tahakkuk edecektir. Fakat insanların çoğu bunu bilmezler.»[184]

Tarihçi **Gibbon,** Kur'an-ı Kerim'in bu ihbarını yorumlarken diyor ki:

«İki imparatorluğun hududu dışında bulunan ve bunlardan her birinin diğerini imha için hazırladıkları tertibatı iyi bilen **Hz. Muhammed**, İranlıların adım başında zafer kazandıkları bir anda, Bizanslıların bir kaç sene sonra yeniden galip geleceklerini söyledi. Dünyada hiç bir haber o zamanın durumu karşısında bunun kadar inanılmayacak bir mahiyette sayılmazdı. Çünkü, **Heraklius**'un ilk on iki senelik hakimiyeti imparatorluğun zafere değil, hezimet ve çöküntüye doğru gittiğini gösteriyordu.»[185]

Fakat şurası belliydi ki, bu kehânet, bütün vesiyle ve durumların sahibi bulunan ve insanların kalblerini ve kaderlerini elinde bulunduran birinden geliyordu. **Cebrail (a.s.)** bu müjdeyi, **Hz. Muhammed**'e (s.a.v.) henüz bildirmişti ki, Bizans İmparatorluğu sahnesinde ayaklanma ve ihtilâl izleri görülmeye başlamıştı.

Gibbon bundan sonrasını şöyle hikâye ediyor:

«Fakat, **Heraklius**'ta görmüş olduğumuz kahramanlık, tarihin en parlak kahramanlıklarından biri olmuştur. Bu imparatorda, hükmünün ilk ve son yıllarında, büyük bir tenbellik,

---

184- Dikkat edilecek olursa bu âyet-i kerimede, Bizanslıların İranlılara galip geleceği, bunun üç ilâ dokuz sene gibi pek kısa bir zamanda tahakkuk edeceğini haber veren iki kehânetten bahsederken, yazarın üçüncü bir kehâneti farketmediğini zannediyorum. O da, müslümanların da, Rumların zaferinden sonra kısa bir zamanda müşriklere galebe edecekleri haberidir ki, Bedir'de tahakkuk etmiştir. Dördüncü kehânet de, Bizanslıların hükmünün de uzun müddet devam etmiyeceği ve başkalarının eline geçeceği haberidir. Bu da bilâhare, Bizans İmparatorluğunun, İslâm orduları tarafından fethedilerek ortadan kalkmış olmasıdır. (M.N.)

185- **Edward Gibbon**'un kitabı. cilt 5, sayfa 74.

yuşukluk, eğlence ve zevk-i sefaya dalmak ve bir sürü evham çukurlarına batmak gibi garip şeyler görülmektedir. Milletinin felâketlerine kendini salıvermiş ahmak bir seyirciden farkı yoktu. Fakat, sabah ve akşamın ilk saatlerinde gökyüzünü kaplayan sislerin, öğlenin kızgın güneşli parlak bir anında aniden yok olduğunu görüyoruz. **Heraklius** da aynen böyle olmuştu. Sanki sarayların **Arkadius**'u[186] aniden harp meydanlarının **Cesar**'ı[187] oluvermişti. İranlılar aleyhinde açmış olduğu altı harble, Bizanslıların izzet ve şerefini geri getirmeye muvaffak olmuştu. Bizanslı tarih yazarlarının bu uyku ve uyanışın sırlarını açıklamak üzere, hakikatlerin üzerindeki kalın perdeleri kaldırmaları gerekirdi. Aradan geçmiş olan bunca yüzyıllardan sonra, bu kahramanlığın ardında siyasî reaksiyonların bulunmadığını, ancak, **Heraklius**'un kendi şahsî garizesi sonucu olabileceğini hükmedebiliriz. Çünkü, **Heraklius**, düştüğü zevk ve eğlence çukurundan kurtulmuş, hatta, kendisiyle evlenmesi yasak olduğu halde, şiddetli aşkı yüzünden evlendiği kuzeni **Martina**'dan bile uzaklaşmıştı.»[188]

İradesini kaybetmiş olan gafil imparator **Heraklius**, İranlıları geri püskürtmek ve sonunda imha etmek üzere büyük bir plân kurmuştu. İlk önce, büyük bir ordu ile ona yetecek muazzam silâh tedariki yapmıştı. Fakat bunlara rağmen, **Heraklius**, ordusuyla birlikte şehirden çıkarken, Konstantinople -İstanbul- sakinleri, bu orduya, Bizans İmparatorluğu tarihinin son ordusu gözüyle bakıyor ve bir daha geri gelmeyeceklermiş gibi uğurluyordu.

Heraklius, İ r a n deniz kuvvetlerinin zayıf olduğunu pek iyi bildiğinden, kendi deniz ordusunu, İranlıları arkadan vu-

---

186- **Arkadius**: 377-308 yılları arasında yaşamış olan Roma imparatorlarından biri. Birincisi **Theodosius**'un büyük oğludur. 395 yılında tahta geçmiştir. Korkaklığıyle meşhurdur.

187- **Cesar**: M.Ö. 144-101 yılları arasında yaşamış Romalı büyük bir siyaset adamı ve kumandandır.

188- **Gibbon**'un kitabı, cild 5, sayfa 76-77.

racak bir şekilde hazırlamıştı. Ordusiyle birlikte, Karadeniz yoluyla Ermenistan'a yürüdü. Büyük **İskender**'in, İran ordularını mağlup ettiği aynı meydanda, İran ordusuna anî bir hücum yaptı. Bizans orduları, oradan da, Mısır ve Şam ülkelerine yürüyünce, İranlılar, bu anî hücumlar karşısında mukavemette bulunamadılar ve kurtuluşu kaçmakta buldular.

İranlıların Küçük Asya'da, büyük bir orduları vardı. Ancak, **Heraklius**, bunlara da ikinci bir defa donanmasıyla anî bir hücumda bulunarak, korkunç ve acı bir hezimet tattırmış, darmadağın etmişti. **Heraklius**, bu büyük galibiyeti elde ettikten sonra, deniz yoluyla başşehri Konstantinople'ye dönmüş ve Avarlar'la bir anlaşma imzalamış ve bunların da yardımlarıyla, onların başşehleri ve hudutlarında İ r a n orduları seline set çekmişti.

Yukarıda adı geçen iki harpten sonra, **Heraklius**, Milâdî 623, 624 ve 625 yıllarında ardı ardına yapmış olduğu hücumlarla, Karadeniz yolu ile Irak (Mezopotamya) ülkelerine kadar işleyebilmiş ve böylece Fars orduları, bütün Bizans topraklarından çekilmeye mecbur kalmışlardı. Bu harplerin sonunda, artık **Heraklius**, doğrudan doğruya İran imparatorluğunun kalbine son darbeyi indirebilecek bir duruma gelmişti. Bu ölüm-kalım savaşlarının sonuncusu da, iki ordunun 627 yılında Ninova'da, Dicle nehri kıyılarında acmış oldukları harptir.

İkinci **Hüsrev Ebruviz**, Bizans orduları seline karşı koyamayınca, çok sevdiği sarayı «Dest-ü gird»den kaçmaya teşebbüs etti. Ancak, imparatorluk içinde alevlenen iç ayaklanma hareketi esnasında, oğlu **Şîriveyh** tarafından tutuklandı. İmparatorluk sarayı içinde hapsedildiği sırada, tutuklanmasının beşinci günü kötü şartlar yüzünden öldü. Oğlu **Şîraveyh**, babası **Hüsrev Ebruviz**'in on sekiz oğlunu gözleri önünde öldürmüştü.

Ancak, **Şîraveyh** de, İran tahtında sekiz aydan fazla otu-

ramadı. Öz kardeşlerinden biri onu öldürmüştü. Böylece, İran imparator sarayı içinde harp başlamıştı. Dört yıl gibi kısa bir süre içinde, dokuz kral tahta geçiyor, düşüyordu. Bu gibi kötü şartlar altında, İranlıların, Bizans'a karşı harplerine devam etmeleri imkânsız ve makul değildi. Sonunda, İkinci **Hüsrev Ebruviz**'in oğlu İkinci **Kubad**, elçisini **Heraklius**'a göndererek barış teklifinde bulunuyor, çalınan Mukaddes Haç'ı iade ediyor ve bütün Bizans topraklarında feragat ettiğini ilân ediyordu. **Heraklius**, Milâdî 628 yılının Mayıs'ında, imparatorluğun başşehri Konstantinople'ye uzun yıllardan beri görülmemiş büyük şenliklerle dönüyordu. İmparatorun binmiş olduğu arabayı dört muhteşem fil çekmekteydi. Başşehrin dışında on binlerce *insan, ellerinde meşaleler ve zeytin dalları olduğu halde,* muzaffer imparatorlarını karşılıyorlardı.!»[189]

İşte böyle, Kur'an-ı Kerim'in, on seneden az olan muayyen bir süre içinde Bizanslıların galip geleceği hakkındaki kehâneti gerçekleşmiş oluyordu. Bu âyet-i kerîmede adı geçen «bıd'a» kelimesi, Arapçada, üçten dokuza kadar ve ondan az bir adet manasına gelmektedir.

Gibbon, Kur'an-ı Kerim'in bu ihbarlarına hayret ve şaşkınlığını gizlemiyor. Ancak, bunun önemini azaltmak ve nazarları başka tarafa çekmek için bu olayı, **Hz. Muhammed**'in (s.a.v.) İran imparatoru **Hüsrev**'e gönderdiği mektup olayı ile birleştiriyor.

Gibbon diyor ki:

«İran imparatoru, Bizans'a karşı son zaferini de elde edince, Mekke'den o ana kadar adı duyulmamış bir vatandaştan bir mektup alıyor. Bu mektupta, kendisinden, **Allah'ın peygamberi Muhammed**'e iman etmesi istenmektedir, fakat o, bu çağrıyı reddediyor ve mektubu yırtıyor. Bu haber Arap peygambere ulaşınca: **«Allah da onun devletini parçalayacak ve**

189- **Edward Gibbon**'un kitabı cilt 5, sayfa 94.

kuvvetlerini yok edecektir» demişti.

Doğuda bu iki büyük imparatorluğun topraklarına komşu olan Arabistan'da oturan **Muhammed**, bu iki imparatorluk arasındaki harp ve boğuşmayı duyunca, İranlıların adım başında zafer kazandıkları bir anda, Bizanslıların on seneye varmadan yeniden galip geleceklerini söyledi. Dünyada hiç bir haber o zamanın durumu karşısında bunun kadar inanılmayacak bir mahiyette sayılmazdı. Çünkü, **Heraklius'un** ilk oniki senelik hakimiyeti, imparatorluğun zafere değil, hezimet ve çöküntüye doğru gittiğini gösteriyordu.»[190]

Halbuki, bütün İslâm tarih yazarları pekiyi bilirler ki, Kur'an-ı Kerim'in bu müjdeyi haber vermesinin, **Hz. Muhammed**'in (s.a.v.), Kisrâ **Ebruviz**'e gönderdiği mektupla hiç bir ilgisi yoktur. Çünkü, bu mektup, hicretin yedinci senesinde gönderilmişti. Bu da Hüdeybiye sulhünden sonradır ki, milâdî 628 senesine rastlar. Halbuki, adı geçen müjde âyeti, Mekke'de milâdî 616 yılında, hicretten uzun bir süre önce nazil olmuştur. Böylece, bu iki olay arasında, on iki sene gibi uzun bir süre bulunmaktadır.[191]

C) KUR'AN-I KERİM VE YENİ BULUŞLAR:

Kur'an-ı Kerim'in hakikat oluşu ve hakikatini anlamak üzere, bu bölümde araştıracağımız üçüncü hususiyet de, onun, modern ilimler asrından pek çok asırlar evvel inmiş olmasına rağmen, hiç bir kimsenin, onda ilmî her hangi bir hatanın bulunduğunu isbat edememiş olmasıdır. Çünkü o, her hangi bir insanın sözü olmasaydı hatadan âri olması imkânsız olurdu.

Bir kaç seneden beri, Kaliforniya Üniversitesi'nde Çinli talebeler yüksek tahsillerini yapıyorlardı. Bunlardan on iki ta-

---

190- **Edward Gibbon**'un kitabı, cild 5, sayfa 73-74.
191- Encylopaedia of Religion and Ethics, vol. I. P. 540-545.

lebe, Berkly kilisesi baş papazına giderek kendisinden, pazar günleri hristiyan dini hakkında, kendilerine dersler düzenlemesi teklifinde bulundular ve ona açıkça: «Biz, hristiyan dinine girmek arzusunda değiliz. Fakat, almak istediğimiz bu derslerle, bu dinin, Amerika, medeniyet ve kültürü üzerinde yaptığı tesirin neler olduğunu anlamak istiyoruz» diyorlardı. Baş rahip, aritmetik ve astronomi bilgini profesör **Peter W. Stunner**'i, bu gençlere hristiyanlık hakkında ders vermek üzere seçmişti. Bu vak'adan dört ay sonra, bu Çinli talebeler hristiyanlığı kabul ederek bu dine girmişlerdi.

Fakat, bu müthiş işin arkasındaki reaksiyonları, gelin profesörün kendisinden dinleyelim:

«Benim zihnimde beliren ilk istifham, bu gençlere dinden neler söylemem gerektiği etrafındaydı. Çünkü, İncil'den henüz hiç bir şey bilmiyorlardı. İncil'i eski ananevî usul üzerine okutmak da hiç bir fayda vermeyecekti. İşte o anda, kendi talebeliğim esnasında İncil'deki «Tekvin» bahsi ile modern ilimler arasındaki ilgiye dikkat ve önem verdiğimi hatırladım. Böylece, bu gençler karşısında bu bahsi açmayı uygun buldum.

Ben ve talebeler, bu kitapta, kâinatın başlangıcı ve yaratılış hakkında söylenenlerin, modern ilmin, yer ve gökyüzü etrafındaki yeni ilmî buluşlarından binlerce sene önce yazılmış olduğunu pekâlâ biliyorduk. Ve gene biliyorduk ki, peygamber **Musa (a.s.)** zamanındaki insan düşüncelerinin de, modern asrın bilgileri ışığı altında tetkik ettiğimiz zaman, aradaki yılların uzaklığı derecesinde birbirinden uzak olduğunu gördüğümüzden, o asırda böyle bir kitabı her hangi birinin yazması da imkânsızdı.

Bün kış devresi boyunca, yaratılış ve kâinatın başlangıcı bahsini baştan başa incelemiş ve araştırmıştık. Talebeler, yaratılış hakkında, İncil'de bahsi geçen vak'alar etrafında meydana gelen soruları not ederek, üniversitenin kitaplığında

bütün gayretleriyle bu sorulara cevaplar arıyorlardı. Kış devresinin sonunda, baş rahip, bana, Çinli talebelerin kendisine giderek, hristiyan dinine girmek istediklerini ve yapmış oldukları araştırmalar sonucunda, İncil'in Allah tarafından vahyedilmiş bir kitap olduğu kanaatine vardıklarını bildirdiklerini söyledi.»[192]

Misâl olarak, İncil'de kâinatın ilk yaratılış bahsinde, yeryüzünün ilk anlardaki durumu şöyle dile getiriliyor: «Bütün ufuklar üzerine bir karanlık çökmüştü.»[193]

Bu da, yeryüzünün o zaman bulunduğu durumun en güzel bir tablosudur. Bunu sonradan, modern ilimlerden de aynen böyle öğreniyoruz. Yeryüzünün sathı çok sıcak bir halde bulunuyordu, bu sıcaklık yüzünden sular buhar haline gelerek uçmuştu, bu durumda da yeryüzüne ışık varamıyordu. Çünkü, denizlerimizin suları kalın bulutlar halinde yeryüzü göklerini, fezayı kaplamıştı. Böylece, yeryüzünde zifiri bir karanlık hüküm sürüyordu.

Bizler, Tevrat ve İncil'in de Kur'an-ı Kerim gibi ilâhî kitaplardan olduklarına inanıyoruz. Bunun için, bu iki kitapta ilâhî ilimlerden iktibaslar bulunmaktadır. Ne var ki, bunların ilk hakiki nüshaları ve sözleri kaybolmuştur. Bu yüzden, bu iki ilâhî kitabın, bir dilden başka bir dile tercüme ameliyelerine uğrayarak iki bin senenin geçmesiyle ve asıl önemli olan şeyin, -Amerikan bilgini **Gressy Morrison**'un tefsirine göre[194]- ilâhî nüshalarının, en çok uğradıkları beşerî tahrif (Human İnterpolation) ameliyeleriyle, hakiki İncil ile asrımızın İncil'i

---

192- The Evidence of God, PP. 137-138.

193- Tevrat'ın Yunancadan nakledilmiş olan Arapça tercümesinde şöyle diyor: «Yeryüzü çorak ve bomboştu. Yerlerin ve denizlerin üstüne karanlık çökmüştü.»

194- Man Does not Stand Alone, P. 120. Şurası muhakkaktır ki. İnciller, Hz. İsa'nın hayatında yazılmamıştır. Yazılan İnciller, Hz. İsa'nın (a.s.) göğe çıkmasından ancak yarım asır sonra yazılmıştır. Tevrat da, son olarak, **Babilli Sibbî** zamanında yazılmıştır (M.Ö. 586-538).

arasında müthiş bir fark meydana gelmiştir.

Bir çok tahriflere uğramaları sonucunda bu kitaplar kıymetlerini kaybedince, Yüce Allah, kitabının «yeni bir baskısı»nı beşeriyete göndermişti. Bu kitap da, Kur'an-ı Kerim'di. İşte bu kitap, gerçekliğinin ve kemâlinin bütünlüğüyle, eski kitaplarda ancak kısa ve titrek parıltılarından başka bir şey kalmayan bütün üstün vasıf ve özellikleri taşımaktadır.

Ben işte burada, Kur'an-ı Kerim'in gerçek oluşu hakkındaki delillerimden üçüncü delil olarak, bu özelliği ele alacağım. Kur'an-ı Kerim bugünkü, ilerleme ve kalkınma asrından on dört asır önce inmiştir. Fakat, onun getirmiş olduğu şeylerden her hangi birini, insanlardan hiç biri iptal edememiştir. Ancak Kur'an-ı Kerim, eğer insan sözü ve uydurması olaydı, şu ana kadar aynı şekilde kalması imkânsız olurdu.

Kur'an-ı Kerim, insanların, tabiattan pek az bir şey bildiği bir asırda inmiştir. Onlar, yağmurun gökten indiğini, yeryüzünün döşek gibi dümdüz olduğunu, göğün de yeryüzünün tavanı olduğunu görüyor ve yıldızları, gök kubbeye çakılmış gümüşten parlak çiviler veya fezaya asılmış kandiller zannediyorlardı. Eski Hintlliler, yeryüzünün, «ana inek»in boynuzundan birinin üzerinde bulunduğuna ve ineğin, yeryüzünü bir boynuzundan diğer boynuzuna aktarırken dünyamızda yer sarsıntıları meydana gelmekte olduğuna inanıyorlardı.[195] **Copernic** (1473 - 1543) gelipte, güneşin harekette bulunduğu hakkındaki fikrini açıklayıncaya kadar, güneşin hareketsiz olarak yerinde sabit kaldığını dünyamızın da onun etrafında döndüğünü savunuyorlardı.

İşte böylece, ilim yavaş yavaş ilerlemiş ve insanda tecrübe ve araştırma gücü artmış, sonunda, bir çok sırları aydınlığa kavuşturmuştur. Bugün, cismin kolları ve ilmin muhtelif

---

195- Bu hurâfe inancı, Arabistan yarımadası halkı ve bazı kültürlü sayılan kimseler arasında da yaygın bir durumdadır. Halbuki, günümüzün umumî kültür akımı, bu gibi hurâfelere asla yer vermemektedir.

şubeleri hakkındaki bilgilerimizden her hangi bir parçası yoktur ki, ona eski bakışlarımız kökünden tamamiyle değişmemiş olsun... Bu da, eski asırlardaki inançların baştan başa bâtıl olduğunu isbat etmektedir.

Bu gerçek açık olarak ifade ediyor ki, gerçekliği tüm olarak devam eden hiç bir insan sözü yoktur. Çünkü, insan her zaman kendi asrındaki inanç ve ilimlerden öğrenilen şeyleri bilmiş ve konuşmuştur. O, sözleri ister şuur, ister şuuraltı dairesi içinde çıkmış olsun, kendi zamanında bulmuş ve görmüş olduğu şeyleri anlatır. Bu yüzden, zamanlardan bir zaman sonra elimize aldığımız bir kitabın, bütün alanlarda meydana gelen yeni buluşlara göre her tarafında yanlışlar ve hatalarla dolu olduğunu görüyoruz.

Ancak Kur'an-ı Kerim, bu kaideden baştan başa müstesnadır. Çünkü, O, eski asırlarda da olduğu gibi haktır ve bütün söylediklerinde doğrudur. Üzerinden uzun asırlar geçmiş olmasına rağmen, sözlerinde en küçük bir değişme ve tahrif vaki olmamıştır. Bu da, onun menbaının, ezeli ve ebedi çok iyi bilen müthiş bir akıl olduğuna başlı başına bir delil sayılır, ki o korkunç akıl, bütün hakikatleri, en son ve en gerçek şekilleriyle bilmektedir. Ve gene onun ilmi ve bilgisi, zaman, mekân haller değişimi kanunlarına boyun eğmez. Eğer o sözler, ilim ve görüşleri mahdut bir insandan çıkmış olsaydı, kendi istikbalinde her insan sözünün uğradığı gibi zaman denen mefhum onu daha asırlarca evvel iptal eder ve ortadan kaldırırdı.

Kur'an-ı Kerim'in taşıdığı büyük vazifenin hakiki mihveri Âhiret saadetidir. Böylece o, bizim modern ilim ve fenlerimizden her hangi birinin dairesine giremez. Ancak, o insana işlerin hakikatinden bahsederken, insanla ilgili her şeye değinmektedir. Bu da, çok ince bir mes'ele olduğundan, hakikaten çok tehlikeli bir durumdur. Çünkü, her hangi bir müşkil hakkında cahil veya malûmatı noksan olan bir kimse, bu

müşkülden -kısa bile olsa- söz sahibi olmaya cüret ederse, olaylar ve hakikatlerle ilgisi olmayan kelime veya deyimleri kullandığı bu konuşmasında onun köstekleneceği muhakkaktır.

Buna bir misâl vermek lâzım gelirse, **Aristo**'yu gösterebiliriz. **Aristo**, erkeğin kadından daha evvel ve daha eski olduğunu isbata çalışırken: «Kadının ağzındaki dişlerin, erkeğin dişlerinden daha az olduğunu» söylüyor. Halbuki herkesçe biliniyor ki, bu sözün, antropoloji ilmiyle hiç bir ilgisi olmadığı gibi, söz sahibinin de, bu ilimden çok cahil olduğunu ifade etmektedir. Çünkü, dişlerin sayısı, kadın ve erkeğin her ikisinde de birdir. Fakat, şu veya bu yönden değinmiş olduğu bütün modern ilimlerde bile, ilmin şu ana kadar Kur'an-ı Kerim'in, yukarıdaki gibi cahil bir adamın uydurması olduğunu isbat edecek tek bir kelime bulamayışı hakikaten müthiş değil midir? Bu da, onun tabiat üstü bir varlığın sözü olduğunun apaçık ifadesidir. O varlık ki, hiç bir kimse bir şeyler bilmezken, her şeyi pek iyi biliyordu ve gene o, ilimlerin ilerlemesine rağmen insanların bu modern asırda bile bilemediği her şeyi biliyordu.

Ben burada, Kur'an-ı Kerim'in, şimdiye kadar bilinmeyen ve ancak asrımızda öğrenilen pek çok gerçekleri ihtiva ettiğine açıktan açığa delâlet eden bazı misâller vereceğim.

Bu bahse girmeden önce, şunu da hemen söyleyeyim ki, Kur'an-ı Kerim'in kelime ve lâfızlarının, yeni buluşlara tıpatıp uyması, modern ilmin mevzuu bahis olan vak'aların sırlarını çözmüş olmasına, o mevzudaki Kur'an işaretlerini tefsire elverişli maddelerin de elimizde gayet bol olmasına, bağlıdır. Fakat Kur'an'da her hangi bir hususda, istikbali araştırırken, modern ilmin ortaya koyduğu gerçekleri tüm olarak veya bir parçasını iptal ettiğini görürsek, bu, Kur'an-ı Kerim'in gerçekliğine asla halel getiremez. Ancak bu demektir ki, Kur'an'ın manasını tefsire çalışan kimse, oradaki

hususî bir işareti yorumlama teşebbüsünde aldanmış ve hataya düşmüştür. Ben şuna büyük bir inançla inanıyorum ki, önümüzdeki ilmî buluşlar, Kur'an'ın işaretlerini daha çok izah eder bir durumda ve onun gizli manalarına daha fazla açıklar bir şekilde olacaktır.

KUR'AN-I KERİM ÂYETLERİNİN TAKSİMİ

Bu bahsimizle ilgili Kur'an âyetlerini iki kısma ayırabiliriz.

1) İnsanlığın -günümüze kadar- kısmen ve sathî olarak öğrenmiş olduğu şeyler...

2) İnsanlığın bu ana kadar hiç bir şey bilmediği şeyler...

Bu arada bir çok şeyler var ki, eskiler, bunlar hakkında cüz'î bazı bilgilere sahip olmuşlardır. Fakat, onların bu malûmatı son buluşlar asyesinde, bugünkü insanın elindeki bilgilere nisbetle çok noksan sayılır. Kur'an-ı Kerim, bu hususta büyük bir müşkül ile karşı karşıya gelmiştir. Çünkü o, bir ilim ve hendese kitabı değildir. Bu yüzden o, tabiatın sırlarını açıklamaya başlasaydı, Kur'an'da açıklanan mes'eleler hakkında insanlar kendi aralarında ihtilâflara düşerlerdi ve o zaman da, insan aklının islâhı ve paklanması gibi, Kur'an'ın, inişindeki hakiki hedeflere ulaşılması imkânsız olurdu. Kur'an-ı Kerim'in mucize ve özelliklerinden biri de, keşfinden çok evvel, ilmin dilinden konuşmasıdır. Fakat o, bu kelime ve tabirleri konuşurken de, modern asrın buluşları arasına girinceye kadar, eskilerin zevk ve bilgilerine garip ve yabancı gelmeyecek bir şekilde kullanmıştır.

BİRİNCİ KISMA GİREN ÂYETLER:

A) Kur'an-ı Kerim, Furkân ve Rahman sûrelerinde, su hakkında hususî bir kanundan bahseder. Furkân sûresinde der ki:

«Gene O'dur ki, iki deryayı birbirine salmıştır, bakarsın şunun suyu tatlıdır hararet söndürür, şununki tuzludur acıdır ve her ikisinin arasına bir duvar çekmiştir, bir nefret ve zıddıyetle bir çizgi çizmiştir»[196]

Rahman sûresinde de şöyle diyor:

«Allah iki denizi birbirine salıverdi, biri tatlı biri tuzlu iki suyu temas ettirdi ki bunlar birbirleriyle kavuşuyorlar. Fakat aralarında ayırıcı bir hat, duvar vardır ki o çizgiyi aşıp da birbirinin özelliklerini ortadan kaldırmaya meydan bulmazlar.»[197]

Kur'an-ı Kerim'in bu âyetlerde bahsettiği tabiat olayı, insanca en eski asırlardan beri bilinmektedir. O da, bir su yatağı üzerinde iki nehrin birleştiği zaman, birinin diğerine karışmaması demektir. Buna misâl olarak da, Doğu Pakistan'da[37] Çatgam bölgesinde, Burma'nın Arkan şehrine doğru iki nehir bir su yatağından akar gider. Bu iki nehri, akışı esnasında birbirinden ayrı bir şekilde görmek mümkündür. İki suyun arasında ayırıcı bir çizgi şeridi vardır, aralarını keser, bir yandan tatlı su, öbür yandan da tuzlu su akar. Sahillere yakın olan nehirlerin durumu böyledir. Gel-git (denizin yükselip kabarması) hadisesi esnasında, deniz suyu nehir sularına girer, fakat hiç bir zaman karışmaz, gene tuzlu suyun altında tatlı su ayrı kalır. Ben bunu, Allahâbad'da King ve Camona nehirlerinin birleştikleri yerde de gördüm. Bu iki su, birleşmelerine rağmen birbirine karşı akar, sanki birini diğerinden ayıran bir çizgi vardır görülür.[198]

Dediğim gibi, bu vak'a eski insanlar tarafından da bilinmekteydi. Fakat bunun kanununu ancak yeni öğrenmiş ve keşfetmiş bulunuyoruz. Yeni araştırma ve tecrübeler şunu teyid eder ki, akcı şeyleri tutan bir kanun vardır. Buna sathî uzama kanunu (Surface Tension) adı verilmektedir. İşte bu

---

196- Furkân Sûresi, âyet: 53.
197- Rahman Sûresi, âyet: 20-21.
198- Doğu Pakistan, Hindistan'ın yıllardan beri tasarladığı bölücü ve emper-

kanun, iki akıcı maddeyi birbirinden ayırır. Çünkü, bir maddenin «çekim»i, diğer akıcı maddenin çekiminden farklıdır. Bu yüzden, her akıcı madde, kendi kuvveti gücü içinde kendi bağımsızlığını korur. Modern ilim bu kanundan çok şeyler istifade etmiştir ki, bu kanuna Kur'an-ı Kerim, Yüce Allah'ın dilinden: *«Aralarında ayırıcı bir çizgi bir duvar vardır ki, birbirine karışmazlar»* deyimini kullanıyor. Şuraya dikkat edilirse, bu «berzah» kelimesinin, eskilerin anlayışlarına göre garip gelmediği gibi, yeni tecrübe ve buluşlara da aykırı düşmediği görülür. Burada büyük bir güvenle söyleyebiliriz ki, Kur'an-ı Kerim'deki «berzah» kelimesinden kastedilen şey, iki suda bulunan ve ikisini birbirinden ayıran sathî uzama veya gerilmenin ta kendisidir.

Biz bu sathî uzama ve gerilme hadisesini şöyle basit bir misâlle daha iyi anlayabiliriz: Bir bardağı ağzına kadar su doldurursak, su, bardağın ucunda ancak muayyen bir miktarda yükseldikten sonra taşacaktır. Buna sebep de, akıcı zerre (molekül)'ler, bardağın sathında tutunacak bir şey bulamayınca, kendi kendini tutmak üzere daha altındaki zerrelere tutunmasıdır. O zaman suyun yüzünde elastiki bir zar (Elastic Film) meydana gelir ki, bu kabuk, suyun muayyen bir dereceye kadar bardaktan taşmasına mani olur. Bu da, üzerine bir iğne konulduğu takdirde iğneyi dibe çöktürmeden üzerinde tutabilecek kadar kuvvetli bir kabuktur. İşte fennin dilinde bu olaya, sathî uzama veya gerilme ameliyesi denilmektedir ki, su ile yağın karışmasını önler, tatlı su ile tuzlu suyu birbirinden ayırır.[199]

---

yalist emeleriyle, dünyanın en büyük islâm ülkesi olan Pakistan'ı ortadan kaldırmak veya hiç olmazsa sayıf düşürmek için Doğu Bengal halkını kışkırtması ve fiilen desteklemesiyle meydana gelen kanlı olaylardan sonra birleşik Pakistan'dan ayrılmış ve kısa bir süre önce Bangladeş adı altında sözde bağımsız bir devlet olduğunu ilân etmiştir. (M.N.)

199- Mısır'da Asuan barajının inşasından önce, Nil nehrinin Akdeniz'e döküldüğü yerde de bu manzara görülmekteydi.

B) Kur'an-ı Kerim'de buna benzer bir çok açıklamalar daha varid olmuştur. Bunlardan biri de şudur:

«Allah O'dur ki, şu gördüğünüz gökleri ve oradaki ecram ve cisimleri direksiz ve dayaksız olarak yükseltti, tuttu.»[200]

Bu âyet-i kerime, eski insanların gördükleri şekle uygundur. Çünkü onlar, fezada, güneş, ay ve yıldızlardan kurulu muazzam bir âlemin kendi kendine durduğunu görüyor, ancak bunlara her hangi bir askı veya direkler göremiyordu. Yeni insanlar da, bu âyetle, buluşlarının tefsirini bulmaktadır. Çünkü bugünkü buluşlara göre, semâvi cisimler sonsuz fezada hiç bir dayanağı veya direği olmadan durmaktadır. Ancak orada «görülmeyen bir direk» vardır ki, o da yer çekimi (Gravitation Pull) kanunundan meydana gelir. Bu kanun da, bütün felekî cisimlerin, muayyen yerlerinde kalmalarına sebep olur.

C) Kur'an-ı Kerim, güneş ve yıldızlar hakkında şöyle diyor:

«Gece ve gündüzün sebebi gibi görünen güneş de Allah'ın kudretine bir delildir. O kendisi için mukadder olan sabit bir karar, muntazam bir kanun ile cereyan eder ki, işte bu acaip cereyan aziz ve âlim olan Allah'ın takdiriyledir. Aya gelince ona menzil menzil miktar biçmişizdir, nihayet dönüp eski hurma salkımının dip çöpü gibi olana kadar... Ne güneşin aya çatması yaraşır, ne gündüz gecenin önüne geçer, hepsi bir felekte yüzerler biri diğerine çarpmaz, vazifeleri o kadar muntazam ve güzel tevzi olunmuştur.»[201]

Eski asırlarda insanlar, yıldızların hareket ettiklerini ve muayyen bir zaman sonra bunların yerlerinden uzaklaşmış olduklarını görüyordu. Bu yüzden, Kur'an-ı Kerim'in bu tabiri onlara dehşet vermiyordu, garip görünmüyordu. Fakat yeni araştırmalar, bu tabirlere yeni bir elbise, yeni bir kılık vermektedirler. Çünkü felekî cisimlerin fezadaki hoş deveranını «yüzmek» ile beyan etmekten daha parlak ve daha ince bir

200- Ra'd Sûresi, âyet: 2.
201- Yâsin Sûresi, âyet: 38-40.

tabir olamaz.

D) Gene Kur'an-ı Kerim gece ve gündüzden bahsederken şöyle diyor:

«Baksanıza, O Allah geceyi gündüze bürüyor, yeryüzünde ziyayı karanlıkla örttükten sonra birde çevirip karanlığı ışıkla örtüyor, gündüz geceyi veya aksine gece gündüzü kovalayarak bütün sürat ve hiziyle kesintisiz olarak takip ediyor.»[202]

Bu âyet-i kerime, eski insana, gündüzden sonra gecenin *gelişindeki sırrı açıklıyordu. Fakat o, aynı zamanda dünyanın mihverî olarak döndüğüne parlak bir işaret taşıyor ki,* yeni bilgilere göre, bu deveran gece ve gündüzün gelişine sebep olarak sayılıyor.

Burada okuyuculara, şunu hatırlatmak istiyorum. İlk Rus feza adamı **Yuri Alexeyeviç Gagarin**'in dünya etrafındaki mihverî dönmesi sebebiyle yeryüzünde karanlık ile aydınlık arasında «birbiri ardında süratli bir kovalama» gördüğünü söylemiştir.

Kur'an-ı Kerim'de bu kabilden daha pek çok açıklamalar bulunmaktadır.

İKİNCİ KISMA GİREN ÂYETLER:

Kur'an-ı Kerim'in bu mes'ele ile ilgili âyetlerinin ikinci kısmı ise, eski insanın hiç bir şey bilmediği buluşlardır. Kur'an, bu mevzuları ele alırken, büyük önem taşıyan sırların ağızlarını açmıştır. Bunların da gerçek oldukları ancak yeni araştırmalardan sonra çıkmıştır. Önümüzdeki sayfalarda modern ilmin muhtelif kollarından bazı misâller vermeye çalışacağım.

202- A'raf Sûresi, âyet: 54.

1 - ASTRONOMİ İLMİ:

Kur'an-ı Kerim, maddî kâinatın başlangıcı ve sonu hakkında hudutları belirli ve muayyen fikirler ileri sürmektedir. Bu fikirler, bir asırlık bir zaman önce yeni insan tarafından henüz bilinmiyordu... Eski insanın ise, o küçük aklı ile böyle bir fikri veya bazı parçalarını düşünmüş olması ihtimalini bile söylemeğe insanın dili varmıyor. En sonunda, modern ilim geliyor ve Kur'an'ın getirmiş olduğu bu düşünceyi tasdik ediyor.

a) Kur'an-ı Kerim, kâinatın başlangıcını şöyle dile getiriyor:

«O küfredenler görmediler mi? Ki, şu gökler ve yer yüzü bütün semâvi cisimlere bitişik hepsi tek bir parça idi ve öyle iken biz onları parçaladık ve birbirinden ayırdık..»[203]

b) Kâinatın sonu hakkında da böyle buyuruyor:

«O günü düşün ki, biz gökleri, kitaplar için defter dürer gibi düreceğiz, bir araya toplayacağız, ilk yaratılışa başladığımız gibi tekrar eski haline getireceğiz. Bu bizim üzerimize aldığımız bir vaaddir ki, onu muhakkak surette yapacağız.»[204]

Bu âyetlerin tefsirine göre, kâinat, bütün parçaları birbirine bağlı tek bir parça halindeydi. Âyet-i kerimedeki «retk» kelimesi parçaları birbirine bitişik bir şey manasına gelir. Daha sonra bu parçalar fezada birbirinden uzaklaşmaya ve yayılmaya başlamıştır. Bu yayılmaya rağmen, bu parçaların günün birinde bir kere daha toplanması mümkün olacaktır.

Kâinat hakkındaki en son ilmî buluşlar da aynen bunu isbat ediyor. Astronomi bilginleri, kâinat hadiselerini araştırmaları ve müşahedeleri esnasında, «madde»nin başlangıçta donuk ve hareketsiz olduğunu, sıcak, keşif ve toplu bir gaz halinde bulunduğunu, bu maddenin içinde en azından beş tirilyon (5,000,000,000,000) sene önce meydana gelen şiddetli bir pat-

---

203- Enbiya Sûresi, âyet: 30.
204- Enbiya Sûresi, âyet: 104.

lama sonucunda madde cüzlerinin birbirinden uzaklaşmaya ve etrafa yayılmaya başladığını ve bunun sonucu olarak da maddenin harekete geçtiğini kabul etmişlerdir. Tabiat kanunları gereğince maddenin bu genişlemesine devam edeceği muhakkaktır. Tabiat kanunu der ki, maddenin bu parçalarındaki «çekim» gücü, bunların birbirinden uzaklaşmaları nedeniyle tedrici bir surette azalmaktadır. Bu yüzden, bu cisimler arasındaki mesafe farkedilir derecede genişlemektedir.

Bilginlerin inançlarına göre, bu maddenin dairesi başlangıçta bin milyon ışık yılı uzaklığında bir mesafe kaplamaktaydı. Prof. **Edington**'un dediğine göre, şu anda bu daire, ilk daireye nisbetle on misli büyümüştür. Bu genişleme ameliyesi gene de hiç durmaksızın devam etmektedir. Prof. **Edington** diyor ki:

«Fezadaki yıldız ve gezegenlerin misâli, lâstikten bir balon üzerine basılmış nakışlara benzer, balon şişirildikçe, üzerindeki nakışlar da genişleyerek birbirinden uzaklaşır. Böylece, fezadaki bütün küreler ve cisimler, kâinatın genişlemesi ameliyesi içinde kendi zatî hareketleriyle birbirinden uzaklaşırlar.»[206]

Kur'an'da bahsedilen ve gerçekliği isbat olunan ikinci bir mevzu da eski insanın, yıldızların birbirinden uzaklaştıklarını çıplak gözle görmüş olmasıdır. Fakat bizler, yeryüzünden müthiş uzaklıkları yüzünden onları birbirine yakın görürüz. Oysa aslında, bu cisimler birbirinden milyonlarca yıl uzaklıkta bulunmaktadır.

Bu mes'ele burada da kalmamış, bizim eski zamanlarda gördüğümüz ve onları bir bütün ve eksiksiz olarak gördüğümüz bu cisimlerin pek çoklarının kendi boş fezaları bulunduğunu da öğreniyoruz. Ve gene öğreniyoruz ki, her maddî cisim, etrafında bir çok yıldızların ve gezegenlerin bulunduğu

---

206- The Limitations of Science, P. 20.

ve döndüğü güneş nizamı gibi, kendi sistemi etrafında dönmektedir. Bunun misâllerinden biri de, «atom sistemi»dir. Bizler güneş sistemindeki boş fezayı görebiliyoruz, fakat, hacminin sonsuz derecede küçüklüğü yüzünden, (nükleer sistem) boşluğunu görmekten aciz bulunuyoruz. Öyle ki, bizim bu sistemi tüm olarak bile görmemiz imkân dahilinde değildir.[207] Bu da demektir ki, -birbirine bağlı ve yapışık gibi görünen- her şey, kendi varlığı içinde ayrı bir feza, ayrı bir boşluğa sahip bulunmaktadır. Bunun misâli: Eğer, altı metre boyunda bir insan cismindeki maddî moleküllerden fezayı veya boşluğu (space) çıkarmış olsaydık, orada maddeden ancak pek az bir şeyler bulurduk. Ortaya vücudu olmayan bir şey çıkardı.

İşte böyle astro-fizik bilginleri (Astro Physicists) diyorlar ki, eğer biz, kâinatta her şeyi içlerinde bir boşluk bırakmadan bir araya toplamış olsaydık, koskoca kaînatın büyüklüğü, güneşin büyüklüğünden ancak otuz misli kadar olurdu!! Halbuki, insanın keşfedebildiği en uzak yıldızlar kümesinin, bizim güneş sistemimizden beş-on milyar ışık yılı uzak olduğunu gözönüne alırsak, ancak şu kâinatın genişliğini kıyaslayabiliriz.

c) Astoronomi bilginleri araştırmaları esnasında, -semavî cisimlerin kanununa göre- yakın bir istikbalde, ayın dünyamıza yaklaşıp yer çekiminin şiddetinden ikiye bölüneceği ve parçalarının fezaya dağılacağı sonucuna varmışlardır.[208] Ayın ikiye bölünmesi ameliyesi, denizlerde med ve cezirlerin olmasını gerektiren aynı kanuna göre olacaktır. Ay ise, bizim fezadaki en yakın komşumuzdur ki, yeryüzünden ancak 240,000 mil uzaklıkta olmasına rağmen denizlerimize günde iki defa tesir etmekte ve bu tesiriyle de-

---

207- Kitabımızın dördüncü bölümünde «Atom» bahsindeki tafsilâta bakınız.

208- Man Does not Stand Alone, P. 24.

nizlerimizde dalgalar bazen 60 metre kadar yükselmektedir. Bu ay çekiminin dünyamızın sathına olan tesiri ise bir kaç inçe varmaktadır.

Halbuki, dünyamız ile ay arasındaki mesafenin bu uzaklığı, yeryüzü sakinlerinin tamamiyle menfaatinedir. Meselâ bu uzaklık elli bine inmiş olsaydı, denizlerde müthiş tufanlar meydana gelmiş olurdu ve bundan ileri gelen dalgalar da yeryüzünün insanlarla meskûn yerlerini suyla kaplar, her şeyi mahvederdi. Öyle ki, denizlerin şiddetli kabarması ve dalgaları yüzünden dağlar bile parçalanır ve ay çekiminin baskısından yeryüzünde korkunç çatlaklıklar meydana gelirdi!

Gene astronomi bilginlerinin görüşlerine nazaran, dünyamız başlangıçta tekvin ameliyeleri esnasında bütün bu devrelerden geçerek, felek kanunlarının tesiriyle, aydan bugünkü uzaklığına varmıştır. İşte gene bu kanun, ayı bir defa daha yaklaştıracaktır. Bilginler, bu olayın bir milyar sene sonra olmasının muhtemel olduğunu belirtmektedirler.[209] İşte o zaman ay ikiye bölünecek, parçalanacak ve parçaları yeryüzü fezasında bir halka şeklinde dağılacaktır.

İşte bu nazariye, Kur'an-ı Kerim'de, Kıyamet yaklaşınca ayın ikiye bölünüp parçalanacağı hakkında varid olan o müthiş beyana ilmin en büyük şahidi değil midir?[210]

209- Bu zaman tahdidi, ilmin bugünkü imkânlarının ve onun zaman hudutlarının sadece bir tabirinden ibarettir. Oysa, bu vak'anın, astronomi bilginlerinin tayin ettikleri süreden daha evvel meydana gelmesi uzak bir ihtimal değildir. Onların bu iddiaları da bunu reddetmiyor.

210- «Ayın ikiye bölünmesi» mucizesi, Buharî ve Müslim ile diğer hadis kitaplarında, isnadları sahih rivayetlerle geçmektedir. Bunlar arasında **Abdullah ibn-i Mes'ud**'un rivayeti de bulunmaktadır ki, o bu harika hadisenin görgü şahitlerinden biri bulunmaktadır. Buna rağmen, «Ayın ikiye bölünmesi» mucizesi tefsir sahipleriyle din bilginleri arasında şiddetli bir ihtilâf mevzuu olarak kalmıştır. Ancak bunların çoğunluğu, bunun fiilen vaki olduğunu kabul ederler. Bazı tefsir sahipleri de: «İstikbalde ikiye bölünecektir» demektedir. «Tefsir-i Kebir»in sahibi de bu fikirdedir. Gene bu fikri savunanlardan **Hasan'ül-Basrî**'den **Ebu Hayyan'ül-Endelüsî** şu sözleri nakletmektedir: «Bunun manası, Kıyamet olunca ay ikinci sûrdan

Yüce Allah'ın şu sözünü okuyunuz:

«Size vaad olunan Kıyamet vakti günden güne yaklaşmaktadır. Hazırlanmak lâzım gelir ve ay ikiye bölündü, yarıldı da onlar halâ bir mucize görseler yüz çevirerek ibret almak istemiyorlar ve bunlarg elip geçici bir sihirdir diyorlar.»[211]

2) JEOLOJİ İLMİ:

a) Kur'an-ı Kerim'de birç ok yerde, dağların, yeryüzünde dünyamızın muvazenesini korumak üzere sıralanmış olduğu açıklanmıştır. Bu âyetlerin birinde Cenab-ı Allah şöyle buyuruyor:

«Arza da sizi çalkalar diye ağır baskılar bıraktı.»[212]

Modern ilim, bu sözün üzerinden geçen onüç asırlık süre boyunca bu hakikatten cahil kalmamıştır. Ancak, yeni coğrafya araştırıcıları bu hakikati Muvazene Kanunu (Isostasy) adı altında gayet iyi bilmektedirler. Buna rağmen modern ilim, bu kanunun sırlarına oranla henüz ilk adımlarında bulunmaktadır. Prof. **Von Anglen** diyor ki:

«Ancak şimdi anlaşılmıştır ki, şu anda denizler şeklinde görmüş olduğumuz derin uçurum ve çukurlara ağır maddeler

---

sonra parçalanacaktır. -El-Bahr'ül-Muhit, cilt 8, sayfa 173.» Din bilginlerinin üçüncü bir kısmı da, bu iki görüş arasında bir muvazene kurmaktadırlar. Onlara göre, hadislerde adı geçen, ayın ikiye bölünmesi mucizesi Mekke-i Mükerreme'ye yakın olan Mina'da müslümanlarla müşriklerden kurulu bir topluluk karşısında vaki olmuştur. İmam-ı **Gazalî** ve **Şah Veliyullah Dehlevî**, ayın ikiye bölünmediğini, ancak «gözün tasarrufu» ile öyle görüldüğünü söylerken, bunun felekî bir parçalanma sonucunda fiilen olmasının mümkün olabileceğini ve böylece birinci vak'anın, Kıyamet yaklaşınca vukuu tekrarlanacak hadislere ilk örnek olarak meydana geldiğini kabul ederler. Büyük Hint bilgini **Şîr Ahmed El-Osmanî** Kur'an tefsirinde bu fikri savunarak «Ayın parçalanma mucizesi, Kıyamet yaklaşınca her şeyin öyle parçalanacağına bir işaret olarak gelmiştir» diyor.

211- Kamer Sûresi, âyet: 1-2.

212- Lokman Sûresi, âyet: 10.

dolunca –ağırlıkça daha hafif olan- madde yeryüzünün sathı üzerine yükselmiştir ve böylece dağlar meydana gelmiştir. Ve gene bu yükseliş ve alçalışlar, yeryüzünün muvazenesini koruyabilmiştir.»[213]

Coğrafya araştırıcılarından başka biri de şöyle diyor:

«Denizlerde, karada olduğu gibi çukurlar ve uçurumlar bulunmaktadır. Ancak denizlerdeki bu çukur ve uçurumlar, karadakilerinden çok daha derin ve büyüktür. O kadar ki bunlar insanın tecrübe imkânlarının çok dışındadır. Denizler içinde büyük ve derin mağaraların meydana geldiği de anlaşılmaktadır. Bu uçurumların bazılarının derinliği, deniz sathından 35,000 ayak aşağıya varmaktadır. Bu derinlik de, yükseklik bakımından dünyanın en büyük dağlarından daha yüksektir. Denizler içindeki bu uçurum ve çukurların derinlikleri, bazı yerlerde, Himalaya sıra dağlarının en yüksek zirvesi olan ve yüksekliği 29,002 ayak olan Everest tepesini koymuş olsak, gene de denizin sathına varmak için bir mil yükselmek lâzım gelecektir!»

«Hayret verici hususlardan biri de, bu deniz uçurumları ve çukurlarının, açık denizde olacağı yerde, karaların sahillerin yakınlarında bulunmasıdır. Denizlerin diplerindeki bu mağaraların meydana getirdiği o müthiş basıncın ne kadar büyük olduğunu kim tahmin edebilirdi? Fakat, denizler altındaki bu uçurumların, adalara ve volkanlara olan bu yakınlığı, dağların yüksekliğiyle bu uçurumların derinliği arasında bir ilginin bulunduğuna delâlet eder. O da, dünyamızın muhtelif noktalarında yükselmeler ve alçalmaların bulunması esası üzerine kendi muvazenesini temin etmesidir. Bazı büyük coğrafya bilginleri, bu deniz derinliklerinin, istikbade yeni yeni adaların meydana çıkmasına bir işaret ola-

---

213- Bu konu üzerindeki izahat, **Elmalı**'nın «Kur'an Dili» tefsirinin cilt 6. sayfa 4621-4637'de bulunmaktadır. (M.N.)

bilmesinin mümkün olduğunu söylerler. Bunun sebebi de, kara ve denizde meydana gelen akıntıların getirmiş oldukları taş ve topraklar bu çukurları senelerce doldurmuş ve bu çurumların bir çok yerlerini düzlemiştir. Bu yüzden, bu ameliyelerin meydana getireceği muvazenesizlik üzerine, her hangi bir gün yeni yeni dağlardan veya adalardan müteşekkil sıra dağlarının meydana gelmesi mümkündür. Bazı sahil dağlarında deniz kalıntıları izlerine raslanması bunu teyit eder.

Bununla beraber, –insanın bugünkü malûmatı ışığı altında- bu deniz uçurum ve çukurlarını; ve devamlı bir şekilde soğukluğunu muhafaza eden zifiri ve karanlık içinde bulunan ve her inç karede yetmiş tonluk müthiş bir basınç altında duran bu mağaraları tefsir edecek her hangi bir nazariye bulunmamıştır. Bütün bunlar, denizlerin diğer bilmeceleri gibi, insan karşısında bilmece olarak kalmıştır.»[214]

b) Kur'an-ı Kerim, Cenab-ı Allah'ın yeryüzünü yaratması ve bugünkü haline gelmesi üzerinden uzun bir zaman geçtiğini beyan ediyor ve buyuruyor ki:

«Arza gelince, gökyüzünü halk ve tesviye ederek ve gecesini giderip gündüzünü çıkardıktan ve dünya ve içindekileri yarattıktan sonra yeryüzünü üzerinde hayat ve sükûnet kabil olacak bir şekilde yayıp serdi, arzın üzerinde yaşadığımız kabuğunu ondan sonra yaratıp döşek halinde döşedi, onu genişletip sürüklendirdi ve ondan da suyunu yarattı, menbalarını fışkırttı, nehirlerini akıttı, otunu, otağını bitirdi.»[215]

Bu âyet-i kerime, ilmî buluşların en yenisi olan Kıtaların birbirinden uzaklaşması veya yayılması nazariyesi (Theory of Drifting Continets)'ne acaip bir şekilde uymaktadır. Bu nazariyeye göre, bütün kıtalar uzun bir süre önce birbirine bitişik parçalar halindeydi. Daha sonra parçalanarak birbirinden

---

214- The Jorid we live in, N.Y. 1955.
215- Nâziat Sûresi, âyet: 30-31.

kendi kendine ayrılmaya başladı ve böylece aralarında geniş denizlerin bulunduğu kıtalar meydana gelmiş oldu.

Bu nazariye ilk olarak, 1915 yılında ileri sürülmüştür. Alman jeoloji mütahassısı Prof. **Alfred Wagner**, o zaman, bütün kıtaların birbirine yaklaştırılıp birleştirildikleri takdirde, birbirine uyacaklarını iddia etmiş ve bunun aynen «Jigsaw Puzzle» adı verilen parçalara ayrılmış oyun kâğıtlarının birleştirilmesiyle meydana gelen bilece oyunlarına benzediğini söylemiştir.

Bundan başka, muhtelif denizlerin sahilleri arasında büyük bir benzerlik bulunmaktadır. Öyle ki, ayrı ayrı sahillerde, donuş zamanları bir olan birbirine benzer bu gibi dağlar bulunmaktadır. Bu dağlarda, gene birbirine benzeyen hayvanlar, balıklar ve nebatlar mevcuttur. Bu olay, botanoloji bilgini Prof. **Ronald Good**'u Çiçek Nebatları Coğrafyası (Geography of Flowering Plants) adlı kitabında, şu sözleri söylemeye mecbur etmiştir:

«Nebatat bilginleri, dünyanın muhtelif kıtalarında birbirine benzeyen nebatların bulunması hadisesinin tefsirinin ancak, uzun bir zaman önce, yeryüzü parçalarının birbirleriyle birleşik olduğunu kabul ettiğimiz zaman mümkün olacağında mutabık kalmışlardır.»

Bu ilmî nazariye, Taş çekimi (Fossil Magnetism)nin bunu tasdik ve teyidinden sonra son şeklini almıştır. Çünkü zamanımızın bilginleri, taşların yayınlamakta olduğu atom zerrelerinin sevk yönlerini araştırdıktan sonra, o taşların eski zamanlarda bulundukları dağlara göre her hangi bir ülkenin yerini tayin edebilmektedirler. Yer çekimindeki bu araştırmalar, yeryüzü parçaları veya kıtalarının, eskiden bugün bulundukları yerlerde bulunmadıklarını, ancak, «Kıtaların birbirinden ayrılma ve uzaklaşma nazariyesi»nin tayin ettiği yerde bulunduğunu teyit etmiştir. Prof. **Clacket** de bu fikri savunuyor ve diyor ki:

«Hindistan taşları arasındaki araştırmalardan, bunların, 70 milyon sene önce, ekvator hattının güneyinde bulundukları sonucu meydana çıkmıştır. Keza Kuzey Afrika dağlarında yapılan araştırmalarda, Afrika kıtasının, 300 milyon sene önce, güney kutbundan ayrılma bir parça olduğunu göstermektedir.»

Yukarıda adı geçen âyet-i kerimede, (Naziat Suresi Ayet 30-31) «Dahv» kelimesi geçmektedir. Bu da, bir şeyi dağıtmak ve ayırmak manasına gelir ki, İngilizce karşılığı olarak, bu yeni coğrafik nazariyenin tabirinde kullanılan «drift» kelimesinin de manası aynıdır.

Uzak mazide söylenenler ile yakın zamanlarda keşfedilenler arasındaki bu müthiş uygunluk karşısında, bu sözlerin; ilmiyle geçmişi, bugünü ve geleceği aynı seviyede kaplamış olan tabiat üstü bir varlıktan çıktığına inanmaktan başka hiç bir şeye kadir değiliz.

3) GIDALAR BİLİMİ:

Kur'an-ı Kerim'in bize tayin etmiş olduğu gıdalar cetveli «kan»ı yasaklar ve haram kılar. İnsan, bu yasaklığın öneminden gafil bulunmaktaydı. Fakat, kan üzerinde yapılan analizler, bu kanunun, insan sıhhati hakkında hususi bir ehemmiyete dayanmakta olduğunu tespit etmiştir. Bu tahliller der ki: «Kan» büyük miktarda idrar asidi (Urik Acid) ihtiva etmektedir. Bu da, gıda olarak kullanıldığı takdirde sıhhate zararlı olan zehirli bir maddedir ki, Kur'an-ı Kerim'in hayvanların kesilmesinde kullanılmasını emrettiği hususî şeklin sırrı budur. İslâm ideomundaki «zebh»ten maksat, hayvanın cisminden bütün kanların çıkması için, onun muayyen bir usulle kesilmesidir. Bu usûle göre, hayvanın sadece boğazındaki şah damarını kesip, hayvan ölünceye kadar beyinle kalp arasındaki alâkasının devamını sağlamak için diğer damarları kesmeden bırakmaktır. Bu da, hayvanın ölüm sebebinin, onun

beyin veya kalp, yahutta ciğer gibi önemli azalarından birinde meydana gelen anî durmadan ileri gelmemesi için yapılmaktadır. Çünkü böyle bir anî ölüm halinde, damarlarındaki kan donacakve hayvan cisminin diğer parçalarında yayılmış bir durumda kalacaktır. Böylece, her tarafa idrar asidi yayılması sonucunda bütün et zehirlenecektir.

Kur'an-ı Kerim; domuz etini yasaklar, insan eskiden bu yasaklamanın sırlarını bilmiyordu, fakat bugün biliyor ki, domuz eti, yeryüzündeki bütün hayvanlar içinde en çok miktarda idrar asidi taşıdığından çok hastalıklara sebep olmaktadır. Fakat, domuzdan gayrı diğer hayvanlar, bu zehirli maddeyi idrar yoluyla devamlı olarak dışarı çıkarmaktadır. İnsan vücudu da, bu maddenin yüzde doksanını böbrekler vasıtasıyla dışarı ifraz etmektedir. Domuz ise, idrar asidinin ancak yüzde ikisini çıkarabilmektedir. Geri kalan yüzde doksan sekizi ise, onun etinden bir parça halinde vücudunda kalmaktadır. Böylece, domuz, mafsal ağrılarından şikâyetçidir. Domuz eti yiyenler de, keza mafsal ağrıları, romatizma[217] ve buna benzer hastalıklardan şikâyet ederler.»[218]

217- Şurasının anlaşılması lâzım gelir ki, her hangi bir gıdanın tesirini vasfederken, onun ancak fayda ve zararlarından olan kendi zatî durumunu beyan etmek mümkündür. Bu da, onu yiyen her insanda, bu gıdanın tesirinin aynı olabileceği manasına gelmez. Buna sebep de, insanın bir şey yerken onu tek başına yememesi, fakat muhtelif nevilerden yiyeceklerle beraber yemesidir ki, bu yüzden, o gıdanın tesirine aykırı veya aksir tesir gösterecek olan yiyeceklerle, bazı hallerde bunun tesirinin azalması veya tamamiyle yok olması mümkündür. Bütün bunlara rağmen, bizler bir gadanın tesirini tavsif ederken, onun kendi ferdî sıfatında bilinen şeyi söyleyebiliriz.

218- Domuz etinin yasaklanmasına esas teşkil eden başka bir illeti de, onun pislikler yiyen murdar bir hayvan olması olabilir. Domuz etinin, açık ifadeyle kesin olarak Kur'an'da yasaklanması ve haram kılınması yanında, pislik yiyen devenin de yasaklanmasındaki illeti mülâhaza etmek mümkündür. **Hz. Peygamber** (s.a.v.) bunun etini ve sütünü menetmiştir. (**İbn-i Rüşt**'ün «Bidâyet'ül-Müctehîd» adlı fıkıh kitabında cilt 3, sayfa 481'e bakınız.) Müellifin yukarda bahsetmiş olduğu hastalıklar ise, müslümanlar ve başkaları arasında da yaygındır. Bu da bir çok sebepten ileri gelir.

Kur'an-ı Kerim üzerinde araştırmalar yapan bir kimse, yukarıdaki sayfalarda bazılarını işaret ettiğimiz bu gibi misâllerden sayısız derecede bulabilir. Bu da, Kur'an-ı Kerim'in, insan üstü bir akıldan çıktığına kesin bir delildir. Asrımızda bilginlerin yapmış oldukları araştırma sonuçları, Kur'an-ı Kerim'de; *«İlerde biz onlara -küfredenlere- hem dışarıda, hem kendi içlerinde âyetlerimizi -delillerimizi- öyle göstereceğiz ki, nihayet onun hak olduğu kendilerine tebeyyün edecek.»*[219] âyetindeki mucizenin doğruluğunu müthiş bir şekilde desteklemektedir.

Bu bölümü, büyük Hint bilgini rahmetli Doktor **Inâyetullah El-Maşrikî**'nin anlattığı bir vak'ayla kapatmak istiyorum. **Dr. İnâyetullah** diyor ki:

«1909 yılının günlerinden bir Pazar günüydü, hava çok yağmurluydu. Bir ihtiyacım için evden çıkmıştım. Bir de karşımda, -Cambridge Üniversitesi profesörlerinden- meşhur astronomi bilgini **Sir James Jones**'i gördüm. İncil ve şemsiyesi koltuğunun altında olduğu halde, kiliseye gidiyordu. Ona yaklaşarak selâm verdim, bana cevap vermedi. Ona tekrar ikinci bir defa selâm verince, bana: «Benden ne istiyorsun?» diye sordu. Ona: «İki şey istiyorum beyefendi! dedim, birincisi, yağmurun bu şiddetine rağmen, şemsiyeniz neden koltuğunuzun altında duruyor?» **Sir James Jones** gülümseyerek, derhal şemsiyesini açtı. Devamla ona dedim ki: «İkincisi de, -sizin gibi- dünya çapında söz sahibi bir bilgini kiliseye gitmeye sevkeden şey ne olabilir?» **Sir James**, bu sualim karşısında kısa bir duraklamadan sonra şöyle dedi: «Bugün bana gel de, akşam çayını bende içelim...»

Akşamleyin evine gittiğim zaman, saat tam dörttü, **Lady James** çıktı, **Sir James**'in beni beklediğini haber verdi. Onun odasına girdiğim zaman, karşısındaki küçük masada çay

---

219- Kur'an-ı Kerim: Fussilet Sûresi, âyet: 53.

takımlarının hazırlanmış olduğunu gördüm. Profesör ise, fikirlerine dalmış düşünüyordu. Benim varlığımı hissedince, bana: «Sorunuz neydi?» diye sordu ve benim cevabımı beklemeden, semavî cisimlerin yaradılışından onlardaki müthiş sistemlerden, aralarındaki korkunç uzaklık ve farklardan, bu cisimlerin maceralarından, mihverlerinden, çekimlerinden ve akıllara durgunluk veren ışık tufanlarından bahseden bir konferans vermeye başladı ki, ben o anda, kalbimin Allah'ın azamet ve heybetinden titrediğini hissediyordum. O anda **Sir James** ise Allah'ın korkusundan, başındaki saçlar tiken tiken olmuş, gözlerinden yaşlar boşanmış ve elleri tirtir titriyordu. Bir ara durdu ve şöyle devam etti: «**İnâyetullah** dostum! Allah'ın yaratmış olduğu bu güzelliklere bir göz attığım zaman, Allah'ın celâlinden vücudum titremeğe başlar. Allah'ın huzurunda eğilerek ona: «Allah'ım sen büyüksün!» diye seslendiğim zaman da, benim şu varlığımın her bir parçasının, bu duada beni desteklediğini görüyorum. İşte o zaman ben, büyük bir huzur ve saadet hissediyorum ve benim bu saadetimin, diğerlerinin saadetinden bin defa daha üstün olduğunu hissediyorum. Aziz dostum **inâyetullah Han**, şimdi, kiliseye neden gittiğimin sebebini anladın mı?»

İnâyetullah Han devamla şöyle anlatıyor:

«Bu konferans benim aklımın içinde büyük bir tufan koparmıştı. Ona şöyle dedim:

–Beyefendi, bana anlatmış olduğunuz bu ilmî tafsilât, beni cidden tesir altında bıraktı ve bu münasebetle, benim mukaddes kitabın âyetlerinden biri hatırıma geldi, müsaade ederseniz, onu size okuyayım.» Başını, evet der gibi salladı ve: «Büyük bir memnuniyetle...» dedi. Ona şu âyet-i kerimeyi okudum:

«Dağlardan da, yol yol alaca ollar, damarlar var, beyazlı, kırmızılı, renkleri muhtelif, hem de koyu kuzgûnî siyah olanları var. İşte dağların taşlarında ve topraklarında böyle bol bol muhtelif alacalar da sâde bir tesadüf eserinden ibaret değil,

Allah'ın tahsis ve tasfiyesidir. İnsanlardan, hayvanlardan da keza renklileri vardır. Bunlar da öyle manevî mahzariyetlerle ayrılarak seçilmişlerdir. Öyle ki, insanlar içinde ilmî olanlar, olmayanlar vardır, fakat, Allah korkusunu, Allah saygısını kulları içinde ancak bilgili olanlar duyar, ancak Allah'ı bilenler o saygıyı hissederler..»[220]

Sir James bunları işidince birden şöyle haykırdı:

«Ne diyorsun? «*Allah korkusunu, Allah saygısını kulları içinde ancak bilgili olanlar duyar, ancak Allah'ı bilenler o saygıyı hissederler*» öyle mi? Bu müthiş, aynı zamanda çok garip ve cidden acaip!... Benim elli yıldır devam eden uzun araştırma ve tecrübelerim sonucunda keşfettiğim şey, **Hz. Muhammed**'in önceden haber verdiği şeyler arasında mı? Bu âyet hakikaten Kur'an'da var mı? Eğer öyleyse, Kur'an-ı Kerim'in, Allah tarafından vahyedilmiş bir kitap olduğu hakkında şahit olduğumu yaz!.»

Sir James burada hemen şunu ilâve ediyor:

«**Hz. Muhammed**, ümmî idi, okuma yazma bilmiyordu. Bu yüzden onun bu sırrı kendi kendine keşfetmesi de mümkün değildi. O halde, bu sırrı ona bildiren **Cenab-ı Allah**'dır. Bu çok müthiş, çok garip ve cidden acaip bir şey!..»[221]

220- Kur'an-ı Kerim: Fâtır Sûresi, âyet: 28.

221- Pakistan «Nukuş» mecmuasının, dünya şahsiyetleriyle ilgili hususi sayısı, «Merhum bilgin **İnâyetullah El-Maşrikî**»nin şahsiyeti, Sayfa: 1206-1209 – **İnayetullah el-Maşrikî**, Hindistan'ın en büyük fizik ve aritmetik âlimlerinden biridir. Batıda, sayısız buluşları ve yeni fikirleriyle büyük bir şöhret kazanmıştır. Atom bombası fikrini ilk evvel ileri süren o olmuştur. Ancak, -istiklâlden önce- Hindistan'daki müslümanların durumlarının kötü olması nedeniyle siyaset hayatına atılmış İlâhî Hizmet Partisi (Khaaksar Party)ni kurmuştur. Onun -aşırı- bazı adamları, dinî vecibelerin kuvvet zoruyla yerine getirilmesinin lûzumuna inanmış ve «balta»yı bu hareketlerinin sembolü olarak kabul etmişlerdir. **İnâyetullah Han**'ın en mühim kitaplarından biri: -İslâm davasının- «Devam»ıdır. Nobel armağanı komisyonu, bu kitabının, ilim kolu mükâfatının verilmesi için, İngilizceye tercüme etmesi teklifinde bulunmuş, fakat, **İnâyetullah Han**: «Büyük Ordu lisanını kabul etmeyen bir komisyonun vereceği mükâfata ihtiyacım yoktur!» diyerek bu teklifi şiddetle reddetmiştir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

DİN VE MEDENİYETİN MÜŞKÜLLERİ[222]

KANUN SİSTEMİ:

Medeniyet mes'elelerinin araştırılması esnasında akla gelen ilk soru, daima «Kanun Sistemi» veya «Anayasa Kanun Sistemi» etrafında olmuştur. Bu müşküllerin, ferdin başkalariyle olan alâkalarından ileri gelmekte olması dolayısiyle, kanun sistemi, bu alâkayı adalet ve insaf esasları üzerinde hudutlandırır. Fakat, insanoğlu, şu ana kadar hâlâ

222- Yazara burada düşen vazife, modern ilmin İslâmiyet karşısındaki meydan okuyuşlarını araştırdıktan sonra, modern ilim ve fikirlerin, insanlık hayatında meydana getirmiş olduğu müşkülleri, muhtelif yönleriyle araştırmaktı. O bunu, bu bölümde, bütün müşküllere -gayet kısa bir şekilde- değinerek yapmıştır. Fakat buradaki mülâhazaları, birer işaret olmaktan ileri geçmemiştir. Bu yüzden, muhterem okuyucuya şunu hatırlatmak gerekir ki, bu bölümdekilere «elimizdeki her şey» olarak itibar edilmemelidir. Çünkü, yazar bu mevzua başlı başına bir kitap tahsis etmiştir. O da: «İslâm ve son asır» kitabıdır. Elimizdeki şu kitap, Arap okuyucularının eline vardığı sırada, diğeri de Hindistan ve Pakistan okuyucuların ellerine varmış olacaktır. Yazarın bu yeni kitabının da Türkçemize aktarılmasını temenni ederiz. Yazarın bu kitapları her yerde İslâm ümmetinin karşılaştığı sualleri ideolojik ve ilmi meydan okumaları mualece etmekte, ve bu müşküllerin tedavi şekillerini tavsif ederek, müslümanların bugünkü hareketlerini «ikinci kalkınma devresi» diye adlandırmaktadır.

hayatının anayasasını keşfedememiştir, dersem ne kadar korkunç değil midir? Evet, dünyada bütün devletler, anayasa üzerine kurulmuştur. Fakat bu anayasalar, hedeflerine ulaşmakta tamamiyle bocalamış kalmıştır. Hatta bu anayasaların bazılarının ayakta durabilmesi için, kuvvet ve zor yoluna baş vurulmaktan başka çare kalmamıştır.

Kanun adamları tarafından bilinen hakikatlerden biri de, bu asırda revaçta olan bütün anayasaların, ayakta kalmasını icabedecek her türlü ilmî veya nazarî esaslarını kaybetmiş olmalarıdır. Prof **L. L. Fuller**: «Kanunun, henüz kendi kendini bulamamış olduğu» fikrindedir. Gene o **Fuller** ki, «Kanun Kendi Kendini Arıyor» (The Law in Quest of itself» adını taşıyan bir kitap yazmıştır.

Başlı başına bu mevzu üzerinde sayısız derecede kitaplar yazılmış ve kanun dayanaklarını araştırma yolunda, bilginlerimizden pek çok büyük akıllar kıymetli zamanlarını harcamışlardır. «Çambers Külliyatı» yazarı diyor ki: «Kanuna, gayet mühim bir ilim önemi verilerek, kıymeti en yüksek hudutlarına kadar yükseltilmiştir.» Fakat, bütün bu gayretlere rağmen, kanun üzerinde, tamamiyle uyuşulmuş bir şekil bulunmasına muvaffak olunamamıştır. Hatta bunun üzerindeki yollar gittikçe dağılmıştır. Bir kanun mütehassısı şöyle diyor: «Eğer on mütehassıstan, kanunu tarif etmelerini istersen, onlardan onbir cevap dinlemek üzere hazırlan!!»

Kanun mütehassısları, bir çok fikrî ekollere taksim olunurlar. Fakat, -bu ekollerin çokluğuna rağmen- bazı büyük kanun bilginlerine bu ekollerde yer bulamayız. Prof. **G.W. Paton, John Astin** hakkında: «Bu adam kanunun her hangi bir yayınlama kısımlarından birine (Broad Divisions) yaraşmaz.»[223] diyor.

Kanun mütehassısları arasındaki bu ayrılığın arkasında

223- A text book of Jurisprudence. 1905. :.5.

gizlenen sebebe gelince, üzerine kanunun temellerini kurabilecekleri doğru ve kuvvetli bir esasa varamamış olmalarıdır. Onlar, anayasa iskeleti içine toplamaya çalıştıkları esasların, bir ölçü veya kalıba girmesinin imkânsız olduğunu görüyorlar.

Bir kanun adamı, bu teşebbüsleriyle, terazinin bir gözünde bir küme kurbağayı, diğer gözündeki başka bir küme kurbağayla tartmaya çalışan bir adama benzer ki, terazinin bir gözüne kurbağaları koyarken, ikinci gözdeki kurbağaların tekrar suya atlamış olduklarını görmesi gibidir!!

Böylece, -örnek bir anayasanın elde edilmesini hedef güden- bütün gayretler kaçınılmaz bir çıkmaza giderek heba olmuştur.

Prof. **W. Feridman** bu müşkülü bakın nasıl ifâde ediyor:

«Şu bir hakikattır ki, batı medeniyeti, bir zamandan başka bir zamana kayması ve bir nihayetten başka bir nihayete atlamasından başka, bu müşküle hiç bir hal çaresi bulamamıştır.»[224]

John Astin, anayasanın -hangisi olursa olsun- arkasından dayanıldığı bir kuvvet olmadan yürürlüğe elverişli olamayacağı kanaatindedir. O, ilk defa 1861 yılında yayınladığı kitabında, kanunu şöyle tarif ediyor:

«Kanun, siyasî bakımdan derecesi yüksek bir adamın, gene siyasî derecede kendisinden aşağıda olan kimse için çıkardığı hükümdür.»[225]

Bu tarife göre kanun sistemi, «İktidar sahibinin bir iradesi»[226] haline girmektedir. Bu yüzden, yeni kanun bilginleri, bu görüşe şiddetli hücumlarda bulunarak, kanun sisteminde esas dayanağın «Umum halkın rızası» olmadan, idarecilerin

---

224- **W. Firedman.** Legal Theory. P. 18.
225- A text book of Jurisprudence. 1905. P. 56.
226- A text book of Jurisprudence. 1905. P. 4.

kötü idarelerini önlemenin imkânsız olduğunu iddia etmişler ve milletlerin arzularını ifade etmeyen her hangi bir kanun ve anayasanın, anayasa olamayacağını söylemişlerdir. Fakat bu fikre rağmen, bütün ilim ehli ve ahlâk hocalarının, üzerinde birleştikleri ve menfaatli olarak gördükleri bir çok esaslarda, halkın uygun görmediği için, bu fikirlerin tenfizinin mümkün olmadığı neticesi çıkmıştır. Buna misâl olarak diyebiliriz ki: Amerikalılar, içkiyi yasaklayan karar tasarısını kanun sistemi içine alamamışlardır. Çünkü, halk böyle bir yasaklık taraftarı olmamıştır. Ingilizler de, kültürlü tabakanın gürültülerine ve kanun bilginlerinin protestolarına rağmen, adam öldürme ceza kanununda önemli değişiklikler yapmak ve cinsî alâkaların yasak olan bazı nevîlerini mubah görmek zorunda kalmışlardır!..»

Kanun bilginlerinin üzerinde ihtilâfa düştükleri başka bir mesele de: «Kanun değiştirilebilir mi? veya değiştirilemez mi?» sorusu olmuştur.

«Tabiî Kanun» nazariyesi, orta çağlarda ve bunu takibeden asırlarda büyük bir revaç görmüştü. Bu fikre göre, insanlık tabiatı, kanun sisteminin hakiki menbaıdır:

«Tabiat, iktidar ve hükümet hakkının, kendi tabii arzu ve isteklerine ve onun parlak esaslarına uygun olmasını ister. Tabiat da, insana bu esasları, «akıl» şeklinde vermiştir. Bu yüzden, akıl kuvvetiyle hükümet kurmak gerekmektedir.»[227]

Bu nazariye kanunculara kevnî esaslar vermiş ve o zaman: Bütün asırlara uygun şümullü bir anayasanın gerektiğini söylemişti. Bu da, 17. ve 18. asır bilginlerinin, kanun hakkındaki görüşleri olmuştur. Bunlardan sonra başka bir ekol gelmiş ve kevnî esasların bilinmesinin imkânsızlığını iddia etmiştir. **Köhler** bu hususta şöyle diyor:

«Ebedî anayasa diye bir şey olamaz. Asırlardan her hangi

227- **Boden Liener**. Jurisprudence. P. 164.

biri için geçerli olan bir kanun sisteminin, başka bir asır için geçerli olması zarurî değildir. Ayrı ayrı her medeniyete uygun bir anayasa aramaya kendimizi zorlamaktan başka çare yoktur. Çünkü, insanlardan bir grup için hayırlı olan her hangi bir anayasa, sonradan başka bir grup insanın helâkine sebep olabilir.»[228]

Bu sonuncu ekolün fikirleri, kanunun tahakkümü ve istikrarını yok etmiştir. Bu fikir, insanı kör değişme ve izafiyet (Relativsim) düşüncelerine çağırıyordu ve o hiç bir hudutta nihayete ermiyordu. Oyle ki esasları gittikçe zayıflıyordu. Bu fikir, bütün insanlık meziyet ve değerlerinin altını üstüne çevirmişti.

Öte yandan başka bir ekol de, kanun sisteminde adalet dayanaklarından mümkün olduğu kadar çok nisbette istifade edilmesi çağrısında bulunmuştur. **Lord Wright, Dean Rasko Pawend**'in fikirlerini yorumlarken şöyle diyor:

«**Rasko Pawend**'in iddia ettiği fikrin, -kanun üzerindeki bütün tecrübe ve araştırmalarımdan sonra- doğruluğuna inandım. Bu fikre göre, kanun sistemi için ilk ve esas hedef, adaletin araştırılmasıdır.»[229]

Bu nazariyeyi kabul ettiğimiz takdirde, önemli bir soruyla karşılaşırız, o da: «Adalet nedir? ve bunun tayini nasıl mümkündür?» sorusudur. Ve böylece bir kere daha **John Astin**'e dönmüş oluyoruz!.

Ve bir kere daha şu hakikat karşısında kalırız ki, insan, bu alanda yüzlerce yıllardan beri sarfedilen müthiş emeklere rağmen, unun sistemi hakkındaki gerçek esası keşfedemeye-cektir. Bu keyfiyet, her geçen gün, kanun adamları arasındaki endişe ve hayal kırıklığını artırmaktadır. Çünkü, modern felsefe, anayasa hedeflerini bütün araştırmalarında başarısızlığa uğratmıştır.

228- Philosophy of Law, P. 5.
229- Interpratation fo Modern Legal Philosophies, N.Y. 1947. P. 794.

Prof. **George Whitecross Paton** kendi kendine soruyor:

«Örnek bir anayasanın kurulmasını icabettiren «menfaatler» nelerdir?» Bu soru da «ahlâk ve değerler» ile ilgili olmakla beraber, kanun sistemi felsefesi dairesine girmektedir. Felsefenin, bize bundan daha fazla yardımda bulunması mümkün değildir. Çünkü, bu büyük bir yardımdır. Fakat, onun bu yolda sarfedeceği emekler de çok azdır. İşte bu yüzden, bütün taraflarca kabulü mümkün olabilecek, «Kıymet hükümleri»ni keşfetmekte başarısız kaldık.

Aslında, dinden başka, nizamlara esas olabilecek hiç bir esas yoktur. Ancak, dinî hakikatler, inanç ve vicdan olarak işe yarar. Onun mantıkî istidlâllere esas olarak kabulü mümkün değildir.»[230]

Prof. **Paton**, bazı kanun sistemi bilginlerine fikir naklederek şöyle diyor: «Kanun sistemi felsefesinde, «hedefler»in araştırılması için harcanan bütün felsefî emekler, hiç bir sonuca varmadan tükenmiştir.»[231] Esasları hudutlandıran «Örnek Değerler» hakikaten var mıdır? Kanun mütehassısları, muhakkak surette lüzumlu oldukları halde bu değerleri bulamamışlardır» ve devamla diyor ki: «Eski «Tabiat Kanunu» nazariyesinin sahipleri, kendi esaslarını, dinin ilhamî hakikatlerinden çıkarmışlardır. Fakat, bizler, bir lâik kanun sistemi getirmek istersek, üzerinde anlaşılmış değerlerin esaslarını nereden bulacağız?»[232]

İşte bu acı tecrübe, insanı asırlardan beri ayrılmış olduğu yola dönmeye çağırmaktadır. Eski zamanlarda, din, anayasaların düzenlenmesinde faal rollerde bulunmaktaydı. Meşhur kanun mütehassısı **Henry Maine:** «Çin'den Peru'ya kadar yazı ile kaydı yapılmış kanunlardan tek bir misâl bulunmaz ki, başlangıçtan beri dinî âdet ve ibadetlerle ilgisi

---

230- A Text Book of Jurisprudence. 1905. P. 104.
231- A Text Book of Jurisprudence. 1905. P. 106.
232- A Text Book of Jurisprudence. 1905. P. 109.

olmasın..» diyor.[233]

İnsanlığın, Allah'ın irşad ve hidayeti olmadan hiç bir anayasa koyamayacağını söyleyen hakikati artık itiraf etmek zamanı gelmiştir. Faydalı sonuçlar vermeyen emekler üzerinde çabalayacağımıza, **Dr. Freudman**'ın söylediği ve bizi itirafına davet ettiği şu hakikati kabul etmemiz lâzımdır:

«Bu muhtelif emekleri araştırdıktan sonra. adaletin hakiki ölçüsünü bulmak için, dinin yol göstermesinin şart olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Adalete amelî şeklini vermek üzere, dinin taşımış olduğu esas, onun hak oluşu ve basit görünüşü bakımından diğerlerinden ayrılmaktadır.»[234]

Kanun mütehassıslarının, örnek bir anayasanın meydana getirilmesi için aramış oldukları lüzumlu bütün esasları dinde buluyoruz. Bu söylediklerimizin doğruluğunu isbat etmek üzere, insanoğlunun koymuş olduğu kanun sisteminin en önemli müşküllerini aşağıda gayet kısa olarak araştırmaya çalışacağız.

1) KANUN SİSTEMİNİN GELDİĞİ YERLER:

Her hangi bir kanun nizamını araştırırken akla gelen ilk ve en önemli soru: «Bu kanunu kim koymuştur? Bu kanun, tenfizinin mümkün olabilmesi için nelere ihtiyaç vardır?» sorusudur.

Hukuk mütehassısları, şu ana kadar bu soruya cevap verecek bir duruma gelememişlerdir. Biz bu imtiyazı, sadece hakim ve idareci olması dolayısiyle hakime vermiş olsaydık, -iktidarda bulunan devlet reisi veya arkadaşlarının- bu imtiyaza sahip bulunmalarını gerektiren, hiç bir nazarî ve amelî esas bulunmayacaktır. Sonra. bu tahvil ameliyesinin. diğer yönden hiç bir menfaati yoktur. Çünkü kuvvet yoluyla tenfiz

---

233- **Sir Henry Maine**, Early Law and Custom. P. 5.
234- Legal Theory. P. 450.

edilmek üzere her hangi bir kanun veya emir çıkarmak üzere, devlet idarecilerinin ellerini boş bırakmak da, milletlerin çekemeyeceği ve tahammül edemeyeceği bir şeydir.

Ve gene eğer kanun ve idare sistemini topluma verecek olursak, o da cahil ve tedbirsizdir. Çünkü, -hangisi olursa olsun- topluma bir tüm olarak baktığımız zaman, onun, ilim, kültür, akıl ve tecrübeye sahip olmadığını görürüz ki, bu esaslar kanun sisteminin en önemli ve kaçınılmaz unsurlarıdır. Bu iş ise, üstün bir maharet ve uzun bir tecrübe ister. Bu da, milletlerin büyük kısmının elde edemeyeceği bir şeydir. Bunları elde etmek istediği vakit de, kanunî müşkülleri araştırmaya ve anlamaya kâfi vakti bulamayacaktır.

İşte bu müşkülden kurtulmak için, kanun mütehassısları, orta bir hal çaresi bulmuştur, o da, toplumun fertlerinden «akılları ermiş» kimselerin kendilerini temsil edecek şahısları seçmeleridir ki, buna «seçim sistemi» diyoruz. Bu temsilciler de, kendi yönlerinden millet adına kanunlar çıkaracaktır.

Parlamentoda, milletvekili koltuklarından ancak yüzde elli birini elde eden siyasi bir partinin, «akılları ermiş» toplum fertlerinden yüzde kırk dokuzunu temsil eden azınlık partisine hükmettiğini görünce, bu orta hal çaresinin ne dereceye kadar uygun ve münasip olduğunu anlamak mümkün olacaktır. Bu durum burada da kalmayarak, kanun koruyucuların bel bağladıkları bu hal çaresi, öyle bir boşluk taşımaktadır ki, bir «azınlık» partisi de, milletin «çoğunluk»una hükmedecek duruma gelmektedir. Buna bir misâl vermek icabederse, şu anda Hindistan'ı idare etmekte olan hükümeti verebiliriz. Bu hükümet, Hindistan'da 1962 yılında yapılan ve üçüncü beş yıllık umumi seçimler yoluyla iktidara gelmiştir. «Merkez Birliği» Partisi, seçimlerde, mecmu oyların yüzde kırkını elde etmiş olmasına rağmen parlamentodaki milletvekili koltuklarının yüzde yetmişini almıştı. 1962 yılından evvel yapılan

birinci ve ikinci beş yıllık umumî seçimlerde de aynı şey olmuştu.[235] Merkez Birliği Partisi, bu her iki seçimde de toplam oyların yüzde ellisinden azını elde edebilmişti, fakat bütün bunlara rağmen, hükümet kurmak hakkını elde ediyordu. Çünkü diğer seçmenlerin oyları muhalefet partileri milletvekilleri arasında dağılmaktaydı. Böylece, Merkez Birliği Partisi'nin kahramanlığı, kendi başına her hangi bir partiden daha çok oy elde etmesinden başka bir şey değildi!!

Ben bu kaideden, komünist ülkelerinde yapılan ve liderlerin hayalî derecede oyların çoğunluğunu elde ettikleri uydurma seçimleri de istisna etmiyorum. Ve gene böylece, bir defa daha, kanunun esası ve dayandığı merkezin arastırılması hakikatiyle karşı karşıya geliyoruz.

235- Birinci ve ikinci umumî seçimler, 1951, 52 ve 1957 yıllarında, dördüncü umumî seçimler de, 1967 yılında, bu kitabın çıkmasından sonra yapıldı. Ve bu son seçimlerde. «Merkez Birliği» partisi, kendi tarihinde ilk defa olmak üzere, 8 eyâlet kaybetmiş oldu. Diğer partiler veya başka bağımsız adaylar bu eyâletlerde kazanmış oldular. 1952 (ve 1957) seçimlerinde, komünistler, Kirala eyâletinde, bazı diğer siyasî partilerin de yardımlariyle koalisyon, hükümeti kurmayı başardılar. 1967 seçimlerinde ise, Merkez Birliği Partisi, Kirala, Madras, Orise ve Bihar eyâletlerinde... korkunç bir yenilgiye uğradı. Keza Batı Bengâl, Otar Bradeş, Racistan ve Pencap eyâletlerinde de, kesin bir çoğunluk elde etmeye muvaffak olamadı. (Buna rağmen bakanlık kurmayı başardı)»

«İndira Gandi – Siyasî Hayatı» adlı kitabın Kahire 1968 baskısının, 215-16. sayfalarına bakınız.

Bu da demektir ki, Merkez Birliği Partisi, (mecmuu 16'ya varan) eyâletlerin yarısında hükmünü kaybetmiştir. Fakat buna rağmen, bu parti, Merkezî Birlik hükümetini kurmaya muvaffak olmuştur. Çünkü, «bu sefer parlamento koltuklarının yarısından azını elde eden» milletvekilleri, kendi aralarındaki menfaatler ve derin hukukî münakaşalar üzerinde ihtilafta bulunan diğer bir çok partilere oranla, çoğunluğu temsil ediyordu. Bu partiler, eğer kendi aralarında anlaşarak, birleşik bir millî parti kurmuş olsalardı, –ki bazı eyâletlerde bazı partiler millî cepheler kurmuşlardı- iktidarı ellerine alırlar ve Merkezî birlik partisi milletvekilleri «Muhalefet» koltuklarına oturmak zorunda kalırdı.

«Bizim kanun sistemlerimizdeki anayasal boşluklarda, bir azınlığın, nasıl çoğunluğa hükmetmekte olduğunu» şu misalde gayet açık bir şekilde anlamak mümkündür.

Halbuki, din ise, bütün insanlık saadetinin yok olması demek olan bu tehlikeli meydan okuyuşa cevap veriyor ve diyor ki: «Hukukun (kanun sisteminin) menbaı» yalnız ve yalnız Allah'tır. O, yeryüzü ve kâinatın yaratıcısı ve mutlak hakimidir. Tabiat kanunlarını koyarak onları öylece muntazam bir şekilde hareket ettiren yalnız o tabiat üstü kuvvet, insan medeniyeti ve hayatı için anayasalar kurmaya lâyıktır. Bu hakkı, ondan başka hiç bir kimse taşıyamaz.

Sesini işitmiş olsaydık, o derece makul ve basit olan bu cevabın şöyle seslendiğini duymuş olacaktık: «Allah'tan başka, bu ölüm kalım müşkülünü çözebilecek bir kimse var mıdır?»

İşte bu cevap, hakiki hidayetten uzak, sapıklık karanlıklarında tek bir adım atmanın bile imkânsızlığı anlaşıldıktan sonra, kanun ve kanun menbaı olarak hakiki yerine ulaşmıştır.

Ki, böylece, bir insanın başka bir insan için kanun ve idareci olarak kabulû mümkün olamaz. Bu hakka da, insanın yaratıcısı ve tabii hakimi olan Allah'tan başkası sahip olamaz.

2) İDARE SİSTEMİNİN TEMEL UNSURLARI:

Kanun ve idâre sistemi unsurlarını hudutlandıran hukuk âlimlerince, en önemli sorulardan biri de, «Bu unsurlar acaba tümüyle beraber bağlı bulunduğu şeyle değişen unsurlar mı, yoksa, her hangi bir anayasanın ta'dili yenilenmesi veya değiştirilmesi esnasında, muhakkak surette bulunması icabeden daha başka esaslı unsur veya unsurlar var mıdır?» sorusudur.

Bu bölümde yapılan uzun araştırmalara rağmen, anayasa mütehassıslarının, bu hususta tam bir ittifaka varmaları mümkün olmamıştır. Onlar aynı zamanda, nazarî olarak, zaruret halinde terki mümkün olan ve icabında değişebilen

mülâyim diğer unsurlarla beraber, anayasa sisteminde devamlılık ve ebediyete sahip olan unsurların bulunmasının muhakkak surette şart olduğunu kabul etmektedirler. Bununla beraber onlar, anayasanın, «ebedî ve izafî» bu iki unsurdan yoksun kalmasının, insanlık içinde devamlı bir anarşiye yol açacağını itiraf ediyorlar. Bu vaziyeti, Birleşik Amerika'nın büyük hakimlerinden biri olan hakim **Cardozo** şu şekilde tabir ediyor:

«Bugün, hukuk sisteminin en çok ihtiyaç duyduğu şeylerden biri, bir unsurun sabit ve değişmez kalmasiyle, diğer bir unsurun değiştirilmesi arasındaki çarpışan arzuların arasını bulan bir felsefe getirmemizdir.»[236]

Başka bir hukuk mütehassısı olan Prof. **Rasko Pawend** şöyle diyor:

«Anayasa sisteminde kuvvet unsurunun da bulunması muhakkak şarttır. Fakat bu sistemin donuk ve cansız olması manasına gelmez. Bu yüzdendir ki, filozoflar, bu alanda kuvvet ve değişme dayanaklarının arasını bulmak hususunda bütün gayretlerini sarfetmişlerdir.»[237]

Aslında, insanın getirmiş olduğu kanun unsurlarını birbirinden ayıracak ve onları seçecek bir esasa ulaşılması mümkün değildir. Çünkü, her unsur, ebedî olduğunu iddia edecek, fakat bunu isbat etmesi için delil istendiği zaman da, o, bu delili getirmekten aciz kalacaktır. Bugün devamlılığa ve ebediyete elverişli olarak gördüğümüz bir anayasa unsurunu, yarın, başka insanlar gelerek bu unsurların anayasalarında lüzumsuz olduğunu ilân edecekler. Anayasa, madem ki milletin arzularına göre yapılır, bu unsurlar onun hoşuna gitmemiştir veya zamanın geçmesiyle selâhiyetini kaybetmiştir, onun için değişmesi lâzım gelmektedir.

236- The Growth of Law.
237- Interpretations of Legal History. P. 1.

izim bu müşkülümüze, yegâne hal çaresi, zarurî bütün esaslı unsurları bize veren «İlâhî İdare Nizamı»dır. Bu sistem de, kuvvetli esaslara dayanan çizgilerini çizdikten sonra, geri kalanını zaman ve mekânlara uyacak bir şekilde, muhtelif içtihatlar için açık bırakmaktadır.

İlâhî kanun ve idâre sistemi, her hangi bir anayasa ile ilgili esaslı olan ve olmayan unsurları hudutlandırır. Sonra o nizam, bununla birlikte, Cenab-ı Allah tarafından olduğu için, kendi menfaati için neden üstün ve tercihe lâyık olduğuna dair delillere de sahip bulunmaktadır. Bu yüzdendir ki,. bizim bu kanun sistemini, hak olarak kabul etmemiz ve bu hususta ve bu hükme, arkasında başka bir söz bulunmayan son söz olarak itibar etmemiz gerekir. İşte, ilâhî kanun sisteminin taşıdığı büyük hususiyet budur. Bunun da bir benzerini insanoğlu getiremez ve getirmeye de gücü yetmez.

3) SUÇ MEFHUMUNUN HUDUDLARI:

Her hangi bir anayasanın, bir işi «suç» olarak kabul etmesi için, ona dayanacağı makul delillere sahip bulunması gerekmektedir. İnsanın getirmiş olduğu anayasa der ki: *«Umumun emniyetine veya iş başında bulunan idare sistemine zarar veren her iş, suçtur.»* İnsan anayasası, bir işi suç olarak kabul etmesi için bundan başka bir esas bulamamaktadır. Gene bu esas, yeni kanunu, «zina» suçunun suç olmadığını, ancak taraflardan birinin zoru veya cebri altında olursa suç olduğunu kabule sevketmiştir. Böylece, yeni kanunlar «zina»yı suç olarak kabul etmez, onun nazarında hakiki suç, «zina»dan evvel vaki olan zor kullanmak ve icbar etmektir.

Bir vatandaşın malını gasbetmek suçtur. Keza, onun namusuna sarkıntılık etmek ve iffetine halel vermek de suçtur. İnsanlardan birinin malı mal sahibinin rızası olursa, başka bir kimse için mubah olmaktadır. İşte böylece, kanun, razı olduğu takdirde, taraflardan birinin iffet ve namusunun da ikinciye

mubah olduğunu kabul ediyor. Her iki tarafın da rızası halinde, kanun onları koruyor bile... Üçüncü bir taraf bu işe madahale edecek olursa, o zaman da, ilk iki şahıs değil de onun kendisi suçlu sayılıyor.

Zina toplum arasında büyük fesatlara sebep olmaktadır. O, gayri meşrû çocuklar müşküllerini doğurmakta, evlilik bağlarını çürütmekte, hayatta sathî lezzetlerin tercih edilmesi düşüncesinin yayılmasına sebep olmakta, hain bir akıl yetiştirmekte, hırsızlık ve gangsterliği meydana getirmekte, adam öldürmek, insan kaçırmak ve intihar suçlarına sebep olmakta ve böylece bütün toplumu fesada sürüklemektedir. Fakat buna rağmen, kanun, karşılıklı bir anlaşma altında olduğu için zinayı yasaklayan bir esas bulamadığı gerekçesiyle, bunu yasaklayamıyor.

Yeni kanun, «içki»yi de suç olarak kabul edemiyor. Çünkü o, yemek ve içmenin, insanın tabiî haklarından biri olduğuna inanıyor. İnsan yemek ve içmek istediği her şeyi kullanmakta hürdür. Kanun ise, insanın tabii haklarına karışmaya muktedir değildir. Bu yüzden, aslında arkasından suçlar getiren içkiyi içmek ve sarhoş olmak suç değildir. Ancak, içki içen kimse, sarhoşluk halinde, her hangi bir vatandaşa hakaret eder ve sarkıntılıkta bulunursa veya sorhoş olduğu halde caddeye çıkarsa o zaman suç işlemiş sayılır. Öyle ise suç, sarhoşluk hali değildir. O durumda iken başkalarına tecavüz etmesi suç sayılmaktadır.

Halbuki, içki sıhhate zararlı oluyor, insanların mallarının kaybolmasına sebep oluyor, içkiyi bir alışkanlık haline getirmiş olanları muhakkak iktisadî çöküntülere sürüklüyor, ahlâkî şuurlar zayıflıyor, hatta insan yavaş yavaş hayvanlaşıyor. İçki, suç sahipleri için en uygun bir yardımcıdır. Çünkü o insanın yumuşak hislerini felce uğratıyor. Öyle ki, insan hırsızlık, adam öldürmek, namusa sakıntılık etmek gibi her türlü suçları işleyecek bir duruma geliyor. Fakat, insan ka-

nunları, bütün bu şeni' ayıp ve kusurlara rağmen, içkiyi yasaklayamıyor. Çünkü o, insanın tabii haklarından bir hakka müdahaleyi gerektiren bir cevap bulamıyor!!

Biz bu mes'eleye, Allah'ın kanunundan başka bir yerde hal çaresi bulamayız. Çünkü onun kanunu, başka kimsenin değil, ancak kâinatın hakiminin rızasını açıklıyor. Çünkü her hangi bir kanunun Allah'ın kanunu olması, beraberinde tenfizinde bir üstünlük taşımaktadır. İşte böylece, ilâhî kanun, büyük bir boşluğu kapatmaktadır. Bundan sonra da, her hangi bir işi kanun dairesi içine alınamız kolaylaşmış olmaktadır.

4) KANUN VE AHLÂK:

Kanun, hiç bir zaman kendi başına buyruk olamaz. Onun muhakkak surette ahlâkla beraber olması şarttır. Bu noktayı izah etmek üzere diyebiliriz ki:

1– Misâl olarak, bir husus mahkeme karşısına getirilse bununla ilgili olan her iki taraf da getirdikleri yalancı şahitlerle hakikatleri gizleseler, hakikat, hakim karşısında meydana çıkmayacağından, hakim adalet aleyhinde hüküm vermiş olacaktır. Bu hakim, her ne kadar adaletle hükmetmek istese bile bunu yapamayacaktır. Onun içindir ki, kanunun arkasında başka bir kanun bulunması gerekmektedir. Ancak o zaman, o gizli kanun, insanları tahrik edecek; adalete ulaşılması için, şahitleri doğruyu olduğu gibi söymeye itecektir. İşte bu prensibi, dünyanın bütün mahkemeleri itiraf etmişlerdir. Öyle ki, mahkemeler her şahidi, şahitliğinden evvel: Doğruyu söyleyeceğine dair Allah'a yemin etmeğe, mecbur tutmaktadır. Bu da kanunun kutsiyetini korumak için, dinî inançların önemini teyid eden açık bir delildir. Halbuki, yeni toplum, dinî inançların önemini öldürdüğü için, bu mahkemelerin salonlarındaki yeminler gülünç bir durum arzetmekte ve hiç bir faydası olmayan kuru bir taklitten ibaret kalmaktadır.

2– Kanunun koğuşturduğu her hangi bir hareketin toplumun nazarında da «suç» olarak kabul edilmesi şarttır. Kitaba geçmiş bir kanunun her hangi bir bendinin, kanunun gördüğü gibi, toplum içinde onu suç olarak görecek bir düşünce yaratması mümkün değildir. Oysa suç işleyen kimsenin, kendisini «günahkâr» toplumun da onu günahkâr olarak görmesi lâzımdır. Gene böylece, emniyet mensuplarının bu suçluyu tam bir inançla tutuklaması, adliye hakiminin de, keza tam bir gönül rahatlığı içinde, o kimse aleyhinde hüküm vermesi gerekir. Gene bunun gibi, her suçun da «günah» olması icabeder. Bu da, hukuk mütehassıslarından tarihî ekolün destekleyicilerinin fikirlerine uyar:

«Her hangi bir kanun ve anayasa sistemi, o kanunun kendisi için vazedilmiş olduğu toplum içinde hüküm süren inançlara uygun olmadıkça, hiç bir zaman hedefine ulaşamayacaktır. Kanun ve nizamlar, toplumun inançlarına uygun olmazsa, muhakkak o nizam başarısızlığa mahkûmdur.»[238]

Kanun mütehassıslarının «Tarihi Ekol» olarak tabir ettikleri bu fikir, esas olarak gütmüş olduğu hakiki davasında tam bir isabet kaydetmemiş olmasiyle beraber, bir dış gerçekliğe sahip bulunmaktadır.

3– Suçların ortadan kaldırılması için, polis ve adaletten ileri gelen korku kâfi gelmez. Ancak, toplumun içinde, insanları suç işlemekten menedecek düşünce ve hedeflerin bulunması şarttır. Çünkü, rüşvetler, vasıtacılık, meşhur ve parlak dava vekillerinin hizmetleri, yalancı şahitler ve buna benzer bütün âmiller suçluyu, her türlü polisten veya insanî mahkemelerden korumaya kâfidir. Suçlu ise, bir defa kanunun elinden kurtulabildi mi, ne olursa olsun cezadan bir daha korkmaz.

İlâhî nizam, bütün bu esasları elinde bulundurmaktadır. İlâhî nizamın sahip olduğu, «Âhiret» inancı, suç işlenmesine

---

238- A Text Book of Jurisprudence, P. 16.

karşı en hayırlı ve en müessir bir mania sayılır. Bu inancı, adliyede hakimin huzurunda yalancı şahitlik yapmış bile olsa, insanın vicdanı içinde derin izler açması, vicdan azabı ve suçluluk hisleri bırakması kâfidir.

Western Serquit mahkemesi duruşma salonunda dikilen taş heykellerle, insanlara bu salonda yalancı şahitlik yapmış kimselerin sonuçları hatırlatırdı. Bir şahide: «Eğer yalan söylüyorsam, Allah burada beni derhal helâk etsin» dedirtilmişti. Bu söz şahidin ağzından çıkar çıkmaz, yere düşerek derhal ölmüştü!![239]

Bu neviden bir çok hadiseler vaki olmuştur ki, sahiplerinin vicdan azabı ve günahlara karşı olan şiddetli hislerinin tesirini göstermektedir.

Parlamentoların almış oldukları kararlar, ilâhî kanunlara dayanmadıkça ve toplumun inançlarına uygun gelmedikçe, milletler arasında, bir işin kötü veya suç olduğu şuurunu asla uyandıramaz.

Suç işlemeyi önleyen hadd-i zatında sadece dindir. Çünkü o bize sadece bir idare ve kanun nizamı vermekle kalmıyor, fakat bize, bu nizamın sahibinin iyi veya kötü bütün işlerimizi görmekte olduğunu haber veriyor. Bu ulu ve yüce kanun sahibinin cihazları vasıtasiyle niyetlerimiz, sözlerimiz ve işlerimizin en küçük ayrıntılarına kadar kaydedilip sicile işlendiğini bildiriyor. Öyle ki, öldükten sonra, o hakimin karşısına çıkıldığı zaman, en küçük bir işimiz üzerine bile perde çekemeyeceğiz.

Bizler dünya mahkemesinin vereceği cezalardan kaçabilsek bile, bu semâvî nizamın sahibinin vereceği cezadan asla kaçamayacağız. Dünya cezasının hafifletilmesine çalışsak bile, Kıyamet Günü'nde şiddet ve dehşet bakımından dünya cezasının milyarlarca defa üstünde ağır azaplar tadacağız.

239- **Sir Alfred Denning**. The Changing Law (1953), P. 103.

5) KANUN VE FERD:

İngiltere tarihinde geçer: Kral Birinci **James** bir irade yayınlayarak, kendisinin ülkeye mutlak bir kayıtsızlık içinde hükmedebileceği gibi, mahkemeleri ve onların verecekleri kararlara boyun eğmeksizin hükümler çıkarmak hakkına da sahip olduğunu ilân etmişti.

O zamanın hakimler başkanı meşhur hakim **Lord Coke** ise, dine şiddetli bağlılığıyla tanınıyordu. Hatta, günün dörtte birini kilisede geçirmeyi bir alışkanlık haline getirmişti. **Lord Coke,** bunun üzerine saraya giderek, krala: «Her şeye hükmetmek senin hakkın değildir. Bütün mevzuların tetkik edilmek üzere mahkemelere gitmesi gerekmektedir» der.

Kral ona şu cevabı verir: «Benim bildiğim ve işittiğime göre, kanunlar, akıl esası üzerine kurulmuştur. Öyleyse ben senin hakimlerinden akılca daha aşağı mıyım?»

Hakimler başkanı krala der ki: «Şüphesiz sizler örnek bir ilim ve üstünlüğe sahip bulunuyorsunuz. Fakat, kanun, uzun bir tecrübe ve derin araştırmalar ister... Bundan başka, aynı zamanda o, milletin haklarını ölçen altın terazidir ve sizin şahsiyetinizi de korumaktadır.»

Kral kızarak şiddetle: «Ben de mi kanuna boyun eğeceğim? Sizin bu sözünü isyan ve ihanettir» cevabını verir.

Lord Coke'in cevabı, krala **Bracton**'un şu sözlerini hatırlatmak olur:

«Kral insanların hiç birine boyun eğmez, ancak o, Allah'a ve kanuna boyun eğer!.»[240]

Burada, kanunu Allah kelimesinden ayırmış olsak, «Kral kanuna boyun eğer» sözü için, makul hiç bir esas bulamazdık. Çünkü kanunu yazanlar ve onu kendi iradeleriyle çıkaranlar, aynı zamanda onu istemedikleri zaman da tadil edip değiştirebilirler. O zaman da, kanuna nasıl boyun eğeceklerdir?

240- Aynı yer, sayfa: 117-18.

İnsan, eğer kanunu o yapıyorsa, o aynı zamanda birden Allah'la kanunun yerine geçmiş sayılmaktadır. O zaman da, şekillerinden hiç bir surette onun kanun dairesine girmesine imkân kalmamaktadır.

Bütün cumhuriyetlerde, medenî eşitlik prensipleri kabul edilmiş olmasına rağmen, bu eşitliğin hiç bir devlette tenfiz edilmemiş olması, yeni kanunların getirmiş olduğu ayıplardan biridir. Meselâ: Hindistan Cumhurreisi veya Federasyon eyâlet reislerinden birini muhakeme etmek istediğimiz zaman, onu diğer vatandaşları muhakeme ettiğimiz gibi mahkemeye veremeyiz. Ancak, muhakkak surette onun adalete verilmesi icabediyorsa, adliyeye varmadan, devletin bu hususlaki muvafakatini almamız lâzım gelecektir. Hindistan anayasası 361. maddesinde, cumhurreisi, onun yardımcısı ve eyâlet reislerine hususî imtiyazlar vermiştir. Bu suretle, onların muhakeme edilmeleri, ancak, merkezî parlamentonun muvafakatinden sonra mümkün olabilmektedir. Keza, bakanların da adliyeye verilmesi, gene hükümetin rızasına bağlıdır.

Başka bir deyimle: Büyük bir devlet ve siyaset adamını ve yüksek iktidar mensuplarından birini adalete vermek istersen, onların kendilerine gideceksin ve «Bey efendi, sizi dava etmemize müsaade buyurur musunuz?!» diye soracaksın.

Bu sadece, Hint anayasasının kusuru değildir, fakat, bütün insanlık kanununun kusurudur. Bu da, bu gibi insanoğlu anayasasının bulunduğu yerlerde gözle görülür, elle tutulur bir kusurdur.

Tam ve kusursuz bir adaletin temini ancak ve ancak, ilâhî kanun gölgesi altında mümkün olacaktır. Çünkü bu ilâhî kanun karşısında, bütün insanlar diğerlerine karşı eşittir. Gene böylece, siyasî ve mülkî bir iktidar sahibinin, en adi bir vatandaş gibi dava edilmesi mümkündür. Çünkü, bu kanunda hakim Allah'tır. Mahkûm koltuğunda oturanlar da, en küçük

bir ayırım yapmadan toplumun bütün fertleridir.[241]

6) KANUN VE ADALET:

Kanun iskeletinin en önemli ve en büyük esası ve bel kemiği «Adalet»tir, ki bu mefhumu, hukuk âlimleri uzun asırlardan beri araştırmaktadır. Oysa, bu ilâhî kanunda en son ve en mükemmel şekliyle mevcuttur. İnsanoğlunun, adalet esaslarını bulmasının, araştırmalarımızın henüz noksan olduğuna atfedilmesi ve daha çok ve uzun araştırmaların yapılması lâzım geldiği sözü, batıl bir sözdür. Çünkü bu söz, insanoğlunun, bu esasları hiç bir zaman bulmak gücünde olmadığını isbat ediyor.

Bizler, fizik araştırmaları alanında büyük adımlar atarak, her sahada parlak sonuçlar elde ettik. Fakat, gene bizler, medenî kanun araştırmalarında kat kat emekler harcamamıza rağmen, aranan derecenin yüzde biri oranında bile olsa tek bir başarı elde edemedik. Oysa bizdeki bu başarısızlık, bizim bu bocalamamızın emeklerimizden ileri gelmediğini teyid eder. Aslında onun hakiki sebebi, bu işin -kesin olarak- insanoğlu araştırmaları alanının dışında oluşudur.

İnsan, ilk fotoğraf resmini 1826 yılında çıkardı. Bu cihazı keşfeden Fransız âlimi o zaman evin balkonunu resme almak

---

241- İslâm hilâfetinin ilk asırlarında, bunun pek parlak misâlleri doludur. Ki o zaman, milletin efradından en adi insanlar bile, halifeleri, onları valilerini ve devletin büyük adamlarını adalet huzurunda dava edebiliyorlardı. Bunun pek yakın mazide de pek çok misâlleri vardır. Bunlardan biri: 17. asırda Hindistan'a hükmetmiş olan -İmparator **Ekber**'in oğlu- müslüman Moğol imparatoru **Cihangir** aleyhine, halktan adi kimseler bir çok defalar adalet huzurunda dava açmalarıdır.

Bu da, ulvî İslâm dini prensiplerinin eserlerinden biri de Hz. **Peygembar**'in (s.a.v.), zamanların kulaklarında çınlayan bir yankısı değil midir? Ki o **Peygamber** bakın ne diyor: *«Siz Allah'ın koyduğu cezalardan biri hakkında şefaat mı dilersiniz? Şu Muhammed'in hayatı yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki,* **Muhammed'***in kızı* **Fatıma** *bile çalmış olsa, babası onun da elini keserdi.»*

çin. kesintisiz tam sekiz saatini harcamıştı. Bugün film kameraları, bir saniye içinde iki binden fazla resim çekebiliyor. Bu da, bugün o ilk resim çekme ameliyesinin sürdüğü zaman içinde, 60,000,000'dan fazla resim alabiliyoruz, demektir. Yani süratimiz, 140 sene zarfında, 60,000,000 defa artmıştır.

20. asrın başlarında, Birleşik Amerika caddelerinde, ancak dört otomobil bulunuyordu. Oysa bugün, Amerika'nın o geniş caddelerini on milyon otomobil istilâ etmiş bulunuyor.

İnsanın ilmî mucizeleri o şekilde ilerlemiş ki, saniyenin parçalarından birinin, 1.000.000'da birini ayırt etmektedir. İlmî meteoroloji istasyonları, yeryüzünün deveran hareketinde en küçük bir değişikliği, süresinin 1.000.000'da birinden kısa bir zamanda keşfedebilmektedir.

O kadar hassas aletler keşfedildi ki, 30 ciltlik koskoca bir külliyatın yapraklarından birinin üzerindeki iki harfin mürekkebinin vermiş olduğu ağırlığı ayırabilmektedir.

İşte, insanoğlunun ilmî araştırmalar alanındaki durumu budur. Halbuki, o gene o insanoğlu, medenî kanunlar alanında, -bir inç miktarında bile- her hangi bir ilerleme kaydedememiştir.

Ben burada, insanın hayat kanunları için menba olmaya elverişli yegâne hakiki esasın, ilâhî anayasa olduğu sözünün ne kadar doğru olduğunu izah etmek üzere, hayatın muhtelif alanlarından bazı misâller vermek istiyorum...

KADIN VE CEMİYET

İslâm dini, kadın ve erkeğe aynı gözle bakmaz. O, bu ikisi arasındaki serbest münâsebetleri yasaklar. Bu asrın başlarında bir kısım bilginler, bu kanunla alay ederek ona: «Cahiliyet devri kalıntıları» adını vermişlerdir.

Onlar şu tezi şiddetle savunmuşlardır ki, kadın ve erkek eşittirler. Bu ikisi, insan neslini eşit bir şekilde miras

bırakmaktadır. Bunun için, onların serbest münasebetleri arasına engeller koymamız büyük bir suç olacaktır.

Ve bu fikir, batıda yeni bir toplum çıkarmıştır. Halbuki, insanlığın bu cinsî serbestiden sonra geçirmiş olduğu uzun acı tecrübeler, onun çektiği en çetin tecrübeler olmuştur. Bu tecrübelerden sonra sabit olmuştur ki, kadın ve erkek, ne yaratılış, ne de tabiat bakımından hiç bir zaman eşit olamamışlardır. Bu ikisinin eşitliği esası üzerine kurulan her hangi bir toplum, insanlık medeniyetinde büyük bir tahribat ve çöküntüye sebep olacaktır.

a) Bu hususlaki ilk hakikat, erkek ve kadının, tabii yeterlilik ve denklik bakımından kökten bir şekilde birbirinden ayrı bulunmalarıdır. Bunları eşit olarak görmek, hadd-i zatında tabiat kanunlarına karşı işlenmiş bir suçtur.

İlim kolunda Nobel ödülünü kazanan Dr. **Alexis Carrel**, kadın ve erkek arasındaki uzvî ayrılıkları açıklarken şöyle diyor:

«Kadın ile erkeğin arasını ayıran şeyler, sadece onların cinsî uzuvlarının hususî şekilleri, rahim ve gebelikle hudutlandırılamaz. Onların ayrılıkları, keza öğrenim sistemlerinin ayrılmasiyle de münhasır kalmaz. Fakat, bu ayrılıklar esaslı tabiatlar taşıyan ayrılıklardır ki, her ikisinin vücutlarındaki dokuların nevilerinde olan ayrılıklardır. Kadının, cismindeki yumurtalıklardan ifraz ettiği kimyevî madde de, erkeğinden tamamiyle ayrılmaktadır. Cins-i lâtifin, erkekle eşit olduğunu idda edenler, bu esaslı ayrılıkları unutmaktadırlar. Onların; öğrenim, mesuliyetler ve vazifelerde aynı hakları elde etmeleri lâzım geldiğini iddia ederler. Fakat, aslında, kadın erkekten büyük bir ihtilâfla ayrı bulunmaktadır. Onun cisminin her hücresi, bir dişilik tabiatı taşımaktadır ve böylece, onun uzuvları büsbütün ayrı olarak gelişmektedir. Hatta, bundan ileri giderek, onun sinir sistemindeki haller bunu icabettirmektedir.

İnsan uzuvlarının vazifelerindeki kanunlar, başlı başına astronomi kanunları gibi, hudutlanmış ve tertiplenmiştir. Öyle ki, insanlığın mücerret bir arzusiyle bunlardan en küçük bir değişiklik yapılması mümkün olamaz. Bizim de, tabiata karşı yürümeden, bunu kabul etmemiz lâzımdır. Kadınlara düşen vazife, kendi fikrî tabiatları gereğince, kendi kişiliklerini geliştirmeye çalışmaları ve erkekleri taklit etmekten sakınmalarıdır.»[242]

Bu tabii ayrılıkların sonuçlarını, yapılan amelî tecrübeler doğrulamaktadır. Kadın, her hangi bir alanda, erkekle her hangi bir eşitliği elde etmekte daima başarısız kalmıştır. Hatta, erkek, evvelce kadının inhisarında sayılan sahalarda bile kadını geçmiştir. Böylece, kadın, sinema meydanında da erkekle her hangi bir eşitlikte başarısız kalmıştır. Halbuki, erkek, bugün sinemayla ilgili olan her şeyi idare etmekle beraber, kadından çok fazla ücret almaktadır.[243] Büyük bir artist bugün senede 6 milyon Rupiye alırken, en büyük Hintli bir aktristin geliri 4 milyon Rupiyeyi aşmaktadır!

Mevzuumuz sadece bu kadarlıkla kalmıyor. Bizler eğer tabiat kanunlarını ve astronomik esasları inkâr ederek, bunun aksine çalışmaya başlarsak, o zaman, başlarımızı kendi ellerimizle kırmış olacağız. İşte böylece, iki cins arasındaki farkların değer ve kıymetlerini unutarak insanın getirmiş olduğu nizam, toplumun içine hastalıklar ve suçlardan bir çok şekiller getirmiştir. Bu toplumun gençleri, bir çok cinsî, hulkî ve ruhî hastalıklardan şikâyetçidir. Bu çirkin karışım sonucunda toplumun yıktığı namus ve günahsızlık mefhumu da caba...

Bu toplumun doktorları karşısında defalarca tekerrür eden olaylardan biri, genç bir kızın, doktorun muayene odasına girerek, ona devamlı baş dönmelerinden ve uykusuzluktan şikâyetçi olmasıdır. Bu genç kızın, bu elemlerinden bir müddet

---

242- Man the Unknown. P. 93.
243- Rupiye, Hint parasıdır.

bahsettikten sonra, bir an kısa bir zaman önce tesadüfen karşılaşarak tanıştığı bir gençten söz ettiğini görürsünüz. O anda doktor, onun sözlerinde sendelemeler, sürçmeler ve yanılmalar olduğunu hisseder ve hemen genç kıza:

«– Peki, sonra seni kendi odasına davet etti, sen ona ne dedin?»

Genç kız dehşetle: «Bunu nereden anladın? Şimdi ben de sana bunu söyleyecektim!» diyor.

Bu konuşmadan sonra, genç kızın doktora bütün söyleyeceklerini kıyaslamak mümkündür.

Garp bilginlerini, hayal kırıklığı ve kötümserlik şuuruna sevkeden şey de buydu. Ve sonunda, serbest münasebetler toplumu gölgesinde, «boş bir sözle» iffet ve namusu korumaya kalkıyorlar.

Batılı bir doktor diyor ki:

«Kadın ve erkek bir noktaya kadar gelince, artık orada sinirlere hakim olmak ve sonuçları his ve idrâk etmek imkânsızlaşmaktadır.»

Bütün bu olaylara karşı, makaleler ve kitaplar şeklinde şiddetli hamleler başlıyor. Bazı batı bilginleri de, medeniyetlerini tehdit eden korkunç tehlikeyi anlamaya başlıyorlar. Fakat, bütün bunlara rağmen, durumun köklerini anlamaya güçleri yetmiyor.

Meşhur kadın doktoru **Marion Hilliard**, iki cins arasındaki bu serbest karışım ve görüşmeler aleyhinde şiddetli bir makale yazıyor ve diyor ki: «Ben bir doktor olarak, kadın ve erkek arasındaki temiz münasebetlerin, kendi rızalariyle uzun müddet tek başlarına kaldıkları zaman devam edebileceğini kabul edemiyorum.»

Fakat bayan **Hiliard** hemen ilâve ederek diyor ki:

«Genç erkek ve kızlara, öpüşmelerden çekinmelerini nasihat edecek kadar da budala değilim, Fakat, annelerin

çoğunluğu, öpüşmenin, arzuları soğutmadığını bilâkis kamçıladığını çocuklarına öğretmiyorlar.»[244]

Dr. **Marion Hilliard**, bu sözüyle, bu halleri yasaklayan ilâhî kanunun, insanın çirkin cinsî suçlar uçurumuna düşmemesi için yasakladığını kabul ediyor, fakat bayan doktor, kaçınılmaz bir şekilde şeytanî işlerle sona eren bu olayın nasıl yasaklanacağını bilemiyor!

b) İslâm kanununun kurucusu, birden fazla evliliği (Polygamy) serbest bırakmıştır. Öte yandan bu nizam aleyhinde büyük gürültüler çıkarılmıştır. Buna da «Cahiliyet devri hatırası» adı verilmiştir. Fakat, yapılan amelî tecrübeler, bu kanunun insan tabiatına uygun bir kanun olduğunu tesbit etmektedir. Çünkü, birden fazla evliliğe mani olmak, gayr-ı meşru binlerce çirkin kapılar açmak demektir.

Ben burada, Birleşmiş Milletlerin 1959 yılında yayınlamış olduğu istatistik bazı noktaları işaret etmek istiyorum. Bu bülten, istatistik rakamlarla isbat ediyor ki, bugün dünya, doğan çocuklar hakkında helâlden çok haram!! (More out than in!!) mes'elesi ile karşı karşıyadır. Bu istatistiklerden anlaşıldığına göre, gayr-ı meşru çocuklar oranı, yüzde altmışa yükselmiştir. Bazı ülkelerdeyse, meselâ Panama'da bu oran yüzde yetmiş beşi geçmiş bulunmaktadır. Yani her dört çocuktan üçü haram yoldan gelmektedir! Lâtin Amerika'da bulunan gayr-i meşru çocukların miktarı daha da yüksektir.

Gene bu bültenden anlaşıldığına göre, İslâm ülkelerinde, gayr-i meşru çocukların oranı «Sıfır»dır. Bültende açıklandığına göre, Birleşik Arap Cumhuriyeti (Mısır)'da, gayr-i meşru çocukların oranı yüzde birden azdır. Halbuki, Mısır, İslâm ülkeleri içinde, batı medeniyetinin en çok tesiri altında kalmış bir ülkedir.

Öyleyse, İslâm ülkelerini bu belâdan koruyan sebepler nel-

244- Readers Digest mecmuasının 1957 yılı Ekim sayısı.

lerdir?

Bu istatistik bülteninin yazarları en sonunda diyorlar ki, İslâm ülkeleri, (birden fazla evlilik) sistemine uyduğundan, bu hastalıktan uzak bulunmaktadır.[245]

İslâm ülkelerini, bu asrın bu korkunç tehlikesinden koruyan şey, işte bu hakîm ilâhî kanun olmuştur.

İnsanoğlunun tecrübeleri göstermiştir ki, eski ilâhî kanun, hakikat ve insanlığa, rahmet ve merhamet esasları üzerine kurulmuş bir kanundur.»[246]

MEDENİLEŞME

İslâm dini, kasden insan öldüren kimseye kısas yapılmasını emreder. Katil, ölünün mirasçılarını diyet ile razı ettiği takdirde ölümden kurtulabilir. Bu ilâhî kanun, modern asrın kanun adamları tarafından şiddetli tenkitlere uğramıştır. Bunların dayandıkları en önemli delil: Bu kanunun, bir canın fiilen kaybolmasından sonra, ikinci bir canı daha kaybetmesidir. Bu fikir onları, bir çok ülkelerde «idam» cezasını kaldırmaya sevketmeştir.

Halbuki, İslâm'ın kabul etmiş olduğu bu esasın iki önemli faydası vardır:

245- Hindistan Times gazetesi, 1960 yılı, Eylül ayının 12. sayısı.

246- Bu istatistik bültenin yazarları, İslâm dini ve ruhunu izah edememişlerdir. -Bu da. onların, taasuplarından veya hakikatleri bilememelerinden, yahutta her ikisinden ileri gelmektedir. İslâmın hususiyetlerinden biri de «zina»yı yasaklamasıdır. Onun bu yasaklaması, gerek birden fazla evlenenler, gerekse diğerleri olsun, müslümanları koruyan şey bu olmuştur. Halbuki, birden fazla evlilik, garp bilginleri ve garp medeniyeti çamurlarına saplanmış olan şarklılardan kendilerini batılılara benzetenlerin yapmış oldukları çirkin hamleler yüzünden, İslâm toplumu içinden yavaş yavaş kaybolmaktadır. -Bu kitabın, yazarı, batı medeniyetine... batılılardan fazla bağlı olanlara «Siyah İngilizler» adını vermektedir. Bugünkü durum üzerine. bir çok erkeklerin. tek bir kadınla iktifa etmeyerek. «metres» gibi haram yoları sapmaları yüzünden: ailevî. ictimai ve medenî bir çok tehlikeli durumlar doğmaktadır.

Birincisi: Bu suç işlemenin köklerini tamamiyle ortadan kaldırmaktır ki, böylece, toplum fertlerinden birinin vardığı korkunç akibeti göz önüne alarak, diğerlerinden biri bunu bir defa daha işlemeye cesaret edemeyecektir.[247]

İkincisi: «Diyet»tir. İslâm dininin kurucusu, neticelere büyük bir ehemmiyet vermiştir. Meselâ, ihtiyar bir adamın biricik oğlu öldürülmüşse, katilin, ölünün babasına, kendisini razı edecek miktarda bir meblâğ ödemesi lâzımdır. O zaman baba, almış olduğu kıymetin neticesinde bu suçu affedecektir. Gene Islâm kanunu, «intikam» ateşini söndürmek için diyet miktarını yükseltmeyi emretmek hakkını da devlete vermiştir.

Bu kanun, muazzam bir derecede hakîmâne bir kanundur. Bundan elde edilen tecrübeler gösterir ki, bu nizamın tatbik edildiği ülkelerde, adam öldürme fiili yok edilmiş ve ortadan kaldırılmıştır. Gene tecrübeler isbat ediyor ki, kısas sisteminin kaldırıldığı ülkelerde, adam öldürme vak'aları hayalî nisbette fırlamıştır. Hatta bazı ülkelerde bu olaylar yüzde onikiye varmıştır.

Bunun pek çok misâllerini bulmak mümkündür: İdam cezasını kaldıran bir çok ülkeler, sonuçlara bakarak, sonradan tekrar iade etmek zorunda kalmıştır. Seylan parlamentosu, 1956 yılında, Seylan hudutları dahilinde idamı yasaklayan bir kanun çıkarmıştı. Bu kanunun çıkmasından hemen sonra, adam öldürme suçları korkunç bir şekilde yükselmiştir. Seylanlılar, bu hatalarının farkına, ancak 26 Eylül 1959 sabahı varabildiler. Silahlı bir adam Başbakan **Bandara Nayka'nın** evine girmiş, büyük bir cüretle başbakanı kendi odasında

---

247- Bu alanda, İslâm nizamının tatbik edildiği yegâne devlet, Suudî Arabistan'dır. Suudî Arabistan işleriyle ilgili bulunan herkes bilir ki, bu ülkede adam öldürme oranı, bütün dünyaya oranla en az olan ülkedir. Suudi Arabistan'da, senede ortalama adam öldürme olayları, onu aşmamaktadır. Bu da katillerin kısastan korkmalarından meydana gelmektedir. Gene ayni sebeplerledir ki, bu ülkede hırsızlık da yok denecek kadar azdır.

öldürmüştü. **Seylan** parlamentosu azalarının, başbakanın cezanesini kaldırdıktan sonra yapmış oldukları ilk iş, dört saat süren hususi bir toplantıdan sonra, Seylan'ın bu kanunu kaldırdığı ve idam kanununu getiren yeni bir kanun çıkardığını ilân etmek olmuştur.

YAŞAMA

İslâmiyetin yaşama alanında ikrar ettiği nizam, zirâî üretim vesilelerinde ferdî mülkiyet esasını kabul eder. İslâmiyetin yaşama binasının iskeleti, ferdî mülkiyet esasları üzerine kurulmuştur. Bu nizam, uzun asırlar boyunca, dünyada revaç görmüştür.[248] Sonrada, sanayi ihtilâli sonucunda şiddetli tenkitlere uğramış ve kültürlü kimseler bile bunun kaldırılmasına razı olmuşlardır.

19. yüzyılın son yarısiyle 20. asrın ilk yarısı arasındaki süre zarfında, Avrupa'da ferdî mülkiyetin, karanlık cahiliyet devirlerinde yayılan mücrim kanunlardan biri olduğu şuuru hakim olmuştu. Onlar bugün yaşamayı tanzimde en kuvvetli esas olarak, «Toplu Mülkiyet» nizamını bulabilmişlerdir.

Bundan sonra, yeni toplu mülkiyet nazariyesinin ilk tecrübeleri başlamış ve yeryüzünde geniş alanlar üzerinde tatbik edilmiş ve hakkında büyük propagandalar açılmıştır. Bu nazariyeye, büyük ümit ve emeller beslenmiş, fakat, uzun tecrübelerden sonra anlaşılmıştır ki, bu nizam, uğrunda harcanan muazzam emeklere rağmen, ferdî mülkiyet nizamının getirmiş olduğu üretimden çok daha az bir üretimden başka bir şey getirememiştir.

Bir de bunun gayr-i tabii oluşu ve tatbikinde zor kullanılması gibi bir çok noksanlıkları bulunduğu göz önünde bu-

---

248- Dünya çapında revaç gören ferdî mülkiyet nizamı, dinin eserlerinden biridir. Bu yüzdendir ki, **Marx** ve avenesi, dinlere karşı şiddetle hücuma geçmişlerdir. Böylece, din esaslarını kaldırdıktan sonradır ki, fertlerin zihinlerinden, ferdî mülkiyet fikrini çıkarmaya muvaffak olmuşlardır.

lundurulursa, onun, insanın ilerlemesine mani olduğu ve emperyalizm sistemlerinin en tenkid olunanı, istismarcı ve diktatörce tatbik edileni olduğu meydana çıkar.

Burada misâl olarak, Rusya'yı ele almak istiyorum. Rusya hükümeti, ülkenin bütün bölgelerinde «Toplu Mülkiyet» nizamını tatbik etmişti. Orada, bütün zıraî arazilerin sahibi devlettir. Ve gene devlet, arazilerini «Toplu tarlalar» (Kolhozlar) şeklinde işletmektedir. 1935 yılında devletin çıkarmış olduğu ziraat kanunu, çiftçiye, yarım veya üçte bir feddan[249] veya bazı istisnaî hallerde iki feddan arazi mülkiyet hakkı vermekteydi. Ayrıca, inek, koyun ve tavuk gibi bazı hayvan çeşitleri yetiştirmesine müsaade ediyordu.

1961 yılında çıkan resmî istatistiklere göre, Rusya'da o zaman mevcut olan ziraî araziler, 304 milyon hektardı. Bunun yüzde üçü yani ferdî mülkiyet dairesi içinde bulunan 6,000,000 hektar arazi de bu toplamın içindeydi. Fakat, 1961 yılının patates ziraati üretimi şu oranda idi:

	işlenen arazi oranı -Feddan olarak-	Üretim Oranı -Ton olarak-
Toplu Çalışma (Kolhozlar)	4,352,000	30,800,000
Ferdi Araziler	4,536,000	53,500,000

Bu istatistikler, ferdî arazilerdeki patates üretiminin, hükümet arazisindeki 7 tona karşılık 11 ton olduğunu isbat ediyor. Bu oran, diğer mahsullerde de aynen böylece kendini korumaktadır. Bu olay, ferdî arazilerin, hükümet arazilerine nisbetle, ziraat aletleri, kimyevî gübre ve diğer üstünlükler gibi kolaylıklardan mahrum olmasına rağmen böyle idi.

249- Feddan: Arap ülkelerinde kullanılan arazi ölçü birimi, 59.3 arşın (M.N.)

Öte yandan, hayvancılık alanında, hükümetin hayvancılık kurumlarında durum çok kötü bir haldeydi. Hayvanlar, otsuzluk ve hayvan beslenmesindeki ihmalcilik yüzünden ölüyorlar. 1962 yılında 11 aylık bir zaman içinde, sadece bir bölgede 170,000 baş hayvan ölmüştür.

Halbuki, ferdî mülkiyete ait hayvanlar, sayısız engellere rağmen, günden güne devamlı bir artış ve gelişme kaydediyor, diğerlerinden fazla verim sağlıyordu. Hayvan ve tavukçuluğun yüzde yetmişine sahip olan hükümet müesseseleri, ferdî mülkiyet sahiplerine nisbetle, tüketime, et ihtiyacının yüzde onundan fazlasını veremiyordu. Oysa, ferdî mülkiyet sahiplerinin ellerindeki hayvan ve tavuk nisbeti yüzde otuzu aşmadığı gibi, kendi zatî tüketimlerinden arta kalanlarını hükümete satıyorlardı. Hükümetin ziraat müesseseleri, yumurta istihsalinde de çok gerilerde kalıyordu. 1961 yılının resmî istatiklerinden bu farkları anlamak çok kolay olacaktır.

	Hükûmet oranı	Fertlerin oranı
Üretim	(Ton olarak)	(Ton olarak)
Et	4,800,000	3,900,000
Süt	3,400,000	28,500,000
Yün	387,000	79,000
Yumurta	6.300 (Milyon yumurta)	79,000 (Milyon yumurta)

Fertlerin, mülk sahibi olan, hatta her türlü üretim araçlarını kendi ihtikârı altında bulunduran hükümetin ihtiyaçlarını karşılaması hakikaten gülünçtür!... Bu istatistikler gösteriyor ki, Sovyet Cumhuriyetlerinden biri, mahallî ihtiyaçlarını karşılamak için, patatesin yüzde yirmialtısını, yumurtanın yüzde otuz dördünü fertlerden tedarik etmeye ve gene mahallî tüketim için, bunlara benzer diğer şeyleri de fertlerden tedarik etmeye ve satın almaya mecbur kalmıştır.[250]

250- Bulletin (Germany), Nov. 1963.

Bu toplu mülkiyetin -kooperatifçilik- vahim sonuçlarından biri de, -Çarlık devrinde ziraî üretim ihraç eden büyük devletler arasında sayılan- Rusya'nın; Avustralya, Kanada ve Birleşik Amerika'dan 15,000,000 ton buğday satın almasıdır. Bu durum gittikçe daha büyük vehamet göstermektedir. Rusya, 1941-1956 yılları arasında, sadece Birleşik Amerika'dan 1,250,000 ton buğday satın almıştır. Komünist Çin'de de aynı durumlar mevcud bulunmaktadır.[251]

İnsanlığın geçirdiği bu çetin tecrübeler gösteriyor ki, hakiki kanunun menbaı olan ilâhî akıl, insanoğlunun tabiatını daha iyi biliyor, onun mes'elelerini daha iyi anlıyor.

Bizim medenî mücadelemizde uykularımızı kaçıran her mes'ele için, dinde gayet hudutlu ve muhkem cevaplar bulunmaktadır. Orada, tabii ve hakiki kanun sahibi bizi yöneltmekte ve bizim kanunlarımıza nazarî ve terakkinin en yüksek zirvelerine ulaştırabilecek her mesele için isabetli ve gerçek esaslar vermektedir. Bunda, hakim ile halk arasındaki tam ve kusursuz eşitliğin yegâne şekli mevcuttur. Gene o, ruhî esasları hazırlamaktadır ki, bu esasların bulunmaması kanunu bir felçli yapmaktadır. Ve... O, bize, her toplumun canlı ve faal gelişmesini ve ilerlemesini sağlayan münasip havayı oluşturmaktadır.

Böylece din, bize medeniyetin imar ve inşaı için muhtaç olduğumuz her şeyi vermektedir. Halbuki, küfür ve ilhadın bize getirdikleri, hiç bir şeye yaramayan bir seraptan ve sonunda helâktan başka bir şey değildir.

251- Ibid. Okt. 1963.

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÖZLEDİĞİMİZ HAYAT

Frederic Engels şöyle yazıyor:

«Bir insan için, vücudunu örtecek bir elbise, karnını doyuracak bir lokma ekmek bulması lâzım gelir ki, ancak ondan sonra felsefe ve siyasete girebilsin..»

Aslında, insanın, hayatında cevabını öğrenmek istediği ilk sorular şunlardır:

– Ben kimim?

– Şu kâinat nedir?

– Ve.... Nerede son bulacaktır?

İşte bunlar fıtratın temel sorularıdır. İnsanoğlu, gözlerini açtığı şu dünyada her istediği şeyi bulacaktır, fakat o, bu sorulara cevap bulamayacaktır. Güneş, ona lüzumlu harareti ulaştırıyor, fakat insan onun hakikatinden ve bu ameliyenin onun hizmetine niçin konulmuş olduğunun sebeplerinden haberdar değil. Hava, insana hayat veriyor fakat insanın ona: Sen kimsin? Bu işi neden yapıyorsun? sorusuna cevap alacak kadar tesir etmeye gücü yetmiyor..

Bu hava onun vücudunun içine akıp gidiyor, o ise, bunun kim olduğunu ve bu dünyaya niçin geldiğini bilemiyor..

İnsan zihninin, beşeriyet hayatındaki bu temel sorulara cevaplar bulmaya gücü yetmiyor, fakat o gene de bunlara ce-

vaplar aramaktan vaz geçmiyor ve bütün araştırmalarının neticesinde gene de bir cevaba varamıyor...

Bu sorular, milletlerin dillerinde mücerret kelimeler olarak söyleniyorlarsa da, aslında onun ruhunu kanatmaktadır. İnsan, bazen bu soruları, içinden gelen bir infial ile mırıldanır ki, o anda deli olası gelir.

Biz **Engels**'i mülhid bir düşünür olarak biliriz. Fakat onun ilhadı, huzursuzluk ve istikrarsızlık derdine yakalanmış bir toplum yoliyle gelmiştir. O, kendini dine vermişti, vakitlerinin çoğunu kilisede geçiriyordu.

Fakat biraz büyüyüp, derslerinde görüşü genişledikten sonra, bu ananevî dine yüz çevirdi. **Engels**, bir arkadaşına yazdığı mektubunda, bu çağdaki durumunu şöyle dile getiriyor diyor ki:

«Her gün dua ediyorum. Bütün günümü, hakikatın bana tecelli etmesi için dua ile geçiriyorum. Şüphelerin kalbime yol bulduğu günden beri, artık dua benim tek emelim oldu. Ben, sizin inançlarınızı kabul edemem. Şu satırlarımı yazarken, kalbim sonsuz gözyaşlariyle boşanıyor, kalbim ağlıyor, gözlerim ağlıyor. Fakat ben Allah'ın rahmetinden koğulmuş olmadığımı hissediyorum. Hatta ben, bütün kalbim ve ruhumla görmeyi arzuladığım Allah'a ulaşacağımı ümit ediyorum. Hayatım üzerine yemin ederim ki, benim bu aşkım ve aramalarım, mukaddes ruhun bana aşıladığı ilhamdır. Bu düşüncemi, mukaddes İncil onbin defa yalanlamış bile olsa içimden çıkarmayacağım!!»

Hak ve hakikati aramak garizesi, genç **Engels**'in ruhunu daraltmıştı fakat, taklidî Hristiyanlık dini, onun aradığı ve özlediği huzuru kendisine verememişti. Artık günün birinde bu dine karşı isyan etmiş ve siyasî felsefeye, ilhadcı maddeye batmış gömülmüştü.

Bu insanî garizenin kökleri, beşerin yaradan Allah'a olan

ihtiyaçlarının hislerine dayanır. «Allah benim yaradanım, ben ise onun kuluyum» düşüncesi, insanın şuuraltına işlenmiştir. Bu da, ilk gününden beri insandan alınmış gizli bir ahittir. Bu ahit, insan vücudundaki hücrelerin her birinde akıp gider. İnsanlardan her hangi biri bu şuuru kaybettiği andan itibaren içinde büyük bir boşluk hissediyor ve ruhu, tâ derinliklerden ona, hiç bir zaman göremediği ve bulduğu takdirde derhal dizleri üzerine düşerek rükûa varacağı, sonra da her şeyi unutacağı ilâhını aramasını emrediyor.

Bu insan fıtratı için, Allah'ı bulmak, ona giden yola ulaşmak ve hakiki menbaa erişmekten başka bir şey değildir. Ona giden yolu bulamayanlar, başka şeylere doğru yöneliyorlar, çünkü her kalb, kendini en iyi arzularına kavuşturacak birini arar.

Hindistan'da 1947 yılının 15 Ağustos sabahı. İngiliz bayrağı «Ünian Jack»ın yerinde, hükümet binalarında ilk defa olarak milli bayrağın dalgalanmakta olduğunu gören herkesin gözlerinden yaşlar boşanmıştı. Çünkü, o gözler, uzun zamandan beri rüyasını gördüğü hakikatle ilk defa karşılaşmakta idiler. Bu göz yaşları, sahiplerinin, hayatlarının en kıymetli anlarını, kendisini elde etmeleri için feda ettikleri «Hürriyet İlâhesi» ile olan münasebetlerinin bir tezahürüydü.

Gene böylece millî liderin, (Vatanın Atası) anıtına gidişinde, anıta çelengi koyduktan sonra, karşısında başı öne eğik bir halde bir anlık saygı duruşunda bulunması, müslüman bir kimsenin, Allah'ın karşısında rükûa ve secdeye varırken yaptığı aynı şeyi yapmakta ve düşündüğü aynı düşünceyi hissetmekte olduğunun bir misâlidir.

Bir komünistin, **Lenin**'in anıtı önünden geçerken, şapkasını başından çıkarması ve yürümesini yavaşlatması da, gene bir din adamının Allah'a iyi temennilerini takdim etmesine benzer. Her insan, herhangi bir şeyi ilâh olarak kabul etmek ve ona en sadık hislerinin kurbanlarını takdim etmek mec-

buriyetindedir.

Fakat o insan, bu kurbanları Allah'tan başkasına takdim ederse, ibadet edilmeye lâyık tek Allah'a eş ve ortak koşmuş olur. *«Allah'a eş ve ortak koşmak, muhakkak ki, zulümlerin en büyüğüdür.»*[252] Zulüm ise, bir şeyi lâyık olmayan yere koymak demektir. Tencerenin kapağı şapka olarak kullanılırsa bu bir «zulüm» olur. İnsan, Allah'tan başkasına eğilirken ve takdis ederken, bunu içindeki boşluğu doldurmak için yapar ve Allah'tan başkasını kendisine sığınak yapar.

Bu insanî garize, fıtrî ve doğuştan olduğu için, o kendi tabii şekliyle daima Allah'a yönelmiş olarak tezahür eder. Fakat, toplum ve ortamın durumları, bu garizeye ters bir yön verirler. O zaman insanı başlangıçta şek ve şüphe bulutları sarar. Ancak o, isteyerek veya istemeyerek bu şüphelerden çarçabuk kurtulur. Çünkü o, yeni hayatta daha büyük bir hürriyete sahip olduğundan zahiren bile olsa bir garizeye razı olacaktır.

Bertrand Russel'in hayatının ilk merhalelerinde dinle olan bağları gayet şiddetliydi. Kilise âyinlerinde bulunmaya büyük bir önem veriyordu. Günlerin birinde büyük babası ona: «Berty oğlum, en sevdiğin dua hangisidir?» diye sormuştu.

Bertrand Russel hemen şu cevabı veriyordu: «Şu hayattan bıktım, Allah'ım, günahlarımın ağırlığı altında ezilmekteyim.» **Bertrand**, onüç yaşını aştıktan sonra, etrafındaki ortamın tesiriyle, isyan fikirleri zihnini kurcalamaya başlamış ve o kilise âyinlerinin aralıksız devamcısı olan çocuk sonradan, semavî hakikatlere inanmayan mülhid filozof **Bertrand Russel** oluvermişti. 1959 yılında İ n g i l i z radyosunun kendisiyle yapmış olduğu mülakatta, radyonun siyasî yorumcusu **Fereman**: «Aritmetik ve felsefeyle meşgul olmak hevesinin, insandaki dinî hislerin yerini tutabileceği fikrini nasıl bu-

252- Lokman Sûresi, âyet: 13

luyorsunuz?» diye sorunca, **Russel** şöyle cevap vermişti:

«Evet, ben **Eflatun**'un, aritmetik yoliyle bulunması mümkün olduğunu söylediği gönül rahatlığına kırk yaşında ulaşabildim. Bu gönül rahatlığı, zamanla ölçülemeyecek kadar ebedî ve hür bir âlemdir. Ben bu âlemde, dinde bulduklarını iddia ettikleri o huzura benzer bir sükünete kavuştum.»

Bakınız bu İngiliz düşünürü, semâvî ilâhın hakikatini inkâr ediyor, fakat, aynı zamanda, insanın beraber doğduğu fıtrî garizesi sebebiyle, o hakikatin en uzak ihtimalinden bile vaz geçmiyor. O, aritmetik ile felsefeyi getiriyor, sadece Allah'a mahsus olan yere oturtuyor. Hatta bununla da kalmayarak, yalnız Allah'a ait sıfatlar olan ebediyet ve zamanın hudutlandıramayacağı kadar hür olmak sıfatlarını, aritmetik ve felsefeye giydirmek mecburiyetini duyuyor, Bundaki sır, bu iki sıfat olmadan, insanın aradığı gönül rahatlığı ve huzuru elde etmesinin mümkün olmadığı hususudur.

«**Jawaharlal Nehru** rükû halinde!.» Günlerin birinde, gazeteler bu haberi yazmış olsalardı, insanlar imkânsız inanmazlardı. Fakat, Delhi'de yayınlanmakta olan Hindistan Times Gazetesi'nin 3 Ekim 1963 sayısının son sayfasında çıkan bir resim bu haberi doğrulamaktaydı. Bu resimde, Hindistan'ın sabık müteveffa başbakanı **Nehru**'nun, doğum günü münasebetiyle **Mahatma Gandi**'nin kabri karşısında durmuş, rüku halinde «Hint Milliyetçiliğinin Atası»na en aziz temennilerini takdim etmekte olduğu görülmekteydi.

Bunun gibi olaylar, dünyanın her yerinde her gün görülmektedir. Allah'ın varlığını inkâr eden binlerce insan, tapınmak garizesini teskin etmek üzere, mabudlarının önünde eğilmektedir. Bu da «ilâh»ın, insan fıtratı için zaruri oluşundan ileri gelmektedir. Bu olaylar, bu garizenin tabii olduğunu teyit etmeye kâfidir. Çünkü, insan «bir olan Allah»ın karşısında secde etmekten kaçınıyorsa, başka bir çok şeyler karşısında eğilmek mecburiyetinde kalacaktır. Yani

onun fıtratı sebebiyle, Allah'ın varlığını inkâr ve ilhad esnasında boşalan yeri doldurması asla mümkün olmayacaktır.

İnsanın, Allah'a küfr ederek, yerine başka ilâhları kabul ettiği zaman, garizesini teskin ettiği bir hakikat değildir. Hatta diyebilirim ki, Allah'tan başka ilâh edinenler, hakiki gönül rahatlığından, huzur ve sükûndan mahrumdurlar. İşte onlar, plastikten yapılmış bir modeli «anne» olarak kabul eden yetim çocuğa benzerler.

Kendi kendine veya başkalarına, başarıya ulaştığı zannını veren her mülhid, hayatı boyunca karşılaşacağı hadise ve durumlarla, kendi kabul etmiş olduğu hakikatin, taklit ve kalp olup olmadığını düşünmek mecburiyetinde kalacaktır.

Jawaharlal Nehru 1935 yılında, yani Hindistan'ın istiklâlinden oniki yıl önce, kendi hususi hatıralarını bitirdiği zaman, kitabın «Son Söz» kısmında şunları yazıyordu:

«Şu anda, hayatımın bir devresinin kapandığını ve yeni bir devrenin başlamak üzere olduğunu hissediyorum. Acaba bu yeni devre neler getirecektir? Bunu hiç bir kimse tahmin edemez. Çünkü, önümüzdeki hayatın yaprakları mühürlüdür.»

Nehru'nun hayatının son yaprakları açılınca, kendini, hiç bir ortağı olmadan dünyanın altıda birine hükmeden ve dünya devletlerinin üçüncü büyük devletinin başbakanı olarak buluyor. Fakat, **Nehru** bununla da ikna olamıyor, siyasî hayatının zirvesine ulaştığı halde, o, hayat kitabında henüz açılmamış daha başka devrelerin bulunduğunu hissediyordu.

Evet, insanla beraber doğan aynı soru onun zihnini kurcalamakta devam ediyordu. **Nehru**, 1964 yılı Ocağında Delhi'de toplanan müsteşrikler konferansında yaptığı konuşmada, bütün dünyanın dört bucağından gelen 1,200 temsilci önünde şunları söylüyordu:

«Ben siyasî bir adam olduğum için, düşünce ve araştırma için vakit bulamıyorum. Fakat buna rağmen, bazı defalar

düşünmek mecburiyetinde kalıyorum ve kendime soruyorum: Bu dünyanın hakikati acaba nedir? Biz kimleriz? Neler yapıyoruz? Ve şuna yakînen inanıyorum ki, bizim kaderlerimizi tayin eden bir kuvvet elbette ki vardır.»[253]

Hakiki mabudları olan Allah'a küfreden ruhlarda hakim olan kalb huzursuzluğunun getirdiği şuur işte budur. Geçici zevklerin sarhoşluğuna dalmak ve meşgaleli dünya işlerinin çokluğu içinde boğulmak, onların istikrara ulaştıkları zannını veriyor. Fakat, kısa bir süre sonra, bir kere daha kendilerinin gönül rahatlığı, saadet ve istikrardan mahrum olduklarını esefle görüyorlar.

Allah'ın rahmetinden mahrum kalblerde gönül rahatlığı, huzur ve istikrarın bulunmayışı durumu, bu geçici hayatın günlük bir meselesi değildir. Halbuki, o, bundan çok daha ehemmiyetlidir.

O, bu dostların, eşiğinde bulundukları zifiri karanlık bir hayatın izlerini gösteren ezelî ve ebedî bir meseledir.

O, ölümlerinden sonra, şüphesiz olarak karşılayacakları, ebedî boğucu hayatın ilk merhalesidir.

O, ruhlarının geçirecekleri müthiş şartlar ve korkunç hallerini inzar eden, hayatlarının ilk uyarıcı tehlike çanlarıdır.

O, aynı zamanda, muhakkak surette ebedî olarak kalacakları Cehennem'in dumanlarıdır.

Bunlardan birinin evini alevler kaplasa, burnuna girecek olan duman, yaklaşmakta olan tehlikeyi haber verecektir. O da, münasip bir zamanda uyandığı takdirde, kendisini kurtaracak tedbirlere başvuracaktır. Fakat ateşin alevleri onun yatağını yalamaya başlamışsa, iş işten geçecektir. O zaman da, kaçacak ve sığınacak bir yer kalmayacaktır. Artık onun her tarafını kaplamış olan helâk, hislerinin ahmaklığı ve durumunun cehaleti yüzünden yanmayı takdir etmiştir.

253- «National Herald». gazetesi. 4 Ocak 1964 sayısı.

Acaba insanlar, kurtuluş anında uyanabilecekler mi? Çünkü menfaatli uyanış, iş işten geçmeden ve fırsat elden gitmeden evvel olan uyanıştır. Helâk ve ölüm anındaki uyanmaysa, sahibine, Cehennem'in dibinde karar kılmaktan başka bir şey veremez.

Prof. **Mikel Bridger, Jawaharlal Nehru**nun hayat tarihçesini yazmıştır. Yazar, 13 Haziran 1956'da Yeni Delhi'de **Nehru** ile yapmış olduğu karşılaşmada, şöyle soruyordu:

«Sizin esas felsefenize göre, hayatta iyi ve faydalı bir ortam için lüzumlu dayanaklar nelerdir?»

Sabık Hint başbakanı cevabında şöyle diyordu:

«Ben bazı ölçülere inanıyorum ki, bunlara: «Ahlâkî Ölçüler» diyebiliriz. Her fert ve ortamın, bunlara bağlanması gerekir. Bu ölçüleri ortadan kaldırdığımız zaman, pek büyük maddî ilerlemeler kaydetmemize rağmen, faydalı sonuçlara ulaşmamız mümkün olmayacaktır. Fakat, bu ölçülerin kurulma ve toplum içinde korunma yollarına gelince, işte bunları bilemiyorum. Bu ölçüleri meydana getirmek için bir de dinî nazariyeler bulunmaktadır. Fakat, bütün ananeleri ve yollariyle bu nazariyenin çerçevesinin çok dar olduğunu görüyorum. Ben, dinden uzak olan ahlâkî değerlere büyük bir önem veriyorum. Bununla beraber, bu değerlerin, yeni hayatta nasıl korunabileceğini bilemiyorum, işte bu, büyük bir müşküldür.»[254]

Bu soru ve cevabı, insanın, hayatında şiddetle karşılaştığı boşluğu açıklıyor. Halbukî, ahlâkî değer ve ölçüler, her toplumun en önemli ihtiyaçlarından sayılır ki o toplum, ancak bunlarla, medenî hayatın seyrine devam etmek üzere istikrarlı hava bulabilecektir. Fakat insan, Allah'ını terkettikten sonra, bu değer ve ölçüleri arama ve toplum içinde tatbik etme yollarını ararken, ne yaptığını bilmez bir şekilde bocalamaktadır.

254- Nehru - A Political Biography. P.K. 607-608.

Geçmiş olan yüzlerce senelere rağmen, insan, dinle alâkası olmayacak olan bu gibi değer ve ölçüleri araştırmasının daha ilk devrelerinde bulunmaktadır.

Meselâ, onlar, halk ile iktidar sahipleri arasındaki perdeleri ortadan kaldırmak için, «Kerem Haftası» (Courtesy Week)'nı kutlamaktadırlar. Fakat, bu gibi münasebetlerle «ahlâk» adına harcanmakta olan bütün emeklere rağmen, mesûl şahsiyetler arasındaki bürokrasi fikri hiç bir zaman ortadan kalkmamıştır.

Onlar tren istasyonları ve tren katarları içine: «Biletsiz sefer yapmak içtimâî bir suçtur» cümlesi yazılı büyük yaftalar asmaktadırlar. Buna rağmen, biletsiz yapılan sefer nisbetleri azalmıyor, gittikçe daha fazla artıyor. Bu da, «içtimâi suç» ibaresinin, ferdin vicdanını tahrik etmeye ve nizamını korumaya kâfi gelmediğini isbat ediyor.[255]

Gene onlar, insanları cinayet ve suç işlemekten soğutmak için, basın yoluyla, meselâ: (Cinayet ve suç fayda vermez – Crime does not Pay) gibi sloganlar yayınlayarak büyük emekler harcamaktadırlar. Fakat buna rağmen, günden güne artmakta olan cinayet ve suçlar, dünyadaki (Cürüm cezalarının) mücrimleri, suç ve cinayetlerini işlemekten menedecek derecede kesin olmadığına delildir.

Büroların duvarlarına çok defa asılan yazılar arasında: (Rüşvet verilmesi ve alınması bir günahtır) diyen ibareleri görüyoruz. Fakat bu gibi ibarelerin karşısında, rüşvet suçunun kaşla göz arasında işlendiğini gören kimse, hükümet pro-

---

255- Yazarın takdim etmiş olduğu bu misâller, doğuda olsun, batıda olsun, ilhad ve maddecilik felsefesinin iflâs etmiş olduğuna delildir. Bunlar da, bizim doğunun Arap ülkelerinde gayet boldur. Bu olaylar, bir yandan yönetim cihazlarının mülhid ve dinsizlerin ellerine geçmesi, ... Öte yandan da, din adamlarının, vazifelerini ifadaki hareketsizlikleri sonucunda, durumların günden güne vehamet kesbetmekte devam ettiğini gösteriyor. Bu müşküllere, ümmetin, bir kere daha Allah'a dönmesinden başka hal çaresi yoktur.

pagandalarının, bu çirkin içtimâî suçu menedemediğini itiraf etmek mecburiyetinde kalmaktadır.

Onlar, demiryolları katarlarının her kompartmanına: «Demiryolları, milletin malıdır. Buna yapılan her zarar, millet aleyhine işlenmiş bir suçtur» cümlesini yazarlar. Fakat bu kompartmanlarda seyreden yolcular, gayet ucuz elektrik lambalarını çalıyor, camlarını kırıyor, hatta, bununla da kalmayarak, içinde ateş bile yakıyorlar. Bu da millet menfaatinin, ferdin menfaatinden daha üstün olmadığını gösteriyordu!!.

Devlet liderleri ve büyük siyaset adamları, konuşmalarında: «Ferdî çıkarlar uğrunda hükümet paralarının istismar edilmesinin, millet ve devletin hakkına tecavüz ve hiyanet olduğunu» ilân ediyorlar. Fakat buna rağmen, büyük devlet işleri, hedeflerinin tahakkukunda başarısızlığa uğramaktadır. Çünkü, kararlaştırılan bütçelerin büyük kısmı hakiki hedeflere sarfedileceği yerde, bu işleri üzerine alan mesul kimselerin ceplerine aktarılmaktadır. Böylece, değer ve ölçüler, liderler ve reformcular tarafından harcanan bütün emeklere rağmen, millî hayattan silinmiş ve kullanmış oldukları bütün tasarılar kötü bir başarısızlıkla sonuçlanmıştır.[256]

Bu hadiseler, ilhad medeniyetinin, insanlık kafilesini çıkmaza soktuğuna ve yürünmesi lâzım gelen yoldan şaşırdığına apaçık bir delildir. Bu düğümlü meselenin halli için,

---

256- Kerem Haftası'ndan devlet parasının istismarına kadar yazarın burada saymış olduğu misâller, Hindistan'da gayet normal hadiselerdendir. Bunlar, halkın ve mesul makamların gözleri önünde cereyan etmektedir. Bu da gösteriyor ki. Hint halkının ahlâkî durumu, siyasî makamları müthiş bir şekilde korkutucasına çökmeye başlamıştır. -Putperest olsun, mülhit olsun- bu idareciler, tehlikeli bu selin önüne nasıl geçeceklerini bilemiyorlar. Çünkü, bunların büyük çoğunluğu kendi menfaatleri peşinde koşmaktadır. Bu yüzden de fesat yayılmış, rüşvet umumî bir hal almış ve her alanda tavassut itibarları küçüğünden büyüğüne kadar hüküm sürmektedir. İşte bu durum muhlis ve vatanperver şahsiyetlerin kalblerini kanatmaktadır. Fakat ellerinden maalesef bir şey gelememektedir.

Allah'a dönmekten ve dinin hayat üzerindeki önemini kabul etmekten başka çare kalmamıştır. Din ise, insanlık hayatının, en iyi bir şekilde kalkınmasına yardım eden tek esastır. Bundan başka esaslar da olamaz.

Prof. **Chester Bowies**[227] Amerika'nın Hindistan sefiri bulunduğu sıralarda yazmış olduğu bir yazısında şöyle diyor:

«Gelişmemiş devletler, sınaî kalkınmaları yolunda, iki türlü müşkülâtla karşılaşmaktadırlar. Bunların her ikisi de, gayet düğümlü ve girift bir durum göstermektedir.. Birincisi: Sermaye, ham madde, fennî tecrübe temini ile bunların en iyi bir şekilde kullanılması müşkülleridir. İkincisi ise: Halk ve hükümet idaresiyle ilgilidir. Bizim sınaî ihtilâle kalkışmadan evvel üzerimize düşen ilk vazife, sanayinin, şimdiye kadar fiilen meydana gelmiş olan müşküllerden daha çoklarını yaratmayacağını iyice bilmemizdir. **Mahatma Gandi** şunları söylemişti: «İlmî bilgiler ve yeni buluşlar, insanın tamah ve oburluğunu artıracaktır. Halbuki insan, bütün eşyanın en önemli olanıdır.»[258]

«Halk, ilericilik programlarına boyun eğen topluluktur. Fakat, ilerleme unsurları olan sermaye ve fennî tecrübeler, siyasî ve medenî boşlukların hüküm sürdüğü bir toplumda hiç bir menfaat vermez.»[259]

Ülkenin kalkınması için, bütün millet ve idarecilerin, toplu bir halde vazifesine devam edeceği bir toplum meydana getirmek üzere, bu boşluğu dolduracak çare acaba ne olabilir?

Bu soruya, yeni düşünürler arasında cevap bulamazsınız. Hakikaten, insanın, ilhad toplumu gölgesi altında buna bir cevap bulamayacağı muhakkaktır. Böyle bir toplumda, her ilerici hamle, korkunç tezatlarla doludur. Çünkü, bu toplumun

---

257- **Chester Bowies**. Birleşik Amerika'nın en meşhur iktisatçılarından biridir.
258- The Makings of a Just Society. Delhi 1963. P.K. 68-69.
259- The Makings of a Just Society. Delhi 1963. P. 31.

ertleri arasındaki şahsî akideler, içtimâî akidelere uygun değildir. Meselâ: Sosyal ilerleme programları, emniyet ve barış içinde yaşayan müreffeh bir toplumun kurulmasını hedef güder. Bunun arkasından düşünürler geliyor ve «İnsanın esas hedefinin, maddî saadeti elde etmesi» olduğunu söylüyor. Böylece bunlar, programlarının ilk prensibini kendileri inkâr ediyorlar, fertleri de, toplumun muhtaç olduğu işlerin aksi istikametine doğru sevkediyorlar.

Bu gibi tezatlarla dolu bir program, bugüne kadar hedeflerine asla ulaşamamıştır. Böylece, toplum hayatının kalkınması hususundaki bütün maddî felsefeler başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Maddî saadeti elde etmek, insanın, arzularını istediği her şeyi temin etmek için bütün kuvvetleriyle çalışması manasına gelir. Fakat, hudutları belli olan bu dünya içinde şahsî hedeflerin tahkikine, başkalarına tesir etmeden ulaşmaya yol yoktur. Böylece, bir fert, emellerini elde etmek peşinde koşarken, diğerlerine nisbetle felâket olacaktır. O zaman da, ferdin emelleri, toplumun emellerini yıkacaktır. Bir fert tasavvur ediniz ki, basit bir maaş almaktadır. Aldığı maaş, şahsî saadetini temine kâfi gelememektedir ve bunları elde etmek için de mümkün olan her şekle başvurmaktadır. Hatta, çalmaya, rüşvete, aldatmaya, dolandırıcılığa ve başkalarının haklarını kuvvet zoru ile istilâya kalkışmaktadır. İşte o zaman, toplumun fertlerinden birinin çekmekte olduğu bu sıkıntıları, toplumun kendisi çekmeye başlayacaktır.

Şu modern dünya, insanoğlunun tarihi boyunca asla tecrübe etmemiş olduğu yeni bir müşkülle karşı karşıyadır. Bu felâket de «Çocuk Suçları»dır. Bu felâket, artık yeni toplumun ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu küçük suçlular, bu yavru caniler acaba nereden gelmiştir. İşte bunlar, «maddî saadet» kurbanlarıdır.

Bir çok genç erkek ve kadınlar, evliliklerinden kısa bir

zaman sonra, evlilik hayatından usanıyor ve o zaman yeni yüzler ve yeni vücutlar aramaya koyuluyorlar, daha sonra boşanıp ayrılıyorlar.Halbuki, bu boşanmaların cezasını ödeyen toplumun kendisi oluyor. Çünkü, toplum «anne ve babalarının hayatlarında yetim kalmış çocuklar»ı etrafında toplamıştır. Bu bozuk toplum da, bu çocuklara yiyecek yemek, giyecek elbise ve barınacak yuva temin edemediğine göre, bunlar, her türlü kayd-ü şarttan uzak ve hür kalıyorlar. Sonunda bunlar, bu topluma karşı isyan ediyorlar. Bu durum, küçük vurgunlarla başlıyor, sonunda yaptıkları çirkin cinayetlerle sona eriyor.

Sir Alfred Deaning bir yazısında: «Olgunluk çağına varmamış suçlu çocukların çoğu, yıkılmış ailelerin enkazları altından çıkmaktadır»[260] derken ne kadar doğru söylüyor.

Sosyal felsefe ile fertlerin hedefleri arasındaki bu tezatlar, her sosyal müşkülün köküdür. Sözlerimizde «cürüm, suç ve günah» adını verdiğimiz bütün vak'alar insanların, hayatta şu veya bu sebeple temin edemedikleri şahsî emellerini elde etmek teşebbüslerinin semereleridir. Bunlar da, ekseriyetle, adam öldürme, adam kaçırma, hile, dolandırma, korsanlık, harpler, zina şeklinde meydana gelmekte veya insanlığın karşılaştığı başka türlü cürüm ve cinayetler şeklinde belirmektedir.

Bu tezatlar gayet açık bir surette gösteriyor ki, hayatın esas hedefi, Âhiret'de Allah'ın rızasını temin etmekten başka bir şey değildir. Toplum ve ferdi bu büyük tezattan kurtarabilecek ve onları karşılıklı refah ve saadet yoluna götürecek olan tek hedef budur. Çünkü, fert bu hedefinde, toplumun emelleriyle çarpışmayacak, hatta olumlu, faal bir şekilde onun mücadalesine iştirak bile edecektir.

«Âhiret» inancının hususiyeti sosyal meselelerin başarıya ulaşmasındaki tek esasın bu nazariye olduğunu teyid eder-

---

260- The Changing Law, P. 111.

ken, aynı zamanda, fert insanın yegâne hedefinin de bu olduğu meydana çıkmaktadır. Çünkü, gerçek ile hiç bir ilgisi olmayan her hangi bir şeyin, insanlık hedefleri için bu kadar acaip bir şekilde ehemmiyetli ve münasip olması asla mümkün olamaz.

Asrımızda, modern tıp ve cerrahlık en uzak hudutlarına kadar büyük bir ilerleme kaydetmiştir. Bugün doktorlar: «İlim, ölüm ve ihtiyarlıktan başka, bütün hastalıkları ortadan kaldırmaya muktedirdir.» diyecek bir duruma gelmişlerdir. Fakat hastalıklar, korkunç bir süratle çoğalmakta, dalbudak salmakta ve yayılmaktadır. Bunlardan biri, fert ve toplumun geçirmekte olduğu birbirine zıt şiddetli hadiselerin sonucu olan «Asabî Hastalıklar»dır.

Modern ilim, insan cisminin bütün maddî yönlerini beslemeye teşebbüs etmiş, ancak o, insanın şuur, emel ve iradesini beslemekte başarısız kalmıştır. Bunun neticesi olarak, uzun boylu, etrafı dolgun bir vücut meydana gelmiş, fakat insanın temeli demek olan vücudun öbür yanı, hududu olmayan hastalıklar ve sıkıntılarla dolmuştur.

İstatistiklere göre, Amerika'nın en büyük şehirlerinde, hastaların yüzde sekseni şu veya bu sebepten sinir sisteminde meydana gelen muhtelif hastalıklardan şikâyetçidir. Modern psikoloji bilginleri diyorlar ki, bu ruhî hastalıkların en mühim kökleri şunlardır: Nefret, kin, suç ve cinayet, korku, zulüm, yeis, murakabe altında olmak, kıskançlık, egoizm ve ortamdan rahatsız olmak gibi belirtilerdir. Bütün bu sebepler, doğrudan doğruya Allah'a imandan mahrum bir hayatla ilgilidir.

Allah'a olan iman, insana, en ağır sıkıntıları ve en kötü şartları karşılayabilecek, kuvvetli bir irade ve müthiş ve güven sağlamaktadır. Çünkü o, ulvî bir hedef uğrunda savaşmakta ve alçakça çirkin hedeflerden uzak bulunmaktadır.

Allah'a iman, insana, diğer iyi ahlâkların esası ve inanç kuvvetinin menbaı olan bir hareket merkezi temin etmektedir. **Sir William Osler**, «inanç»ı şöyle tarif ediyor: «O, hiç bir

şeyle ölçülemeyen ve laboratuarlarda tecrübesi mümkün olmayan hareket verici büyük bir kuvvettir.»

İşte bu inanç, sahiplerinin elde ettikleri bol ruhî sağlık deposunun sırrıdır. Bu inançtan mahrum olan ruhun en sonunda varacağı netice, hastalıklardan başka bir şey olamaz.

İnsanın talihsizliğine bakınız ki, psikoloji bilginleri, yeni ruhî ve asabî hastalıkları keşfetmek üzere ellerindeki bütün gücü harcıyorlar, fakat, aynı zamanda, bu hastalıklara bir tedavi şekli bulma çarelerini ihmal ediyorlar. Bu hakikat, o psikologların, bu ikinci alanda çıkmaza girdikleri hakkında, hayal kırıklığı hissini uyandırıyor. Bu yüzden onlar, ikinci alana girmekten kaçıyor ve böylece başarısızlıklarını örtmek istiyorlar, öte yandan da, dünya önünde kahramanlıklarını ilân ediyorlar.

Hristiyan âlimlerinden biri, buna işaret ederek diyor ki:

«Psikoloji bilginleri, bizim üzerimize bütün sağlık kapılarını kilitleyecek olan ince kilidin sırlarını keşfetmek için bütün emeklerini harcamaktalar.»

Yeni toplum, şu anda iki yöne doğru birden ilerlemektedir. O, bir yandan bütün maddî lüks hayatı elde etmeye çalışırken, aynı anda -dini terk etmesiyle- hayatını Cehenem yapan durumlara sebep olmaktadır. O, bir yandan sana ağzından ilâç verirken, öte yandan, adalene de zehir akıtmaktadır!.

Buna bir şahit göstermek için, şuraya Dr. **Paul Earnest Adolf**'un sözlerini nakletmek istiyorum:

«Tıp fakültesinde okuduğum sırada, cismin dokuları üzerinde, yara isabetinden sonra meydana gelen değişmeleri öğrenmiştik. Büyültücü mikroskopla yaptığım tecrübeler esnasında, bu dokular üzerinde yaraların iyileşmesine ve kapanmasına yol açan bir çok şeyler görüyordum. Derslerimizi bitirdikten sonra doktor olup çıkınca, artık liyakatime tamamiyle güveniyordum. Artık lüzumlu tıbbî araçları kullanmak suretiyle kesinlikle başarılı neticeler elde edeceğime inanıyor-

dum. Fakat çok geçmeden, aniden büyük bir vak'a ile karşılaştım. Bu olay, beni tıp ilminde en mühim bir unsuru bulduğum hissini duymaya zorlamıştı. O da, «Allah»tı.

Hastahanede tedavisine bakmakta olduğum hastalar arasında, uyluk kemiği çarpma sonucunda kırılmış, yetmiş yaşında ihtiyar bir kadın bulunmaktaydı. Röntgen filmleri, onun vücut dokularının süratle iyileşmekte olduğundan tebriklerimi söylemiştim. Operatörlerin başkanı bana, bu kadının, hiç bir şeye dayanmadan yürümeyi başarabildiğinden, kendisinden, yirmi dört saat sonra evine nakledilmesini teklif etmemi söyledi.

O gün pazar günüydü, ihtiyar kadının kızı, haftalık âdeti üzerine annesini ziyarete gelince, ona dedim ki: «Anneniz, şu anda iyi bir sıhhate sahip olmuştur. Yarın gelip de onu eve götürmeniz lâzımdır.» Genç kadın benim karşımda bir şey konuşmadı, annesine döndü ve ona, eşiyle yapmış olduğu istişareden sonra, annesini tekrar evlerine alamayacaklarını kararlaştırdıklarını ve onun için «Âcizler Yurdların»dan birinde kalmasının daha hayırlı olacağını, söyledi.

Birkaç saat sonra ihtiyar kadının yatağı önünden geçerken, kendisini süratli bir çöküntünün kaplamış olduğunu gördüm, yirmi dört saat geçmeden, ihtiyar kadın, kırık uyluk kemiğinden değil, kırık kalbinin tesiriyle ölmüştü.

Onu kurtarmak için, lüzumlu bütün müdahaleleri yapmış olmama rağmen, durumu iyileşmedi. Kırık uyluk kemiği, pek iyi bir şekilde düzelmişti. Fakat onun kırık kalbine ilâç bulamadım... Ona elimde bulunan bütün vitaminler, minareller ve kırık kemiğinin kaynaması için bir çok ilaçlar vermiştim. Fakat kadın bir kere daha kalkamadı. Şüphesiz ki, onun uyluk kemiği kaynamıştı ve eski kuvvetini kazanmıştı. Fakat, kendisine lüzumlu olan hayatî kuvvetini kazanamamıştı. Çünkü, onun hayatı için en lüzumlu unsur ne vitaminler, ne minareller, ne de kemik kaynaması meselesi değildi. Ona «ümit» lâzımdı.

Muayyen bir hedefe doğru yaşamak ümidi... Hayatındaki ümit gidince, sıhhatini de beraberinde götürmüştü.

Bu vak'a, benim ruhumda derin bir iz bırakmıştır. Çünkü, eğer bu kadın, benim hristiyan olarak inandığım «Ümit İlâhı»nı bilmiş olsaydı, bu olayın vukuu imkânsız olurdu.»[261]

Bu misâl, dünyada, hayatın her bir yönünde karşılaştığımız tarzdan canlı bir tablosudur. Dünya, bugün insanların kalblerinden dinî his ve şuurları silmek üzere bütün kuvvetleriyle çalışmaktadır. Gene de o böylelikle insanı kalkındırmaya çalışıyor, fakat ne var ki, bu kalkınmanın temel unsuru olan «ruh» unutuyor.

İşte bu teşebbüsün neticesidir ki, bugün tıp, kırık uyluk kemiğini kaynatarak eski haline getirebiliyor. Fakat, insanın, ilâhî akideden mahrum oluşu, vücudunun sıhhati gayet iyi olmasına rağmen, onu ölüme sürüklüyor.

İşte bu tezat, insanlığı kökünden yıkmış, mahvetmiştir. Şu parlak elbiselerin altındaki vücutlar, hakiki huzurdan mahrum, saadete muhtaç; şu muazzam binaların içinde, harabolmuş kalbler oturmakta; medeniyetin bütün rengârenk ışıklariyle donatılmış olan şu şehirler, suçlar ve cinayetler yuvası ve felâketler fabrikası olmuş... Şu cebbar hükümetler, iç huzursuzluk, entrikalar, itimatsızlıkla dertli; muazzam devlet işleri, mesullerin ihmali yüzünden başarısızlıkla çökmekte. Bu müthiş maddî terakkiye rağmen, bütün bunların içinde hayatın hiç bir tadı kalmamıştır. Bütün bunlar ve onlar, insanın, Allah'a iman nimetinden mahrumiyetinden ileri gelmektedir. Böylece, bizler yaradanımız ve sahibimiz olan Allah'ın bizler için hazırladığı esas ve menbadan kendimizi mahrum etmiş bulunuyoruz.

Yukarıda işaret ettiğim, psişik hastalıkların sebebi, psikoloji bilginlerinin itiraf ettikleri açık ve âyan bir hakikattir. Meşhur psikoloji bilgini Prof. **C. G. Jung**, edinmiş olduğu

---

261- The Evidence of God. P.P. 212-214.

ecrübelere dayanarak bu hakikati şu kelimeleriyle özetliyor:

«Medenî devletlere mensup bir çok şahsiyetler, son otuz sene içinde, ruhî hastalıkları hakkında benimle istişarede bulunmak arzusunu göstermiştir. Hayatlarının ilk yarısını aşmış, yani 35 yaşlarından yukarı olan bu hastalıklar içinde, dinî inaçtan mahrumiyetten başka hiç bir müessir göremedim. Şöyle de denilebilir, bunların hastalıkları, günümüzün dinlerinin mü'min kullarına her asırda vermiş olduğu şeyi kaybetmiş olmalarından başka hiç bir şey değildir. Bu hastalardan, dinî fikirlerine tekrar dönenler, ancak şifa buldular.»[262]

«*Şüphesiz bunda elbette bir ibret dersi vardır, kabi ve duyacak vicdanı olan kimse için... Yahut kendinden gâfil olmayarak şuuruna sahip, zihni hazır, şuur halinde ve duya duya dinleyen kimseler için...*»[263] âyeti kerimesi ne kadar parlak kelimeler taşımaktadır.

Daha fazla bir izah istersek New York İlimler Akademisi'nin sabık başkanı Prof. **E. Gressy Morrison**'un şu sözünü iktibas edebiliriz:

«İhtişam, ihtiram, cömertlik, ahlâk yüksekliği, ulvî değerler ve şuurlar ve «ilâhî vergiler» olarak itibar ettiğimiz her şey, ilhad yoliyle asla elde edilemezler.»

«Çünkü ilhad, eoizmin bir nevidir, orada insan, Allah koltuğuna oturur.»

«O zaman bu medeniyet, akide ve din çökmeye mahkûmdur.»

«O zaman, nizam anarşiye dönecektir.»

«O zaman, muvazene, nefse hakim olmak ve tutunma yok olacaktır.»

«Öyleyse, Allah'la olan münasebet ve bağlarımızı takviye etmeye şiddetle ihtiyacımız var, demektir.»[264]

262- **Quoted by C.A. Coalson**, Science and Christian Bellef, P. 110.
263- Kur'an-ı Kerim, Kâf Sûresi, âyet: 37.
264- Man Does not Stand Alone, P. 123.

Sebil Yayınevi

EN GÜÇLÜ MÜCÂDELE ESERLERİ DÂİMA

"Bu Bir Sebil Yayınıdır!.."

TAKDİMİNİ TAŞIR

FİKRÎ / İLMİ ESERLER:

LOZAN ZAFER Mİ, HEZİMET Mİ? C. I-II-III ..... *Kadir Mısıroğlu*
OSMANOĞULLARI'NIN DRAMI ..... *Kadir Mısıroğlu*
YUNAN MEZÂLİMİ ..... *Kadir Mısıroğlu*
SARIKLI MÜCÂHİDLER ..... *Kadir Mısıroğlu*
İSLÂMCI GENÇLİĞİN EL KİTABI ..... *Kadir Mısıroğlu*
MOSKOF MEZÂLİMİ C. I- II ..... *Kadir Mısıroğlu*
GEÇMİŞİ VE GELECEĞİ İLE HİLÂFET ..... *Kadir Mısıroğlu*
BİN UYDURMA KELİMEYİ BOYKOT ..... *Kadir Mısıroğlu*
İSLÂM YAZISINA DÂİR ..... *Kadir Mısıroğlu*
MUSUL MES'ELESİ ..... *Kadir Mısıroğlu*
MACAR İHTİLÂLİ ..... *Kadir Mısıroğlu*
AMERİKA'DA ZENCİ MÜSLÜMANLIK HAREKETİ. ..... *Kadir Mısıroğlu*
AŞIKLAR ÖLMEZ!.. ..... *Kadir Mısıroğlu*
ÜÇ HİLÂFETÇİ ŞAHSİYET ..... *Kadir Mısıroğlu*
MUHTASAR OSMANLI TARİHİ ..... *Kadir Mısıroğlu*
DEVLET-İ EBED-MÜDDET ..... *Kadir Mısıroğlu*
KUVVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMAN ..... *Aynur Mısıroğlu*
YEŞİL, ÇEVRE VE İSLÂM ..... *F. Mehlika Mısıroğlu*
MECELLE ..... *Dr. A. Refik Gür*
LAWRENS'İN GİZLİ HAYATI ..... *Philip Knigthley - Colin Simpson*
SÖZÜN DOĞRUSU ..... *Dr. Ali Kemal Belviranlı*
NASIL ÖLDÜLER?! ..... *Vecdi Bürün*
İSLÂMDA İKTİSADÎ NİZAM ..... *Prof. Dr. Hulusi Yavuz*
İSLÂM EKO. GELİR VE SERMAYE ..... *Dr. M. Sabri Erdoğdu*
İSLÂMİYET VE MİLLETLER HUKUKU ..... *Prof Dr. A. Reşit Tunagil*
İSLÂM ÂLEMİ'NDE ŞAŞKINLIKLAR ..... *M. Han Keyani*
MUKADDES DAVA ..... *Mustafa Yazgan*
NE DEDİLER? (TURGUT ÖZAL Hakkında) CI-II ..... *Mehmed Nuroğlu*
ERMENİ MEZÂLİMİ ..... *Prof. Dr. Veysel Eroğlu*
YAHUDİ ..... *Louis Mareshalko*
ZİYA GÖKALP ..... *Cemil Meriç*
ŞİA VE ŞİÎLİK MÜCÂDELESİ ..... *Prof. Dr. Musa El-Musâvî*
OSMANLICA REHBER LÜGAT ..... *Cüneyd Emiroğlu*
YENGEÇ ..... *Dr. Salzmann*

DİNÎ ESERLER:

İMAN HAKİKATLARI ..... *İsmail Fenni Ertuğrul*
MATERYALİZMİN İFLÂSI VE İSLÂM..... *İsmail Fenni Ertuğrul*
HAKİKAT NURLARI..... *İsmail Fenni Ertuğrul*
TELFİK-İ MEZÂHİBE REDDİYE..... *M. Esad Dilaveroğlu*
KIRK SUAL ..... *Mevlana Firakî*
A'MAK-I HAYAL..... *Filibeli Ahmed Hilmi*
MES'ELELER..... *Şeyhulislâm Mustafa Sabri*
DİNÎ MÜCEDDİDLER ..... *Şeyhulislâm Mustafa Sabri*
İSLÂM ÂİLE HUKUKU..... *Prof. Dr. Ömer Ferruh*
GÜLİSTAN..... *Şeyh Sâdi Şirazi*
BOSTAN..... *Şeyh Sâdi Şirazi*

HATIRAT / BİYOGRAFİ:

ÜSTAD NECİP FAZIL'A DÂİR ..... *Kadir Mısıroğlu*
HİCRET ..... *Kadir Mısıroğlu*
GEÇMİŞ GÜNÜ ELERKEN C. I-II..... *Kadir Mısıroğlu*
HAC HATIRALARI..... *Mustafa Yazgan*
İMAM ŞAMİL..... *Tarık Mümtaz Göztepe*
VAHİDEDDİN GURBET CEHENNEMİNDE..... *Tarık Mümtaz Göztepe*
VAHİDEDDİN MÜTAREKE GAYYASINDA ..... *Tarık Mümtaz Göztepe*
MEDİNE MÜDAFAASI ..... *Naci Kıcıman*
YANYA'DAN ANKARA'YA ..... *İ. Hakkı Okday*
SULTAN ABDÜLAZİZ HAN ..... *Yaşar Koçak*
CEMALEDDİN EFGANİ ..... *Dr. Alaaddin Yalçınkaya*
ALİ ŞÜKRÜ BEY ..... *Kadir Mısıroğlu*

ROMAN / HİKÂYE:

KANLI DÜĞÜN (Tarihî Roman)..... *Kadir Mısıroğlu*
UZUNCA SEVİNDİK (Tarihî Roman)..... *Kadir Mısıroğlu*
KIRIK KILIÇ (Tarihî Roman)..... *Kadir Mısıroğlu*
CEMRE (Şiirler)..... *Kadir Mısıroğlu*
PERTEVBEY'İN ÜÇ KIZI (Roman)..... *Münevver Ayaşlı*
PERTEV BEY'İN İKİ KIZI (Roman)..... *Münevver Ayaşlı*
PERTEV BEY'İN TORUNLARI (Roman) ..... *Münevver Ayaşlı*
KANİJE (Tarihî Roman)..... *Namık Kemal*
HACI MURAD (Tarihî Roman)..... *Tolstoy*
POLİYANNA ..... *Elenor H. Porter*
DÖRDÜNCÜ MURAD HAN ..... *Dr. Vâhid Çabuk*
GÖÇER TOPRAĞA DÜŞTÜ ..... *Dr. Vâhid Çabuk*
BOĞAZ İÇİ MEHTAPLARI..... *Abdulhak Şinâsi Hisar*

Kur'an-ı Kerim'in ilâhî bir menşe'den geldiğinin en muknî delillerinden biri de asırlardan beri fen sahasında kaydedilen her terakki ve yapılan her keşfin onu te'yid edegelmiş bulunmasıdır. Lâkin burada basitçe ifade edilen şu azametli gerçeğin teferruatı kaç kişi tarafından lâyıkıyla bilinmektedir. Halbuki "İslâm'a yapılan itirazlar" sahte bir ilimcilik maskesi altında hep müsbet ilimlere dayandırılmaktadır. Hakikatse bunun tam tersidir. Yani müsbet ilim sahasındaki gerçekler kadar İslâm'ın azamet ve ihtişamını kavramaya hiçbir şey yardımcı ve vasıta olamaz. Bu gerçeği sayısız delillerle ortaya koyan Pakistan âlimlerinden Prof. Vahidüddin Han, İslâm'ın müdafaasına hasr-ı nefs eden mücahidlere emsalsiz bir hazine sağlamış bulunmaktadır.

Sebil Yayınevi bu değerli hazineyi Türkçeye aktararak "İslâmcı Gençlik"in istifadesine sunmaktan zevk ve gurur duyar.

Sebil Yayınevi

ISBN 975-7480-88-6